KENTSEL GELİŞME STRATEJİSİ

KENTGES

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANLIĞI

3 MART 2010
ANKARA

KENTGES

SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL GELİŞME İÇİN

BÜTÜNLEŞİK KENTSEL GELİŞME STRATEJİSİ

VE

EYLEM PLANI

3 Mart 2010

ANKARA

KENTGES BÜTÜNLEŞİK KENTSEL GELİŞME STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI

T.C. BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI

Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü tarafından koordine edilerek ilgili kurum ve kuruluşlar ile birlikte hazırlanmıştır.

T.C. BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü
Necatibey Cad. No:63 Kızılay / ANKARA
Tel: 0312 410 2647 - 2639 - 2646 - 2648 /

ÖNSÖZ

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı planlama, imar, yapılaşma, uygulama ve altyapı konularında politika ve strateji hazırlayan, ilke ve esasları belirleyen rehber bir kurumdur. Bu misyonunu düzenleyici ve denetleyici işlevleriyle birlikte önümüzdeki dönemde de devam ettirecektir.

Bu çerçevede; çalışmalarına 2008 yılında başlanan KENTGES Projesinin son aşamasına gelmiş bulunmaktayız. Proje yaklaşık 2 yıllık bir süre zarfında çok paydaşlı ve çok sektörlü olarak yürütülmüştür. 150 den fazla kurum ve kuruluşun 500 den fazla uzmanıyla katıldığı fevkalade başarılı geçen bir ortak akıl arama süreci sonunda kapsamlı ancak öz bir strateji belgesi elde etmek üzereyiz. Değerli görüşlerinizle gelişecek olan taslak belge nihai hale geldiğinde Yüksek Planlama Kuruluna sunulacaktır.

Projenin açık adı; "Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı Hazırlanması Projesi" (KENTGES)dir. Projenin ilk safhasında, kentleşme alanına ilişkin tüm paydaşların katılımı ile 04–07 Mayıs 2009 tarihleri arasında Kentleşme Şûrası Genel Kurulu düzenlenerek Şûra sonuçları kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Projenin ikinci safhasında ise Şura sonuçları da dikkate alınarak, yapılması gereken iş ve işlemleri içeren Kentsel Gelişme Strateji Belgesi hazırlanmıştır.

KENTGES; kentleşme, yerleşme ve planlamaya ilişkin sorunların çözümüne yönelik olarak strateji ve eylemleri ortaya koyan ve ulusal düzeyde referans çerçeve belgesi niteliği taşıyan bir yol haritası olarak hazırlanmıştır.

Bu proje, 2010–12 dönemi Orta Vadeli Programda ve 2010 yılı Yıllık Programında da yer almaktadır.

KENTGES Projesinin nihai hedefi; yerleşme ve şehirlerin yaşanabilirlik düzeylerinin arttırılmasıdır.

KENTGES; özellikle planlama sistemi, ulaşım ve altyapı, konut, dönüşüm, afetlere hazırlık, doğal ve kültürel varlığın korunması, iklim değişikliği, enerji verimliliği ve yenilenebilir kaynaklar, yerleşmeler ve çevrebilim, göç ve sosyal politikalar, ekonomik yapının güçlendirilmesi ve katılım konularında strateji ve eylemler içermektedir.

Bu çerçevede; Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından hazırlanan ve koordine edilen KENTGES Strateji Belgesi, sadece Bayındırlık ve İskân Bakanlığının değil, ilgili tüm kurum ve kuruluşların "ortak uygulama sorumluluğunda" olacak bir strateji belgesidir.

Bu projede emeği geçen tüm kurum ve kuruluşlara, müşavir grubuna ve Bakanlık çalışanlarına teşekkür ediyorum.

KENTGES Strateji Belgesinin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Mustafa DEMİR
Bayındırlık ve İskân Bakanı

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ **1**

1.1. KENTGES PROJESİNİN AMACI VE KAPSAMI 1

1.2. KENTGES SÜRECİ VE HAZIRLAMA YÖNTEMİ 2

2. KENTGES'E OLAN İHTİYAÇ **8**

2.1. TÜRKİYE'DE KENTLEŞME, YERLEŞME VE MEKÂNSAL PLANLAMA SİSTEMİNİN MEVCUT DURUMU 8

2.1.1. Temel Sorun Alanları 8

2.1.2. Türkiye'de Kentleşmeye İlişkin Tespit ve Değerlendirmeler 9

2.1.3. Sürdürülebilir Kentleşme ve Yerleşme için Değerlendirmeler 15

2.2. ULUSAL VE ULUSLAR ARASI BELGELERDE KENTLEŞME, YERLEŞME VE MEKÂNSAL PLANLAMA 21

2.2.1. Temel Haklar Açısından Kentleşme, Yerleşme ve Planlama 22

2.2.2. Sürdürülebilir Kentleşme v Yerleşme için İlke ve Politikalar 26

2.2.3. Ulusal Belgelerde Kentleşme, Yerleşme ve Mekânsal Planlamaya İlişkin Politika ve Stratejiler 35

2.2.4. KENTGES Eksenlerinin Kalkınma Planı ve Orta Vadeli Program ile İlişkilendirilmesi 37

2.3. DEĞERLER SİSTEMİ VE TEMEL İLKELER 41

2.3.1. Sürdürülebilir Mekânsal Gelişme 41

2.3.2. Sürdürülebilir Mekânsal Gelişme ve Planlama Sisteminin İlkeleri 42

3. KENTGES'İN VİZYONU, ANA EKSENLER VE TEMALAR **43**

3.1. KENTGES'İN TEMEL AMACI VE VİZYONU 43

3.2. KENTGES'İN ANA TEMA VE EKSENLERİ 44

3.2.1. KENTGES'in Ana Temaları 44

3.2.2. KENTGES'in Ana Eksenleri 44

3.3. SEKTÖREL, TEMATİK VE ALANSAL KONULARIN ANA EKSENLERE DAĞILIMI 49

4. HEDEF, STRATEJİ VE EYLEMLER **51**

4.1. EKSENLERE GÖRE STRATEJİ VE EYLEMLERİN DAĞILIMI 51

4.2. ANA EKSEN-1 KARAR VE PLANLAMA SİSTEMİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI 64

4.3. ANA EKSEN-2 YERLEŞMELERİN YAŞAM VE MEKÂN KALİTESİNİN ARTIRILMASI 73

4.4. ANA EKSEN-3 YERLEŞMELERİN EKONOMİK YAPISININ GÜÇLENDİRİLMESİ 123

4.5. ANA EKSEN-4 KENTLERİN TOPLUMSAL YAPISININ GÜÇLENDİRİLMESİ 139

5. UYGULAMA VE İLETİŞİM STRATEJİLERİ **161**

5.1. GİRİŞ ÖN AÇIKLAMALAR 161

5.2. İLETİŞİM VE TANITIM STRATEJİSİ 162
5.2.1. Amaçlar 162
5.2.2. Paydaş ve Hedef Kitle Tanımları 162
5.2.3. Yöntemler ve Kullanılacak Araçlar 162
5.2.4. Kamuoyunun Aydınlatılması ve KENTGES'in Anlatılması Araçları 163
5.3. KENTGES İLE ÖNERİLEN DÜZENLEMELER SONRASI YENİ MEKÂNSAL PLANLAMA SİSTEMİNİN KURULMASINDAN SONRA İLETİŞİM PROGRAMI 164
5.3.1. Amaçlar 164
5.3.2. Paydaş ve Hedef Kitle Tanımları 164
5.3.3. İletişim, Eğitim, Yöntem ve Araçlar 165
5.4. KENTGES'İN YÖNETİMİ - ORGANİZASYONEL DÜZENLEMELER 165
5.4.1. KENTGES Proje Yönetim Birimi (PYB) Kuruluşu, Görevleri ve İşleyişi 166
5.5. KENTGES'İN PERFORMANS YÖNETİMİ, BAŞARI ÖLÇÜTLERİ VE BAŞARI ÖLÇÜMÜ 166
5.5.1. Başarı Ölçütleri 167
5.6. RİSK DEĞERLENDİRMESİ VE RİSK YÖNETİMİ 171
5.7. UYGULAMADA GÖREV ALACAK KURULUŞLAR 171
5.7.1. Uygulama Aşamasının Başarı Ölçüm Sistemi 172
5.8. SONUÇ VE ÖZET 172

TABLOLAR

Tablo 1: Strateji ve Eylemlerin Ana Eksen, Sektör ve Temalara Göre Dağılımı 6

Tablo 2: Kentlerde Teknik ve Ekonomik - Sosyal - Kurumsal Alanlara İlişkin Sorunlar 16

Tablo 3: Anayasa'da Kentleşme ve Planlamaya İlişkin Haklar ve Esaslar 25

Tablo 4: Birleşmiş Milletler-Habitat, Çevre ve Kalkınma Programları 28

Tablo 5: Avrupa Birliği'nin Politika ve Strateji Belgeleri 35

Tablo 6: Yerleşme ve Şehirleşme, Temel Sorun Alanları ve Önerilen Stratejiler 38

Tablo 7: 9. Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program - KENTGES Eksenleri Karşılaştırma Tablosu 42

Tablo 8: Kentleşme Şurası Temaları İle KENTGES Ana Eksenleri Arasındaki İlişki 48

Tablo 9: Başarı Ölçütlerine Örnekler 168

Tablo 10: KENTGES Tematik Sorun Saptanmasına Örnekler 170

Tablo 11: Darboğaz Giderilmesi Alınacak Önlemlere İlişkin Örnekler 170

Tablo 12: KENTGES Kapsamında Geliştirilen Önerilerin Uygulamasına İlişkin Risk Analizi ve Değerlendirmesi 171

ŞEMALAR

Şema 1: Sürdürülebilir Kentsel Gelişme için Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı Elde Edilme Süreci 7

Şema 2. Ana Eksenlerin Zaman ve Mekân Boyutları ile İlişkilendirilmesi 50

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AK	Avrupa Komisyonu
AMGB (ESDP)	Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifi
AMPGA (ESPON)	Avrupa Mekânsal Gözlem Ağı
BİB	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı
BGUS	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi
BM	Birleşmiş Milletler
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirme
ÇOB	Çevre ve Orman Bakanlığı
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı
DSİ	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
IPARD	Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Programı
İKİS	İl Koordinasyon ve İzleme Sistemi
KENTGES	Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KTVKK	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
ÖÇKK	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı
ÖİK	Özel İhtisas Komisyonu
UÇES	AB Entegre Çevre Uyum Stratejisi
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Teşkilatı
SÇD	Stratejik Çevresel Etki Değerlendirme
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
TAU	Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TKDK	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TMMOB	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu

1. GİRİŞ

1.1. KENTGES PROJESİNİN AMACI VE KAPSAMI

Türkiye'de kentsel yerleşmelerin mekânsal yaşam kalitesinin artırılmasına, ekonomik ve toplumsal yapının güçlenmesine, mekânsal planlama sisteminin yeniden yapılandırılmasına olan ihtiyaç giderek artmaktadır. Bu ihtiyaçtan hareketle **"Orta Vadeli Program"**da **"Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı"** hazırlanması öngörülmüştür [1].

Dokuzuncu Kalkınma Planı 2010 Yılı Programı'nda; "Kentlerin Yaşam Standartlarının Yükseltilmesi ve Sürdürülebilir Gelişmenin Sağlanması" öncelikli politika olarak belirlenmiş ve "Sürdürülebilir Kentsel Gelişme ve Eylem Planı"nın 2010 yılı Haziran sonuna kadar Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın sorumluluğunda hazırlanması, Strateji ve Eylem Planında sağlıklı, dengeli ve güvenli kentlerin oluşturulmasında hukuki, teknik ve idari sorunların çözümüne yönelik politikalar ve faaliyetlerin belirlenmesi öngörülmüştür [2].

Kısa adı **KENTGES** olan "Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı"nda sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde yerleşme ve kentleşme ile yerleşme ve planlamanın tüm alan, tema ve boyutlarını kapsayıcı, mekâna ilişkin sektörleri bütünleşik bir yaklaşımla ilişkilendiren, temel ulusal politikalarla uyumlu bir strateji belgesi ve eylem planına ulaşılması amaçlanmaktadır. KENTGES; kentleşme, yerleşme ve planlamaya ilişkin değerler sistemini ve ilkelerini içselleştiren bir anlayıştan hareketle, ulusal düzeyde referans çerçeve belgesi niteliği taşıyan bir strateji dokümanı olarak ele alınmaktadır.

KENTGES projesinin amacı, **"kentleşmenin yapısal sorunlarının çözümüne, sağlıklı, dengeli ve yaşanabilir kentsel gelişmenin sağlanmasına yönelik ilke, strateji ve eylemleri ortaya koyan ve bunların uygulama esaslarını belirleyen ve bir eylem programına bağlayan** ulusal **bir dokümanın** elde edilmesi"dir.

"Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi Eylem Planı" ülkemizin öncelikleri ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanan, ulaşılması gereken hedefleri, izlenecek stratejileri ve bu stratejilere ilişkin eylemleri belirleyen, yerel yönetimler, kamu kurumları, özel sektör kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve yurttaşlar için bir **yol haritası** olarak kurgulanmıştır.

KENTGES'in hazırlanma sürecinde, Kentleşme Şûrası önerilerinden yola çıkarak, Türkiye'de kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlama ile ilgili tespitler, sorunlar ve fırsatlar ile ulusal ve uluslararası dayanak

[1] Orta Vadeli Program, 2010 – 2012

[2] Dokuzuncu Kalkınma Planı, 2010 Yılı Programı

ve belgelerin yönlendiriciliği esas alınmış, Türkiye'nin kaynak, fırsat ve imkânlarını en üst düzeyde değerlendirerek, uygulanabilir ve birbiri ile tutarlı hedef, strateji ve eylemler belirlenmiştir.

1.2. KENTGES SÜRECİ VE HAZIRLAMA YÖNTEMİ

KENTGES, "Bütünleşik Kentsel Gelişme ve Eylem Planı" aşamalı ve katılımlı bir süreçle elde edilmiştir.

- DPT ve UNDP'nin ortaklığında 2007–2008 yıllarında yürütülen ve AB tarafından desteklenen **"Sürdürülebilir Kalkınmanın Sektörel Politikalara Entegrasyonu"** projesinde 5 pilot sektörden birisi **"Kentleşme"** olup Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın kurumsal sorumluluğunda yürütülmüştür. Proje kapsamında, ulusal, yerel ve sektörel düzeylerde; ekonomik, sosyal ve çevresel planlama ve karar verme süreçleri sürdürülebilir ve bütünleşik bir yaklaşımla ele alınmıştır. Katılımcı toplantılarla sürdürülen proje kapsamında; sürdürülebilir kentleşme bakış açısıyla, Türkiye'de kentleşmeye ilişkin değerlendirmeler, sorunlar ve fırsatlar ortaya konulmuştur. Bu projenin sonuçları "Kentleşme Şurası" için başlangıç olmuştur.

- Hazırlık çalışmaları Mayıs 2008'de başlayan ve 4–7 Mayıs 2009'da Genel Kurul'la sonlanan **"Kentleşme Şurası"**nın Komisyon Raporları ve Sonuç Bildirgeleri, KENTGES, Bütünleşik Kentsel Gelişme ve Eylem Planı için önemli bir kaynak oluşturmaktadır [3].

Kentleşme Şurası kapsamında 10 komisyon oluşturulmuştur. Bunlar;

1. Mekânsal Planlama Sistemi ve Kurumsal Yapılanma
2. Kentsel Teknik Altyapı ve Ulaşım
3. Kentsel Dönüşüm, Konut ve Arsa Politikaları
4. Afetlere Hazırlık ve Kentsel Risk Yönetimi
5. Kentsel Miras, Mekân Kalitesi ve Kentsel Tasarım
6. İklim Değişikliği, Doğal Kaynaklar, Ekolojik Denge, Enerji Verimliliği ve Kentleşme
7. Kentsel Yoksulluk, Göç ve Sosyal Politikalar
8. Bölgesel Eşitsizlik, Yerel Kalkınma ve Rekabet Edebilir Bölgeler/Kentler
9. Kentlilik Bilinci, Kültür ve Eğitim
10. Yerel Yönetimler, Katılımcılık ve Kentsel Yönetim

Her komisyonun ilgi alanındaki konularda, mevcut durum değerlendirmesi, sorun ve potansiyel belirlenmesi sonucunda, dengeli kentleşme ve yaşanabilir yerleşmeler için strateji ve eylem önerileri geliştirmiştir.

[3] Kentleşme Şurası Sonuç Bildirgesi, www.bayindirlik.gov.tr

Kentleşme Şurası komisyon çalışmalarında; sayısı 150'yi aşan üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, meslek örgütleri, özel sektör ve STK'lardan, sayıları 300'e yakın katılımcının çalışmaları sonucunda tespit edilen 437 sorun alanında, 700 strateji ve 1200 eylem önerisi geliştirilmiştir [4].

Uzun bir süreç sonucu müzakere edilerek, katkılarla oluşmuş olan Kentleşme Şurası'nın sonuçları, bu konudaki toplumsal mutabakatı yansıtmasının yanı sıra, KENTGES için önemli bir meşruiyet temeli oluşturmaktadır. Bu nedenle KENTGES belgesinin hazırlanmasında, Kentleşme Şurası'ndan gelen önerilerin katılımcı yöntemlerle bütünleştirilmesi ve geliştirilmesi esas alınmıştır.

- **KENTGES, Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi Eylem Planının elde edilme aşaması,** Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın sorumluluğunda Bakanlıkça danışmanlık desteği alınarak sürdürülmüştür.

KENTGES'in hazırlanmasında;

- Kentleşme Şurası Komisyon Raporları ve Sonuç Bildirgesi,
- Sürdürülebilir Kalkınmanın Sektörel Politikalara Entegrasyonu Projesinde Türkiye'de kentleşmeye ilişkin tespit ve değerlendirmeler, kentleşme alanında sürdürülebilirlik çerçevesi, yaklaşım ve modeller,
- Dokuzuncu Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program, Yıllık Programlar, Özel İhtisas Komisyonu Raporları, Ulusal Strateji Belgeleri,
- BM Kalkınma ve Habitat Konferans Belgeleri, BM Mekânsal Planlama Rehberi, Gündem-21 ve diğer strateji ve eylem planları,
- AB Uyum ve Strateji Belgeleri, Avrupa Kentsel Şartı, Avrupa'nın Mekânsal Gelişmesi için Rehber İlkeler, Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifi vd. belgeler
- Ülke deneyimleri kapsamında, Hollanda, İrlanda, Danimarka, Norveç ve Libya'nın Mekânsal Planlama Sistemi ve Ulusal Mekânsal Gelişme Stratejileri incelenmiştir.

KENTGES kapsamında;

- Kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlama alanında Türkiye'nin mevcut durumu, sorun, potansiyel ve fırsatlar,
- Ulusal ve uluslar arası belgelerde, kentleşme, yerleşme ve planlamaya ilişkin yönlendirici politika ve stratejiler,
- Değerler sistemi ve temel kavramlar, temel haklar açısından kentleşme yerleşme ve mekânsal planlama, kentleşme yerleşme ve planlama ilkeleri,
- Ana gelişme eksenleri, sektörel, tematik ve alansal hedefler, stratejiler ve eylemler,

[4] Kentleşme Şurası Komisyon Raporu'nun özeti Ek-1'de verilmektedir.

- Uygulama stratejisi, kurumsal sorumluluk, yönetişim ve yapılanma, kapasite ihtiyaçları, başarı ölçütleri, izleme programları,
- İletişim ve tanıtım stratejileri

konuları araştırılmış, değerlendirilmiş ve içselleştirilmiştir.

- Eylül 2009'da başlayan KENTGES sürecinde, 23 Kasım 2009 ve 16 Aralık 2009 tarihlerinde 2 atölye çalışması yapılmış olup 3 Mart 2010 tarihinde yapılan 3. katılımlı toplantıda nihai taslak katılımcılara sunulmuştur (Şema 1).

KENTGES'in hazırlanma sürecinde; Kentleşme Şurasının sonuçlarının değerlendirilmesi yönünde Şura'da tespit edilen sorunlar, öneriler, strateji ve eylemler, bütünleştirilmiş katılımlı atölye çalışmalarında geliştirilmiştir. Bu kapsamda, 23 Kasım 2009 tarihinde gerçekleştirilen 1. Atölye toplantısına sunulmak üzere aşamalı olarak,

- Sorunlar-stratejiler matrisi hazırlanmış,
- Stratejiler ana eksenlere göre sınıflandırılmış,
- KENTGES'in ana eksenleri ve temalarına göre bütünleştirilmiş,
- Stratejiler seti/atlası elde edilmiştir.

Strateji ve eylemlerin ana eksen, sektör ve temalara göre dağılımını gösteren Tablo 1'de görüldüğü gibi, 1. atölye çalışmalarında, 4 ana eksende 37 temaya ilişkin 131 strateji üzerinde değerlendirme yapılmıştır (Tablo 1).

16 Aralık 2009'da yapılan 2. atölye toplantısı öncesinde Kentleşme Şurası'nda önerilen eylemler, bütünleştirilen ve geliştirilen 126 strateji altında gruplandırılmış ve 2. atölye toplantısında tartışılarak geliştirilmiştir.

Atölye toplantıları sonucunda, önerilen 4 eksende 37 tema, 116 strateji ve 729 eylem seti oluşturulmuştur (Tablo 1).

Atölye çalışmaları sonucunda elde edilen strateji ve eylem setlerinden Bütünleşik Kentsel Gelişme ve Eylem Planına geçişte;

- Atölye toplantıları sonucu elde edilmiş önerilerin, katılımlı süreçlerle elde edilmelerinin doğal sonucu olarak bazı çelişki ve iç tutarsızlıklar barındırmakta olduğu,
- KENTGES'in kapsamı, düzeyi, ilkeleri ve değerler sistemi açısından irdelendiğinde, yapılmış bazı önerilerin konu ve kapsam dışında kaldığı ve yeniden değerlendirilmeye ihtiyacı bulunduğu,

- Önerilen planlama sisteminin bütün olarak algılanabilmesi ve izlenebilmesine imkân veren bir yazım biçimine ihtiyaç bulunduğu göz önüne alınarak gözden geçirilmiştir.

KENTGES Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi Eylem Planı'nın açık, net ve öz bir belge olması amaçlanmaktadır. Bu nedenle, 2. Atölye sonucunda elde edilen 116 stratejinin ve 729 eylemin, nihai taslağın hazırlanması aşamasında, özünü kaybetmeden azaltılması ve eylemlerin yeniden formatlanarak sınıflandırması gerekmiştir. Buna göre, KENTGES'in vizyonu, ana gelişme eksenleri, tematik, sektörel ve alansal hedefleri, stratejileri ve eylemleri hiyerarşik bir düzende yeniden kurgulamıştır.

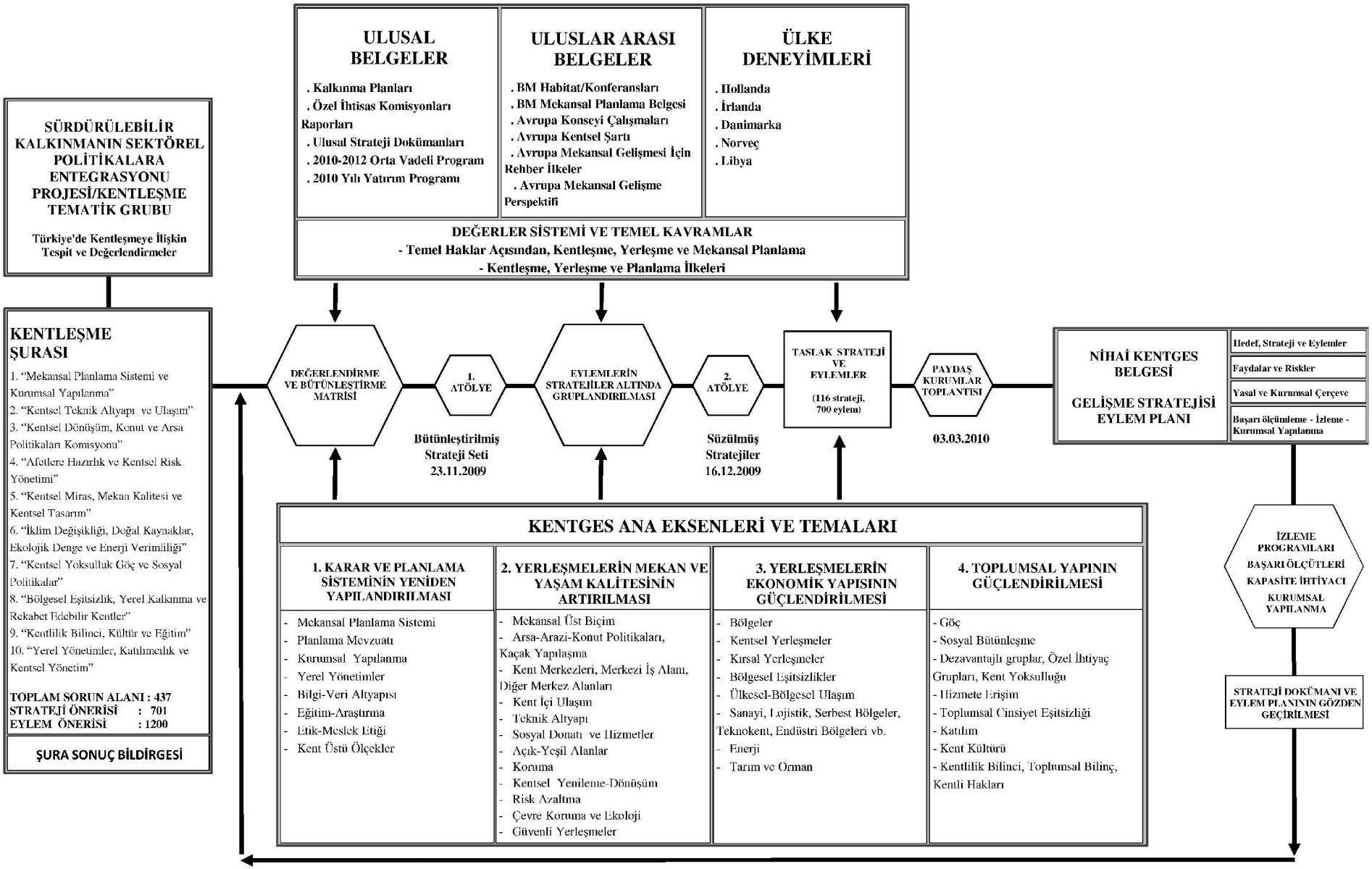
Tablo-1: Strateji ve Eylemlerin Ana Eksen, Sektör ve Temalara Göre Dağılımı

Atölye Çalışma Grupları	Ana Eksen	Sektör ve Temalar	Bütünleştirilmiş Stratejiler			Eylemler		
			1. Atölye Sonucu	2. Atölye Sonucu	3 Mart	Kentleşme Şurası	2. Atölye Sonucu	3 Mart
Sarı Masa	Karar ve Planlama Sisteminin Yeniden Yapılandırılması	Mekânsal Planlama Sistemi	9	8	1	90	32	1
		Planlama Mevzuatı	2	2	1	39	3	1
		Kurumsal Yapılanma	8	7	2	64	22	5
		Yerel Yönetimler	3	3	1	19	12	1
		Bilgi-Veri Altyapısı	7	8	1	57	30	3
		Eğitim – Araştırma	3	3	1	8	3	4
		Etik - Meslek Etiği	1	1	1	6	5	1
Alt Toplam		**8**	**35**	**34**	**8**	**303**	**107**	**16**
Mavi Masa	Yerleşmelerin Mekân ve Yaşam Kalitesinin Artırılması	Mekânsal Üst Biçim	3	3	1	30	27	3
		Arsa-Arazi- Konut Politikaları Kaçak Yapılaşma	8	9	4	69	52	17
		Kent Merkezleri, Merkezi İş Alanı, Diğer Merkez Alanları	2	1	2	5	5	3
		Kent İçi Ulaşım	8	8	7	99	63	13
		Teknik Altyapı	5	3	2	40	26	15
		Sosyal Donatı ve Hizmetler	2	2	1	20	20	5
		Açık - Yeşil Alanlar	3	2	1	29	12	2
Yeşil Masa	Yerleşmelerin Mekân ve Yaşam Kalitesinin Artırılması	Koruma	9	7	5	55	25	12
		Kentsel Yenileme - Dönüşüm	5	5	4	28	17	10
		Risk Azaltma	7	7	6	51	31	19
		Kent Kimliği	1	1	1	22	7	4
		Çevre Koruma ve Ekoloji	3	3	3	84	25	20
		Güvenli Yerleşmeler	1	1	1	17	4	4
Alt Toplam		**13**	**57**	**52**	**38**	**449**	**314**	**127**
Kırmızı Masa	Yerleşmelerin Ekonomik Yapısının Güçlendirilmesi	Bölgeler	4	3	3	22	11	8
		Kırsal Yerleşmeler ve Kalkınma	3	1	1	27	6	4
		Bölgesel Eşitsizlikler	4	2	2	87	13	11
		Ülkesel - Bölgesel Ulaşım	1	1		2	2	
		Sanayi, Lojistik, Serbest Bölgeler, Teknokent, Endüstri Bölgeleri vb.	2	1	1	20	5	5
		Enerji	1	1	1	24	4	4
		Tarım ve Orman	2	1		12	1	
Alt Toplam		**7**	**19**	**10**	**8**	**201**	**42**	**32**
Turuncu Masa	Toplumsal Yapının Güçlendirilmesi	Göç	3	3	3	55	26	8
		Sosyal Bütünleşme	3	3	3	47	24	13
		Dezavantajlı Gruplar, Özel İhtiyaç Grupları, Kent Yoksulluğu	6	6	3	76	65	13
		Hizmete Erişim	1	1	1	19	17	5
		Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği	1	1	1	13	14	2
		Katılım	4	4	3	78	62	11
		Kent Kültürü	1	1	1	29	24	5
		Kentlilik Bilinci, Toplumsal Bilinç, Kentli Hakları	1	1	1	40	34	6
Alt Toplam		**8**	**20**	**20**	**16**	**357**	**266**	**63**
Genel Toplam		**36**	**131**	**116**	**70**	**1410**	**729**	**238**
3 Mart 2010 Tarihi itibariyle 4 Eksen, 36 Sektör ve Temada; 70 Strateji 238 eylem								

(1) Kentleşme ve Şurası'nda önerilen eylemler ilgili olduğu düşünülen stratejiler altında bütünleştirilmiştir

(2) Eylem önerileri, ilgili olduğu stratejilerin altında kümelendirilmiş olup, bazı eylemler birden fazla stratejinin altında yer aldığından tekrarlar oluşmuştur.

Şema 1. Sürdürülebilir Kentsel Gelişme için Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı Elde Edilme Süreci

2. KENTGES'E OLAN İHTİYAÇ

2.1. TÜRKİYE'DE KENTLEŞME, YERLEŞME VE MEKÂNSAL PLANLAMA SİSTEMİNİN MEVCUT DURUMU

Kentleşme Şurası sürecinde oluşturulan komisyonların çalışma alanlarına ilişkin ana temaları ve alt başlıkları, Türkiye'de kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlamaya ilişkin tüm alanları kapsamaktadır. Komisyon çalışmalarında, bu alanlara ilişkin mevcut durum analizi yapılarak sorunlar, potansiyeller ve fırsatlar kurumsal yapılanma ve yasal boyutları ile birlikte ortaya konulmuş, Şura önerileri, strateji ve eylem seçenekleri bu analizler üzerine temellendirilmiştir. Ayrıntılı ve kapsamlı olan bu çalışmalar Kentleşme Şurası dokümanlarında yer almaktadır. Kentleşme Şurası Komisyon Raporları'nın özetleri Ek'te verilmektedir.

Bu bölümde, Türkiye'de kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlama konularında mevcut durumu, sorunları ve fırsatları ortaya koyan; çoğu katılımlı süreçlerle elde edilmiş olan ve raporlar, KENTGES'e olan ihtiyacı da ortaya koymaktadır. Bu raporlar da dikkate alınarak temel sorun alanları aşağıda özetlenmiştir.

2.1.1. TEMEL SORUN ALANLARI

Dokuzuncu Kalkınma Planı, "Yerleşme ve Şehirleşme, Özel İhtisas Komisyonu Raporu"nda **kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlamaya** ilişkin 3 temel sorun ve buna bağlı 12 alt sorun alanı tespit edilmiştir [5]. Bunlar;

- **Bölgesel Eşitsizlik** başlığı altında; bölgesel eşitsizlikler ve yerel kalkınma sorunları,
- **Yerleşme ve Kentleşme** başlığı altında; yaşam kalitesi sorunları, afetlere duyarlı yerleşme ve kentleşme, doğal ve kültürel varlıkların korunması, kaçak yapılaşma, yenileme ve dönüşüm, teknik ve sosyal altyapı yetersizliği,
- **Planlama Sorunları** başlığı altında; uygulama araçları ve denetim, hukuk sistemi, yetkiler, yönetim sorunları, fiziki mekânın yönetimi, katılım, planlamada kademelenme sorunlarıdır.

Kentleşme ve yerleşmeye ilişkin sorunların temeli planlama sistemine işaret etmekte, mevcut planlama sistemi sorunları çözmekte yetersiz kalmaktadır. Türkiye'de merkezi ve yerel düzeyde kurumlar arasında yetki sorunları sürmekte, planlamada kademeli birliktelik kurulamamakta, kent planları ile mekânsal kararlar getiren sektörel ve tematik planlar bütünleşememekte ve planlama disiplini sağlanamamaktadır. Planlamayı yapılaşma ve yoğunluk kararlarına indirgeyen "imar planlama" anlayışı sürmekte ve planlama, kentleşmenin sosyal, ekonomik kültürel boyutunu kapsayamamaktadır. Plan yapımı ve

[5] 9. Kalkınma Planı, "Yerleşme ve Şehirleşme, Özel İhtisas Komisyonu Raporu" DPT, 2007
(*)

uygulamasında, sürece katılım ve denetim mekanizmaları ve plan uygulama araçları yetersizdir. Yerleşmelerin mekânsal düzlemde ortaya koyduğu eşitsizlikler giderilememektedir. Mevcut planlama sistemi afet tehlike ve risklerini azaltmaya yönelik bir yaklaşım geliştirememiştir.

Mekânsal planlamanın kentsel gelişmeyi, kamu ve toplum yararına yönlendirmekte etkin bir araç olması için sistemin yeniden kurgulanmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

2.1.2. TÜRKİYE'DE KENTLEŞMEYE İLİŞKİN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

Sürdürülebilir Kalkınmanın Sektörel Politikalara Entegrasyonu Projesi(*), kentleşme teması kapsamında; "Sürdürülebilir Kentleşme Bakış Açısı ile Türkiye'de Kentleşme Sektörüne İlişkin Tespit ve Değerlendirmeler Raporu"nda ülkemize özgü öncelikli sorun alanları ortaya konulmuştur. Bunlar;

- **Geçmişte Ortaya Çıkan ve Günümüze Taşınan Sorunlar**

a) Bölgesel Eşitsiz Gelişme

Bölgesel eşitsiz gelişme, Ülkemizde ekonomik ve sosyal boyutlarıyla olduğu kadar mekânsal boyutlarıyla da önemli bir sorun alanıdır. Sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi açısından, Ülkenin doğu ve batı bölgeleri arasında olduğu kadar bölgelerin kendi içlerinde de belirgin farklılıkların olması, gelişmişlik düzeyi göreli olarak düşük olan illerden gelişmiş illere yoğun bir göç yaşanmasına neden olmaktadır. Geleneksel bölgesel politikalardan küresel rekabetçi pazara açılımı teşvik eden politikalara geçiş; belli kapasiteye sahip, ekonomik olarak daha gelişmiş olan bölgeleri uluslararası pazarlarda rekabet edebilmeleri yönünde cesaretlendirmiş; ancak sınırlı kapasitesi olan bölgelere herhangi bir katkı sağlayamamıştır. DPT Müsteşarlığı'nın bu sorunun çözümüne yönelik kalkınma program ve projeleri devam etmektedir.

b) Kentsel Sorunlar, Gereksinimin Ötesinde Alanın Yerleşime Açılması

Kentlerin gereksinimin ötesinde genişlemesi konusunda sürdürülebilir gelişme açısından önemli sorunlar bulunmaktadır. Planlanmış alanlar içinde yer alan birbirinden kopuk alanlar mevcut talep doğrultusunda gelişmekte ve gelişmenin etaplar halinde yönlendirilmesi mümkün olmamaktadır. Planlanan alanlar içindeki bu parçalı gelişmeler ve alanlara altyapı sunumu zorunluluğu, gelişme potansiyeli olmayan bazı alanların altyapı projeleri içinde yer almasına ve altyapı maliyetlerinin artmasına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra, sosyal altyapı sunumunun planlanmasında da sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu tür rastlantısal gelişmeler, ulaşım altyapısının etkinliğini de olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, plansız yayılmaların çevre ve ekolojik kaynakları olumsuz yönde etkilemesi sorunun önemli bir boyutudur.

c) Kırsal Gelişme ve Göçler

Kentleşme süreci, kentlerin kırsal alanlara yayılması biçiminde geliştiği için, kırsal yerleşmelerin fiziksel, sosyal ve ekonomik yapıları üzerinde dönüştürücü etkisi olmaktadır. Diğer yandan, yatırım projeleri,

kırsal alanları doğrudan etkilemektedir. Kırsal alanların kent üzerindeki en belirgin etkisi ise bu yerleşimlerden kentlere göç şeklinde olup göçün hem kırsal hem de kentsel alanlar üzerinde olumsuz etkisi olmaktadır. Nüfusun terk ettiği ve ülke ekonomisine katkısının azaldığı kırsal alanlar, buna karşın taşıyabileceğinden fazla nüfusu barındırmaya çalışan kentsel alanlar, göç olgusunun etkisinin çift taraflı olduğunu göstermektedir. Kırsal kalkınmaya yönelik sistemli stratejilerin geliştirilmesi ve uygulanabilmesi önem taşımaktadır.

Türkiye'de toplam nüfus içinde kentsel nüfusun payı, kırsal nüfusa göre sürekli artmaktadır. Ancak kentsel nüfus ülke coğrafyasında dengeli dağılmamıştır.

d) Kaçak Yapılaşma ve Gecekondu

İç göçle ilintili olarak ortaya çıkan ve günümüze değin değişen iç dinamikleriyle varlığını sürdüren önemli bir kentleşme sorunu gecekondu ve yasadışı yapılaşmadır. Kırdan kente göçlerin yaşandığı 1950'lerden beri, Türkiye'de kent yönetimleri, bir yandan artan nüfusun yol su, kanalizasyon, ulaşım, ısınma, çöp toplama, yeşil alan gibi hizmet gereksinimlerini karşılamaya çalışırken, diğer yandan gecekondu alanlarındaki gelişmeleri meşrulaştırma ve bu alanlara minimum altyapı sağlama sorunlarıyla karşı karşıya kalmıştır. Yasa dışı yapılaşmalara yönelik olarak 1948 yılından günümüze kadar pek çok sayıda af yasası çıkarılmıştır. Kent çevresinde genellikle hazine arazileri üzerine kurulan gecekondu mahalleleri 1980'lerin sonlarında, kent çeperlerinde büyük yerleşim alanlarına dönüşmüştür.

Kente gelenlerin mevzuata ve imar planlarına aykırı olarak kent merkezi dışında yerleşerek kendine özgü bir mekân yaratmaları ile oluşan yayılma ve saçaklanmalar, kent makroformunu, kentsel yatırımları ve arsa üretimini kent planlarından bağımsız olarak biçimleyecek ölçüde etkili olmuştur.

e) Afetlere Dayanıksız Kentleşme

Ülkemizde son 50–60 yılda yaşanan hızlı ve denetimsiz kentleşme ve yapılaşma süreci, genel olarak yerleşmelerin, daha özelde ise kentlerimizin doğal afetler ve insan kaynaklı tehlikelere karşı dirençsiz ve savunmasız bir biçimde büyümesine neden olmuştur.

Başta deprem ve sel olmak üzere doğal afet tehlikelerine maruz alanlarda hızla ve denetimsiz büyüyen, çoğunlukla plana ve imar mevzuatına aykırı gelişmelere sahne olan kentlerimizde, hızlı kentleşmeye odaklanmış imar uygulamaları, risk azaltma yöntemlerini içeren planlama yaklaşımı ve pratiğinden uzak kalmış; sonuçta, kentlerimizde derin "risk havuzları" oluşmuştur.

1999 Marmara Depremi, ülkemizde güvenli ve sürdürülebilir kentsel gelişmenin sağlanabilmesi için, afet sonrası müdahale çabalarıyla sınırlı uygulamalar ve "deprem ve yapı odaklı mühendislik yaklaşımları"

yerine, afet öncesi hazırlıklara yoğunlaşarak afet tehlike ve risklerini giderme/azaltma amaçlı yaklaşımların mekânsal planlama sistemi ile bütünleştirilmesi gereğini ortaya koymuştur.

1990 sonrasında Birleşmiş Milletler Genel Kurul kararlarıyla açılan yolda bir dizi etkinlik, uluslar arası afetler politikasının yeni bir yörüngeye oturtulmasını sağlamıştır. Yeni politikanın temel hedefi, afet öncesinde risklerin ve olası kayıpların belirlenmesi, sistemli biçimlerde risklerin bertaraf edilmesi, azaltılması ve paylaşımı için yapılan çalışmaları ön plana geçirmektir. Kısaca uluslar arası yeni politikanın odak noktası 'risk' kavramıdır [6].

Bu bağlamda, imar mevzuatının ve planlama pratiğimizin; afet tehlike ve risklerinin belirlenmesi ve belgelenmesi, risk analizi ve sakınım planlaması gibi çalışmaların, mekânsal planlama süreci ile bütünleştirilmesine yönelik olarak kurumsallaştırılması gereği konusunda ülkemizde genel bir mutabakat olduğu görülmektedir.

f) Kentsel Altyapı ve Çevre Sorunları

Kentsel yerleşmelerde, teknik altyapı sistemleriyle bütünleşen yatırım/işletim sistemleri kurulamamaktadır. Yerleşmelerin temiz, güvenli ve yaşanabilir yerler olmalarını sağlamak için teknik ve sosyal altyapı ihtiyacının giderilmesi temel bir ilke olarak kabul edilmektedir. Türkiye'de kentsel su, kanalizasyon ve arıtma altyapısı inşaatları, büyük ölçüde İller Bankası'nın Belediye Fonları kullanılarak merkezi hükümet tarafından sağlanmaktadır. Bu fonlar, altyapı gereksinimlerini tamamlamada eksik kalmaktadır. Toplam nüfus içinde kanalizasyon şebekesine erişimi olan nüfus oranı %66, içme suyu şebekesine erişimi olan nüfus oranı %74, katı atık hizmeti alan nüfus oranı %73'tür.(*) Öte yandan, atık su arıtma tesislerinin hizmet verdiği nüfus oranı %35, içme suyu arıtma tesislerinde arıtılan damıtılmış su oranı %44'tür. Diğer bir deyişle, toplam nüfus içinde arıtma altyapısından yararlanan nüfus oranı %50'nin altında kalmaktadır.(*)

g) Kentsel Ulaşım Sorunları

Oto sahipliliğinin giderek yaygınlaşmasıyla, Türkiye metropollerinde araba kullanımındaki artışa paralel olarak desantralizasyon süreçlerinin yaşandığı gözlemlenmektedir. Bu eğilimler araca ve petrole bağımlı kent formlarını desteklemektedir. Desantralizasyon eğilimlerinin gelecekte kentin çeperlerinde ekolojik hayatı ve doğal dengeleri tehdit edecek boyutlara gelmesi olasıdır. Desantralizasyon eğilimleri ile bazı iş yerleri de kentin çeperlerine doğru kaymakla beraber, Türkiye kentlerinde konut-işyeri ilişkisi hala kent merkezi üzerinde kurulmakta; bu durum da kent merkezi ve çevreleyen alanlardaki trafik sorununu artırmaktadır. Artan trafik sorununu aşmak için yeni yollar yapılmakta, kapasite artırımı yöntemlerine

[6] Balamir, M. (2007) *Afet Politikası, Risk ve Planlama,* TMMOB Afet Sempozyumu 5-7.12.2007, Bildiriler Kitabı, Ankara. (*)

başvurulmaktadır. Yapılan yeni yollar ve alışveriş alanlarının kent merkezinin dışına çıkması, Türkiye'de metropoliten kentlerin merkezlerinin bir bölümünde ciddi çözülme sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Otomobil kullanımının artması toplu taşım hizmetlerinin sunumunu da etkilemektedir. Ulaşımın yarattığı çevre kirliliği de sürdürülebilirlik kentleşme açısından önemli bir sorundur. Avrupa'daki çalışmalarda ulaşım kaynaklı göstergelerin sürdürülebilir kentleşmeye ilişkin önemli göstergeler olarak büyük ölçüde kullanıldığı gözlemlenmektedir.

h) Planlama Sisteminden Kaynaklanan Sorunlar

Planlama sisteminin etkili işleyişi önünde duran konular araştırıldığında; kalkınma planları ve fiziksel planlama arasında bağ kurulamaması önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'de planlı dönem genelde ekonomik kalkınma anlamında karar ve süreçleri belirlemiş, fiziksel planlama ile ilgili belirgin önermeler ise ilk kez 3. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda, fiziksel plan kademelerine ilişkin ipuçları şeklinde yer almıştır. Ancak bölgesel kalkınma politikaları mekânsal planlama kararları ile uyumlu geliştirilmemekte, bu politikalar yalnızca sektörel ekonomik gelişme ile sınırlı kalmaktadır.

Diğer bir sorun ise planlama alanında yetkili kurumlar arasındaki eşgüdümsüzlüktür. Merkezde yer alan çok sayıda bakanlık ve kurumun, kendi kuruluş kanunlarından gelen plan yapma yetkileri nedeniyle, planlama pratiğinde çok-başlılıktan doğan bir karmaşanın yaşandığı görülmektedir. Planlama ile ilgili yasal düzenlemelerin ve yetkili idarelerin çokluğu, bunlar arasında eşgüdüm olmayışı; var olan planlarda çok sayıda değişikliğe yol açmakta, farklı kurumların yetki alanında bulunan üst ölçekli planların birbirleriyle gerek kullanım amacı gerekse fiziksel kararları bakımından bağlantısı kurulamamaktadır. Plan yapımına ilişkin yetkilerin eşgüdümsüzlüğünün yanı sıra, plan kademeleri arasındaki ilişkinin yeterince kurulamaması da önemli bir sorundur.

Bu sorunların etkili çözümü için, ulusal ölçekte planlama, politika ve stratejilerden başlayarak yerel ölçekte yürütülecek planlama ve uygulama süreçleri de dahil olmak üzere planlama yaklaşımında, yeniliğe ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda öncelikle ulusal ve bölgesel düzeyde yeni planlama yaklaşımının ve planlama kademeleri arasında kademeli birliktelik esasına dayalı planlama ve uygulama sürecinin kurgulanması önem kazanmıştır. Bu yöndeki çalışmaların, bütünsel bir stratejiye dayalı kapsamlı bir yasal düzenleme ile yapılması gerekmektedir.

i) Yerel Yönetimlerin Kapasiteleri

Kentleşmeyi yönlendiren en önemli aktörlerden biri olan yerel yönetimlerin yaşadıkları sorunlar da kentleşme sürecini olumsuz etkilemektedir. Bunlar arasında en öncelikli sorunlardan biri belediyelerde yetkin ve yeterli teknik eleman eksikliğidir. Belediyelerimizin finansal kaynaklarının yetersizliği de hizmetlerin etkin şekilde yerine getirilmesi önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır.

- **Kentleşmede Yeni Olgular, Yeni Sorun Alanları**

a) İklim Değişikliğinin Olası Etkileri

Güncel olgu ve sorunlar irdelendiğinde, en çarpıcı sorunlardan birinin kentleşme ve iklim değişikliği olduğu görülmektedir. Yanlış kentsel arazi kullanım kararları, iklim sistemleri üzerinde olumsuz etkiler oluşturmaktadır. Çevresel etkileri yeterince irdelenmeden oluşturulan arazi kullanım kararları, biyolojik çeşitlilik, yerel ve bölgesel iklim değişikliği, toprağın verimi, ekosistemler üzerinde ciddi olumsuz etkilere neden olmaktadır.

b) Kentsel Dönüşüm

Kentsel dönüşüm konusu güncel olgular arasında yer almaktadır. 1980'lerin ikinci yarısında kentlerimizde imar mevzuatı ve plan kararlarına aykırı gelişen, yaşam kalitesi düşük kentsel alanların yasallaştırılması ve sağlıklaştırılması amacıyla başlayan kentsel dönüşüm uygulamaları, 1990 sonrasında yıpranmış kent dokuları (tarihi ve kültürel miras alanları, merkezi iş alanları, ekonomik ömrünü doldurmuş imarlı kent parçaları, vb) ile özelleştirme uygulamaları sonucunda alışveriş-eğlence merkezleri ve konut alanı vb. yeni işlevlere konu olan alanlarda ve başta deprem ve sel olmak üzere afet tehlike ve risklerinin yoğunlaştığı alanlarda da yaygın olarak başvurulan bir uygulama olmuştur. Ülkemizde farklı dönüşüm sorunlarına yanıt aranırken, genelde bu sorunlar fiziksel mekânın dönüşümüne indirgenmiş; dönüşümün toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutları göz ardı edilmiştir. Oysa kentsel dönüşüm, fiziksel mekânın dönüşümünün yanı sıra, sosyal adalet, sosyal gelişim, yerel-ekonomik kalkınma, tarihi ve kültürel mirasın ve doğal çevrenin korunması, sürdürebilirliğinin sağlanması vb. ilkeler çerçevesinde kapsamlı ve bütünleşik bir yaklaşımla ele alınması gereken bir konudur. Son yıllarda kentsel dönüşüme yönelik olarak gerçekleştirilen yasal düzenlemelerin de, parçacı bir yaklaşım yerine, yukarıda sayılan boyutları dikkate alan bir içerik taşıması gereği, son yıllarda kent planlama gündeminin en yoğun tartışılan konuları arasındadır.

c) Sürdürülebilir Kent Formu

Sürdürülebilir kent formu konusu planlamanın gündemine girmiştir. Aşırı desantralize ya da saçaklanmış kent formlarının kentsel gelişme ve ulaşım açısından sürdürülemez olduğu, buna karşın kompakt kent formu, koridor gelişme modeli ve çok-merkezli kentsel form gibi alternatif kent formlarının daha sürdürülebilir olduğu tartışılmaktadır. Avrupa Birliği mekânsal gelişme perspektifi de bu konudaki ilke ve stratejileri ortaya koymaktadır. Türkiye'de sürdürülebilir kentsel gelişmenin sağlanması açısından alternatif kent formlarının irdelenmesi ve tartışılması önem taşımaktadır.

d) Kentleşme ve Enerji Verimliliği

Kentleşme ve enerji verimliliği, sürdürülebilirlik tartışmaları ile önemi hızla artan bir konudur. Türkiye'de bu konuda planlı çalışmalar, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ve Elektrik İşleri Etüt İdaresi'nce başlatılmıştır. Bu kapsamda sanayide enerji verimliliği, binalarda enerji performansı ve ulaşımda enerji verimliliği konusunda yapılan ve yapılmakta olan çalışmalar bulunmaktadır. Enerji verimliliğine yönelik planlama ve kentsel tasarım ilke ve esasları araştırma çalışmaları ise hızla başlatılmalıdır.

- **Ülkemiz Kentleşmesinde Güçlü Yönler ve Fırsatlar**

a) Yerel Toplulukların Kentsel Süreçlere Katılımı

Türkiye'de kentsel karar verme süreçlerinde güçlü merkezi yönetim modeli her dönemde etkin olmakla beraber, özellikle 1990'lı yıllardan başlayarak, yerel aktörleri/paydaşları da karar verme süreçlerine katan katılımlı modeller, ideal formda olmasa da artan biçimde deneyimlenmektedir. Bu konudaki en önemli girişimlerden biri Yerel Gündem 21 örneğidir. Dünya örneklerine bakıldığında, yerel aktörlerin katılımına ilişkin süreçlerin de olumlu sürdürülebilir kentsel gelişme göstergeleri olarak kullanıldığı görülmektedir.

b) Teknoloji ve Kentleşme Kesişiminde Gündeme Gelen Fırsatlar

İkinci bir fırsat alanı, teknolojinin kentleşme alanında sunduğu fırsatlardır. Teknolojik gelişmelerin kentlerin fiziksel formu, büyüme yönleri, sosyal ve ekonomik yapıları üzerindeki etkileri, dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye için de araştırılması ve doğru yönlendirilmesi gereken bir konudur. Bu teknolojiler planlamaya katılımın sağlanmasında, e-belediyecilik uygulamalarında, kentsel değişimi izlemede önemli fırsatlar sağlamaktadır. Türkiye'de katılım alanında olmasa da, e-belediyecilik ve kentsel değişmenin izlenmesi konusunda bu teknolojilerden yararlanılmaya başlanmıştır.

c) Sürdürülebilir Kentsel Ulaşım Açısından Fırsatlar

Bunu izleyerek, Türkiye'de kentsel ulaşım açısından güçlü olarak görülebilecek yönler incelenmiştir. Sürdürülemez olduğu kabul edilen az yoğun ve dağınık gelişme, Türkiye kentlerinde gelişmiş ülke kentlerine oranla sınırlıdır. Kentlerimizde karma arazi kullanımı olanaklarının mevcut olması da güçlü bir özelliktir. Yaya yolculuklarının yüksek oranda olması, özel araba kullanım oranının gelişmiş ülke kentlerine oranla halen düşük olması ve raylı sistem yatırımları, fırsat olarak görülebilecek diğer konulardır.

2.1.3. SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTLEŞME VE YERLEŞME İÇİN DEĞERLENDİRMELER

Sürdürülebilir Kalkınmanın Sektörel Politikalara Entegrasyonu Projesi(*) kapsamında; 30 Kasım – 3 Aralık 2007 tarihleri arasında kentleşmenin farklı boyutlarında uzmanlaşmış katılımcılarla, **kentleşme alanına ilişkin sorun ve politika belirleme** toplantıları yapılmıştır. Toplantıda kentleşmenin bileşenleri; teknik alanlar (mekân, fiziksel altyapı, ekoloji, planlama) ile ekonomik, sosyal ve kurumsal alanlar olarak belirlenmiş ve katılımcılar kentleşme alanında yaşanan sorunları bu başlıklar altında tartışmışlardır. Türkiye'de kentleşmeyi yönlendiren bakış açılarının ve uygulamaların neden olduğu temel sorun, her iki alan için de **kentsel yaşam kalitesinin düşük** olması olarak tespit edilmiştir. Ekonomik, sosyal ve kurumsal alanlarda görülen ikinci temel sorun ise **dengesiz bölgesel gelişme**dir. Katılımcılar, bu temel sorunları ortaya çıkaran alt sorun alanlarını tartışarak uzlaşıya varmışlardır. Ülkemizin kentleşme ve planlama sorunları aşağıdaki şekilde saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo-2: Kentlerde Teknik ve Ekonomik - Sosyal - Kurumsal Alanlara İlişkin Sorunlar

Mekân, Altyapı, Ekoloji, Planlama vd. Teknik Alanlara İlişkin Sorunlar	Ekonomik, Sosyal ve Kurumsal Alanlara İlişkin Sorunlar
1. Teknik altyapının yetersizliği **2.** Kent içi ulaşılabilirliğin yetersiz olması ve çevre odaklı olmaması **3.** Kentlerimizde kalitesiz, sağlıksız ve güvenliksiz mekânların giderek artması **4.** Kentleşme alanında bütünleşik ve etkin bir planlama sisteminin ve örgütlenmesinin olmayışı **5.** Tarihi ve kültürel mekânların karakterinin kaybolması **6.** Doğal varlıkların yitirilmesi ve ekolojik dengenin bozulması **7.** Kentlerde afetlerin felakete dönüşmesi	**1.** Kentleşme alanında bütünleşik ve etkin planlama, uygulama, izleme ve denetleme yapılmasına uygun idari yapıların olmayışı **2.** Somut ve soyut olmayan kültürel mirasta çeşitliliğin korunamaması **3.** Fiziksel, sosyal ve kültürel olarak sağlıksız gelişen ve güvenli olmayan kentlerin ve bozulan kentsel alanların oluşması **4.** Halkın kentin sorunlarının çözümüne yönelik karar alma sürecine katılımının ve sorumluluk bilincinin eksikliği **5.** Kentsel işsizliğin yüksek olması

Katılımcılar tarafından yapılan tespitlerde kentlerde teknik alanlarda görülen sorunların nedenleri arasında, temelinde kurumsal/idari alanlara ve planlama alanına ilişkin bakış açılarındaki yetersizlikler öne çıkmaktadır. Aynı zamanda hemşerilerin bilinçsizliğinin ve donanımlı teknik personel eksikliğinin de yaşanan olumsuzlukları ortaya çıkardığı düşünülmektedir.

Kentleşmemizin ekonomik, sosyal ve kurumsal alanlarında görülen sorunların temel nedenleri olarak, planlama alanında görülen yetersizlikler, donanımlı teknik personel eksikliği, hemşerilerin bakış açıları / düşük eğitim düzeyi, mali kaynak yetersizliği konularının öne çıktığı saptanmıştır.

Yukarıda irdelenen sorunlar ve bu sorunların nedenleri, sürdürülebilir kentsel gelişme yaklaşımının temel unsurlarına da dikkati çekmektedir. Doğal kaynak limitlerinin dikkate alınması, kentlerde fiziksel ve sosyal altyapının yeterli olması, doğal risklere karşı iyi tasarlanmış ve inşa edilmiş olması, ihtiyacın üzerinde alanın yerleşime açılmaması, yurttaşların kentsel karar alma sürecinde rol almaları, gecekondu alanlarında yaşayan nüfusun kent ile bütünleşmesi, gelir dağılımındaki dengesizliğin giderilmesi, kentlerdeki şiddet ve suç oranının azaltılması / ortadan kaldırılması, kentlerin ekonomik potansiyellerinin değerlendirilmesi, yerel girişimciliğin desteklenmesi konularının önemi vurgulanarak; sürdürülebilir kentsel gelişme yaklaşımının çevresel (yapılı ve doğal çevre), sosyal ve ekonomik boyutlarının tümüne işaret etmektedir.

- **Planlama Sistemine İlişkin Politikalar**

Kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlama alanında öne çıkan öncelikli bir temel sorun, **Türkiye'de planlama sisteminin bütünleşik olmayışı**dır. Bu nedenle bu soruna yönelik tanımlanacak politikanın, diğer tüm sorunları gidermeye yönelik genel bakış açısını belirleyeceği için, öncelikli olduğu düşünülmektedir.

Sürdürülebilir kentsel gelişmenin sağlanması, her şeyden önce **kentleşme alanında bütünleşik ve etkin bir planlama, uygulama, izleme ve denetleme sisteminin kurulmasını ve bunu sağlayacak bir yönetsel yapılanmanın oluşturulmasını** zorunlu kılmaktadır. Ülke mekânının genel düzenleme stratejisinin saptanması ve sürdürülebilir kentsel gelişme strateji belgesinin hazırlanması öncelikli bir eylem olmalıdır. Üst ölçek stratejilerin (mekânsal olmayan stratejiler dahil) belirlenmesi, alt ölçekteki planlama çalışmalarını yönlendirecek ve planlama yaklaşımının ülkenin her yerinde tutarlılığını sağlayacaktır. Bu nedenle ulusal kentleşme, mekânsal planlama ve bu konulara ilişkin ilke ve politikaların belirlenmesinden sorumlu merkezi bir kurum oluşturulması da gerekmektedir.

Yalnızca üst ölçek bir mekânsal stratejinin olması yeterli değildir; üst düzey stratejiyi izleyen alt ölçek planların kademeli birlikteliğinin sağlanması ve bunu sağlamak üzere örgütsel kademe boşluklarının giderilmesi ve plan hiyerarşisinin dikkate alınması önemlidir. Plan kademesinin ülke, bölge, il, belediye ölçeklerinin de altına inerek yerel toplum yönetim kademelerinin yaratılması, planlara sahip çıkılmasını, katılımı, müzakere olanaklarını ve uygulanabilirliğini kolaylaştıracaktır.

Öte yandan plan yapma yöntemiyle ilgili de düzenlemelere ihtiyaç vardır: Planlama yapan kurumların birbirlerinden bağımsız değil, eşgüdüm içinde ve katılımcı yöntemlerle bütünleşik çalışmasının sağlanması ve buna ilişkin yasal düzenlemelerin yapılması; planlama sisteminin etkinliğini artıracaktır. Ayrıca, merkezi ve yerel yönetimlerin üçüncü kişi ve kurumlarla (özel sektörün veya sivil toplumun örgütleriyle ve bu kesimlerden kişilerle) ortak çalışabilmesi de sağlanmalıdır.

Günümüzde, Türkiye'de yasa ve yönetmeliklerde tanımlanmış farklı tür ve ölçeklerde çok fazla sayıda plan yapma yükümlülüğü belirtilmiştir. Plan yapma ve uygulama yükümlülüklerinin ilişkilendirilmesine/ eşgüdümüne ihtiyaç vardır. Planlama sistemini etkin hale getirmek için yapılması gereken bir başka önemli iş, planlama konusuyla doğrudan ve dolaylı biçimde ilgili olan çok sayıdaki tekil yasal düzenlemenin birbirleriyle ilişki ve etkileşimlerinin dikkate alınarak bütünleştirilmesi; planlama mevzuatı ile planlama dışı mevzuatın birbirleriyle ilişkilendirilmesinin sağlanması ve planlama mevzuatındaki boşlukların doldurulmasıdır.

Planlama sisteminin etkinliğinin sağlanması için, yine yasal düzenlemeler yoluyla mekânsal planlama alanındaki kamu kurum ve kuruluşları arasındaki yetki ve sorumluluk karmaşası giderilmelidir. Bu arada, mekânsal planların Türkiye'de yapılmakta olan diğer planlarla da ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Bazı durumlarda, aynı yer/coğrafya için birden çok planlama yapılması sonucunda mükerrer planlar ortaya çıkmakta, aynı yer için yapılmış olan bu planlardan hangisinin uygulanacağıyla ilgili sorunlar ortaya çıkmaktadır (Çevre Düzeni Planları ile uygulama sorunları bu konuda bir örnek olabilir).

Sadece fiziki planlar arasında kademeli birlikteliği sağlamakla yetinmeyerek, bu planların diğer alanlarda çeşitli ölçeklerde yapılmakta olan sektörel ve tematik amaçlı diğer planlarla da (örneğin, sanayi, çevre, orman, tarım, ticaret, enerji, ulaşım, haberleşme, risk yönetimi ve afet vb) uyumunun sağlanması gerekmektedir.

- **Planlama Anlayışına İlişkin Politikalar**

Fiziki boyutla sınırlı, statik ve sonuç ürüne odaklı imar planlama yaklaşımı yerine, sürdürülebilir çevre ve altyapı, kentsel risk ve sakınım planlaması, yerel kalkınma, vb. boyutlarını da içeren bir stratejik planlama anlayışına geçilmelidir. Stratejik planlama yaklaşımı geçerli olabilecek tek planlama yaklaşımı olmamakla birlikte, diğer planlama yaklaşımlarına göre bazı avantajlar sağladığı için bu yaklaşımının benimsenmesi önemlidir. Stratejik planlamanın esneklik ve seçicilik özelliği ile daha hızlı planlama yapmak ve emredici olmadığı halde etkinliği artırılmış bir planlı gelişme şansı elde edilmiş olacaktır.

Eşgüdüm içinde planlama yapan merkezi ve yerel düzeydeki kurumlar planlama, uygulama ve denetim konusunda verimli ve etkili çalışır hale getirilmelidir. Ülkemizin planlama deneyimi sadece plan yapmakla, planın uygulanabilirliğinin garanti olmadığını göstermektedir. Planlama, uygulama ve uygulamanın denetimi mekanizmalarının birlikte düşünülmesi gerekmektedir. Planların uygulanabilir olması, büyük ölçüde ilgili olduğu toplum kesimleri tarafından tanınmasına ve benimsenmiş olmasına ve uygulama esnekliklerine sahip olmasına bağlıdır. Bugüne kadar "plan yapma" eylemine verilen önemin, planların toplum kesimleri tarafından tanınıp benimsenmesi için katılım ve müzakere gibi eylemlere de verilmesi gerekecektir. Uygulama esneklikleri de, planın zaman içinde değişen gerçekliğe uyum

gösterebilmesi için gerekli olan izleme-değerlendirme sistematiğinden gelen geri bildirimlerin önemsenmesi ve buna uygun biçimde plana eklemlenecek yeni eylemlerin tanımlanmasıyla sağlanabilecektir.

Planlama hiyerarşisinde bölge ölçeği yer almakla beraber, planlama sistemimizde merkezi kurumlar olan Devlet Planlama Teşkilatı'nın ve GAP İdaresi'nin dışında bölge ölçeğinde plan yapan kurumsal yapılanma bulunmamaktadır. Bölge ve il düzeyinde plan yapan, uygulayan, izleyen ve değerlendiren bölgesel birimlerin oluşturulması, planların kademeli birlikteliğinin ve uygulanabilirliğinin sağlanması açısından önemlidir.

- **Yerel Yönetimlerin Kapasitelerinin Geliştirilmesi**

Sadece planlama düzeylerinin ve plan yapma, uygulama ve denetleme yetkisine sahip kurumların tanımlanması da planların etkin biçimde uygulanabilmesi için yeterli olmayacaktır. Planlama yapan birimlerdeki ve yerel yönetimlerdeki teknik personel yetersizliğinin de giderilmesi gerekmektedir. Özellikle yerel yönetimlerde kentleşmeye ilişkin sorunları ve olguları tespit edebilme, değerlendirebilme, çözümlerine yönelik geçerli çözümler üretebilme, stratejik düşünmeye ve plan yapma becerilerine sahip teknik personelin bulunması çok önemlidir. Aksi hallerde, planlar merkezi yönetim kurumlarına veya özel sektöre yaptırılsa dahi, hayata geçirilmesinde sorunlar yaşanmakta, çoğu kez plan değişiklikleriyle planlamanın etkinliği azaltılmakta; diğer yandan teknik altyapı yetersizlikleri zamanında giderilememektedir.

Planların uygulanabilirliğinin sağlanması ve altyapı gereksinimlerinin giderilmesi için yeterli finans kaynaklarının geliştirilmesi de zorunludur.

Geliştirilen stratejilere ve yerel toplum yönetim kademelerine uygun ve etkili yeni plan uygulama araçları geliştirilmelidir. Planlama sistemimizin kamuya sunduğu araçların gözden geçirilmesi, değişen gereksinimlere göre iyileştirilmesi, yenilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bunların en önemlisi, kamusal yarar üretilebilmesi için müzakere süreçlerinin tanımlanması ve zaman içinde kurumsallaşmasıyla ilgilidir. Bu sistemin etkin olması için, aktörlerin çoğul bir ortamda olgunlaşmış sonucu alabilme disiplinini ve oydaşım kültürünü içselleştirmiş olması, müzakereci kimliğin gerektirdiği donanımların, toplumun farklı kesim ve düzeyleri tarafından benimsenmesinin sağlanması gerekmektedir.

- **Kentsel Risklerin Giderilmesi / Azaltılması**

Ülkemiz kentlerinde gündemde olan öncelikli bir başka sorun, **kentlerin** afet ve özellikle deprem etkilerine karşı **yeteri kadar hazırlıklı olmaması**dır.

Uluslar arası afetler politikası 1990'lı yıllardan başlayarak Birleşmiş Milletler ve bağlı organları öncülüğünde yeni bir yaklaşıma sahip çıkmıştır. Yeni politika, afet öncesi hazırlık çalışmalarına odaklanmış ve "risk azaltma" stratejilerini ön plana çıkarmıştır.

Ülkemizde de özellikle 1999 Marmara Depreminden sonra, **kentlerde tehlike ve risklerin belirlenmesi ve risklerin azaltılmasına yönelik yaklaşımları da içeren önemli çalışmalar yapılmış olmakla, bu yaklaşımlar uygulamada etkinlik kazanamamıştır.**

Ayrıca, afet öncesi "korunma" ve afet sonrası "müdahale ve iyileştirme" süreçlerini kapsayan afet ve/veya risk yönetiminin bütüncül bir yaklaşımla kurgulanması, bu konunun ilgili mevzuata yansıtılması, bu bağlamda kurumların yetki ve sorumluklarının açık olarak tanımlanması gerekmektedir. Bu arada, doğal, teknolojik ve iklim değişikliği gibi ekolojik risklerin ulusal/ bölgesel ve yerel düzeylerde yönetilebilir hale getirilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda, afet risklerinin yoğunlaştığı kentlerimizde öncelikli olanlardan başlanarak, kentsel alanlarda tehlike kaynaklarının yanı sıra başta mevcut yapı stoğu olmak üzere diğer kentsel sektörler için olası risk türlerinin belirlenmesi, belgelenmesi ve kamuoyuna duyurulması; risklerin azaltılması için ve yöntem ve uygulama araçlarının geliştirilmesi, katılımlı karar ve ortaklıklar yoluyla etkili uygulama yöntemlerinin belirlenmesi konuları önem kazanmaktadır.

Bu sorunun çözümüne yönelik olarak teknik personelin niteliği yine önemli bir konudur. Teknik personelde afet tehlikesi, risk bilinci ve bilgisi geliştirilmeli ve gereken uygun donanımın temin edilmesi gereklidir. Bu konuda Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın ilgili diğer kurumlar, üniversiteler ve meslek odaları ile işbirliği içerisinde rehber kitaplar hazırlaması, meslek içi eğitim programlarının etkinleştirilmesi ve yaygınlaştırılması önemli görülmektedir.

- **Kentsel Mekân Kalitesinin Artırılması**

Belirlenen bir başka ortak sorun, kentlerimizin kalitesiz ve sağlıksız olarak büyümesi ve kentlerimizde güvenliksiz mekânların artması olduğu görülmektedir.

Kültürel mirasın yeterince korunamaması ve tarihi ve kültürel mekânların karakterlerinin kaybolması önemli bir sorun alanı olarak ortaya çıkmaktadır.

- **Kentlerde Yenilikçilik Kapasitesinin Artırılması**

Sorun belirleme ve politika seçenekleri oluşturma toplantısında tartışılmayan, ancak sürdürülebilir kentleşmenin gündeminde yeni sayılabilecek önemli bir konu, kentlerde yenilikçilik / buluşçuluk kapasitesinin artırılması konusudur. Gelişen bilişim ve iletişim teknolojileri, her alanda yenilikçiliğe /

buluşçuluğa izin vermektedir. Teknolojik gelişmelerin sunduğu fırsatlardan yararlanarak buluşçuluğa önem vererek ulusal ve yerel kalkınmaya katkı sağlamak da kentleşme alanında bir politika seçeneği olarak görülebilir. Bu kapasitenin artırılabilmesi, hem "bilgi" konusunun önemsenmesine, hem de her düzeyde yeni bilgi/teknoloji/"know-how" üretimi için kentsel örgütlenmelerin, kurumsal kapasitenin yaratılabilmesine bağlıdır.

- **Kentleşme, Yerleşme ve Sürdürülebilir Gelişme**

Sürdürülebilir kalkınma, **ekonomik, sosyal** ve **çevresel** alanlarda dengeli gelişmeyi ön görmektedir. Belirlenen politikalar incelendiğinde; sürdürülebilir kalkınma yaklaşımının her üç boyutunun da politikalarda kapsandığı görülmektedir. Sürdürülebilir kalkınma yönündeki genel evrensel amacın önemli bir bileşeni olarak görülmesi gereken **sürdürülebilir kentsel** (ve/veya yerleşim yerleri) **gelişme yaklaşımı**, kentsel gelişmenin etkilediği ve kentsel gelişmeyi etkileyen tüm çevresel (yapılı çevre / doğal çevre ve iklim değişikliği sorunu), sosyal ve ekonomik unsurları birbiriyle ilişkili biçimde içermekte, ekonomik ve sosyal gelişimin çevre koruma ve iyileştirme amacı ile birleştirilmesini öngörmekte ve gelişimin biçiminin/niteliklerinin katılımlı süreçlerle kararlaştırılmasını gerektirmektedir. Gerek kentleşmemize ilişkin sorunları belirleme toplantılarında, gerekse bu sorunların çözümüne yönelik politika seçenekleri üretme toplantısında, bu üçlü bakış açısı dikkatle gözetilmiştir.

Yukarıdaki politika seçeneklerinden ikisi, sürdürülebilir kentsel gelişme yaklaşımı ile uyumlu biçimde, planlama sürecinin örgütlenmesinde ve uygulamada **entegre/bütünleşik bir bakış açısı** benimsenmesini ve **ilgili kesimlerin planlama süreçlerine katılımını** öngörmektedir. Kaliteli ve sağlıklı kentsel çevrelerde yaşamak, yeterli teknik altyapı donanımına sahip olmayı gerektirmektedir.

Temel politika seçenekleri veya stratejilerin hepsi, en küçük ölçekli yerleşim biriminden başlayarak, kentsel kademelenmede yer alan en üst birime (Metropole) kadar, dizge içinde yer alan nüfusun hareketinin gelecekte yaratmaya devam edeceği değişimlerin doğru olarak değerlendirilmesiyle ilişkilidir. Kentler/yerleşim yerleri için yapılacak bütün öngörüler, demografik dönüşümün getireceği niceliksel ve niteliksel sonuçlardan etkilenecektir. Bu nedenle stratejilerin, başta göç olgusu olmak üzere, demografik dönüşümün yerleşim yerleri dizgesi açısından sunduğu öngörülerle birlikte değerlendirilmesi gereklidir. Kentler sorunlar, kentsel kademelenmede bulundukları yere göre, bazı durumda da, bulundukları yer/coğrafi bölge bakımından nicelik ve nitelik farkları göstermektedir. Bu sorunları gidermeye yönelik daha operasyonel düzeyde tartışmalara geçildiğinde, yerleşim yerlerinin kademe farklarının ve özelliklerinin dikkate alınması yararlı olacaktır.

Sağlıklı kentsel çevreler amacına ulaşmak için, **yeterli teknik altyapının sağlanması** ve bu altyapının tüm kesimlerce **erişilebilir** olması yönündeki politika seçeneği, sürdürülebilir kentsel gelişme yaklaşımının

çevresel ve sosyal bileşenleri ile örtüşmektedir. **Kent içi ulaşımın toplu taşıma dayandırılması** ve temel kentsel kullanışlara ve hizmet alanlarına yaya olarak ulaşabilirliğin **artırılması**, sürdürülebilir kentleşme yaklaşımının önemli unsurları arasındadır. Belirlenen politika seçenekleri ve yapılması gereken işler arasında bu konu da yer almaktadır. Kent güvenliği ve kentsel yaşam kalitesi yönündeki politika seçeneği, **kentsel donatılara herkesin eşit erişimi, herkese uygun konut seçeneklerine erişimin artırılması, kentsel yaşam kalitesini azaltan kullanımların giderilmesi** gibi eylemleri içererek, sürdürülebilirliğin sosyal ve çevresel boyutlarına işaret etmektedir. İklim değişikliği ile ilgili sorunları ve verileri ciddiye alarak, **doğal varlıkların korunması ve ekolojik dengenin sağlanması** konusundaki politika seçeneği, çevresel sürdürülebilirlik açısından önemlidir. Kentlerde tehlikelerin afetlere dönüşmesinin azaltılması, **güvenliğe ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesine** yönelik bir politika olarak, sürdürülebilir kentsel gelişme yaklaşımı açısından önemle gözetilmesi gereken bir konudur. **Somut ve somut olmayan kültürel mirasın korunması**, toplum içinde diyalog geliştirilmesi, kentsel kimliklerin korunması, kültür ve sanat faaliyetlerinin artırılması, sürdürülebilirliğin sosyal boyutu ile örtüşmektedir. **Kentlerin ekonomilerinin iyileştirilerek yoksullukla mücadele edilmesi** konusundaki politika seçeneği, sürdürülebilir kentsel gelişmenin ekonomik boyutuna, aynı zamanda kentlerin sağlıklı ve güvenli olmasına yöneliktir.

Bu politikalar karşılıklı bağımsız olarak görülmemelidir; politika alanlarının her birinde yapılacak olumlu çalışmalar, diğer alanları da olumlu şekilde etkileyecektir. Aksayan uygulamalar ise, yine diğer alanları olumsuz etkileyecektir. Diğer bir söyleyişle, sürdürülebilir kentsel gelişme, sözü edilen tüm politika seçeneklerinin aksatılmadan tümünün sistemli bir biçimde hayata geçirilmesi ile sağlanabilir. Bu nedenle, bu politika alanları içinde tarif edilen işlerin ilgili kuruluşlarca yüklenimi sağlanmalı; uygulamaların istenen yönde gelişme sağlayıp sağlamadığını anlamak için belirlenen kentsel sürdürülebilirlik göstergeleri ile ölçme ve değerlendirme ve gerektiğinde yenilemeler yapılmalıdır.

2.2. ULUSAL VE ULUSLARARASI BELGELERDE KENTLEŞME, YERLEŞME VE MEKÂNSAL PLANLAMA

Ülkemizde, kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlamaya ilişkin birikmiş ve giderek artan sorunların çözümü, parçacı yaklaşımlarla yapılan kurumsal ve yasal düzenleme ve uygulamalardan çok, kapsamlı bütünsel yaklaşımları gerektirmektedir. KENTGES'in planlama sisteminin yeniden kurgulanmasına yönelik hedef, strateji ve eylem önerilerinin, kapsamlı dönüşümün gerçekleşmesi yönünde önemli bir aşama olması beklenmektedir.

KENTGES'in oluşumunda, ülkemizde kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlamanın mevcut durumu, sorun ve potansiyeller ile bu konuda katılımcı yöntemlerle ulaşılan strateji ve eylem önerilerinin yanı sıra ulusal belgelerin bu alana ilişkin bağlayıcı politika ve stratejileri, uluslararası belgelerde yer alan, yönlendirici politika, strateji ve eylem önerileri de göz önüne alınmaktadır. KENTGES ulusal ve

uluslararası belgelerin yönlendiriciliği ile ülkemize özgün koşullar göz önünde bulundurularak geliştirilmiştir.

Kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlamaya ilişkin Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği düzeyinde benimsenen politika ve strateji belgeleri ile ülkemizin de taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, KENTGES'e dayanak olacak, yol gösterecek ilke ve esasları ortaya koymaktadır.

2.2.1. TEMEL HAKLAR AÇISINDAN KENTLEŞME YERLEŞME VE PLANLAMA

- **İnsan Haklarının Gelişimi**

Değerler sisteminde en üst sırada yer alan insan hakları, bireylerin yalnızca insan oldukları için kazandıkları doğal, vazgeçilemez ve devredilemez haklar olup hukukun temelini oluşturan kurucu ilkelerdir. İnsan hakları tarihsel süreç içinde sürekli gelişmekte ve yeni haklar ortaya çıkmaktadır.

Birinci kuşak insan hakları olarak tanımlanan yaşama, özgürlük ve kişi güvenliği, adil yargılanma, düşünce, vicdan ve ifade özgürlüğü gibi **bireyi korumaya yönelik temel haklar,** kişilere devletin, toplumun ve üçüncü kişilerin dokunamayacağı, özel, bağımsız bir eylem alanı sağlamaktadır.

19. yüzyılda Sanayi Devrimi sonrasında, sosyal güvenlik, çalışma, dinlenme, eğitim, kültürel yaşama katılma, sağlık, beslenme ve konut(barınma) gibi **ikinci kuşak** (sosyal haklar) ortaya çıkmış ve bunlar **sosyal devlet kavramının temelini** oluşturmuştur.

20. yüzyılda insanların sağlıklı yaşam alanını daraltan ve çevre kirliliği yaratan etmenlere karşı toplumsal dayanışmaya işaret eden, barış içinde yaşama, çevre, haberleşme ve sosyal gelişme gibi **üçüncü kuşak insan hakları** ortaya çıkmıştır.

Türkiye'de 2001 yılında Anayasa'nın 13. Maddesinde yapılan değişiklik ile "Temel hak ve hürriyetler, özüne dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlandırılabilir. Bu sınırlamalar Anayasa'nın özüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik cumhuriyetin gereklerine ve ölçücülük ilkesine aykırı olamaz." hükmü getirilmiştir.

Anayasa'nın 90. maddesi "…Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmaların kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyumsuzluklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır." hükmü getirilmiştir.

Türkiye, “Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi”ni 15 Ağustos 2000’de imzalamış ve 2003 yılında onaylamıştır. BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde sınırlı olarak sayılmış olan ekonomik, sosyal ve kültürel haklar, bu sözleşmede ayrıntılı biçimde yer almıştır. Ancak her ülkenin kendi imkânları ölçüsünde, aşamalı olarak bu hakları sağladığı düşünülerek herhangi bir denetim organı kurulmamıştır.

Birleşmiş Milletler örgütünün çalışmalarında, habitat, çevre ve kalkınma konferansları çerçevesinde, küresel ölçekte, kentleşme, yerleşme ve konut sorunlarına yönelik politika, strateji ve programlar geliştirilmiştir. Başlangıçta göç ve hızlı kentleşmenin getirdiği konut sorunlarına odaklanan ve devletlerin çözüm üretmesine yönelik politikalara öncelik veren BM, giderek kentlerde artan yoksulluk ve eşitsizliklere odaklanmış ve bu sorunların çözümünde devletin yanı sıra yerel yönetimler, STK ve özel sektör gibi toplumun tüm kesimlerinin katılım ve işbirliğine dayalı stratejiler ve eylem programlarına yönelmiştir. **Bu süreçte, barınma ve konut gibi temel hakların yanı sıra, güvenli risklerden arındırılmış sağlıklı bir çevrede yaşama, eğitim, sağlık, gibi kamusal hizmetlerden yararlanma, atık su sistemi ve içme suyu olanakları gibi altyapıya erişim konuları bireysel ve toplumsal haklar olarak gelişmiştir.** Bu kapsamda sürdürülebilir çevre ve yerleşme hedefine ulaşmak için yapabilir kılmak ve katılım gibi yöntem ve stratejiler geliştirilmiştir.

Kentsel yerleşmelerin büyümesi, yoksulluk ve eşitsizliklerin artması, sürdürülebilir yerleşmeler hedefine ulaşmada yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, halk katılımı ve kentli bağlılığı, kent yönetimi, finansman, bilgi ve iletişim sistemi oluşturma gibi kapasite oluşturmaya ve kurumsal gelişmeye yönelik araçlar geliştirmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa’sında kentleşme, yerleşme ve çevreye ilişkin haklar yer almaktadır. Bunlar;

Tablo-3: Anayasa'da Kentleşme ve Planlamaya İlişkin Haklar ve Esaslar

Yerleşme ve Seyahat	Herkes yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir. *(md. 23)*
Mülkiyet	Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz. *(md. 35)*
Kıyılardan Yararlanma	Kıyılar, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir. *(md. 43)*
Çevre	Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir. *(md. 56)*
Konut	Devlet, şehirlerin özelliklerini ve çevre şartlarını gözeten bir planlama çerçevesinde, konut ihtiyacını karşılayacak tedbirleri alır, ayrıca toplu konut teşebbüslerini destekler. *(md. 57)*
Tarih, Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması	Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır. *(md. 63)*

- **Kentli Hakları**

Türkiye'nin de üyesi olduğu Avrupa Konseyinin temel amaçlarından birisi insan hakları ve demokrasinin korunması ve üye ülkeler arasında sosyal uyumun sağlanması olup, üretilen ortak politika ve strateji belgeleri bu amaçlara hizmet etmektedir. Konsey'in çalışma alanları; insan hakları, medya, hukuki işbirliği, sosyal dayanışma, sağlık, eğitim, kültür, spor, gençlik, yerel demokrasi, sınır ötesi işbirliği, çevre ve bölgesel planlamadır.

Avrupa Konseyinin belgelerinde kentli hakları olarak adlandırılan bir dizi toplumsal ve bireysel hak tanımlanmıştır. "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Avrupa Kentsel Şartı" yerel yönetimlerin kapasitelerinin artırılması, katılımcı yönetim, kentli hakları, fiziki kentsel çevrenin iyileştirilmesi, doğal çevrenin ve kültürel mirasın korunması, sürdürülebilir kentleşmenin sağlanması gibi konuları da içeren kapsamlı belgeler olarak öne çıkmaktadır.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı (Strazburg, 1988)

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın amacı, yerel halka karar alma süreçlerine katılım fırsatları vermek ve yerel halka daha yakın bir yerel yönetim örgütlenmesi sağlamaktır [7]. Yerel yönetimleri halka en yakın kuruluşlar olarak geliştirmek ve siyasal, yönetsel ve mali özerkliklerini korumak, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın getirdiği temel hükümlerdir. Ancak bunların uygulanması genellikle Konsey üyesi ülkelerin kendi iç mevzuatına bırakılmıştır.

[7] Nesrin DEMiR, "Avrupa Konseyi Sözleşme ve Şartlarının Avrupa Birliği Kopenhag Kriterlerine Göre Değerlendirilmesi

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Türkiye tarafından 1988 tarihinde imzalanmış ve 3723 sayılı yasa ile TBMM tarafından 06.08.1992 tarihli kararla onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Türkiye, Şart'ta yer alan bazı ilkelere çekince koymuştur [8].

Avrupa Kentsel Şartı

Kentli hakları konusunda temel belge niteliğinde olan Avrupa Kentsel Şartı, 1992'de "**Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonu"** ile kentli haklarına ilişkin geniş bir çerçeve tanımlamıştır. Buna göre "kentli hakları" aşağıdaki konuları içermektedir:

- **Güvenlik:** Mümkün olduğunca suç, şiddet ve yasa dışı olaylardan arındırılmış emin ve güvenli bir kent;
- **Kirletilmemiş, Sağlıklı Bir Çevre:** Hava, gürültü, su ve toprak kirliliği olmayan, doğası ve doğal kaynakları korunan bir çevre;
- **İstihdam:** Yeterli istihdam olanaklarının yaratılarak, ekonomik kalkınmadan pay alabilme şansının ve kişisel ekonomik özgürlüklerin sağlanması;
- **Konut:** Mahremiyet ve dokunulmazlığının garanti edildiği, sağlıklı, satın alınabilir, yeterli konut stokunun sağlanması;
- **Dolaşım:** Toplu taşım, özel arabalar, yayalar ve bisikletliler gibi tüm yol kullanıcıları arasında, birbirinin hareket kabiliyetini ve dolaşım özgürlüğünü kısıtlamayan uyumlu bir düzenin sağlanması;
- **Sağlık:** Beden ve ruh sağlığının korunmasına yardımcı çevrenin ve koşulların sağlanması;
- **Spor ve Dinlence:** Yaş, yetenek ve gelir durumu ne olursa olsun, her birey için, spor ve boş vakitlerini değerlendirebileceği olanakların sağlanması;
- **Kültürler Arası Kaynaşma:** Geçmişten günümüze, farklı kültürel ve etnik yapıları barındıran toplulukların barış içinde yaşamalarının sağlanması;
- **Kaliteli Bir Mimari ve Fiziksel Çevre:** Tarihi yapı mirasının duyarlı bir biçimde restorasyonu ve nitelikli çağdaş mimarinin uygulanmasıyla, uyumlu ve güzel fiziksel mekânların yaratılması;
- **İşlevlerin Uyumu:** Yaşama, çalışma, seyahat işlevleri ve sosyal aktivitelerin olabildiğince birbiriyle ilintili olmasının sağlanması;

[8] Ruşen KELEŞ, "Belediyeciliğimizde Son Gelişmeler ve Yerel Özerklik"

- **Katılım:** Çoğulcu demokrasilerde; kurum ve kuruluşlar arasındaki dayanışmanın esas olduğu kent yönetimlerinde; gereksiz bürokrasiden arındırma, yardımlaşma ve bilgilendirme ilkelerinin sağlanması;
- **Ekonomik Kalkınma:** Tüm yerel yönetimlerin, doğrudan veya dolaylı olarak ekonomik kalkınmaya katkı konusunda sorumluluk sahibi olması;
- **Sürdürülebilir Kalkınma:** Yerel yönetimlerce ekonomik kalkınma ile çevrenin korunması ilkeleri arasında uzlaşmanın sağlanması;
- **Mal ve Hizmetler:** Erişilebilir, kapsamlı, kaliteli mal ve hizmet sunumunun yerel yönetim, özel sektör ya da her ikisinin ortaklığıyla sağlanması;
- **Doğal Zenginlikler ve Kaynaklar:** Yerel doğal kaynak ve değerlerin; yerel yönetimlerce, akılcı, dikkatli, verimli ve adil bir biçimde, beldede yaşayanların yararı gözetilerek korunması ve idaresi;
- **Kişisel Bütünlük:** Bireyin sosyal, kültürel, ahlaki ve ruhsal gelişimine, kişisel refahına yönelik kentsel koşulların oluşturulması;
- **Belediyeler Arası İşbirliği:** Kişilerin yaşadıkları beldenin, beldeler arası ya da uluslararası ilişkilerine doğrudan katılma konusunda özgür olmaları ve özendirilmeleri;
- **Finansal Yapı ve Mekanizmalar:** Bu deklarasyonda tanımlanan hakların sağlanması için gerekli mali kaynakları bulma konusunda yerel yönetimlerin yetkili kılınması;
- **Eşitlik:** Yerel yönetimlerin, tüm bu hakları bütün bireylere cinsiyet, yaş, köken, inanç, sosyal, ekonomik ve politik ayrım gözetmeden, fiziksel veya zihinsel özürlerine bakılmadan eşit olarak sunulmasını sağlamakla yükümlü olması,

2.2.2. SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTLEŞME VE YERLEŞME İÇİN İLKE VE POLİTİKALAR

Birleşmiş Milletler örgütünün, politika ve strateji belgelerinde sürdürülebilir kentleşme ve yerleşme hedeflerine ulaşmak için küresel eylem programları geliştirilmekte ve ülkelere tavsiyelerde bulunulmaktadır.

BM'nin çevre, kentleşme, yerleşme ve konuta ilişkin etkinlikleri ile geliştirilen politika ve stratejiler Tablo 4'de verilmektedir.

Tablo-4: Birleşmiş Milletler-Habitat, Çevre ve Kalkınma Programları

Programlar	Konu	Politika ve Stratejiler
BM Çevre ve Kalkınma Konferansı Rio, 1992	- Çevre ve kalkınma arasında denge kurmayı hedefleyen ilke, strateji ve küresel eylem planı	- Herkese barınma olanağının sağlanması - Gündem 21 Eylem Planı Sürdürülebilir yerleşmeler için eylem programı
BM Habitat-II Zirvesi İstanbul, 1996	- Kentleşen dünyada sürdürülebilir kentleşme ve yerleşmeler - Herkese yeterli konut	- Herkese yeterli konut, - Yapabilir kılma ve katılım, sürdürülebilir yerleşme - Cinsler arasında eşitlik
BM Binyıl Zirvesi New York, 2000	- Binyıl kalkınma hedefleri - 2015 yılına kadar yoksulluk ve eşitsizliklerin giderilmesi - Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması	- Çevresel sürdürülebilirlik - Güvenli içmesuyu ve temel atık sistemine erişim - Güvenli, sağlıklı konut ve yaşam çevreleri
Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi Johannesburg, 2002	- Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin ve Gündem 21 uygulamalarının değerlendirilmesi	- Yoksulluğun ortadan kaldırılması - Doğal kaynakların yönetimi - Küresel ortaklık ve dayanışmanın güçlendirilmesi
BM Sürdürülebilir Kentler Programı 2000+	- Kentsel ve yerel yönetimlerin kapasitelerini geliştirmeye yönelik programlar	- Yerel Gündem 21 programlarının yaygınlaşması ve yerel kapasitenin güçlendirilmesi - Kentsel çevre yönetiminin güçlendirilmesi

- **Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda** (Rio, 1992) benimsenen **Gündem 21'in "Sürdürülebilir İnsan Yerleşimi Gelişiminin Teşvik Edilmesi"** başlığı altında tanımlanan program alanları ve eylem planı, kapsam ve içerik itibariyle Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi Eylem Planı için yol göstericidir.

Raporda insan yerleşiminin temel amacının, "yerleşmelerin sosyal, ekonomik ve çevresel kalitesi ile tüm insanların, özellikle kentsel ve kırsal kesimlerdeki yoksulların yaşam ve çalışma ortamlarını iyileştirmek" olduğu ve "bu iyileştirmenin teknik işbirliği faaliyetlerine, kamu sektörü, özel sektör ve toplum arasındaki ortaklıklara ve halkın ve dezavantajlı grupların karar alma sürecine katılımına dayandırılması gerektiği" belirtilmektedir.

Sürdürülebilir insan yerleşimi gelişiminin teşvik edilmesine ilişkin program alanları;

- Herkes için yeterli barınma olanağının sağlanması,
- Kentsel yönetimin geliştirilmesi,
- Sürdürülebilir arazi kullanım planlamasının ve yönetiminin geliştirilmesi,
- Bütünleşik altyapı temininin teşvik edilmesi; su, çevre sağlığı, drenaj ve katı atık yönetimi,

- Yerleşmelerde sürdürülebilir enerji ve taşımacılık sistemlerinin teşvik edilmesi,
- Doğal afetlere açık alanlarda, yerleşim planlaması ve yönetiminin geliştirilmesi,
- Sürdürülebilir inşaat sanayi faaliyetlerinin teşvik edilmesi,
- Yerleşimlerin geliştirilmesi için insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi,

olarak belirlemiştir.

- **Habitat II Zirvesi'nde (İstanbul, 1996)** ülkeleri, herkese yeterli konut, sürdürülebilir yerleşme hedefleri doğrultusunda yapabilir kılma ve katılım stratejilerini geliştirmeleri önerilmiştir.

Herkese yeterli konut: Kanada'nın Vancouver kentinde toplanan BM Habitat-I Konferansı, Evsizler için Barınak Uluslararası Yılı, 2000 Küresel Konut Stratejisinin Sonuçları, ve Habitat-II Gündemi ile bütünleştirilerek taahhütler ve eylem programları geliştirilmiştir.

Ülkelerin, insanları konut edinebilir kılma, konut ve mahalleleri koruma ve iyileştirme yükümlülüğü olduğu kabulünden hareketle, konferansta herkesin sağlıklı, güvenli, emniyetli, erişilebilir ve ödenebilir olan ve temel hizmet, kolaylık ve konfor unsurlarını içeren, konut ve yasal yararlanma güvencesi konusunda ayrımcılıktan arınmış, yeterli konutu olabilmesi için yaşam ve çalışma koşullarını hakça ve sürdürülebilir bir esasta iyileştirme hedefini gerçekleştirmesi taahhüt edilmiş ve bu hedefin insan hakları standartlarına tam uygunluk içinde uygulanmasının teşvik edileceği belirtilmiştir. Bu kapsamda;

- Barınma politikaları,
- Konut sunum sistemleri,
- Korumasız gruplar ve özel ihtiyacı olan insanlar

konularında eylem programları önerilmiştir.

Sürdürülebilir İnsan Yerleşmeleri: Yerleşmelerin yaşam kalitesinin iyileştirilmesi için özellikle gelişmekte olan ülkelerde kriz ölçüsüne ulaşmış, bozulan çevre koşullarıyla mücadele edilmesi, kaynakları ekosistemlerinin taşıma kapasitesi dâhilinde verimli bir şekilde kullanarak ve "önleyicilik ilkesi" yaklaşımı göz önünde bulundurularak korunmasız ve muhtaç gruplar başta olmak üzere, herkese ekonomik ve sosyal gelişmeyi ve çevrenin korunmasını beraberinde getirecek şekilde doğayla ve kendi kültürel mirası ve kültürel değerleriyle uyum içinde sağlıklı, güvenli ve üretken bir yaşam sürme konusunda eşit fırsatlar sağlayarak kentleşen bir dünyada sürdürülebilir insan yerleşimlerinin gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda;

- Sürdürülebilir arazi kullanımı,
- Sosyal gelişme, yoksulluğun yok edilmesi, üretken istihdam yaratılması ve sosyal bütünleşme,
- Nüfus ve sürdürülebilir yerleşmelerin gelişmesi,

- Çevresel açıdan sürdürülebilir, sağlıklı ve yaşanabilir insan yerleşmelerinin oluşturulması,
- Sürdürülebilir enerji kullanımı,
- Sürdürülebilir ulaşım ve iletişim sistemleri,
- Tarihi ve kültürel mirasın korunması ve rehabilitasyonu,
- Kentsel ekonomilerin iyileştirilmesi,
- Kırsal bölgelerdeki yerleşmelerin dengeli gelişmesi,
- Afet önleme, etkilerini azaltma, hazırlıklı olma ve afet sonrası rehabilitasyon kabiliyeti

konularında eylem programları geliştirilmiştir.

▪ **BM- Binyıl Kalkınma Hedeflerinde (New York, 2000)** benimsenen hedefler, ülkelerin 2015 yılına kadar yoksulluk ve eşitsizliklerin giderilmesi ve insan yaşamında ölçülebilir farklılık yaratılmasını amaçlamaktadır.

BM Binyıl Kalkınma Hedefleri, sürdürülebilir kalkınmanın tüm boyutlarını kapsamakla birlikte "çevresel sürdürülebilirliği sağlamak" amacıyla, kentleşme ve kent planlama konularıyla daha yakından ilgili hedef ve göstergeleri içermektedir.

Çevresel sürdürülebilirliği sağlamak amacı doğrultusunda;

- Sürdürülebilir kalkınma ilkelerini ülke politikaları ve programları ile bütünleştirmek ve çevresel kaynakların yok oluşunun tersine çevrilmesi,
- 2015 yılına kadar güvenli içme suyuna ve temel atık sistemine erişimi olmayan nüfusun oranının yarı yarıya azaltılması
- 2020 yılına kadar gecekonduda yaşayan en az 100 milyon kişinin yaşamlarında belirgin bir iyileşmenin sağlanması,

hedefleri ortaya konulmuştur.

▪ **Avrupa Birliği'nin Kentleşme ve Mekânsal Planlama Politikaları**

Avrupa ülkeleri arasında ekonomik bütünleşmeyi sağlamak amacıyla uluslar üstü bir yapı olarak kurulmuş olan Avrupa Birliği politikaları içerisinde başlangıçta ekonomik konular ön planda iken, AB'nin genişleme sürecinde yaşanan politik, ekonomik ve sosyal gelişmelerin etkisiyle gündeme gelen sorunların çözümünde, ekonomik hedeflerle de uyumlu olmak üzere çevre, ulaşım, kentsel ve kırsal kalkınma gibi konular, AB'nin öncelikli konuları arasında yer almıştır.

2000'li yıllarda AB Bölgesi genelinde "sürdürülebilir ve dengeli gelişmenin sağlanması" ve "bölgesel eşitsizliklerinin azaltılması/giderilmesi" temel hedeflerine yönelik olarak kentlerin çok merkezli mekânsal gelişme sistemi içerisinde yeniden yapılanması; kır-kent ilişkisinin güçlendirilmesi, ulaşım ve iletişim altyapısının geliştirilmesi; doğal ve kültürel mirasın korunması ve akılcı yönetimi; yerel ve bölgesel yönetimlerin kapasitelerinin artırılması; ulus ötesi ve sınır ötesi düzeylerden başlayarak, bölgesel ve yerel düzeye kadar her düzeyde işbirliği ve ortaklıklara dayalı ağların kurulması gibi konular, AB mekânsal planlama politika belgelerinin ve programlarının önemli ve öncelikli konuları olmuştur. Bu belgelerle birlikte mekânsal politikaların uygulama araçları da tanımlanmıştır.

Bu dönemde AB'nin mekânsal planlama vizyonunu ortaya koyan belgeler içerisinde iki temel doküman öne çıkmaktadır. Bunlardan biri, Avrupa Konseyi'nin Bölgesel Planlamadan Sorumlu Bakanlar Komite'sinin (CEMAT) 2000 yılında Hannover'de yaptığı 12. Toplantısında sonuçlandırdığı, "Avrupa Kıtasının Sürdürülebilir Mekânsal Gelişimi İçin Rehber İlkeler (CEMAT–2000)"; diğeri ise AB üye devletlerinin kendi aralarında ve Avrupa Komisyonu ile yoğun işbirliği içerisinde yürüttüğü tartışmalarla şekillenen ve 1999'da sonuçlandırılan Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifi (ESDP–1999)'dir.

Bu belgeler, yasal olarak bağlayıcı olmamakla birlikte, üye ülkelerdeki uygulamaları yönlendirmede etkili olmuştur.

- **Avrupa Kıtasının Sürdürülebilir Mekânsal Gelişmesi İçin Rehber İlkeler (2000)**

Avrupa Kıtasının Sürdürülebilir Mekânsal Gelişimi İçin Rehber İlkeler belgesinde, sürdürülebilir mekânsal gelişme politikalarının temel ilkeleri aşağıdaki başlıklar altında toplanmıştır.

- Bölgelerin sosyal ve ekonomik daha dengeli gelişmesi aracılığıyla mekânsal uyumu sağlamak ve rekabet ortamını iyileştirmek
- Kentsel işlevlerin ve kent-kır ilişkisinin geliştirilmesi yoluyla kalkınmayı teşvik etmek
- Erişilebilirliği daha dengeli hale getirmek
- Bilgiye erişimi geliştirilmek
- Çevreye verilen zararı azaltmak
- Doğal kaynakları ve kültürel mirası korumak ve geliştirmek
- Kültürel mirası bir gelişme unsuru olarak kullanmak
- Güvenli enerji kaynakları geliştirmek
- Kaliteli ve sürdürülebilir turizmi teşvik etmek
- Doğal afetlerin etkilerini azaltmak

Avrupa Bölgeleri İçin Mekânsal Gelişme Ölçütleri

Rehber İlkelerde bölgesel olarak daha dengeli ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak amacıyla, Avrupa'nın kültürel ve doğal peyzaj çeşitliliğini oluşturan farklı bölgeleri ve farklı nitelikli yerleşim alanlarına özgü mekânsal planlama önlemleri geliştirilmiştir. Bunlar 9 başlık altında toplanmış olup kentsel alanlara ilişkin ilkeler aşağıda verilmiştir.

Kentsel alanlar: Avrupa yerleşim yapısının çok merkezli gelişmesini sağlamak için ekonomik potansiyeli güçlendirmenin yanı sıra kentlerdeki sürdürülebilir gelişimi sağlamak için daha fazla önlem alınmalıdır. Bu önlemler;

- Yerele adapte edilmiş olan ve ekonomik yeniden yapılanma etkilerinin üstesinden gelmeyi amaçlayan gelişme stratejileri;
- Mevcut ekosistemleri koruyarak ve yeni yeşil alanlar yaratarak kentsel yayılmanın kontrol altına alınması: alt kentleşme eğilimlerinin kentsel yerleşmelerdeki konut alanı arzını artırarak ve boş alanları değerlendirerek sınırlanması, kent içi gelişmenin desteklenmesi, kentsel alanlardaki konut koşullarının ve yaşam kalitesinin artırılması;
- Çöküntü alanların dönüşümü ve kentsel yapıda, özellikle de sosyal olarak dışlanmış alanlarda karma faaliyetlerin üretimi;
- Kentsel ekosistemlerin, özellikle açık ve yeşil alan, su, enerji, atık ve gürültü gibi faktörlere dikkat edilerek akılcı yönetimi;
- Sürdürülebilir gelişmeye katkı sağlayacak, çevre dostu toplu taşımın geliştirilmesi;
- Yerel yönetimler arasında, planlama ve uygulama tedbirlerinin koordinasyonu için planlama organlarının kurulması;
- Kültürel mirasın geliştirilmesi ve korunması;
- Kentler arası ağların geliştirilmesi.

Yeni üye devletler, özellikle kentlerde yeni ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda konut finansmanı, mevcut konut stokunun korunup geliştirilmesi gibi konularla yüz yüze gelmektedir. Konuta olan artan talepten kaynaklanan alt kentleşme ve ayrışmaya (segregation) doğru yeni eğilimler, mevcut kent makroformu içerisinde konut alanları arzını artırarak giderilebilir.

Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifi (ESDP, 1999) [9]

Avrupa Birliği'nin ekonomik ve sosyal bütünleşme sürecinde önemli bir ilerleme kaydettiği son 20 yıllık dönemde giderek ülke sınırlarının önemi azalmakta; kentler ve bölgeler arasındaki yoğun ilişkiler ve karşılıklı bağımlılıklar artmaktadır. Bu durum, bir ülkedeki yerel, bölgesel ya da ulusal düzeydeki projelerin bir diğer üye ülkenin mekânsal yapısını önemli ölçüde etkilemesine yol açmaktadır. Bu süreç, Avrupa politikalarında yeni bir bölgesel yaklaşım olarak "territory" kavramının öne çıkmasına neden olmuştur. Giderek genişleyen ve bütünleşen Avrupa'da, gerek bölgesel eşitsizliklerin giderilmesinde gerekse sosyo-ekonomik bütünleşme ve sürdürülebilir gelişmenin sağlanmasında mekânsal politikaların ve mekânsal planlamanın önemi giderek artmıştır.

ESDP'de, AB bütününde sürdürülebilir ve dengeli bir gelişme sağlanabilmesi için mekânsal gelişmeleri yönlendirecek rehber ilke niteliğindeki üç temel politika ile uyumlu olarak, uygulanacakları coğrafi alana özgü ekonomik, sosyal ve çevresel koşullara göre birbirinden farklılaşacak siyasa amaç ve seçenekleri belirlenmiştir. Bunlar özetle aşağıdaki konuları içermektedir.

a. Çok Merkezli Mekânsal Gelişme ve Yeni Kır-Kent İlişkisi

- AB'nde Çok Merkezli ve Dengeli Mekânsal Gelişme
- Dinamik, Çekici, Yarışmacı Kentler ve Kentleşmiş Bölgeler
- Yerel Dinamiklerle Gelişen, Çeşitlenmiş ve Verimli Kırsal Alanlar
- Kır- Kent Ortaklığı

b. Altyapı ve Bilgiye Erişim

- Gelişmiş Ulaşım Bağlantıları ve Bilgiye Erişim İçin Bütünleşik bir Yaklaşım
- Daha İyi Erişilebilirlik İçin Bir Temel Olarak Çok Merkezli Gelişme Modeli
- Verimli ve Sürdürülebilir Altyapı Kullanımı
- İnovasyon ve Bilginin Yayılımı

c. Kültürel ve Doğal Mirasın Akılcı Yönetimi

- Bir Gelişme Değeri Olarak Kültürel ve Doğal Miras
- Doğal Mirasın Korunup, Geliştirilmesi
- Su Kaynakları Yönetimi

[9] European Spatial Development Perspective: Towards Balanced and Sustainable Development of the Territory of the European Union, May 1999, published by European Commission

- Kültürel Peyzajın Yaratıcı Yönetimi
- Kültürel Mirasın Yaratıcı Yönetimi

Tablo-5: Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği'nin Politika ve Strateji Belgeleri

Karar Organı	Belge	İlke, Politika ve Stratejiler
Avrupa Konseyi, 2000 (CEMAT)	- Avrupa Kıtasının Sürdürülebilir Mekânsal Gelişmesi İçin Rehber İlkeler - Bölgesel, Kentsel Mekân Organizasyonu ve Planlama	▪ Sürdürülebilir Kalkınma için Planlama Politikasının İlkeleri - Dengeli bölgesel gelişme, rekabet ve bölgesel uyum - Kır-kent ilişkisinin geliştirilmesi - Dengeli erişilebilirliğin desteklenmesi - Doğal ve kültürel mirasın geliştirilmesi - Sürdürülebilir turizmin güçlendirilmesi - Enerji kaynaklarının güvenli olarak geliştirilmesi - Doğal afet etkilerinin sınırlandırılması ▪ Farklı Tipte Avrupa Bölgeleri için Mekânsal Planlama Ölçütleri ▪ Doğal peyzaj, kentsel ve kırsal alanlar, dağlar, kıyılar ve adalar, Avrupa Bölgesel koridorları, taşkın ovaları ve su havzaları, endüstri yoğun ve askeri bölgeler, sınır bölgeleri konularında politikalar ve planlama ölçütleri
Mekânsal Planlamadan Sorumlu Bakanlar Deklerasyonu, 1999	- Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifi (ESDP) - Avrupa Mekânsal Planlama Gözlem Ağı (ESPON) - Kentsel Yaşam Kalitesi Göstergeleri	▪ Temel hedefler - Mekânsal, ekonomik ve sosyal bütünleşme - Doğal kaynaklar ve kültürel değerlerin korunması - Avrupa bölgelerinin dengeli ve yarışmacı karakter kazanması ▪ Mekânsal Gelişme Politika Seçenekleri Çok merkezli mekânsal gelişme ve yeni kent-kır bütünleşmesi - Çok merkezli ve dengeli mekânsal gelişme - Dinamik çekici, yarışmacı kentler ve kentleşmiş bölgeler - Yerel dinamiklerle gelişen, çeşitlenmiş ve verimli kırsal alanlar - Kentsel-kırsal alan ortaklığı Altyapı ve bilgiye erişimin desteklenmesi - Gelişmiş ulaşım bağlantıları ve bilgiye erişim arasında bütünleşik bir yaklaşım - Daha iyi bir temel erişebilirlik için çok merkezli gelişme modeli, - Verimli ve sürdürülebilir altyapı kullanımı - İnovasyon ve bilginin yayılımı Doğal ve kültürel mirasın etkin yönetimi - Doğal mirasın korunup, geliştirilmesi - Su kaynakları yönetimi - Kültürel peyzajın yaratıcı yönetimi - Kültürel mirasın yaratıcı yönetimi

- **Kalkınma ve Etkili Yönetişim için Kilit Araç; Mekânsal Planlama**

Birleşmiş Milletler Ekonomik Konseyi, Konut ve Arsa Yönetimi Avrupa Komitesi (UNECE) tarafından 2008 yılında "Kalkınma ve Etkili Yönetişim için Kilit Araç: Mekânsal Planlama Raporu" hazırlanmıştır. Birleşmiş Milletler ve Avrupa kurumlarınca mekânsal planlama konularında hazırlanan çalışmalara dayanan, bu raporda ele alınan konular;

- Mekânsal planlama ülkelerin kendi içlerinde ve aralarında, uzun vadeli ve sürdürülebilir sosyal, mekânsal ve ekonomik gelişme çerçeveleri oluşturulmasında kilit bir araçtır. Temel rolü; konut, ulaşım, enerji ve sanayi gibi sektörler arasında bütünleşme sağlamak ve ulusal ve yerel düzeyde kentsel ve kırsal gelişmeyi, çevresel kaygıları da göz önünde bulundurarak desteklemektir.

- Çalışmanın vurgusu, yatırımlarda kaynakların verimli kullanımı, iyi yönetişim, kamu özel sektör ortaklığı ve etkin karar verme süreçlerini temel alan sürdürülebilir bir mekânsal gelişmeye doğru ortak bir vizyon ve tutarlı bir yön çizilmesi gerekliliğidir. Her ne kadar Avrupa çapındaki bir hedef kitleye yönelik hazırlanmışsa da, geçiş sürecindeki ülkelerin ihtiyaçları ve karşılaştıkları zorluklar üzerinde özel olarak durulmuştur. Siyasi, kültürel ve ekonomik koşullar bakımından UNECE üye devletleri arasındaki farklar nedeniyle, mekânsal planlamaya yönelik tek bir evrensel yaklaşım tavsiye edilmemektedir. Dolayısıyla bu çalışma ilgili ülkenin özgün koşullarına ve ihtiyaçlarına uyarlanacak bir kaynak olarak algılanmalıdır.

Mekânsal planlama her düzeyde kamusal bir etkinliktir. Dolayısıyla sorumlulukların farklı idari düzeyler arasında net olarak bölüşülmesi gerekmektedir. Bu bağlamda;

- Ulusal düzeyde karar verme süreçlerini başlatan ve yönlendiren çerçeve politikaları belirlemek, bölgesel ve yerel düzeylerde etkin planlama çalışmalarının koşullarını hazırlamak hükümetlerin görevidir.

  Etkin bir çerçeve mevzuat oluşturulması, sektörler ve bölgeler arası koordinasyonun sağlanması (ulusal sınırları aşan koordinasyonlar dahil), ulusal kural ve ilkelerin bölgesel ve yerel düzeydeki uygulamalarının izlenmesi ve planlama ve uygulamadaki dar boğazların tespit edilmesi ulusal hükümetin temel görevleri arasındadır. Ulusal merciler, özellikle profesyonel uzmanlık ve siyasi liderlik yönünden kapasite geliştirme yoluyla, bölgesel ve yerel yönetimleri ulusal kuralları uygulama konusunda desteklemelidir.

- Bölgesel düzeyde temel görev genel bölgesel mekânsal stratejinin 15 ila 20 yıllık bir gelişme öngörüsüyle hazırlanması ve koordine edilmesidir. Bu iş bölgesel ve yerel paydaşlarla işbirliği

içinde yapılmalıdır. Ulusal ve bölgesel öncelikler hakkında yerel yönetimlere bilgi vermek, proje alanları belirlemek, büyük altyapı projelerini planlamak ve uygulamak, çevresel değerlendirme hizmeti sunmak, bölgesel öneme sahip plan ve projeleri değerlendirmek ve yerel planlama araçları yaratarak yerel yönetimlere yol göstermek ve yardımcı olmak da bölgesel yönetimin görevlerindendir.

- Yerel düzeyde mekânsal planlama, hem ulusal hem de bölgesel düzeyde geliştirilen politikaları göz önünde bulundurur. Yerel planlar özellikle kullanıcıyla muhatap olduğu ve kullanıcıyı doğrudan etkilediği için önemlidir. Yerel yönetimler düzenleyici planlama araçları hazırlamalı, eylem öncelikleri belirlemeli, yerel mekânsal planların hazırlanmasını sağlamalı, planlamada mahalle yönetimleri ile koordinasyon kurmalı, katılımcı planlama teknikleri kullanarak halk ile ilişki kurmalı, gelişmeyi teşvik edici proaktif önlemler almalı ve planlama mevzuatına uygunluk yaptırımları gibi yöntemlerle politika ve önerilerin uygulamalarını izlemelidir.

2.2.3. ULUSAL BELGELERDE KENTLEŞME, YERLEŞME VE MEKÂNSAL PLANLAMAYA İLİŞKİN POLİTİKA VE STRATEJİLER

- **Yerleşme ve Şehirleşme Özel İhtisas Komisyonu (ÖİK) Raporu**

Dokuzuncu Kalkınma Planı, **Yerleşme ve Şehirleşme ÖİK Raporunda;**

Kentleşme ve Yerleşmeler alanında; bölgeler, yerleşmeler arası ve içi eşitsizlikler azaltılmış, doğal ve kültürel miras korunup geliştirilmiş, yaşam ve mekân kalitesi iyileştirilmiş, riskleri azaltılmış, toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanmış, yarışma gücü kazandırılmış, dengeli, tamamlayıcı, çok merkezli (yığılmayı önleyici) ve sürdürülebilir bir yerleşme sistemine ulaşılmasını,

Mekânsal Planlama alanında; Türkiye kentleşme ve yerleşme vizyonunu geliştirmeye yönelik eşgüdüm ve kademeli birlikteliği sağlanmış, kamu yararını gözeten, uygulama araçları geliştirilmiş, bütüncül, kurumsallaşmış ve katılımcı bir planlama sisteminin oluşturulması öngörülmüştür.

Yerleşme ve şehirleşme ÖİK raporunda, temel sorun alanları ve sektörel sorun alanları için aşağıdaki stratejiler önerilmiştir (Tablo 6).

Tablo-6: Yerleşme ve Şehirleşme, Temel Sorun Alanları ve Önerilen Stratejiler

Sorun Alanları	Stratejiler
Bölgesel Eşitsizlik ve Yerel Kalkınma	Bölgesel eşitsizliklerin giderilmesi, Yerel kalkınmanın sağlanması;
Yerleşme ve Kentleşme	Yerleşmelerde yaşam ve mekân kalitesinin artırılması Afetlere duyarlı planlama ve riskleri azaltılmış kentleşme, yerleşme ve şehirleşme Doğal ve kültürel varlıkların korunması Kaçak yapılaşmanın önlenmesi Kentsel yenileme/dönüşüm uygulamalarında, sosyal ve mekânsal adaletin sağlanması Teknik ve sosyal altyapı yetersizliğinin giderilmesi
Planlama	Plan uygulama araçlarının geliştirilmesi ve denetimin sağlanması Kurumsal yapılanma, yetki karmaşası ve eşgüdüm sorunlarının çözümü Planlamada kademelenmenin sağlıklaştırılması Mekânın yönetimi ve katılımın gerçekleşmesi

- **Dokuzuncu Kalkınma Planı**

"İstikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen AB'ye üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye" vizyonu için öngördüğü ekonomik ve sosyal gelişme eksenleri,

- Rekabet gücünün artırılması,
- İstihdamın artırılması,
- Beşeri gelişme ve sosyal dayanışmanın güçlendirilmesi,
- Bölgesel gelişmenin sağlanması,
- Kamu hizmetlerinin kalite ve etkinliğinin artırılmasıdır.

Kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlama alanı, sektörler arası ve sektörleri yatayda kesen, niteliğinden ötürü, kentleşme alanına ilişkin politika öncelikleri ve tedbirler, tek bir eksen altında değil, rekabet gücünün artırılması, bölgesel gelişmenin sağlanması ve kamu hizmetlerinde kalite ve etkinliğin sağlanması altında öbeklenmiştir.

- **Orta Vadeli Program ve 2010 Yılı Programı**

Orta Vadeli Program'da "Rekabet Gücünün Artırılması" temel hedefi altında öncelikli politikalar arasında "Kentsel Gelişme Stratejisi Eylem Planı" hazırlanması öngörülmüştür.

2010 Yılı Programı'nda; "Kentlerin Yaşam Standartlarının Yükseltilmesi ve Sürdürülebilir Gelişmenin Sağlanması" öncelikli politika olarak belirlenmiş ve "Sürdürülebilir Kentsel Gelişme ve Eylem Planı"nın 2010 yılı Haziran sonuna kadar Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın sorumluluğunda hazırlanması, Strateji

ve Eylem Planında sağlıklı, dengeli ve güvenli kentlerin oluşturulmasında hukuki, teknik ve idari sorunların çözümüne yönelik politikalar ve faaliyetlerin belirlenmesi önerilmiştir.

2.2.4. KENTGES EKSENLERİNİN KALKINMA PLANI VE ORTA VADELİ PROGRAM İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ

Orta Vadeli Program ve 2010 Yılı Programı'nda kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlamaya ilişkin politika öncelikleri ve tedbirleri KENTGES'in ana eksenleriyle ilişkilendirilmiş olup aşağıda verilmektedir.

- **Karar ve Planlama Sisteminin Yeniden Yapılandırılmasına Yönelik Politika Öncelikleri**
  - İnşaat, Mühendislik-Mimarlık, Teknik Müşavirlik ve Müteahhitlik Hizmetlerinde denetimin etkinleştirilmesi,
  - Bölgesel gelişme ve bölgesel rekabet edebilirlik açısından ulusal düzeyde eşgüdümü sağlamak ve alt ölçekli plan ve stratejilere genel bir çerçeve oluşturmak üzere "Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi"nin hazırlanması,
  - Merkezi politikalar ile bölgesel gelişme politikaları arasında planlama, uygulama ve izleme bakımından uyum ve koordinasyonu sağlayarak yönetişimi geliştirmek amacıyla Bölgesel Gelişme Komitesi kurulması,
  - Kalkınma Ajansları Yönetim Sisteminin yaygınlaştırılması, Düzey–2 bölgelerinin tamamında Kalkınma Ajanslarının faaliyete geçirilmesi,
  - Merkezi ve yerel düzeyde kurum ve kuruluşlar arası koordinasyonu ve karar alma süreçlerini desteklemek ve merkez-yerel arasında bilgi akışını güçlendirmek üzere, İl Koordinasyon ve İzleme Sistemi (İKİS) oluşturulması,
  - Kamu kurum ve kuruluşları arasındaki görev ve yetki karmaşasının giderilmesine yönelik çalışmaların sürdürülmesi,
  - Kentsel dönüşüm plan ve projelerine ilişkin esasların Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın sorumluluğunda mevzuat çalışmaları ile düzenlenmesi,
  - Kentleşme ile ilgili merkezi düzeyde gerekli kurumsal ve hukuki altyapının geliştirilmesi ve denetim mekanizmalarının etkinleştirilmesine yönelik düzenlemelerin Bayındırlık ve İskân Bakanlığı sorumluluğunda yapılması,
  - İller Bankası'nın yeniden yapılandırılması,

- **Yerleşmelerin Yaşam ve Mekân Kalitesinin Artırılmasına Yönelik Politika Öncelikleri**
  - Kent içi ulaşım altyapı projelerinin planlanması, projelendirilmesi, yapımı ve işletilmesi aşamalarında merkezi ve yerel düzeyde idari kapasitenin artırılması,
  - Evsel nitelikli katı atık yönetiminde düzenli depolama yönteminin tercih edilmesi,

- Kentsel altyapı hizmetlerinin planlanması, projelendirilmesi, gerçekleştirilmesi ve işletilmesinde belediyelerin kapasiteleri geliştirilmesi,
- Ormanların korunması, kent ormancılığının geliştirilmesi,
- Turizm yatırımlarının, doğal, tarihsel sosyal ve kültürel çevreyi koruyucu ve geliştirici bir yaklaşımla yapılması,
- Yurtiçi ve yurtdışı kültür mirası envanterinin çıkarılması, korunması ve restorasyonuna yönelik çalışmalar yapılması,
- Kırsal alanda yerleşme ve yapılaşmaya ilişkin usul ve esaslar, yöresel koşullara uygun, doğal, tarihi ve kültürel çevreyi koruyacak, afetlere karşı duyarlılığı artıracak, kırsal alanda yaşayanların ihtiyaçlarını karşılayacak ve yaşam kalitesini artıracak içerikte hazırlanması,
- Planlama ve yapılaşma süreçlerinde afet riskini dikkate alan düzenlemeler yapılması,
- Ulusal Afet Yönetimi Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanması,
- Ülke genelinde afet riski taşıyan yerleşmelerin, afet risk düzeyine göre önceliklendirilmesi, riskin planlı bir şekilde azaltılmasına yönelik teknik ve mali çalışmaların sonuçlandırılması,
- Ulusal iklim değişikliği stratejisiyle uyumlu iklim değişikliği eylem planı hazırlanması,
- Su kaynaklarının bütünsel yönetimine yönelik strateji ve eylem planının hazırlanması,
- Zorunlu nedenlerle yerlerinden ayrılan ve yerleri kamulaştırılan ailelerin iskân sürecinin etkinleştirilmesi,
- Yerel yönetimlerin asgari hizmet standartlarını belirlemeye yönelik çalışmaların başlatılması,

▪ **Yerleşmelerin Ekonomik Yapılarının Güçlendirilmesine Yönelik Politika Öncelikleri**

- Türkiye'nin bölgedeki enerji kaynaklarının uluslararası pazarlara ulaştırılmasında transit terminal ülke olması için çalışmaların sürdürülmesi,
- Ulusal ulaşım ağlarının Trans-Avrupa ulaştırma ağları ile bütünleşmesi, Türk limanlarının AB deniz otoyollarında ana akslar üzerinde yer alması ve Avrupa Tek Hava Sahasına entegrasyon yönündeki çalışmalara devam edilmesi,
- TCDD hizmet kalitesinin artırılması, hızlı tren ile yolcu taşımacılığının yaygınlaştırılması,
- Bölgesel hava taşımacılığının geliştirilmesi,
- Sanayide kümelenme politikası oluşturulması, bu kapsamda işletmelerin sanayi bölgelerinde kurulmasının özendirilesi ile işletmeler arası işbirliği ve kümelenme faaliyetleri bir model çerçevesinde desteklenmesi,
- KOBİ'lerin büyüme ve birleşmelerinin özendirilmesi,
- Turizm yatırımlarının çeşitlendirilmesi ve yurt düzeyinde yaygınlaştırması ve turizm faaliyetlerinin tüm yıla yayılması,

- Cazibe merkezlerini destekleme programlarının yaygınlaştırılması,
- Bölgesel düzeyde rekabet gücü taşıyan sektörlere odaklanarak yerel girişimlerin öne çıkarılması, yenilik faaliyetlerini destekleyen, verimlilik ve istihdamı artıran, ulusal ve uluslararası rekabet avantajı ve işbirliği imkânı sağlayan kümelenme politikalarının geliştirilmesi, buna uygun bir yönetişim ve destekleme mekanizmasının kurulması,
- Yerel uzmanlaşmaya dayalı ve üniversite-iş dünyası işbirliğini merkeze alan, model nitelikte bölgesel İnovasyon altyapısının hazırlanması,
- Bölgesel potansiyeli ve yerel işgücü piyasası özelliklerini dikkate alan ve yerel düzeyde ekonomik dönüşümü destekleyen girişimcilik ve işletme modellerinin oluşturulması,
- Kırsal kalkınma uygulamalarında mahalli idare ve birliklerinin teknik, mali ve kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi,
- Tarım sektörünün yeniden yapılanma sürecinde, sosyal ve ekonomik risklerin azaltılması için istihdam odaklı kırsal kalkınma projelerinin hayata geçirilmesi,

- **Kentlerin Toplumsal Yapılarının Güçlendirilmesine Yönelik Politika Öncelikleri**
  - Dezavantajlı gruplar için eğitim, sağlık, istihdam ve sosyal güvenlik gibi temel hizmetlere erişilebilirliğin artırılması,
  - Özürlülerin ekonomik ve sosyal hayata katılımlarının artırılması için sosyal ve fiziki çevre şartlarının iyileştirilmesi,

Tablo-7: 9. Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program - KENTGES Eksenleri Karşılaştırma Tablosu

KENTGES EKSENLERİ / KALKINMA PLANI GELİŞME EKSENLERİ VE ANA HEDEFLERİ	1. Karar ve Planlama Sisteminin Yeniden Yapılandırılması	2. Yerleşmelerin Yaşam ve Mekân Kalitesinin Artırılması	3. Yerleşmelerin Ekonomik Yapısının Güçlendirilmesi	4. Kentlerin Toplumsal Yapısının Güçlendirilmesi
Rekabet Gücünün Artırılması				
Makroekonomik İstikrarın Kalıcı Hale Getirilmesi				
İş Ortamının İyileştirilmesi				*
Ekonomide Kayıt Dışılığın Azaltılması				**
Finansal Sistemin Geliştirilmesi				
Enerji ve Ulaştırma Altyapısının Geliştirilmesi	*	*	*	
Çevrenin Korunması ve Kentsel Altyapının Geliştirilmesi	**	**		
AR-GE ve Yenilikçiliğin Geliştirilmesi			*	
Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Yaygınlaştırılması	**			
Tarımsal Yapının Etkinleştirilmesi		*		
San. ve Hizmetlerde Yük. Katma Değ. Üretim Yapısına Geçiş	*	*	*	
İstihdamın Artırılması				
İşgücü Piyasasının Geliştirilmesi			*	
Eğitimin İşgücü Talebine Duyarlılığının Artırılması				
Aktif İşgücü Politikalarının Geliştirilmesi			*	
Beşeri Gelişme ve Sosyal Dayanışmanın Güçlendirilmesi				
Eğitim Sisteminin Geliştirilmesi	*			
Sağlık Sisteminin Etkinleştirilmesi				
Gelir Dağılımının İyileştirilmesi, Yoksullukla Mücadele				*
Sosyal Güvenlik Sisteminin Etkinliğinin Artırılması				*
Kültürün Korunması ve Geliştirilmesi		*		*
Bölgesel Gelişmenin Sağlanması				
Böl. Gelişme Politikasının Merkezi Düzeyde Etkinleştirilmesi	**		*	
Yerel Dinamiklere ve İçsel Potansiyele Dayalı Gelişme			*	
Yerel Düzeyde Kurumsal Kapasitenin Artırılması			*	
Kırsal Kesimde Kalkınmanın Sağlanması	*	*	*	
Kamu Hizmetlerinde Kalite ve Etkinliğin Artırılması				
Kurumlar Arası Yetki ve Sorumlulukların Rasyonelleştirilmesi	**			
Politika Oluşturma ve Uygulama Kapasitesinin Artırılması	*			
Kamu Kesiminde İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi	*			
e-Devlet Uygulamalarının Yaygınlaştırılması				
Adalet Sisteminin İyileştirilmesi				
Güvenlik Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi				

** KENTGES ile doğrudan ilişkili politika önceliği ve tedbir önerisi

* KENTGES ile ikinci derece ilişkili politika önceliği ve tedbir önerisi

2.3. DEĞERLER SİSTEMİ VE TEMEL İLKELER

2.3.1. SÜRDÜRÜLEBİLİR MEKÂNSAL GELİŞME

Sürdürülebilir Kalkınma; kaynak kullanımında kuşaklararası hakkaniyeti ve sosyal, ekonomik ve çevresel alanlarda dengeli gelişmeyi öngörmektedir. Sürdürülebilirlik kavramının mekân boyutunda, mekânsal eşitlik ve yaşam kalitesi öne çıkmaktadır.

Kentleşme ve yerleşme alanında sürdürülebilirlik, ülke, bölge, kent ve kır düzeyinde akılcı kaynak yönetimine dayalı mekânsal gelişmenin sağlanması ve yerleşmelerde yapılı ve yapısız çevrenin nitelikli, yaşanabilir olmasına yöneliktir. Yerleşmelerin yaşam ve mekân kalitesinin artırılması ile ekonomik ve toplumsal yapısının güçlendirilmesi mekânsal sürdürülebilirliğe işaret etmektedir.

- **Sürdürülebilir Kentleşme ve Yerleşmeler,**
  - Doğal kaynaklarının kullanımında ekolojik dengenin gözetilmesi,
  - Kültürel varlıkların korunması, yaşatılması ve geliştirilmesi,
  - Doğal ve teknolojik tehlike ve risklerden arındırılmış, sağlıklı, güvenli, nitelikli yaşam çevrelerinin oluşturulması,
  - Yaşayanların güvenli içme suyuna, yeterli altyapıya ve ulaşım olanaklarına erişiminin sağlanması,
  - Kamu hizmetlerinden yararlanmada fırsat eşitliğinin yaratılması,
  - Yerel düzeyde ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın gerçekleştirilmesi,
  - Toplumsal dayanışma ve bütünleşme kültürünün geliştirilmesi, kentsel yoksulluk ve eşitsizliklerin giderilmesi,
  - Yerel kültür ve kimliklerin korunup geliştirilmesi,
  - Ulusal düzeyde etkili bir yerleşme düzeni ve ulusal mekânsal örüntünün oluşturulması,
  - Çok merkezli ve dengeli mekânsal gelişmeye odaklı, dinamik, çekici ve yarışmacı yerleşmeler sistemi,
  - İklim değişikliğinin etkilerini azaltıcı sürdürülebilir kent formu, ulaşım sistemi, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı,

hedeflerine odaklıdır.

2.3.2. SÜRDÜRÜLEBİLİR MEKÂNSAL GELİŞME VE PLANLAMA SİSTEMİNİN İLKELERİ

- **Sürdürülebilir Mekânsal Gelişme için İlkeler**
  - Yerleşmelerin planlanmasında, nüfus ve ekonomik faaliyetlerin yer seçimi ve mekânsal dağılımında, çevresel, doğal ve ekolojik eşiklere ve taşıma kapasitesine uyulması,
  - Yerleşmelerde tüketim kalıplarının, doğal ve kültürel çevre üzerindeki etkilerini azaltacak yöntemlerle teşvik edilmesi,
  - İklim değişikliğinin etkilerini azaltıcı yöntemlerin geliştirilmesi, yerleşmelerde enerjinin verimli kullanımının artırılması,
  - Yerleşmelerde yaşam ve mekân kalitesini geliştirmeye, mekânsal ve toplumsal eşitsizlikleri gidermeye yönelik araçların geliştirilmesi ve başarı göstergeleri ile izlenmesi,
  - Yerleşmelerde ekonomik, sosyal ve mekânsal gelişmelerin yaşam destek sistemleri üzerindeki olumsuz etkilerin azaltılması, hava, su ve toprak kirliliğinin önlenmesi,
  - Yaşayanların barınma, konut, çevre ve kentli hakları ile onurlu yaşam haklarının gözetilmesi,
  - Ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde kurumsal ve toplumsal kapasitenin artırılması,
  - İşbirliği ve dayanışma kültürü için yapabilir kılma ve katılım yöntemlerinin geliştirilmesi, kurumsallaştırılması,
  - Kamu yönetimi ve hizmet sunumunda, şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık ve verimliliğin esas alınması,
  - Kamu yararının esas alınması,
  - Bütüncül ve kademeli birliktelik ilkesine uyulması,
  - Sosyal adaletin gözetilmesi,
  - Ulusal, bölgesel ve yerel özelliklerin dikkate alınması,
  - Sürdürülebilir bir ekoloji, doğal kaynak, iklim değişikliği ve enerji verimliliği politikalarının benimsenmesi,
  - Koruma-kullanma dengesinin kurulması,

- **Mekânsal Planlama Sisteminin Kurgulanmasına İlişkin İlkeler**
  - Planlama ile ilgili kurum ve uzmanlıkların yetki ve sorumluluklarını düzenlemesi,
  - Her kademede ve türdeki planların yeni uygulama araçlarıyla güçlendirilmesi,
  - Risklere karşı sakınımı sağlaması ve sakınım önlemlerinin alınması sorumluluğunun belirlenmesi,

- Yerel özgünlük ve dinamikleri gözetilmesi,
- Kentsel tasarımı kapsayan, ulaşım, turizm, peyzaj, doğal ve kültürel miras, çevre, sosyal bütünleşme, yerel kalkınma gibi sektörel, alansal ve tematik ana planlara yol göstermesi,
- Sağlıklı, güvenli yaşam ve mekân kalitesini artıran kapsamda gerçekleştirilmesi,
- Kıyılar, Havzalar, Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları, Özel Statülü Alanlar, Kıyıların ve akarsu havzalarının ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde, mekânsal strateji planları ile uyumlu olarak bütünleşik alan yönetimi ve sakınım anlayışıyla planlanması; bu konuda örgütlenme, yetki ve sorumlulukların tanımlanması,
- Yerel kalkınmayı, ekonomik etkinlik ve verimliliği gerçekleştirecek biçimde, sektörel ve tematik planlarla bütünleşmesi,
- Sosyal bütünleşmenin sağlanmasına yönelik, ekonomik ve mekânsal önlemler ve araçlarla desteklenmesi,
- Mekânsal planların sürdürülebilir kalkınma ilkesine, kamu yararına ve yerleşmenin bütününe hizmet edecek nitelikte olması,
- Planların toplumsal sorunları çözen, değişen koşulları dikkate alan ve sürekliliği olan, mevcut ve olası mekânsal, kurumsal ilişkileri yansıtan, mevcut ve geleceğe yönelik kararlar üreten, gelecek kuşakların ihtiyaçlarını gidermeyi hedefleyen, sosyal, kültürel, doğal değerlerin mekânla ilişkisini kuran, alternatifler arasında en uygununu seçen, uygulamayı da içeren ve katılımı öngören araştırma ve incelemeye dayalı uzun dönemli hedefi olan ve gelişme sürecini belirleyen
- Mekânsal planların, esnek, sorunlara zaman içinde seçenekli çözüm getirebilen, bir süreç olarak kurgulanması,
- Planların çevre sorunlarının önlenmesi, enerji verimliliğinin sağlanması ve kaynakların verimli ve etkin kullanımının sağlanmasına ilişkin yöntemleri geliştirmesi,

3. KENTGES'İN VİZYONU, ANA EKSENLER VE TEMALAR

3.1. KENTGES'İN TEMEL AMACI VE VİZYONU

- **KENTGES'in Temel Amacı**

Türkiye Kentlerinin yaşanabilirlik düzeyinin arttırılmasıdır. Bu kapsamda; Yerleşme ve şehirleşmenin tüm alan, tema ve boyutlarını kapsayıcı, farklı sektörleri bütünleşik bir yaklaşımla ilişkilendiren, sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde uyumlandırılmış sektörel politikalara ve dengeli mekânsal gelişme

vizyonuna ulaşmak üzere; yeni planlama sistemi ve yaklaşımından başlayarak, yerleşmelerin mekân ve yaşam kalitesinin artırılması, ekonomilerinin geliştirilmesi ve sosyo-kültürel yapılarının güçlendirilmesi eksenlerinde strateji ve eylemler içeren, planlama değerler sistemini içselleştiren, yerel yönetimler başta olmak üzere tüm idareler için bağlayıcılığı olan ve ulusal düzeyde referans çerçeve belgesi niteliği taşıyan bir strateji dokümanının hazırlanması amaçlanmaktadır.

- **Kentleşme, Yerleşme ve Planlama Vizyonu**

"Bölgeler, yerleşmeler arası ve içi eşitsizlikleri azaltılmış, doğal ve kültürel mirasın korunup geliştirildiği, yaşam ve mekân kalitesi iyileştirilmiş, riskleri azaltılmış, toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanmış, yarışma gücü kazandırılmış, dengeli, tamamlayıcı, yığılmayı önleyici çok merkezli ve sürdürülebilir, bir yerleşme sistemine ulaşma" vizyonu doğrultusunda; eşgüdüm ve kademeli birlikteliği sağlanmış, kamu yararını gözeten, uygulama araçları geliştirilmiş, bütüncül, kurumsallaşmış ve katılımcı bir planlama sisteminin oluşturulmasıdır.

3.2. KENTGES'İN ANA TEMA VE EKSENLERİ

3.2.1. KENTGES'İN ANA TEMALARI

Kentleşme Şurası'nda yerleşme, kentleşme ve planlamanın alan ve temalarını kapsayacak biçimde 10 Komisyon oluşturulmuştur. Bunlar;

- Mekânsal Planlama Sistemi ve Kurumsal Yapılanma
- Kentsel Teknik Altyapı ve Ulaşım
- Kentsel Dönüşüm, Konut ve Arsa Politikaları
- Afetlere Hazırlık ve Kentsel Risk Yönetimi
- Kentsel Miras, Mekân Kalitesi ve Kentsel Tasarım
- İklim Değişikliği, Doğal Kaynaklar, Ekolojik Denge ve Enerji Verimliliği ve Kentleşme
- Kentsel Yoksulluk, Göç ve Sosyal Politikalar
- Bölgesel Eşitsizlik, Yerel Kalkınma ve Rekabet Edebilir Bölgeler/Kentler
- Kentlilik Bilinci, Kültür ve Eğitim
- Yerel Yönetimler, Katılımcılık ve Kentsel Yönetim

3.2.2. KENTGES'İN ANA EKSENLERİ

KENTGES'in temel stratejileri aşağıda yer alan dört eksende gruplandırılmıştır. Bunlar;

- Karar ve Planlama Sisteminin Yeniden Yapılandırılması
- Yerleşmelerin Mekân ve Yaşam Kalitesinin Artırılması
- Kentsel ve Kırsal Yerleşmelerin Ekonomik Yapılarının Geliştirilmesi
- Yerleşmelerin Toplumsal Yapılarının Güçlendirilmesi

Yerleşme ve kentleşme alan ve temaları ile KENTGES'in ana eksenleri arasındaki ilişkiler matris formatında özet olarak aşağıda verilmektedir.

Tablo-8: Kentleşme Şurası Temaları İle KENTGES Ana Eksenleri Arasındaki İlişki

Alan ve Temalar (Şura Komisyonları) / **Ana Eksenler**		(1) Planlama Sistemi, Kurumsal Yapılanma ve Yerel Yönetimler	(2) Kentsel Teknik Altyapı ve Ulaşım	(3) Kentsel Dönüşüm, Konut ve Arsa Politikaları	(4) Afetlere Hazırlık ve Kentsel Risk Yönetimi	(5) Koruma, Mekân Kalitesi ve Kentsel Tasarım	(6) İklim Değişikliği, Doğal Kaynaklar, Ekolojik Denge ve Enerji Verimliliği	(7) Kentsel Yoksulluk, Göç ve Sosyal Politikalar	(8) Bölgesel Eşitsizlik, Yerel Kalkınma ve Rekabet Edebilir Kentler	(9) Kentlilik Bilinci, Kültür ve Eğitim	(10) Yerel Yönetimler, Katılımcılık ve Kentsel Yönetim
1.	Karar ve Planlama Sisteminin Yeniden Yapılandırılması	***	*	**	**	**	*	*	**	*	**
2.	Yerleşmelerin Mekân ve Yaşam Kalitesinin Artırılması	*	***	***	***	***	***	*	*	*	**
3.	Kentsel ve Kırsal Yerleşmelerin Ekonomik Yapılarının Geliştirilmesi	*	*	**	*	*	*	***	***	*	*
4.	Yerleşmelerin Toplumsal ve Kültürel Yapılarının Güçlendirilmesi	*	*	*	*	**	*	***	*	***	***

İlişki düzeyi yüksek ***
İlişki düzeyi orta **
İlişki düzeyi düşük *

Aşağıda yer alan her eksen ve strateji başlığında yalnızca ilişki düzeyi yüksek olan tema ve alan ismi başlıkta alan ve temalar olarak yer almıştır. Bunu dışında orta ve düşük düzeydeki ilişkilerde eksen ve stratejilerde kapsanmaktadır.

3.3. SEKTÖREL, TEMATİK VE ALANSAL KONULARIN ANA EKSENLERE DAĞILIMI

Şura Komisyonlarında ortaya konulan stratejiler 4 ana eksende 44 alan ve tema başlığı altında matris yöntemi ile karşılaştırılmış, sadeleştirilerek 37 alt başlıkta bütünleştirilmiştir. Belirlenen 4 ana eksen aynı zamanda temel amaçlar, strateji ve eylemlerin geliştirilebileceği başlıklar olarak değerlendirilmektedir.

I. Karar ve Planlama Sisteminin Yeniden Yapılandırılması (7)

- Mekânsal Planlama Sistemi
- Planlama Mevzuatı
- Kurumsal Yapılanma
- Yerel Yönetimler
- Bilgi-Veri Altyapısı
- Eğitim – Araştırma
- Etik - Meslek Etiği

II. Yerleşmelerin Mekân ve Yaşam Kalitesinin Artırılması (13)

- Mekânsal Üst biçim (Makroform)
- Arsa-Arazi-Konut Politikaları, Kaçak Yapılaşma
- Kent Merkezleri, Merkezi İş Alanı, Diğer Merkez Alanları
- Kent içi Ulaşım
- Teknik Altyapı
- Sosyal Donatı ve Hizmetler
- Açık - Yeşil Alanlar
- Koruma
- Kentsel Yenileme - Dönüşüm
- Risk Azaltma
- Kent Kimliği
- Çevre Koruma ve Ekoloji
- Güvenli Yerleşmeler

III. Yerleşmelerin Ekonomik Yapısının Güçlendirilmesi (7)

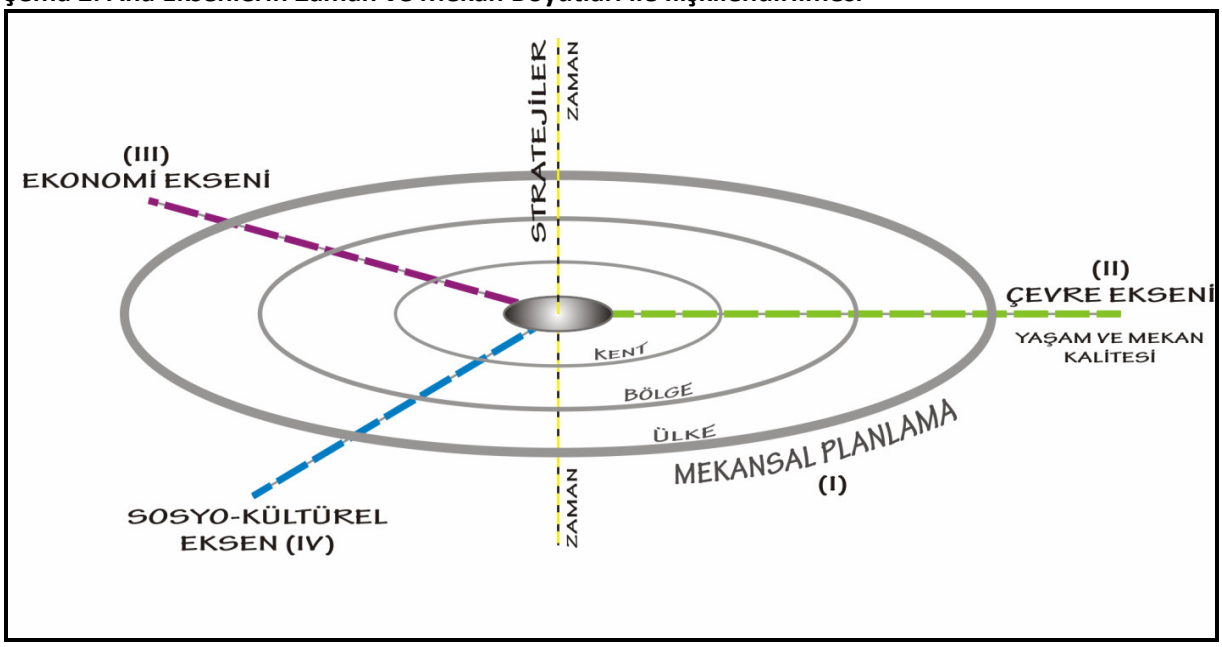
- Bölgeler
- Kırsal Yerleşmeler

- Bölgesel Eşitsizlikler
- Ülkesel - Bölgesel Ulaşım
- Sanayi, Lojistik, Serbest Bölgeler, Teknokent, Endüstri Bölgeleri vb.
- Enerji
- Tarım ve Orman

IV. Toplumsal Yapının Güçlendirilmesi (8)

- Göç
- Sosyal Bütünleşme
- Dezavantajlı Gruplar, Özel İhtiyaç Grupları, Kent Yoksulluğu
- Hizmete Erişim
- Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği
- Katılım
- Kent Kültürü
- Kentlilik Bilinci, Toplumsal Bilinç, Kentli Hakları

Şema 2. Ana Eksenlerin Zaman ve Mekân Boyutları ile İlişkilendirilmesi

4. HEDEF, STRATEJİ VE EYLEMLER

4.1. EKSENLERE GÖRE STRATEJİ VE EYLEMLERİN DAĞILIMI

EKSEN 1 KARAR VE PLANLAMA SİSTEMİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI
TEMA / SEKTÖR MEKÂNSAL PLANLAMA SİSTEMİ
HEDEF: PLANLAMA SİSTEMİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI

STRATEJİ 1.1 "Şehircilik ve Planlama Çerçeve Yasası"nın hazırlanması ve ilgili yasalarda uyumlaştırmaların yapılması.
1.1.1. EYLEM ADI; Şehircilik ve Planlama Çerçeve Yasası'nın hazırlanması
STRATEJİ 1.2 Merkezi düzeyde tek bir kurumun sorumlu kılınması, mekânsal planlama konusunda karar üreten ve faaliyet gösteren **kamu kurum ve kuruluşları arasında yetki ve sorumluluk karmaşasını giderecek biçimde yeni düzenlemeler yapılarak güçlü bir eşgüdüm ve işbirliği mekânizmasının kurulması,** ilgili kurumlar arasındaki yetki ve görev dağılımının netleştirilmesi
1.2.1 EYLEM ADI; Kentleşme, imar, yapı, konut, şehircilik ve mekânsal planlama konularından sorumlu merkezi düzeyde tek bir kurumun oluşturulması.
1.2.2. EYLEM ADI; Bölgesel Gelişme Komitesi ve Mekânsal Planlama İhtisas Komisyonu oluşturulması
1.2.3. EYLEM ADI; Bölge Mekânsal Planlama Birimlerinin kurulması
1.2.4. EYLEM ADI; İl Özel İdareleri bünyesinde Mekânsal Planlama Birimlerinin Oluşturulması
1.2.5. EYLEM ADI; Büyükşehir Belediyeleri ve strateji planı yapmakla sorumlu belediyeler bünyesinde Mekânsal Planlama Birimlerinin oluşturulması.
1.2.6. EYLEM ADI; Kentleşme, imar, yapı, konut, şehircilik, mekânsal planlama ve tasarım konularında Ar-Ge faaliyetlerinde bulunacak ulusal düzeyde bir enstitü kurulması.
1.2.7. EYLEM ADI; "Ulusal Mekânsal Planlama Portalı"nın kurulmasına yönelik düzenlemelerin yapılması
STRATEJİ 1.3 Planlama, uygulama ve yapılaşma faaliyetlerinin üst ölçekli ilke, politika, stratejiler ile mevzuata uygunluğunu izleme ve denetleme mekânizmalarının oluşturulması.
1.3.1. EYLEM ADI; Planlama, uygulama ve yapılaşma faaliyetlerinde denetim, öz denetim ve izleme mekanizmalarının yeni hazırlanacak şehircilik ve planlama çerçeve yasası kapsamına alınması, bu yönde ikincil düzenlemelerin yapılması.
STRATEJİ 1.4 Planlama ile ilgili merkezi ve yerel düzeydeki tüm kamu kurum ve kuruluşlarının genişleyen görev, yetki ve sorumluluk alanlarıyla uyumlu olarak kurumsal yapı, insan kaynakları ve finansal açılardan güçlendirilmesi
1.4.1. EYLEM ADI; Yerel yönetimlerin kapasitelerinin artırılması ve yeniden yapılandırılması için 5393, 5216 ve 5302 sayılı yasalarda düzenleme yapılması.
STRATEJİ 1.5 Farklı sektörlere ve mekânsal planlamaya ilişkin bilgi toplayan, üreten, belgeleyen kurum ve kuruluşlar arasında bilgilerin paylaşımında uyum ve eşgüdüm sağlanması, üretilen bilgi, belge ve haritaların planlama çalışmalarına temel dayanak ve veri olarak aktarılması; ulusal düzeyde şehircilik ve planlama müzesi, yerel düzeyde kent müzeleri kurulması ve arşivlerin oluşturulması.
1.5.1. EYLEM ADI; Mekânsal planlamaya altlık oluşturacak nitelikte merkezi ve yerel kurum ve kuruluşlarda sayısal veri tabanı ve izleme sisteminin geliştirilmesi.
1.5.2. EYLEM ADI; Kentsel tehlike bilgi ve haritalarının hazırlanması
1.5.3. EYLEM ADI; Ulusal düzeyde Şehircilik ve Planlama Müzesi oluşturulması, yerel düzeyde kent arşivi ve müzelerinin kurulması için mali ve teknik destek sağlanması.
STRATEJİ 1.6 Üniversitelerin planlama bölümlerinin disiplinler arası ortak programlar oluşturarak Mekânsal planlamanın diğer disiplinlerle kesişen alanlarında gereksinim duyulan uzmanların yetiştirilmesi;
1.6.1. EYLEM ADI; Lisansüstü programlarda disiplinler arası ortak programların oluşturulması

STRATEJİ 1.7 Merkezi ve yerel yönetimler ile meslek odaları, üniversiteler, araştırma ve geliştirme kuruluşları yanı sıra uluslar arası ilgili kuruluşların da işbirliği ile mekânsal planlama konularında politika oluşturma, standart belirleme ve tasarım el kitapları gibi çalışmaların gerçekleştirilmesi.

1.7.1. EYLEM ADI; Mekânsal planlama el kitaplarının hazırlanması

STRATEJİ 1.8 Meslek insanlarının uymaları gereken etik kuralların ve yaptırımlarının belirlenmesi.

1.8.1. EYLEM ADI; Mekânsal planlama alanındaki yönetici ve meslek insanlarının uymaları gereken etik kural ve değerlerin belirlenmesi,

EKSEN 2 YERLEŞMELERİN MEKÂN VE YAŞAM KALİTESİNİN ARTIRILMASI
TEMA / SEKTÖR MEKÂNSAL ÜSTBİÇİM (KENT MAKROFORMU)
HEDEF: YERLEŞMELERİMİZDE SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR MEKÂNSAL ÜSTBİÇİM OLUŞTURMAK.

STRATEJİ 2.1 Derişik (kompakt) bir kent mekânsal üst biçimin (makroformun) oluşturulması

2.1.1. EYLEM ADI; Sürdürülebilir derişik (kompakt) mekânsal üst biçim desteklenmesi
2.1.2. EYLEM ADI; Kent mekânsal üst biçim oluşturmak için planlama
2.1.3. EYLEM ADI; Kent mekânsal üst biçim oluşturmak için imar programları
2.1.4. EYLEM ADI; Arsa ve arazi spekülasyonunun denetimi
2.1.5. EYLEM ADI; Derişik kent üst biçimini destekleyen plan ve projeler hazırlanması

TEMA / SEKTÖR ARSA-KONUT-KAÇAK YAPILAŞMA
HEDEF: YAŞAM VE MEKÂN KALİTESİ YÜKSEK, SÜRDÜRÜLEBİLİR VE ÇEŞİTLENDİRİLMİŞ BİR ARSA VE KONUT ÜRETİM VE SUNUMU GERÇEKLEŞTİRMEK

STRATEJİ 2.2 Yaşam ve mekân kalitesi yüksek, sürdürülebilir ve çeşitlendirilmiş bir arsa-konut üretim ve sunumunun gerçekleştirilmesi

2.2.1. EYLEM ADI; Konut ve arsa sunumunun çeşitlendirilmesi ve desteklenmesi
2.2.2. EYLEM ADI; Konut kooperatiflerin konut sunum ve işletme sistemlerinin etkinleştirilmesi
2.2.3. EYLEM ADI; Sosyal konut ve kiralık sosyal konutlar için destek sağlanması
2.2.4. EYLEM ADI; Konut kooperatiflerine arsa sağlanması
2.2.5. EYLEM ADI; Yoğunluk artışlarının denetlenmesi, sosyal donatıların artırılması
2.2.6. EYLEM ADI; Sosyal Konut Sunum ve Finansmanı Mevzuatının Geliştirilmesi
2.2.7. EYLEM ADI; Maliyet düşürücü teknolojilerin özendirilmesi
2.2.8. EYLEM ADI; Ada ve komşuluk birimi düzeyinde planlama ve uygulama
2.2.9. EYLEM ADI; Konut alanlarında yönetim modellerinin geliştirilmesi.

STRATEJİ 2.3 Arsa-arazi düzenlemelerinde emsal ile DOP ilişkisinin kurulmasını ve değer esası yönteminin kullanılmasını, kamu arazilerinin özel mülkiyetteki arazilerle eşit koşullarda değerlendirilmesini ve KOP için gerekli arazi temininde kamu arazilerden yararlanılmasını olanak sağlayacak biçimde imar mevzuatının yeniden düzenlenmesi

2.3.1. EYLEM ADI; Arsa ve arazi düzenleme ile ilgili mevzuatta iyileştirici düzenlemelerin yapılması

STRATEJİ 2.4 Yapıların insan ve çevre sağlığını tehdit eden unsurlar ve risklerden arındırılmış, güvenli, kaliteli ve uluslar arası standartlara uygun bir biçimde inşa edilmesi ve bakımını sağlamaya yönelik olarak yasal düzenlemelerin yapılması, el kitaplarının hazırlanması ve yapı denetiminin kapsamının genişletilmesi ve etkinliğinin artırılması, istisnaları kaldıracak biçimde yeniden düzenlenmesi.

2.4.1. EYLEM ADI; Yapı Denetim Yasası'nın yeniden düzenlenmesi
2.4.2. EYLEM ADI ;"Sürdürülebilir İnşaat ve Çevre" temel çerçevesinin oluşturulması

STRATEJİ 2.5 Yapıların insan ve çevre sağlığını tehdit eden unsurlar ve risklerden arındırılmış, güvenli, kaliteli ve uluslar arası standartlara uygun bir biçimde inşa edilmesi ve bakımını sağlamaya yönelik olarak yasal düzenlemelerin yapılması, el kitaplarının hazırlanması ve yapı denetiminin kapsamının genişletilmesi ve etkinliğinin artırılması, istisnaları kaldıracak biçimde yeniden düzenlenmesi.

2.5.1. EYLEM ADI; Kentsel İyileştirme, Yenileme ve Dönüşüm Planları hazırlanması
2.5.2. EYLEM ADI; Kaçak yapılaşmayı önleyici mevzuat geliştirilmesi

TEMA / SEKTÖR KENT MERKEZLERİ
HEDEF: MERKEZİ İŞ ALANLARI, ALT MERKEZLER, MAHALLE MERKEZLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR POLİTİKALARLA GELİŞTİRİLMESİNİ VE CANLANDIRILMASINI SAĞLAMAK

STRATEJİ 2.6 Merkezi iş alanları, alt merkezler ve mahalle merkezlerinin geliştirilmesi ve canlandırılmasını sağlamak amacıyla;
2.6.1. EYLEM ADI; Kent merkezleri, alt merkezler, mahalle merkezleri sahiplilik modeli
2.6.2. EYLEM ADI; Merkezler için yönetim ve tasarım kılavuzları
STRATEJİ 2.7 Alışveriş merkezi benzeri yatırımlarında merkezi iş alanlarının canlılığını azaltmayacak biçimde üst ölçekli mekânsal planlarla düzenlenmesini sağlayan, düzenlemelerin yapılması ve uygulamalarının denetlenmesi
2.7.1. EYLEM ADI; Alışveriş Merkezlerinin büyüklük, nitelik, yer seçimi ve yapılaşma ölçütlerini içeren yasal düzenleme yapılması.

TEMA / SEKTÖR ULUSAL, BÖLGESEL VE YEREL ULAŞIM SİSTEMİ
HEDEF: ULUSAL VE BÖLGESEL MEKÂNSAL PLANLAMA ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR ULAŞIM AĞLARINI OLUŞTURMAK

STRATEJİ 2.8 Mekânsal planlama çalışmalarında; ülkeler ve kıtalar arası ulaşımı gözeten, doğal ve kültürel değerleri, çevresel duyarlılığı ve ekonomik değeri yüksek alanları koruyan, çevreye duyarlı ulaşım ağlarının geliştirilmesi ve kentlerin tüm dinamiklerini göz önünde bulundurularak; en rasyonel alternatif enerji kaynaklarını kullanan ulaşım türlerinin desteklenmesi, yerleşme büyüklüklerine göre uygulanabilecek ulaşım yönetim biçimlerine ilişkin politika, program ve planların geliştirilmesi.
2.8.1. EYLEM ADI; Kent Planı ile Ulaşım Planı arasında zorunlu işlevsel bağıntının yasal olarak da kurulması
2.8.2. EYLEM ADI; Kent Planlamasına ilişkin tüzelerde Kentsel Ulaşım Stratejisi de dahil ulaşım planlaması ilkelerinin de yer alması
2.8.3. EYLEM ADI; Kentsel Ulaşım Sektörünün Kurumsallaşması
2.8.4. EYLEM ADI; Kentsel Ulaşım Planlaması ve Uygulamasının Çevresel, Teknik, Ekonomik ve Toplumsal Değerler Gözetilerek Rasyonalize Edilmesi
STRATEJİ 2.9 Kent içi ulaşımda toplu taşımın yanı sıra engelsiz yaya ulaşımı ve bisiklet kullanımının evrensel tasarım ilkeleri doğrultusunda güvenliğinin sağlanarak özendirilmesi
2.9.1. EYLEM ADI; Yaya ve bisiklet yollarının yaygınlaşması için tüm önlemlerin alınması
STRATEJİ 2.10 Kentlerdeki yük taşımacılığı, depolama, aktarma, elleçleme ve dağıtım işlevlerinin kent içi trafiğini olumsuz etkilemeyecek düzenlemelerle işlerliğinin sağlanması
2.10.1. EYLEM ADI; Kent -içi yük taşımacılığı ve lojistik hizmetleri
STRATEJİ 2.11 Kentsel ulaşım planlarında çalışma ve konut alanlarının erişilebilirlik ve otopark gereksinmelerini göz önüne alan ilke ve politikaların geliştirilmesi.
2.11.1. EYLEM ADI; Kent-içi ulaşım ve trafik mühendisliliği hizmetlerinin rasyonalize edilmesi
STRATEJİ 2.12 Ulaşım sistemleri ve önemli ulaşım tesisleri için kentsel ve çevresel etki değerlendirmesinin yapılarak afetlere dirençli bir biçimde projelendirilmesi, bakım ve denetimi için düzenlemeler yapılması.
2.12.1. EYLEM ADI; Afete ve diğer tehlikelere duyarlılık
2.12.2. EYLEM ADI; Ulaştırma Yapılarında Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulaması
STRATEJİ 2.13 Ulaşım altyapısının dezavantajlı nüfus gruplarının gereksinimlerini dikkate alan tasarım ilkeleri gözetilerek, yaya ve taşıt ulaşım bütünlüğüne yönelik kentsel tasarım projelerinin hazırlanması ve uygulanması.

2.13.1. EYLEM ADI; Ulaştırma hizmetlerinin dezavantajlı kesimlere sunulması
2.13.2. EYLEM ADI; Hizmet sunumlarında öğrencilere, yaşlı ve gençlere kolaylık sağlanması

STRATEJİ 2.14 Kentlilerin toplu taşım sistemlerini kullanımlarının artırılması için toplu taşıma hizmet ve konfor düzeyinin yükseltilerek iyileştirilmesi, yerleşme büyüklüklerine göre uygulanabilecek ulaşım yönetim biçimlerinin geliştirilmesi.

2.14.1. EYLEM ADI; Toplu taşıma sistemlerinin hizmet sunum kalitesinin artırılması
2.14.2. EYLEM ADI; Toplu taşıma sistemlerinin çevre duyarlı hale getirilmesi
2.14.3. EYLEM ADI; Toplu taşıma sistemlerinin teknolojik düzeyinin artırılması

TEMA / SEKTÖR TEKNİK ALTYAPI

HEDEF: ÜLKESEL, BÖLGESEL VE YEREL ALTYAPI PLAN, PROJE VE YATIRIMLARININ MEKÂNSAL PLANLARLA BÜTÜNLEŞTİRİLEREK PROJELENDİRMEK

STRATEJİ 2.15 Ülkesel, bölgesel ve kentsel altyapı plan, proje ve yatırımlarında; mekânsal planlama ile bütünleşik teknik altyapı çalışmalarının iklim değişikliği gibi çevresel unsurları da içerecek biçimde kent bilgi sistemi kapsamında bütünleştirilip planlanması ve projelendirilip işletilmesi.

2.15.1. EYLEM ADI; Nüfus tahminlerine ilişkin yeni bir yaklaşım ve ortak model geliştirilmesi.
2.15.2. EYLEM ADI; Altyapı Master Planlarının hazırlanması
2.15.3. EYLEM ADI; Uygulamaların master ve uygulama planlarına göre yapılması
2.15.4. EYLEM ADI; Kentsel teknik altyapı etki değerlendirmesi raporu hazırlanması
2.15.5. EYLEM ADI; Fizibilite etüt raporu formatı oluşturulması.
2.15.6. EYLEM ADI; Altyapı yatırımında görev alan kamu kurum ve kuruluşlarının kapasitelerinin geliştirilmesi
2.15.7. EYLEM ADI; Mühendislik yapılarının ekonomik ömürleri tamamlanmadan gereksiz yatırımlar yapılmaması
2.15.8. EYLEM ADI; Teknik müşavir kullanımının desteklenmesi
2.15.9. EYLEM ADI; Yerel yönetim bütçelerinde altyapı uygulamalarına ilişkin belirli bir oran ayrılması
2.15.10. EYLEM ADI; Gri su sisteminin zorunlu hale getirilmesi
2.15.11. EYLEM ADI; SCADA ve bilgi sistemlerini zorunlu hale getirmek

TEMA / SEKTÖR TEKNİK ALTYAPI

HEDEF: YEREL VE BÖLGESEL DÜZEYDE SÜRDÜRÜLEBİLİR ALTYAPI SİSTEM VE YÖNETİMLERİNİN OLUŞTURULMASI

STRATEJİ 2.16 Kentlerde yenilenebilir enerji üretimi ve kullanımına yönelik sistemlerin geliştirilmesi; kanalizasyon, içme suyu, entegre atık depolama, katı atık ayrıştırma, depolama, yağmur suyu kullanımı, hafriyat ve molozların yeniden değerlendirilmesi gibi geri kazanım sistemlerinin, mekânsal planlarla uyumlu olarak projelendirilmesi; yerel ve bölgesel düzeyde sürdürülebilir altyapı sistemleri ve yönetimlerinin oluşturulması ve işletme sistemleri kurulması ve yönetimi.

2.16.1. EYLEM ADI; Yağmur suyu kullanımının yaygınlaştırılması.
2.16.2. EYLEM ADI; Geri dönüşüm ve enerji elde edinimi desteklemek
2.16.3. EYLEM ADI; Altyapı planlaması kapsamı
2.16.4. EYLEM ADI; Araştırma, envanter ve projeksiyon çalışmaları
2.16.5. EYLEM ADI; Doğal enerji, kojenarasyon vb. sistemlerinden yararlanma

HEDEF: YERLEŞME RİSKİNİN AZALTILMASI İÇİN AFETLERE DİRENÇLİ İNŞAAT VE UYGULAMA MEVZUATININ GELİŞTİRİLMESİ

STRATEJİ 2.17 Yerleşme risklerinin azaltılması kapsamında kritik altyapı inşaatı, bakımı denetimi için mevzuat geliştirilmesi

2.17.1. EYLEM ADI; Bilgi paylaşımında standart oluşturma
2.17.2. EYLEM ADI; Bilgi sistemlerinin kurulmasında ikincil mevzuat
2.17.3. EYLEM ADI; Bilgi ve haritaların güncellenmesi

2.17.4. EYLEM ADI; Kadastral verilerle entegrasyon
2.17.5. EYLEM ADI; Altyapı ile ilgili CBS sistemi kurulması
2.17.6. EYLEM ADI; Haberleşme ve acil çağrı sistemleri
2.17.7. EYLEM ADI; Afetlerle ilgili bilgi iletişim sistemlerinin geliştirilmesi

HEDEF: YERLEŞMELERDE SOSYAL DONATI VE HİZMETLERİN DENGELİ DAĞILIMINI SAĞLAMAK

STRATEJİ 2.18 Kentsel sosyal donatı ve hizmetler kent, semt ve mahalle düzeyinde dağılımının ve kalitesinin geliştirilmesi, yoksul ve yoksun alanlara öncelik verilerek sosyal donatı ve kentsel hizmetlerin kademeli mekânsal dağılımına ilişkin tematik planların hazırlanması.

2.18.1. EYLEM ADI; Sosyal donatıların standartları ve tasarım ölçütleri
2.18.2. EYLEM ADI; Sosyal donatı alanları için arazi temini
2.18.3. EYLEM ADI; Engelli gruplar için Kent Rehberleri
2.18.4. EYLEM ADI; Mahalle sosyal bütünleşme birimleri
2.18.5. EYLEM ADI; Konut alanlarının sosyal donatılarla birlikte geliştirilmesi

STRATEJİ 2.19 Mekânsal planlama sürecinde sakınım planları kapsamında tahliye koridorları, toplanma, geçici barınma, afet destek merkezleri ve acil durum görevlisi tesisler gibi önlemlerinin alınması,

2.19.1. EYLEM ADI; Acil durumlar için sosyal donatı standartları
2.19.2. EYLEM ADI; Acil durum tesislerine tesislere öncelik

TEMA / SEKTÖR AÇIK – YEŞİL ALANLAR

HEDEF: HER KADEME VE TÜRDEKİ MEKÂNSAL PLANLARDA AÇIK VE YEŞİL ALANLARI SİSTEM BÜTÜNLÜĞÜ İÇİNDE GELİŞTİRMEK

STRATEJİ 2.20 Yeşil ve açık alanların kent mekânsal üst biçim ve doğal özelliklerine bağlı olarak bir sistem bütünlüğü içinde geliştirilmesi, erişilebilirliğinin sağlanması, mekânsal planlar kapsamında "Açık ve Yeşil Alanlar Ana Planı" yapılması ve yönetim sisteminin kurulması. Yerleşmelerde açık ve yeşil alan eksikliklerinin giderilmesine yönelik tasarım ve düzenlemelerin kentsel mekânsal planlarla uyumlu bir biçimde yapılması.

2.20.1. EYLEM ADI; Sürdürülebilir açık ve yeşil alanlar yönetimi
2.20.2. EYLEM ADI; Açık ve yeşil alan standartları

TEMA / SEKTÖR KORUMA

HEDEF: DOĞAL VE KÜLTÜREL DEĞERLERİNİN KORUNMASINI SAĞLAMAK VE MEKÂNSAL PLANLAMA ÇALIŞMALARININ ODAĞINA ALMAK

STRATEJİ 2.21 Şehircilik ve planlama mevzuat düzenlemelerinde ve mekânsal planlama sürecinde, plan politikası, strateji, program ve eylemlerin oluşturulmasında, doğal ve kültürel değerlerin korunmasını odağına alan ve buna uygun stratejiler geliştiren yaklaşımların benimsenmesi, koruma statüsündeki alanların içinde bulunduğu bölge veya yerleşme bütünselliğinde planlanması.

2.21.1. EYLEM ADI; Doğal ve kültürel değerlerle ilgili ikincil mevzuat ve el kitapları hazırlanması
2.21.2. EYLEM ADI; Koruma ile ilgili kapasite artırımı ve eğitim programlarının hazırlanması
2.21.3. EYLEM ADI; Korumada yerel yapım teknolojisi ve Ar-Ge desteği

STRATEJİ 2.22 Su kaynakları, akarsu yatakları ve vadiler, sulak alanlar, tarım alanları, orman alanları, kıyılar, kumullar, ekolojik duyarlı alanlar, doğal sit alanları, mera ve benzeri değer ve kaynakların korunması için bu alanlardaki yapılaşmaların önlenmesi, mevcut yapılaşmaların kaldırılması, izleme ve denetleme mekânizmalarının geliştirilmesi ile bu alanların korunup kullanılmasına ilişkin sınırları belirleyen mevzuatın geliştirilmesi ve etkinliğinin artırılması.

2.22.1. EYLEM ADI; Doğal ve ekolojik koruma alanında envanter, veri portalı oluşturulması
2.22.2. EYLEM ADI; Koruma alanlarında uyarı sistemlerinin kurulması
2.22.3. EYLEM ADI; Koruma ile ilgili bilinçlendirme programları

STRATEJİ 2.23 Koruma bölge kurullarının mevcut bileşiminin yeniden gözden geçirilerek baskılardan etkilenmeyecek bir yapıda, koruma konusunda mesleki ve bilimsel yetkinliğe sahip uzmanlardan oluşan, katılımcı ve kararlarında saydam, özerk bir yapıya kavuşturulması.

2.23.1. EYLEM ADI; Koruma kurul üyelerinin vasıfları

2.23.2. EYLEM ADI; Koruma kurullarının kapasitelerinin geliştirilmesi

STRATEJİ 2.24 Doğal ve kültürel varlıkların korunmasına ilişkin kamu fonlarının adil ve kamu yararı odaklı olarak dağıtılması, kullanılması ve sonuçlarının etkin ve saydam denetim mekânizmaları ile izlenmesi, Korumaya ayrılan finans kaynaklarının artırılarak bölgesel ve yerel eşitsizlikleri giderecek biçimde yeniden düzenlenmesi, kredi olanaklarının duyurulması ve kullanımının yaygınlaştırılması için destek mekânizmalarının geliştirilmesi, taşınmaz sahiplerinin kültürel varlıklarını korudukları ölçüde ödüllendirilmesi ve korumada aczi olanlara mali ve teknik destek sağlanması.

2.24.1. EYLEM ADI; Korumayı özendirecek araçların geliştirilmesi

2.24.2. EYLEM ADI; Korumaya ayrılan kaynaklara erişimin kolaylaştırılması

2.24.3. EYLEM ADI; Ulusal ve uluslar arası mali destek ölçütleri

STRATEJİ 2.25 Korumaya konu olan tarihsel ve doğal çevrelerde taşınmaz sahipleri ve oturanların etkin katılımı sağlayacak mekânizmaların oluşturulması.

2.25.1. EYLEM ADI; Koruma bilincinin artırılması

TEMA / SEKTÖR KENTSEL YENİLEME VE DÖNÜŞÜM

HEDEF: MEKÂNSAL PLANLAR KAPSAMINDA SOSYAL, KÜLTÜREL VE EKONOMİK BOYUTLARLA BÜTÜNLEŞİK BİR KENTSEL YENİLEME VE DÖNÜŞÜM SAĞLAMAK

STRATEJİ 2.26 Kentsel yenileme/dönüşüm plan ve projelerinin; mekânsal planlarla bütünleşik olarak, sit alanları dışında sınır ve niteliklerinin belirlendiği, alanın fiziksel, sosyal ve ekonomik nitelikleri göz önünde bulundurularak, alanda yaşayanların barınma ve çalışma gereksinmelerine çözüm üreten, kentsel dönüşümden etkilenen tüm grupların yaşam kalitesini yükseltecek, rantın kamuya dönüşü ve adil dağılımını sağlayan, risklere karşı önlemler alarak, katılımcı bir anlayışla kentsel tasarım çalışmalarıyla bütünleşik olarak hazırlanması, uygulamanın izlenmesi ve denetlenmesi.

2.26.1. EYLEM ADI; Nitelikli kentsel tasarım planları ve projelerin elde edilme yöntemleri

2.26.2. EYLEM ADI; Planlama, projelendirme ve uygulama süreçlerine katılım ve sosyal konut sunumu.

2.26.3. EYLEM ADI; Dönüşüm uygulamalarında çağdaş teknoloji ve yapı kurallarının uygulanması

2.26.4. EYLEM ADI; Sürdürülebilir mekân kalitesi için göstergeler ve tasarım kılavuzlarının hazırlanması.

2.26.5. EYLEM ADI; Sosyal dışlanmanın önlenmesi

STRATEJİ 2.27 Kentsel dönüşüm planlama ve uygulamalarının, yerleşik alanlarda, afet tehlikesi ve riski olan, yerleşmeye elverişli olmayan alanlar ve istisnalar dışında yerinde ikamet önceliğini gözeterek, riske karşı gerekli önlemleri almak koşuluyla yapılması kent bütününde hazırlanacak mekânsal plan, politika ve programları doğrultusunda gerçekleştirilmesi.

2.27.1. EYLEM ADI; Kentsel Dönüşüm El Kitabı

STRATEJİ 2.28 Kentsel dönüşüm planlama ve uygulamalarında, mevcut arsa ve arazi düzenleme yöntemlerinin çeşitlendirilmesi, bu kapsamda arsa ve arazi düzenlemelerinin emsal ile ilişkilendirilmesi ve değer esaslı düzenlemelerin yapılabilmesine olanak sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılması.

2.28.1. EYLEM ADI; Arsa ve arazi düzenleme mevzuatında iyileştirici düzenlemeler yapılması

STRATEJİ 2.29 Kentsel dönüşüm plan ve projelerine mali kaynak garanti edilerek başlanması; sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ve yaşayanların katılımının sağlanması, kamu-özel sektör işbirliklerine de yer veren anlayışın kurgulanması, dönüşüm sonrası koşullarının etkin katılımcı süreçlerle izlenerek denetlenmesi.

2.29.1. EYLEM ADI; Dönüşüm uygulamalarında finansal yükümlülüklerin belirlenmesi

2.29.2. EYLEM ADI; Dönüşüm ve yenileme uygulama süreçlerinde işbirliği ve uzlaşma

2.29.3. EYLEM ADI; Dönüşüm ve yenileme uygulama süreçlerine katılım

TEMA / SEKTÖR RİSK AZALTMA
HEDEF: ÜLKE, BÖLGE VE YEREL DÜZEYDE AFET VE YERLEŞME RİSKLERİNİ AZALTMAK

STRATEJİ 2.30 Her kademe ve türdeki planlama çalışmalarında afet ve yerleşme risklerinin azaltılması ve risk analizi ve sakınım planlaması çalışmalarının risk yönetimi kapsamında içselleştirilip şehircilik ve planlama mevzuatıyla düzenlenmesi.
2.30.1. EYLEM ADI; Risk sakınım planlamasıyla ilgili yasal düzenlemelerin yapılması.
2.30.2. EYLEM ADI; Sakınım planlama el kitabı.
2.30.3. EYLEM ADI; Sakınım planlama hizmet içi eğitim programı
2.30.4. EYLEM ADI; Envanter, tehlike ve risk haritalarının hazırlanması.
2.30.5. EYLEM ADI; Çevre ve ekolojik koruma alanlarında envanter ve risk haritalarının hazırlanması
STRATEJİ 2.31 Ülke, bölge, kent düzeyinde; afet tehlikelerinin ve risk sektörlerinin tespit edilerek, risk azaltmaya yönelik araştırma-geliştirme çalışmalarına öncelik verilmesi; iklim değişikliği tehlikeleri dahil tehlike ve risk haritaları ile risk sektörlerine ilişkin veri portalı oluşturulması; bu konulara yönelik kuruluşlar arası gerekli işbirliklerine gidilmesi.
2.31.1. EYLEM ADI; Risk azaltma ile ilgili Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi.
2.31.2. EYLEM ADI; Risk Portalının oluşturulması.
STRATEJİ 2.32 Afetle ilgili kurumlar arasındaki yetki karmaşasının giderilmesi, kamu kurumları, üniversiteler ve meslek odaları arasında eşgüdüm ve işbirliğinin sağlanması, yerel ölçekte belediyelerin sakınım planlaması yapmasına ilişkin yasal düzenlemelerin yapılması.
2.32.1. EYLEM ADI; Kültürel miras üzerindeki risklerin azaltılması.
2.32.2. EYLEM ADI; Afet ve risk azaltma ikincil mevzuatının geliştirilmesi.
STRATEJİ 2.33 Tüm afetlerin zorunlu sigorta kapsamına alınması, doğal afetlere yönelik sigorta mevzuatı geliştirilmesi, sigorta primlerinin uzmanlarca hazırlanacak risk durum raporu uyarınca belirlenmesi.
2.33.1. EYLEM ADI; Doğal afet sigorta mevzuatının geliştirilmesi.

TEMA / SEKTÖR KENT KİMLİĞİ
HEDEF: ÇAĞDAŞ KENT KİMLİĞİNİ KORUMAK GELİŞTİRMEK

STRATEJİ 2.34 Kentsel mekânın planlanması ve tasarımında; kültür birikimimizin bilincinde, yerleşik kent imgesi ve kent görünüm değerleri ve ilkeleriyle uyumlu, kente ait tarihsel, doğal, kültürel doku ve öğelerin kentsel kimliğin ayrılmaz parçası olduğunu benimseyen, somut ve somut olmayan kültürel mirasın sürdürülebilirliğini gözeten, sosyal ve kültürel mekânları geliştiren, çevre ve mekân kalitesini iyileştirerek kentsel mekânın yaşanabilirliğini artıran; geleneksel, yöresel, özgün mimariyi ön plana çıkaran, tek tipleşmeye yol açan yapılaşma ve mekân düzenleme pratiklerinden kaçınan, kentsel değer, birikim ve kültürel unsurları belgeleyen, sergileyen, mahalle ve sokak olgusunu canlı tutan, tasarlayan ve kentsel kimliği güçlendirip, yaşatan bir içerik ve izlence oluşturulması.
2.34.1. EYLEM ADI; Kent kimliğine ilişkin araştırmalar ve kentsel tasarım rehberleri.
2.34.2. EYLEM ADI; Kent kimliğinin oluşturan yapıların korunması.
2.34.3. EYLEM ADI; Kent Müzeleri
2.34.4. EYLEM ADI; Kent Kimliği farkındalık programları.

TEMA / SEKTÖR ÇEVRE KORUMA VE EKOLOJİ
HEDEF: KENTLERDE, KİRLİLİK DÜZEYİNİN İNSAN SAĞLIĞI VE EKOLOJİK DEĞERLER ÜZERİNDE ZARARLI SONUÇLAR DOĞURMADIĞI ÇEVRE DUYARLI BİR YAŞAM ORTAM YARATMAK

STRATEJİ 2.35 Yerleşmelerde hava, su ve toprak kirliliğinin önlenmesi, evsel ve sanayi atıkları atık, su ve kanalizasyon, atıksu arıtma sistemlerinin kurulması, kirlilik önleme faaliyetlerinin çevre duyarlı yaklaşımlarla ele alınması

2.35.1. EYLEM ADI; Kentsel hava kirliliğinin önlenmesi
2.35.2. EYLEM ADI; Kent ekosistemlerinin ve ormanlarının korunması
2.35.3. EYLEM ADI; Yerleşim alanlarındaki sanayi tesislerinin çevresel sorumluluklarının artırılması

HEDEF: SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL GELİŞMEYİ ENTEGRE BİR YAKLAŞIMLA DESTEKLEYEREK VE TEŞVİK EDEREK VATANDAŞLARIN SOSYAL REFAH VE YAŞAM KALİTESİNİ YÜKSELTMEK
STRATEJİ 2.36 Yerleşmelerin planlanmasının; doğal ve ekolojik dengeyi gözeten (su kaynaklarının yönetimi, sulak alanlar, dere yatakları, tarım alanları, orman alanları, kıyılar, ekolojik duyarlı alanlar, mera, havzalar ve orman alanları vd.) doğal eşik ve sınırlayıcılara uyan, biyolojik çeşitliliği, ormanları ve tarım topraklarını koruyan bir yerleşim sistemi-dokusunun bütünleşik planlama ve tasarım anlayışı ile oluşturulması
2.36.1. EYLEM ADI; Sürdürülebilir doğal kaynak planlaması anlayışının kentsel gelişme uygulamalarına yerleştirilmesi
2.36.2. EYLEM ADI; Su kaynaklarının yönetiminin yerleşmelerde rasyonelleştirilmesi
2.36.3. EYLEM ADI; Su yönetimi politika ve uygulamalarının mekânsal planlamaya yansıtılması
2.36.4. EYLEM ADI; Kentlerde yenilikçi su yönetimi uygulamalarının geliştirilmesi
2.36.5. EYLEM ADI; Sürdürülebilir kentsel ulaşım uygulamalarının geliştirilmesi
2.36.6. EYLEM ADI; Uluslararası yaklaşım ve standartlar doğrultusunda kentsel çevre yönetimi uygulamalarının yaygınlaştırılması
2.36.7. EYLEM ADI; Sürdürülebilir kentsel göstergelerin yerleşmelerde uygulanması
2.36.8. EYLEM ADI; Kentsel veri tabanı uygulamalarında çevresel yönetim araçlarının kullanılması.

HEDEF: SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL GELİŞMEYİ ENTEGRE BİR YAKLAŞIMLA DESTEKLEYEREK VE TEŞVİK EDEREK VATANDAŞLARIN SOSYAL REFAH VE YAŞAM KALİTESİNİ YÜKSELTMEK
STRATEJİ 2.37 Yerleşmelerin planlanması ve uygulama faaliyetleri kapsamında; alternatif-temiz ve yenilenebilir enerji kaynaklarının ulaşım sistemlerinde, binalarda, ısıtma sistemlerinde kullanılması, ulaşımda temiz ve çevre-dostu toplu taşınımın, binalarda merkezi sistem ve güneş enerjisi kullanımının yaygınlaştırılması, iklim-çevre duyarlı, enerji verimli ve alternatif enerji kaynaklarının kullanımının artırılarak sürdürülebilir kent yönetim politikalarının hayata geçirilmesi
2.37.1. EYLEM ADI; Yerleşmelerde sürdürülebilir enerji yeniliklerinin geliştirilmesi
2.37.2. EYLEM ADI; Sürdürülebilir inşaat uygulamalarının yerleşmelerde yaygınlaştırılması ve iklim değişikliğinin yerleşmelere olan etkisinin "azaltım" faaliyetleri çerçevesinde yaygınlaştırılması
2.37.3. EYLEM ADI; İklim değişikliği ile mücadelede "azaltım" faaliyetlerinin yerleşmelerde uygulanması
2.37.4. EYLEM ADI; Yerleşimlerde sürdürülebilir enerji uygulamalarının yerleşmelerde yaygınlaştırılması
2.37.5. EYLEM ADI; Yerleşimlerde sürdürülebilir enerji uygulamalarının yerleşmelerde yaygınlaştırılması
2.37.6. EYLEM ADI; Yapı stokunun AB enerji verimliliği programına uygun hale getirilmesi
2.37.7. EYLEM ADI; Kentlerde yenilenebilir enerji ve geri dönüşüm kaynaklarının kullanılması
2.37.8. EYLEM ADI; Yenilenebilir enerji kaynaklarının uygulanmasında mevzuatın geliştirilmesi

TEMA / SEKTÖR GÜVENLİ YERLEŞMELER
HEDEF: RİSKLERİ AZALTILMIŞ, YAŞAM VE MEKÂN KALİTESİ YÜKSEK GÜVENLİ YERLEŞMELER OLUŞTURMAK

STRATEJİ 2.38 Afetlere dayanıklı, riskleri azaltılmış, sağlıklı ve yaşanılabilirliği yüksek güvenli yerleşme hedefi doğrultusunda; yerleşmelerde toplum ve mekân güvenliğini artırıcı önlemlerin geliştirilmesi.
2.38.1. EYLEM ADI; Güvenli yerleşme ve mekânlar için planlama ve tasarım.
2.38.2. EYLEM ADI; Güvenli Kent içi Ulaşım
2.38.3. EYLEM ADI; Sağlıklı, güvenli çalışma mekânları
2.38.4. EYLEM ADI; Güvenli yerleşme tasarım rehberi.

EKSEN 3 YERLEŞMELERİN EKONOMİK YAPISININ GÜÇLENDİRİLMESİ
TEMA / SEKTÖR ULUSAL STRATEJİ, BÖLGESEL EŞİTSİZLİKLERİN GİDERİLMESİ, KALKINMA VE PLANLAMA
HEDEF: BÖLGESEL KALKINMA İÇİN ÖNCELİKLE ULUSAL VE BÖLGESEL DÜZEYDE PLANLAMA VE KURUMSAL YAPILANMA POLİTİKALARININ VE YAKLAŞIMLARININ GELİŞTİRİLMESİ

STRATEJİ 3.1 Ulusal ve bölgesel düzlemde planlama sisteminin mekânsal planlama kademeleri ve bütünlüğü çerçevesinde yeniden tanımlanması
3.1.1. EYLEM ADI; Ulusal Mekânsal ve Bölgesel Strateji için yasal düzenleme
3.1.2. EYLEM ADI; UMBG Stratejisi'nin hazırlanması
3.1.3. EYLEM ADI; UMBG Staratejisi için kurumsal düzenleme

HEDEF: BÖLGE TANIM VE SINIRLARI İLE İBBS BÖLGELERİNİN ÖNERİ PLANLAMA SİSTEMİ KAPSAMINDA YENİDEN BELİRLENMESİ
STRATEJİ 3.2 Bölge tanım ve sınırlarının geliştirilerek İBBS bölgelerinin gözden geçirilmesi
Ulusal Stratejisi kapsamında bölge tanım ve sınırlarının, karar alma süreçlerine ve bölge planlarına temel oluşturacak biçimde yeniden tanımlanması; bu tanımlama kapsamında İBBS II bölgelerinin, bütünlük gösteren illerin bir araya getirilmesi ile yeniden belirlenmesi.
3.2.1. EYLEM ADI; İBBS bölgelerinin yeniden tanımlanması
3.2.2. EYLEM ADI; Kurumlar arası verilerin paylaşımı

HEDEF: BÖLGESEL DÜZEYDE ETKİN PLANLAMA
STRATEJİ 3.3 Bölge Planlarının hazırlanması
3.3.2. EYLEM ADI; Bölge Planlama sürecinde rol alacak birimler için yeniden yapılanma
3.3.3. EYLEM ADI; Ulusal ve bölgesel planlama ve kurumsal yapılanma için mevzuatta uyumlaştırma

HEDEF: BÖLGESEL EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI
STRATEJİ 3.4 Bölgesel Eşitsizliklerin giderilmesi için ekonomik ve sosyal yeni politika ve araçların geliştirilmesi
3.4.1. EYLEM ADI; Bölgesel işgücü potansiyeli ve eğitim programları
3.4.2. EYLEM ADI; Bölgesel planlama uygulama araçlarının geliştirilmesi
3.4.3. EYLEM ADI; Az gelişmiş bölgelerde sosyal güvenlik düzenlemeleri
3.4.4. EYLEM ADI; Gelir dağılımında dezavantajlılara öncelikli düzenlemeler
3.4.5. EYLEM ADI; İnsan kaynaklarının geliştirilmesi

HEDEF: YENİ POLİTİKA VE ARAÇLARLA DENGELİ BÖLGESEL KALKINMA
STRATEJİ 3.5 Dengeli bölgesel kalkınmanın gerçekleşmesine yönelik yeni politika ve araçların geliştirilmesi
3.5.1. EYLEM ADI; Kümelenmede teşvikler
3.5.2. EYLEM ADI; Güvenli yatırım ortamı
3.5.3. EYLEM ADI; Girişimciliğin desteklenmesi
3.5.4. EYLEM ADI; Teşvik mevzuatının düzenlenmesi
3.5.5. EYLEM ADI; Bölgesel önceliklere göre bütçe hazırlamak
3.5.6. EYLEM ADI; Bölgesel yenilik merkezlerini desteklenmesi

HEDEF: KIRSAL KALKINMA
STRATEJİ 3.6 Kırsal kalkınmayı ve ekonomik gelişmeyi sağlamak için; kırsal alanda yerel üretim ve yerel istihdam odaklı ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi.
3.6.1. EYLEM ADI; Tarımsal üretimin çeşitlendirilmesi
3.6.2. EYLEM ADI; Yöresel ürünleri korumak

3.6.3. EYLEM ADI; Kırsal alanlarda istihdamı artırmak
3.6.4. EYLEM ADI; Kırsal alanların özgünlüğünü korumak

HEDEF: ULUSAL STRATEJİ VE YATIRIM YERSEÇİMİ UYUMU
STRATEJİ 3.7 Sanayi, lojistik, serbest bölgeler, teknokent, endüstri bölgeleri ve ulaşım altyapısı gibi büyük yatırımlarının yer seçiminin ulusal strateji kapsamında ele alınması.
3.7.1. EYLEM ADI; OSB'lerin etkinliğini artırmak
3.7.2. EYLEM ADI; Yatırımlarda katılımcı süreçlerin uygulanması
3.7.3. EYLEM ADI; Ulaşım altyapı planlama ve uygulamalarında katılımcı süreçler uygulanması
3.7.4. EYLEM ADI; Yatırım kararlarında SÇED analizleri ve seçeneklerin değerlendirmelere katılması
3.7.5. EYLEM ADI; Tarım ve orman alanlarının amaç dışı kullanılmaması

HEDEF: YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARI VE ÇEVRE DUYARLI DÜZENLEMELER
STRATEJİ 3.8 Mekânsal planlamanın her aşamasında doğal enerji sistemlerini, enerji verimliliğini, yenilenebilir enerji kullanımını özendiren, yerel enerji kaynak ve potansiyellerini değerlendiren, çevre duyarlı yerleşme dokularını ve yapılaşma biçimlerini esas alan düzenlemelerin yapılması.
3.8.1. EYLEM ADI; Enerji projelerinde kaynak ve bölgesel potansiyellere dikkat edilmesi
3.8.2. EYLEM ADI; Yenilenebilir enerji projelerinin desteklenmesi
3.8.3. EYLEM ADI; Alternatif enerji kaynaklarının desteklenmesi
3.8.4. EYLEM ADI; Güneş/doğal enerji planlama ölçütlerinin geliştirilmesi

EKSEN 4 YERLEŞMELERİN TOPLUMSAL YAPILARININ GÜÇLENDİRİLMESİ
TEMA / SEKTÖR GÖÇ
HEDEF GÖÇÜ AZALTMAK VE DESENİNİ DEĞİŞTİRMEK, GÖÇ VEREN KESİMLERİ GÜÇLENDİRMEK

STRATEJİ 4.1 Göçün önlenmesine yönelik mekânsal önlemlerin geliştirilmesi; kırsal kesimlerin çekiciliğinin artırılması, merkez köyler ve benzer uygulamaların yaygınlaştırılması.
4.1.1. EYLEM ADI; Merkez köylerin, benzeri yerleşme tiplerinin ülke mekânsal stratejilerine uygun olarak tanımlanması ve kurumsallaştırılması
4.1.2. EYLEM ADI; Merkez köyler ve benzeri yerleşme tiplerinin yaygınlaştırılması
STRATEJİ 4. 2 Göçün önlenmesine yönelik ekonomik önlemlerin geliştirilmesi, küçük ve orta ölçekli kentlerle kırsal kesimlerde ekonomik faaliyetlerin özendirilmesi ve istihdamın artırılması.
4.2.1. EYLEM ADI; Küçük ve orta ölçekli yerleşmelerin desteklenmesi
4.2.2. EYLEM ADI; Sürdürülebilir ve istihdam hacmi yüksek ekonomik sektörlerin özendirilmesi
4.2.3. EYLEM ADI; Ekonomik kümelenmelerin teşvik edilmesi
4.2.4. EYLEM ADI; Tarım ve tarımsal sanayinin özendirilmesi
4.2.5. EYLEM ADI; Kırsal kesimde tarım dışı ekonomik faaliyetlerin özendirilmesi
STRATEJİ 4.3 Göçün önlenmesine yönelik sosyal önlemlerin geliştirilmesi; kırsal kesimlerde yaşam ve mekân kalitesinin artırılması
4.3.1. EYLEM ADI; Kırsal alanlarda yol, teknik altyapı ve sosyal donatılar için yeterli kaynak yaratılması

TEMA / SEKTÖR SOSYAL BÜTÜNLEŞME
HEDEF: KENTSEL ALANLARDA HER TÜRLÜ İKİLİ YAPIYI GİDERMEK, TOPLUMSAL DAYANIŞMA, BÜTÜNLEŞME VE HOŞGÖRÜYÜ ARTIRMAK

STRATEJİ 4.4 Kentsel alanlarda var olan ikili mekânsal yapının bütünleştirilmesi, farklı toplumsal katmaların yerleşme alanlarında; alt ve üstyapı tesislerinin eksiksiz yapılması, kentsel hizmet sunum farkının olmaması, mekân ve yaşam koşulları arasındaki farkın azaltılması
4.4.1 EYLEM ADI; Göç alan yerleşmelerde ve kesimlerde "Toplum Merkezleri" kurulması,
4.4.2 EYLEM ADI; Kente yeni gelenlerin (yeni kentlilerin) uyum sorunlarını giderilmesi, çok yönlü uyum programlarının uygulanması

4.4.3 EYLEM ADI; Toplumsal bütünleşme konulu bilimsel araştırmaların yapılması ve proje önerisi geliştirilmesi
4.4.4 EYLEM ADI; Toplumsal ayrışmayı ve mutenalaşmayı önleyecek fiziki plan önlemlerinin araştırılması için proje hazırlanması

STRATEJİ 4.5 Dışlanma, ötekileşme ve ayrımcılığın önlenmesi ve sosyal bütünleşmenin sağlanması için; kentsel yaşam kültürünü geliştirme ve kamuoyunu bilinçlendirmek üzere yasal düzenlemeler yapılması, kamuoyunun ve sivil inisiyatifin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi,

4.5.1.EYLEM ADI; Toplumsal hizmet sunumlarında katkı paylarının azaltılması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması
4.5.2. EYLEM ADI; Sağlık sigortasının toplumun tüm kesimlerini kapsaması için ilgili yasada düzenleme yapılması
4.5.3. EYLEM ADI; Demokratik katılım mekanizmaların güçlendirilmesi için ilgili yasada düzenleme yapılması
4.5.4. EYLEM ADI; Kent konseylerinin yeniden düzenlenmesi ve örgütlendirilmesi,
4.5.5. EYLEM ADI; Kent yaşamı, kent kültürü ve yaşam kalitesi konusunda geniş kapsamlı kampanyalar düzenlenmesi

STRATEJİ 4.6 İşsizlik, yoksulluk, sosyal güvence yoksunluğu ve çalışma alanındaki eşitsizlikler gibi ekonomik nedenlerden kaynaklı dışlanma ve ayrımcılığın giderilmesi

4.6.1. EYLEM ADI; Çalışan yoksul kesimin ücretlerinin yeniden düzenlenmesi
4.6.2. EYLEM ADI; Kayıt dışı çalışmanın önlemesi,
4.6.3. EYLEM ADI; Sosyal Bütünleşmeyi sağlamak üzere bütüncül bir İstihdam Programı hazırlanması
4.6.4. EYLEM ADI; Kadın istihdamını artırmak için gerekli düzenlemelerin yapılması, kadına sosyal hizmet sunumlarının sağlaması, beceri ve eğitim seviyelerinin yükseltilmesi için düzenleme yapılması

TEMA / SEKTÖR DEZAVANTAJLI GRUPLAR, ÖZEL İHTİYAÇ GRUPLARI, KENT YOKSULLUĞU
HEDEF TÜM DEZAVANTAJLI GRUPLARA POZİTİF AYRIMCILIK UYGULAMAK, BU GRUPLARIN ULAŞIM DAHİL TÜM KENTSEL HİZMET SUNUMLARINDAN KOLAYCA YARARLANABİLMESİ İÇİN PLANLAMA, PROJELENDİRME, YAPIM VE İŞLETME AŞAMALARINDA GEREKLİ TÜM ÖNLEMLERİ ALMAK

STRATEJİ 4.7 Kentsel mekânların, ulaşım-toplu taşım araçlarının, binaların, açık-yeşil alanların, altyapıların; engelli, yaşlı, hareket kısıtlılığı olan özel ihtiyaç grupları gibi toplumun tüm kesimlerinin de kullanabileceği biçimde planlama, projelendirme ve tasarım çalışmalarında dikkate alınarak tüm dezavantajlı gruplar için erişilebilirliğinin artırılması.

4.7.1. EYLEM ADI; Ulaşım sistemlerinin dezavantajlı grupların gereksinmelerine göre düzenlenmesi
4.7.2. EYLEM ADI; Açık alanların dezavantajlı grupların gereksinmelerine göre düzenlenmesi için mevzuat değişikliğinin yapılması
4.7.3. EYLEM ADI; Engelsiz yaya ulaşımının sağlanması için proje ve kılavuz hazırlanması
4.7.4. EYLEM ADI; Mekânsal düzenleme ve planlamada dezavantajlı gruplara özel standart ve kılavuz hazırlanması ve eğitim verilmesi
.7.5. EYLEM ADI; Konut tiplemesi tasarımı ve yapında dezavantajlı grupların dikkate alınması ve çeşitli mali programlarla ile desteklenmesi için düzenleme yapılması
4.7.6. EYLEM ADI; Doğal afet ve yangınlarda dezavantajlı grupların güvenliği için düzenleme yapılması
4.7.7. EYLEM ADI; Gençlerin yaşama katılımımın geliştirilmesi ve istihdam olanakları sağlanması

STRATEJİ 4.8 Sosyal hizmete gereksinim duyanların (yalnız yaşayan muhtaç kişiler, yaşlılar, yalnız ebeveynler, sokak çocukları, engelliler ve diğer dezavantajlı gruplar) belirlenerek, temel gereksinimlerinin yerel yönetimler öncülüğünde ve eşgüdümünde karşılanması, bu grupların kent yaşamına ve ekonomisine kazandırılması;

4.8.1. EYLEM ADI; Dezavantajlı grupların nesnel ölçütlerle belirlenmesi araştırma yapılması
4.8.2. EYLEM ADI; Profesyonel sosyal hizmet sunumu için düzenleme yapılması

STRATEJİ 4.9 Kent yoksulluğunun azaltılabilmesi için; bütünleştirilmiş iyileştirme, mesleki eğitim ve beceri kazandırma programlarına öncelik verilmesi, istihdam olanaklarının sağlanması, evsizlik riskini önleyici tedbirlerin alınması,

4.9.1. EYLEM ADI; Yoksulluğun belirlenmesi ve nesnel veri tabanı oluşturulması
4.9.2. EYLEM ADI; Yoksullara nakdi destek sağlanması için düzenleme yapılması
4.9.3. EYLEM ADI; Çalışan çocuklar ve sokak çocukların gözetilmesi için düzenleme yapılması
4.9.4. EYLEM ADI; Geri dönüşe yönelik maddi konuların düzenlenmesi

TEMA / SEKTÖR HİZMETE ERİŞİM
HEDEF TOPLUMUN TÜM KESİMLERİNİN KAMUSAL KAYNAK VE KARARLARA EŞİT ERİŞİMİNİ SAĞLAMAK

STRATEJİ 4.10 Toplumun tüm kesimlerinin kamu hizmetlerine eşit erişiminin sağlanması ve yurttaşlık haklarının korunması

4.10.1. EYLEM ADI; Vatandaşlık ve kentli hakları konusunda bilinç oluşturulması düzenleme yapılması
4.10.2. EYLEM ADI; Temel haklar ve uluslar arası sözleşmeler çerçevesinde iş yerlerinde iş sağlığının ve iş güvenliğinin sağlanması için düzenlemeler yapılması
4.10.3. EYLEM ADI; Yargıya erişmede güçlük yaşayan kesimlere kolaylıklar sağlanması,
4.10.4. EYLEM ADI; Ortak kullanım alanlarına ve toplu taşım sistemlerine erişimin kolaylaştırılması,
4.10.5. EYLEM ADI; Yerinde eğitim için üst ve alt yapının geliştirilmesi için düzenleme yapılması

TEMA / SEKTÖR TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ
HEDEF KADINLARIN TOPLUMSAL VE EKONOMİK YAŞAMA KATILIMINI SAĞLAMAK VE CİNSİYET AYIRIMCILIĞINI ÖNLEMEK

STRATEJİ 4.11 Kadınların toplumsal ve ekonomik yaşama katılımını sağlayacak ve cinsiyet ayırımcılığını giderecek politikalar geliştirilmesi

4.11.1. EYLEM ADI; Kadın okuryazarlığının ve kız çocukların okullaşma oranının artırılması.
4.11.2. EYLEM ADI; Mikro kredi olanaklarını artırmak için düzenleme yapılması

TEMA / SEKTÖR KATILIM
HEDEF KENTLİLERİN MEKÂNSAL PLANLAMA SÜREÇ VE KARARLARINA KATILIMINI SAĞLAMAK

STRATEJİ 4.12 Halkın mekânsal planlama sisteminin her aşamasında, kararlara ve uygulama projelerine katılımını sağlamak

4.12.1. EYLEM ADI; Yönlendirici katılım kılavuzları hazırlanması
4.12.2. EYLEM ADI; Katılımın internet ortamında sağlanması
4.12.3. EYLEM ADI; Katılım süreçlerinin bir üst plan kademesince izlenmesi

TEMA / SEKTÖR KATILIMCI YÖNTEM VE YAKLAŞIMLARIN KURUMSALLAŞMASI
HEDEF KATILIM SÜREÇLERİNİN İÇSELLEŞTİRİLMESİNİ, KURUMSALLAŞMASINI VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİ SAĞLAMAK

STRATEJİ 4.13 Katılım ilke, esas, standart ve yöntemlerinin köy/mahalle ölçeğinden başlayarak, kentsel/bölgesel/ulusal düzeylerde belirleyecek bir kurumsal yapının oluşturulması

4.13.1. EYLEM ADI; Dezavantajlı grupların katılımı
4.13.2. EYLEM ADI; Ulusal katılım eğitimi programı
4.13.3. EYLEM ADI; Başarılı katılımcılık örneklerinin ödüllendirilmesi
4.13.4. EYLEM ADI; "Kentli Sendikacılığı" sisteminin geliştirilmesi için mevzuat düzenlemesinin yapılması

4.13.5. EYLEM ADI; MEB müfredatına, katılım kültürüne ilişkin derslerin alınması yönünde düzenleme yapmak
4.13.6. EYLEM ADI; Kent rehberlerinin hazırlanması
4.13.7. EYLEM ADI; Mahalle Muhtarlarının, apartman ve site yönetimlerinin, yerel yönetimlerde etkinliğinin artırılması

TEMA / SEKTÖR SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ GELİŞTİRİLMESİ
HEDEF KATILIM KÜLTÜRÜNÜN ARTTIRILMASI AMACIYLA SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ KAPASİTELERİNİ GELİŞTİRMEK

STRATEJİ 4.14 Sivil inisiyatifin desteklenmesi ve etkin rol almasının teşvik edilmesi, katılım kültürünün gençleri de özendirecek biçimde genişletilmesi
4.14.1. EYLEM ADI; STK larla ilgili yasal altyapının geliştirilmesi

TEMA / SEKTÖR KENT KÜLTÜRÜ
HEDEF KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI VE KENT KÜLTÜRÜNÜN, KENTLİLİK BİLİNCİNİN VE AİDİYET DUYGUSUNUN GELİŞTİRİLMESİ

STRATEJİ 4.15 Kültür birikimimizin ve aidiyet duygusunun içselleştirilmesini sağlayacak eğitim programlarının geliştirilmesi, kentsel kültürel mekânların ve etkinliklerin oluşturulması ve kent kültürünü, kentli haklarını koruyan bir mekânsal planlama anlayışının geliştirilmesi
4.15.1. EYLEM ADI; Yerelliği ön plana çıkaran yeni bir kentsel planlama ve düzenleme anlayışının yerleşmesi
4.15.2. EYLEM ADI; Kentlilik bilincinin içselleştirmesi
4.15.3. EYLEM ADI; Yerel yönetimlerin kentlileşme sürecine katkısı
4.15.4. EYLEM ADI; Kente ve kültürüne ait bilgi ve belgelerini ilgili kurum, kuruluş ve kişilerden toplayarak, kent arşivleri oluşturmak
4.15.5. EYLEM ADI; Kent müzeleri arasında sergileme ve eser değişimi

TEMA / SEKTÖR KENTLİLİK BİLİNCİ, TOPLUMSAL BİLİNÇ, KENTLİ HAKLARI
HEDEF KENTLİLERDE AİDİYET DUYGUSU, KENTLİLİK BİLİNCİNİ ARTIRMAK , KENTLİ HAKLARI VE KÜLTÜREL MİRASA İLİŞKİN KONULARDA FARKINDALIK YARATMAK, TOPLUMSAL UZLAŞI, HOŞGÖRÜ VE DAYANIŞMAYI SAĞLAMAK, GELENEKLERİ KORUMAK VE PAYLAŞMAK İSTEMLERİNİ YAYGINLAŞTIRMAK

STRATEJİ 4.16 Kentsel yaşama uyum sağlanması ve bu yaşam tarzının benimsetilmesi ve kentsel değerlere tüm yönleri sahip çıkılmasını sağlamak üzere toplumsal kampanyalar ve eğitim programları düzenlemesi,
4.16.1. EYLEM ADI; Kentlilik bilincini artırmak için kamuoyu kampanyaları
4.16.2. EYLEM ADI; Örgün ve yaygın eğitimle kentlilik bilinci oluşturmak
4.16.3. EYLEM ADI; Kentsel ve mekânsal yaşam kalitesi konusunda kamuoyu oluşturmak, kampanyalar düzenlemek
4.16.4. EYLEM ADI; Proje ve planlanma sürecinde yaşam kalitesini ve başarı göstergeleri
4.16.5. EYLEM ADI; Kentli haklarının yasal çerçevesinin oluşturulması
4.16.6. EYLEM ADI; Toplumsal bilinç yaratmak için STK lar arasında ağ oluşturulması

(Bundan sonraki bölümde açıklanan eylem tablolarında süre, finansman ve eylem türleri kısaltmaları aşağıda verilmiştir;)

K; KISA	**KY; Kurumsal Yapılanma**
O;Orta	**KG; Kapasite Geliştirme**
U;Uzun	**P; Proje**
B;Yatırım Bütçesi ÖK; Özkaynak	**MD; Mevzuat Düzenlemesi**

4.2. EKSEN 1 KARAR VE PLANLAMA SİSTEMİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI

TEMA / SEKTÖR MEKÂNSAL PLANLAMA SİSTEMİ

HEDEF: PLANLAMA SİSTEMİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI

STRATEJİ 1.1 Kalkınma planları ile belirlenmiş politikaları dikkate alan ülke düzeyinde Ulusal Mekânsal ve Bölgesel Gelişme Stratejisi, bölge, il, kentsel ve kırsal yerleşmeler düzeylerinde; kamu yararını temel alan, bütüncül ve kademeli birliktelik ile sürdürülebilirlik ilkelerine uyan, sosyal adaleti ve koruma-kullanma dengesini gözeten; mekânsal gelişme planlarının hazırlanmasını esas alan ve her düzeyin gerektirdiği ulaşım, çevre, kültürel miras, turizm, yerel kalkınma, sosyal bütünleşme, sakınım, gelişme odak ve koridorları, mekân kalitesi gibi tematik, alansal ve sektörel planlarla mekânsal planların bütünleştiği ve buna ilişkin kurumsal yapılanma ve yetki dağılımını tanımlayan; planlama sürecinde katılımı, müzakereciliği, disiplinler arası olmayı, ileri-geri besleme, izleme ile denetim, öz denetim mekânizmalarını esas alan; her ölçeğin gerektirdiği içerik, ayrıntı, gösterim ve plan dilinin geliştirildiği bir **"Şehircilik ve Planlama Çerçeve Yasası"nın hazırlanması ve ilgili yasalarda uyumlaştırmaların yapılması.**

1.1.1. EYLEM ADI
Şehircilik ve Planlama Çerçeve Yasası'nın hazırlanması

1.1.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Hazırlanacak Çerçeve Yasanın temel alması gereken ilkeler, kapsam, planlama süreci, planlama dili, planlama uygulama araçları ve plan türleri şunlardır:

A. İlkeler:

- Kamu yararını esas alması,
- Bütüncül ve kademeli birliktelik ilkesine uyması,
- Sosyal adaleti gözetmesi,
- Ulusal, bölgesel ve yerel özellikleri dikkate alması,
- sürdürülebilir bir ekoloji, doğal kaynak, iklim değişikliği ve enerji verimliliği politikaları benimsemesi,
- Koruma-kullanma dengesini kurması.

B. Kapsam:

- Planlama ile ilgili kurum ve uzmanlıkların yetki ve sorumluluklarını düzenlemesi,
- Her kademede ve türdeki planların yeni uygulama araçlarıyla güçlendirilmesi,
- Risklere karşı sakınımı sağlaması ve sakınım önlemlerinin alınması sorumluluğunun belirlenmesi,
- Yerel özgünlük ve dinamikleri gözetmesi,
- Kentsel tasarımı kapsayan, ulaşım, turizm, peyzaj, doğal ve kültürel miras, çevre, sosyal bütünleşme, yerel kalkınma gibi sektörel, alansal ve tematik ana planlara yol göstermesi,
- Sağlıklı, güvenli yaşam ve mekân kalitesini artıran kapsamda gerçekleştirilmesi,
- Kıyılar, Havzalar, Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları, Özel Statülü Alanlar, Kıyıların ve akarsu havzalarının ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde, Mekânsal strateji planları ile uyumlu olarak bütünleşik alan yönetimi ve sakınım anlayışıyla planlanması; bu konuda örgütlenme, yetki ve sorumlulukların tanımlanması,

- Yerel kalkınmayı gerçekleştirmesi,
- Sosyal bütünleşmeyi sağlaması.

C. Planlama Süreci:

- Katılımı,
- Müzakereciliği,
- Disiplinler arası olmayı,
- İleri-geri besleme, izleme ile
- Denetim, öz denetim mekanizmalarını

esas alan bir süreç tasarımını belirlemesi.

D. Planlama Dili:

Mekânsal planlarda her ölçeğin gerektirdiği,

- içerik (sorun analizi, vizyon),
- Karar (amaç, hedef, strateji ve eylem),
- Ayrıntı,
- Gösterim (lejand) ve
- Plan dilinin geliştirilmesi.
- Afet, risk, çevre, koruma ve benzeri konularda uluslararası yeni politika ve bilimsel gelişmelere uyumlu, mekânsal planlama anlayış, yaklaşım ve dil birliği oluşturulması.

E. Plan Uygulama Araçları

Kamu yararı, sosyal adalet ve Mekânsal planların uygulanabilirliğini sağlamak amacıyla,

1. Yerleşme Düzeyinde;

- Kamulaştırma,
- Arsa-arazi düzenlemeleri,
- Vergilendirme gibi mevcut araçların yeniden düzenlenmesi,
- Yeni finansman araçları,
- Ekonomik değer kayıplarının telafisi,
- Özel statülü bölgeleme,
- Riskleri azaltma,
- Taşınmaz tasarruflarını kısıtlama,
- Yapıya teşvik ve zorlama,
- Öncelikli alım ve geri alım,
- Örgütlenme ve taşınmaz ortaklıklarına katılım,
- İrtifak kurma yetkileri,
- Emlak vergilerinde istisna uygulama,
- Kamu ve özel sektör proje uygulama alanları,
- İmar hakkı aktarımı v.b. yeni gelişkin uygulama araçlarıyla çeşitlendirilmesi ve ilgili diğer mevzuat ile ilişkilendirilmesi.

2. Ülke, Bölge ve İl Düzeyinde;

- Stratejik gelişme odakları – rekabet gücü geliştirilecek alanlar,
- Stratejik gelişme-üretim koridorları,
- Stratejik ulaşım bağlantıları, düğümleri (hub), ulaşım kapıları
- Destekleme (tarım, sanayi, hizmet, turizm, vb.) merkezleri,
- Kırsal iyileştirme, güçlendirme, canlandırma program alanları,
- Dışa açılma noktaları (gateways),
- Yenilik alanları,
- Kümelenme alanları,
- Altyapı geliştirme alanları,
- Lojistik merkezler,
- Bütünleşik kıyı yönetim alanları v.b. yeni gelişkin uygulama araçlarıyla çeşitlendirilmesi ve ilgili diğer mevzuat ile ilişkilendirilmesi.

F. Mekânsal Planlama Kademelerinde Hazırlanması Öngörülen Plan Türleri:

- Ulusal ve Bölgesel Mekânsal Gelişme Stratejisi
- Bölge Planı
- İl Mekânsal Planı
- Kent Mekânsal Planları
    1. Büyükşehir Mekânsal Planı
    2.Kent Mekânsal Planı
        2.1. Nazım Plan
        2.2. Uygulama Planı
- Köy Mekânsal Planı, türünde plan kademelerinin belirlenmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Başbakanlık	DPT, ÇOB, İB, ilgili diğer bakanlıklar, yerel yönetimler, üniversiteler, meslek odaları	K, 2010-2012	B	MD

STRATEJİ 1.2 Kentleşme, imar, yapı, konut, şehircilik ve mekânsal planlama konularında her ölçek ve kademede ilke, politika, stratejiler, ikincil mevzuat, standartlar, kapasite geliştirme, teknik ve mali destek programları ve uygulama rehberleri üreten**, merkezi düzeyde tek bir kurumun sorumlu kılınması,** mekânsal planlama konusunda karar üreten ve faaliyet gösteren **kamu kurum ve kuruluşları arasında yetki ve sorumluluk karmaşasını giderecek biçimde yeni düzenlemeler yapılarak güçlü bir eşgüdüm ve işbirliği mekânizmasının kurulması,** ilgili kurumlar arasındaki yetki ve görev dağılımının netleştirilmesi.

1.2.1 EYLEM ADI

Kentleşme, imar, yapı, konut, şehircilik ve mekânsal planlama konularından sorumlu merkezi düzeyde tek bir kurumun oluşturulması.

1.2.1 EYLEM AÇIKLAMASI

Şehircilik ve Planlama Bakanlığı'nın kurulması ya da Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın teşkilat yasasındaki görevlerinin kentleşme, konut, şehircilik ve mekânsal planlama konularını kapsayacak biçimde genişletilerek Bayındırlık ve Şehircilik Bakanlığına dönüştürülmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Başbakanlık	DPT	K, 2010-2012	B	KY

1.2.2. EYLEM ADI

Bölgesel Gelişme Komitesi ve Mekânsal Planlama İhtisas Komisyonu oluşturulması

1.2.2. EYLEM AÇIKLAMASI

DPT bünyesinde, ulusal ve bölgesel mekânsal gelişme stratejisi'nin hazırlanma sürecinde Bölge Gelişme Komitesi ve Mekânsal Planlanma İhtisas Komisyonu'nun yer alması için yeni bir kurumsal düzenlemeye gereksinim vardır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT	BİB	K, 2010-2012	B	KY

1.2.3. EYLEM ADI

Bölge Mekânsal Planlama Birimlerinin kurulması

1.2.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Bölge düzeyinde kalkınma ve mekânsal gelişmeyi sağlayacak bölge planlarının hazırlanması için İBB 2 düzeyi bölge merkezi olarak belirlenen valilik bünyesinde bölge mekânsal planlama birimi için yeni bir kurumsal düzenlemeye gereksinim vardır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
İBB 2 düzeyi bölge merkezi olarak seçilen Valilikler	BİB, ilgili kamu kuruluşları, İl Özel İdareleri, Büyükşehir, İl, İlçe Belediyeleri, BKA	K, 2010-2012	B	KY

1.2.4. EYLEM ADI

İl Özel İdareleri bünyesinde Mekânsal Planlama Birimlerinin Oluşturulması:

1.2.4. EYLEM AÇIKLAMASI

İl Mekânsal Planları (mevcut Çevre Düzeni Planı yerine geçen) ve Köy Mekânsal Planları'nın hazırlanmasında İl Özel İdareleri bünyesinde mekânsal planlar, strateji planları ve performans programlarının eşgüdüm ve uyumunun sağlanması için var olan birimlerin güçlendirilerek Mekânsal Planlama Birimlerinin oluşturulması yeni bir kurumsal düzenlemeyi gerekli kılmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Valilikler	İl Özel İdareleri, Büyükşehir, İl, İlçe Belediyeleri	K, 2010-2012	B	KY

1.2.5. EYLEM ADI

Büyükşehir Belediyeleri ve strateji planı yapmakla sorumlu belediyeler bünyesinde Mekânsal Planlama Birimlerinin oluşturulması.

1.2.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Büyükşehir Belediyeleri ve strateji planı yapmakla sorumlu belediyelerce hazırlanacak mekânsal planlar, strateji planları ve performans programlarının eşgüdüm ve uyum içinde hazırlanması için bu kuruluşlar bünyesinde planlamaya ilişkin olarak var olan çeşitli birimlerin yeniden düzenlenerek kapasitelerinin artırılması ve yeni Mekânsal Planlama Birimlerinin oluşturulması kurumsal düzenlemeyi gerekli kılmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BŞB ve 50.000 Nüfus üstündeki belediyeler	BİB	K, 2010-2012	B	KY, KG

1.2.6. EYLEM ADI

Kentleşme, imar, yapı, konut, şehircilik, mekânsal planlama ve tasarım konularında Ar-Ge faaliyetlerinde bulunacak ulusal düzeyde bir enstitü kurulması.

1.2.6. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentleşme, imar, yapı, konut, şehircilik, mekânsal planlama ve tasarım konularında Araştırma ve Geliştirme faaliyetlerinde bulunacak ve ilke ve esaslar ile standartların oluşturulmasına yönelik özerk bir kuruma gereksinim vardır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	DPT, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	KY

1.2.7. EYLEM ADI
"Ulusal Mekânsal Planlama Portalı"'nın kurulmasına yönelik düzenlemelerin yapılması

1.2.7. EYLEM AÇIKLAMASI
Her kademe ve türdeki mekânsal planlara altlık oluşturacak veri altyapısı düzenlemeleri için, mekânsal planlama alanındaki bilgilerin kurumlar arasında paylaşımına olanak sağlayan ve Bilgi Toplumu Stratejisi "CBS Altyapısı Kurulumu" eylem planı kapsamında bir "Ulusal Mekânsal Planlama Portalı"'nın kurulmasına yönelik bir kurumsal düzenlemeye gereksinim vardır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	DPT, TUİK, ilgili diğer bakanlıklar ve kamu kuruluşları, yerel yönetimler	K, 2010-2012	B	KY

STRATEJİ 1.3 Planlama, uygulama ve yapılaşma faaliyetlerinin üst ölçekli ilke, politika, stratejiler ile mevzuata uygunluğunu izleme ve denetleme mekânizmalarının oluşturulması.

1.3.1. EYLEM ADI
Planlama, uygulama ve yapılaşma faaliyetlerinde denetim, öz denetim ve izleme mekanizmalarının yeni hazırlanacak şehircilik ve planlama çerçeve yasası kapsamına alınması, bu yönde ikincil düzenlemelerin yapılması.

1.3.1. EYLEM AÇIKLAMASI
Planlama, uygulama ve yapılaşma faaliyetlerinin ilke, politika, stratejiler ve mevzuata uygunluğu ile bu faaliyetler için kullanılan kamu kaynaklarının kamu yararı gözetilerek katılımcı, saydam, hesap verebilir ve etkin biçimde kullanılmasının sağlanabilmesi amacıyla mevzuatta denetim, özdenetim ve izleme mekanizmalarının kurulması ve etkin biçimde izlenmesi gereği vardır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	DPT	K, 2010-2012	B	MD

STRATEJİ 1.4 Planlama ile ilgili merkezi ve yerel düzeydeki tüm kamu kurum ve kuruluşlarının genişleyen görev, yetki ve sorumluluk alanlarıyla uyumlu olarak kurumsal yapı, insan kaynakları ve finansal açılardan güçlendirilmesi

1.4.1. EYLEM ADI
Yerel yönetimlerin kapasitelerinin artırılması ve yeniden yapılandırılması için 5393, 5216 ve 5302 sayılı yasalarda düzenleme yapılması.

1.4.1. EYLEM AÇIKLAMASI
Yerel yönetimlerin planlama birimlerinin genişleyen görev, yetki ve sorumluluk alanlarıyla uyumlu olarak kurumsal yapı, insan kaynakları ve finansal açılardan güçlendirilmesi; kentsel yönetim, saydamlık, hesap verebilirlik ve katılım ilke ve süreçleri de dikkate alınarak yeniden yapılandırılması, ulaşım, altyapı, koruma, risk azaltma, çevre, ekoloji vb. alanlarda uzmanlaşmış, sektörel, tematik ve alansal konularda planlama, uygulama, denetleme yapabilecek kadroların kapasitelerinin artırılması yönelik yönetsel ve mali düzenlemelerin yapılması gereği vardır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
İçişleri Bakanlığı	BİB, Yerel Yönetimler	K, 2010-2012	B	MD ve KY

STRATEJİ 1.5 Farklı sektörlere ve mekânsal planlamaya ilişkin bilgi toplayan, üreten, belgeleyen kurum ve kuruluşlar arasında bilgilerin paylaşımında uyum ve eşgüdüm sağlanması, üretilen bilgi, belge ve haritaların planlama çalışmalarına temel dayanak ve veri olarak aktarılması; ulusal düzeyde şehircilik ve planlama müzesi, yerel düzeyde kent müzeleri kurulması ve arşivlerin oluşturulması.

1.5.1. EYLEM ADI
Mekânsal planlamaya altlık oluşturacak nitelikte merkezi ve yerel kurum ve kuruluşlarda sayısal veri tabanı ve izleme sisteminin geliştirilmesi.

1.5.1. EYLEM AÇIKLAMASI
Çağdaş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de kentsel yaşam ve mekân göstergelerinin ilgili yerel yönetimler tarafından düzenli olarak BİB tarafından geliştirilecek bir format ve içerikte tutularak, düzenli güncellenmeleri sağlamak üzere bu verilerin Ulusal Mekânsal Veri Portalı aracılığı ile kamuoyuna açık tutulması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	DPT, TUİK, Yerel Yönetimler, Üniversiteler	K, O, U, 2010-2023	B	MD ve PÖ

1.5.2. EYLEM ADI
Kentsel tehlike bilgi ve haritalarının hazırlanması

Öncelikle yüksek riskli yerleşmelerde hazırlatılması ve bu bilginin merkezde ve ilgili yerel yönetimde saklanarak kamuoyuna açık tutulması, planların bu bilgiye dayandırılarak hazırlanması.

1.5.2. EYLEM AÇIKLAMASI
Deprem başta olmak üzere birçok doğal afetin büyük mal ve can kaybına yol açtığı ülkemizde öncelik yüksek riskli yerleşmeler verilmek üzere BİB eşgüdümünde ülke ve yerleşmeler düzeyinde tehlike ve risk haritalarının hazırlanarak düzenli biçimde yenilenmeleri sağlanmalı ve bu bilgilerin Ulusal Mekânsal Veri Portalı aracılığı ile kamuoyuna açık tutulması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	İlgili Merkezi Kurumlar, Yerel Yönetimler, Üniversiteler	K, O, 2010-2017	B	MD ve P

1.5.3. EYLEM ADI
Ulusal düzeyde Şehircilik ve Planlama Müzesi oluşturulması, yerel düzeyde kent arşivi ve müzelerinin kurulması için mali ve teknik destek sağlanması.

1.5.3. EYLEM AÇIKLAMASI
Ülkemizde bazı kentlerde kurulan kent müzelerinin yaygınlaştırılmasının yanı sıra kent arşivlerinin de kurulmasının teşvik edilmesi, ulusal düzeyde ise bir Şehircilik ve Planlama Müzesinin oluşturulması kent ve planlama bilincinin oluşturulması için gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	İlgili Bakanlıklar, Yerel Yönetimler, Üniversiteler	K, O, 2010-2017	B	MD ve P

STRATEJİ 1.6 Üniversitelerin planlama bölümlerinin disiplinler arası ortak programlar oluşturarak Mekânsal planlamanın diğer disiplinlerle kesişen alanlarında gereksinim duyulan uzmanların yetiştirilmesi;

1.6.1. EYLEM ADI
Lisansüstü programlarda disiplinler arası ortak programların oluşturulması.

1.6.1. EYLEM AÇIKLAMASI
Mekânsal planlama sisteminin yeniden yapılandırılması planlama eğitiminde kentsel politika, afet yönetimi, kentsel altyapı, kentsel sakınım, kentsel koruma, kentsel arkeoloji, kentsel tasarım ve benzeri

konularda disiplinler arası eğitim programlarının oluşturulmasını ve var olanların desteklenmesini gerekli kılmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
YÖK	Üniversiteler	K, 2010-2012	B	MD ve KY

STRATEJİ 1.7 Merkezi ve yerel yönetimler ile meslek odaları, üniversiteler, araştırma ve geliştirme kuruluşları yanı sıra uluslar arası ilgili kuruluşların da işbirliği ile mekânsal planlama konularında politika oluşturma, standart belirleme ve tasarım el kitapları gibi çalışmaların gerçekleştirilmesi.

1.7.1. EYLEM ADI
Mekânsal planlama el kitaplarının hazırlanması

1.7.1. EYLEM AÇIKLAMASI
Yeni geliştirilen mekânsal planlama modelinin yaşama geçirilmesinde merkezi ve yerel yönetimlerin sürekli eğitim birimlerinde kullanılmak üzere, mekânsal planlama konularında plan hazırlama süreci, kentsel politika oluşturma, kentsel tasarım standartları belirleme ve tasarım el kitapları gibi yayınlara gereksinim vardır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	DPT, İlgili Bakanlıklar, Yerel Yönetimler	K, 2010-2012	B	P

STRATEJİ 1.8 Meslek insanlarının uymaları gereken etik kuralların ve yaptırımlarının belirlenmesi.

1.8.1. EYLEM ADI
Mekânsal planlama alanındaki yönetici ve meslek insanlarının uymaları gereken etik kural ve değerlerin belirlenmesi,

1.8.1. EYLEM AÇIKLAMASI
Ülkemizde mekânsal planlama ve uygulama sürecinde yer alan yönetici ve meslek insanlarının uymaları gereken etik kural ve değerlere ilişkin yazılı kuralların geliştirilmesi için planlama alanındaki tüm ilgili Bakanlıkların, üniversitelerin, meslek odalarının ve ilgili STK ların da yer alacağı katılımcı bir modelle geliştirilecek etik kurallar ve yaptırımlar dizgesinin oluşturulmasına gereksinim vardır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	DPT, İlgili Bakanlıklar, Üniversiteler, Meslek Odaları, İlgili STK lar.	K, 2010-2011	B	P

4.3. EKSEN 2 YERLEŞMELERİN MEKÂN VE YAŞAM KALİTESİNİN ARTIRILMASI

TEMA / SEKTÖR MEKÂNSAL ÜSTBİÇİM (KENT MAKROFORMU)

HEDEF: YERLEŞMELERİMİZDE SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR MEKÂNSAL ÜSTBİÇİM OLUŞTURMAK.

STRATEJİ 2.1 Derişik (kompakt) bir kent mekânsal üst biçimin (makroformun) oluşturulması amacıyla;

• Yüksek kentleşme maliyetlerini düşüren,
• Otomobil bağımlılığını azaltan, yaya erişilebilirliğine önem veren, toplu taşıma sistemlerini güçlendiren,

• Spekülatif amaçlı yerleşime açılan alanları denetim altına alan,

• Mülkiyet parçalanmasını ve dağınık kentsel saçaklanmayı önleyen,
• Doğal tehlike ve riskler, ekosistem unsurları, su havzaları, orman, verimli tarım toprakları, doğa koruma alanları gibi eşiklere uyan kentsel planlama kararlarının alınması, planların hazırlanması, mevcut planların gözden geçirilmesi ve uygulamalarının denetlenmesi

2.1.1. EYLEM ADI
Sürdürülebilir derişik (kompakt) mekânsal üst biçim

2.1.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Sürdürülebilir derişik bir yerleşme mekânsal yapısının oluşturulması için imar, şehircilik ve planlama mevzuatında ilke, esas ve tasarım standartları ile uygulama araçlarına ilişkin Şehircilik ve Planlama Çerçeve yasasında yasal düzenlemeler yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010	B	MD

2.1.2. EYLEM ADI
Kent mekânsal üst biçim oluşturmak için planlama

2.1.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Mevcut yerleşmelerin mekânsal yapısının sürdürülebilir derişik üst biçime dönüşmesi için gerekli plan revizyonları ve uygulamaların yapılması ve izlenmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel Yönetimler	BİB, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	KG, P

2.1.3. EYLEM ADI
Kent mekânsal üst biçim oluşturmak için imar programları

2.1.3. EYLEM AÇIKLAMASI

5 yıllık imar programlarının imar planı etaplarına göre düzenlenmesi ve strateji planlarına esas oluşturması; planlanmış alanlarda yapılaşma tamamlanmadan yeni gelişme alanlarının yerleşime açılmaması, imar programı çerçevesinde parselasyon planları ve teknik altyapı yapılmadan yapılaşmaya izin verilmemesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel Yönetimler	BİB, Meslek Odaları	K, O, U, 2023	B	MD

2.1.4. EYLEM ADI
Arsa ve arazi spekülasyonunun denetimi

2.1.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Serbest piyasa süreçlerini ve arsa spekülasyonunu denetim altına alacak arsa politikaları geliştirmesi ve yasal düzenleme yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
SPK, BİB	Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	MD

2.1.5. EYLEM ADI
Derişik kent üst biçimini destekleyen plan ve projeler

2.1.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Şehircilik ve Planlama mevzuatı kapsamında düzenlenecek kentsel dönüşüm planlama ve kentsel tasarım projelerinin, derişik kent üst biçimi elde etmenin bir aracı olarak tanımlanması

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Üniversiteler, Meslek Odaları, Yerel Yönetimler	K, 2010	B	MD

TEMA / SEKTÖR ARSA-KONUT-KAÇAK YAPILAŞMA

HEDEF: YAŞAM VE MEKÂN KALİTESİ YÜKSEK, SÜRDÜRÜLEBİLİR VE ÇEŞİTLENDİRİLMİŞ BİR ARSA VE KONUT ÜRETİM VE SUNUMU GERÇEKLEŞTİRMEK

STRATEJİ 2.2 Yaşam ve mekân kalitesi yüksek, sürdürülebilir ve çeşitlendirilmiş bir arsa-konut üretim ve sunumu gerçekleştirmek amacıyla;

• Barınma hakkı çerçevesinde dar gelirliler ve kentsel yoksulların konut gereksinimlerini karşılayan,
• Tarihi konut dokuları da dahil olmak üzere mevcut konut dokusunun risklerden arındırılmasına ve sosyal ve ekonomik boyutlarıyla bütünleşmiş iyileştirme ve sağlıklılaştırma uygulamalarına yönelik teknik, finansman, örgütlenme, işletme ve yönetim modelleri geliştiren,
• Toplu konut planlama ve uygulamalarında sürdürülebilir mekânsal üst biçimin gözetilmesi, mekânsal planlarla uyumun sağlanması ve tasarım niteliğinin geliştirilmesine yönelik mekanizmaları oluşturan,
• 2981 Sayılı Yasa kapsamında kalan alanlarda barınma hakkını gözeten iyileştirme, yenileme uygulamalarına yönelik çalışmaları yapan,
• Yapı, doku ve yaşam çevresini tehdit eden yapı malzemesi, zemin vb. unsurlar ve risklere karşı "Kentsel Çevre Stratejileri -Sürdürülebilir Kentsel İnşaat" temel çerçevesinin oluşturan düzenlemelerin yapılması ve uygulamalarının denetlenmesi

2.2.1. EYLEM ADI
Konut ve arsa sunumunun çeşitlendirilmesi ve desteklenmesi

2.2.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Altyapısı hazır arsa sunumu, farklı gelir ve gereksinim gruplarının ödeme gücü ve beklentilerine uygun arsa ve "Sosyal Konut", "Kiralık Sosyal Konut" vb. nitelikte konut üretiminin sağlanması ve konut yapım sürecinde, dar gelirlilerin gereksinimlerini karşılayacak biçimde ödeme güçlerine uygun konut kredi sistemleri ve ipotekli kredi mekanizmasını destekleyecek finansman olanaklarının geliştirilmesi, desteklenmesi ve çeşitlendirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
TOKİ	BİB, YEREL YÖNETİMLER	K, 2010-2012	B	MD

2.2.2. EYLEM ADI
Konut kooperatiflerin konut sunum ve işletme sistemlerinin etkinleştirilmesi

2.2.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Var olan konut kooperatif sunum ve işletme sisteminin daha etkin çalışabilmesi ve ortaklarının hak ve çıkarlarının daha iyi korunabilmesini sağlamak üzere Kooperatifler Kanunu'nun gözden geçirilerek gerekli yasal düzenlemelerin yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	TOKİ, Yerel yönetimler	K, 2010-2012	B	MD

2.2.3. EYLEM ADI
Sosyal Konut ve Kiralık Sosyal Konutlar için Destek sağlanması

2.2.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Sosyal konut ve kiralık sosyal üretimi gerçekleştirecek yerel yönetimlere, kooperatiflere ve diğer konut yapımcılarına finansman desteği ve teşvikler sağlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
TOKİ,BİB	Yerel yönetimler, Müteahhitler Birliği	K, O, U, 2010-2023	B	MD

2.2.4. EYLEM ADI
Konut kooperatiflerine arsa sağlanması

2.2.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Dar gelirlilere yönelik olarak konut kooperatiflerinin arsa edinmelerine olanak sağlayacak arsa üretim modellerinin yerel yönetimlerce geliştirilmesi, yerel yönetimlere bu konuda mali ve teknik destek verilmesi ve yasal düzenlemelerin yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	TOKİ, Yerel yönetimler	K, O, U, 2010-2023	B	MD, KG

2.2.5. EYLEM ADI
Yoğunluk artışlarının denetlenmesi, sosyal donatıların artırılması

2.2.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Islah imar planları yapılmış alanlarda yoğunluk artışlarının engellenip, yeterli miktarda sosyal donatı ve açık alanlar oluşturulması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
YEREL YÖNETİMLER	BİB	K, O, U, 2010-2023	B	KG

2.2.6. EYLEM ADI
Sosyal Konut Sunum ve Finansmanı Mevzuatının Geliştirilmesi

2.2.6. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentsel yoksullara öncelik verilerek yerleşmelerde yaşayan hane halklarının alım gücüne uygun, farklı konut tiplerinin üretimine ilişkin sosyal konut politikalarını ve finansman modellerini içeren bütüncül bir yasal düzenlemenin şehircilik ve planlama çerçeve yasası ile ilişkili olarak oluşturulması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	TOKİ, YEREL YÖNETİMLER	K, 2010-2011	B	MD

2.2.7. EYLEM ADI
Maliyet düşürücü teknolojilerin özendirilmesi

2.2.7. EYLEM AÇIKLAMASI

Maliyeti ve inşaat süresini düşürerek dar gelirlilerin erişebileceği ekonomik ve uygun konut üretimine yönelik olarak yeni süreç, ürün ve yapım teknolojilerinin teşvik edilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	TOKİ	K, O, U, 2010-2023	B	MD

2.2.8. EYLEM ADI
Ada ve komşuluk birimi düzeyinde planlama ve uygulama

2.2.8. EYLEM AÇIKLAMASI

Var olan imar adaları düzeyinde parsel ve/veya bahçeleri birleştirerek ortak kullanımını öngören proje ve uygulamalar ile gelişme alanlarında ada, konut kümesi ve komşuluk birimi ölçeğinde planlamaların özendirilmesi ve kentsel tasarım el kitaplarının hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	TOKİ, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, O, U, 2010-2023	B	MD

2.2.9. EYLEM ADI
Konut alanlarında yönetim modellerinin geliştirilmesi.

2.2.9. EYLEM AÇIKLAMASI

Mevcut konut stokunun sağlıklaştırılarak kentsel mekân ve yaşam kalitesinin artırılması ve bu amaçla mevcut dokuda apartman, yapı adası bütünü, site, toplu konut vb. ölçeklerde örgütlenme, yönetim, bakım, işletme ve finansman modellerine; ayrıca yerel girişimlerin organizasyonunu kolaylaştıracak örgütlenme ve finansman modellerinin geliştirilmesine yönelik mevzuat düzenlemelerinin yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	TOKİ, Yerel Yönetimler	K, 2010-2011	B	MD

STRATEJİ 2.3 Arsa-arazi düzenlemelerinde emsal ile DOP ilişkisinin kurulmasını ve değer esası yönteminin kullanılmasını, kamu arazilerinin özel mülkiyetteki arazilerle eşit koşullarda değerlendirilmesini ve KOP için gerekli arazi temininde kamu arazilerden yararlanılmasını olanak sağlayacak biçimde imar mevzuatının yeniden düzenlenmesi.

2.3.1. EYLEM ADI
Arsa ve arazi düzenleme ile ilgili mevzuatta iyileştirici düzenlemelerin yapılması

2.3.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Arsa ve arazi düzenleme ile ilgili ikincil mevzuatta “yol fazlası” tanımının yapılması; düzenleme sahası kapsamında yapı adaları (umumi hizmetlere ayrılan alanlar dışında) üzerine gelen yol kısımlarının Tapu Kanunu’nun 21. maddesi, 3194/11. madde son fıkra ve 3194/17. madde birinci fıkra gereği ihdasen uygulamaya tabi olacağının belirtilmesi ve DOP oranının yalnızca kadastral parsel alanı ile ilişkilendirilmesi yerine kentsel donatı gereksinimi dikkate alınarak planda uygulanan yapı yoğunluğunun (emsal) gerektirdiği donatı gereksinimi dikkate alınarak tanımlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010	B	MD

STRATEJİ 2.4 Yapıların insan ve çevre sağlığını tehdit eden unsurlar ve risklerden arındırılmış, güvenli, kaliteli ve uluslar arası standartlara uygun bir biçimde inşa edilmesi ve bakımını sağlamaya yönelik olarak yasal düzenlemelerin yapılması, el kitaplarının hazırlanması ve yapı denetiminin kapsamının genişletilmesi ve etkinliğinin artırılması, istisnaları kaldıracak biçimde yeniden düzenlenmesi.

2.4.1. EYLEM ADI
Yapı Denetim Yasası'nın yeniden düzenlenmesi

2.4.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Yapı Denetim Yasası'ndaki istisnaların kaldırılması, etkinliğinin artırılması ve kapsamının kamu ve TOKİ yapılarını da içerecek biçimde genişletilmesine yönelik yasal düzenlemelerin yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	TOKİ, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010	B	MD

2.4.2. EYLEM ADI
"Sürdürülebilir İnşaat ve Çevre" temel çerçevesinin oluşturulması

2.4.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Yapı ve yapı malzemelerinden kaynaklanan riskler ve insan ve çevre sağlığını tehdit eden unsurlara karşı sertifikalandırma, kullanılmalarının sınırlandırılması, koruyucu önlemler alınmasına yönelik düzenlemeler ile "Sürdürülebilir İnşaat ve Çevre" temel çerçevesinin oluşturularak yasal düzenlemelerin yapılması ve izleme ve denetim mekânizmalarının oluşturulması

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2011	B	MD

STRATEJİ 2.5 Yapıların insan ve çevre sağlığını tehdit eden unsurlar ve risklerden arındırılmış, güvenli, kaliteli ve uluslar arası standartlara uygun bir biçimde inşa edilmesi ve bakımını sağlamaya yönelik olarak yasal düzenlemelerin yapılması, el kitaplarının hazırlanması ve yapı denetiminin kapsamının genişletilmesi ve etkinliğinin artırılması, istisnaları kaldıracak biçimde yeniden düzenlenmesi.

2.5.1. EYLEM ADI
Kentsel İyileştirme, Yenileme ve Dönüşüm Planları hazırlanması

2.5.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Kaçak yapılaşma, yüksek riskler ve düşük mekân ve yaşam kalitesi bulunan çöküntü alanlarında mekânsal planlarla program alanları belirlenmiş kaçak yapılaşmayı engelleyen önlemler alan kentsel iyileştirme, yenileme ve dönüşüm plan ve kentsel tasarım projelerinin yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
YEREL YÖNETİMLER	Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2014	B	KG

2.5.2. EYLEM ADI
Kaçak yapılaşmayı önleyici mevzuat geliştirilmesi

2.5.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Kaçak yapılaşmanın önlenmesi ile ilgili var olan mevzuatın kaçak yapılaşmayı özendiren af yasalarının çıkartılmasını engelleyecek, kaçak yapılaşmayı teşvik eden, göz yuman kamu yöneticisi ve görevlilerinin kentli haklarına yönelik suçlar kapsamında cezalandırılmasını içerecek biçimde yeni denetim ve uygulama araçlarıyla genişletilerek şehircilik ve planlama çerçeve yasası kapsamında yeniden düzenlenmesi, denetim ve izleme kılavuzları ve rehberlerin hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	MD

TEMA / SEKTÖR KENT MERKEZLERİ

HEDEF: MERKEZİ İŞ ALANLARI, ALT MERKEZLER, MAHALLE MERKEZLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR POLİTİKALARLA GELİŞTİRİLMESİNİ VE CANLANDIRILMASINI SAĞLAMAK

STRATEJİ 2.6 Merkezi iş alanları, alt merkezler ve mahalle merkezlerinin geliştirilmesi ve canlandırılmasını sağlamak amacıyla;

• Politika, program, strateji, eylem ve projeler geliştiren ve üst ölçekli mekânsal planlarla uyumunu sağlayan,
• Merkezi alanların bakım, işletme ve yönetimine ilişkin katılımcı yerel sahiplilik modelleri geliştiren,
• Merkezler için alan yönetim planlarını performans program ve yıllık bütçeyle ilişkilendirilerek hazırlayan,
• Kentsel tasarım plan ve projeleri, tasarım kılavuzları ile merkezi alanlarda yaşam ve mekân kalitesini yükselten,
düzenlemelerin yapılması ve uygulamalarının denetlenmesi

2.6.1. EYLEM ADI
Kent merkezleri, alt merkezler, mahalle merkezleri sahiplilik modeli

2.6.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Kent merkezleri, alt merkezler ve mahalle merkezleri için ana planlar yapılması, bakım/ işletme, finansman, katılım, alan yönetimi modelinin geliştirilmesine yönelik yasal düzenleme yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	MD

2.6.2. EYLEM ADI
Merkezler için yönetim ve tasarım kılavuzları

2.6.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Her tür ve kademedeki merkezler için ekonomik ve sosyal canlandırma, bütünleşme, toplu taşım ve yaya erişilebilirliği, yaşam ve mekân kalitesi vb. konularda ulusal ve yerel düzeylerde politika, plan, program ve uygulama rehberleri, standartlar ile kentsel tasarım kılavuzlarının hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	KG

STRATEJİ 2.7 Alışveriş merkezi benzeri yatırımlarında merkezi iş alanlarının canlılığını azaltmayacak biçimde üst ölçekli mekânsal planlarla düzenlenmesini sağlayan, düzenlemelerin yapılması ve uygulamalarının denetlenmesi

2.7.1. EYLEM ADI
Alışveriş Merkezlerinin büyüklük, nitelik, yer seçimi ve yapılaşma ölçütlerini içeren yasal düzenleme yapılması.

2.7.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Alışveriş merkezlerinin mekânsal planlar, kent mekânsal üst biçimi ve var olan merkezlerin yapısı dikkate alınarak büyüklük, nitelik, yer seçimi ve yapılaşma ölçütlerini içeren yasal düzenleme yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	MD, KY

TEMA / SEKTÖR ULUSAL, BÖLGESEL VE YEREL ULAŞIM SİSTEMİ

HEDEF: ULUSAL VE BÖLGESEL MEKÂNSAL PLANLAMA ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR ULAŞIM AĞLARINI OLUŞTURMAK

STRATEJİ 2.8 Mekânsal planlama çalışmalarında; ülkeler ve kıtalar arası ulaşımı gözeten, doğal ve kültürel değerleri, çevresel duyarlılığı ve ekonomik değeri yüksek alanları koruyan, çevreye duyarlı ulaşım ağlarının geliştirilmesi ve kentlerin tüm dinamiklerini göz önünde bulundurularak; en rasyonel alternatif enerji kaynaklarını kullanan ulaşım türlerinin desteklenmesi, yerleşme büyüklüklerine göre uygulanabilecek ulaşım yönetim biçimlerine ilişkin politika, program ve planların geliştirilmesi.

2.8.1. EYLEM ADI
Kent Planı ile Ulaşım Planı arasında zorunlu işlevsel bağıntının yasal olarak da kurulması

2.8.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Kent planlama süreci içinde yasanın tanımladığı her ölçekte ve türdeki (revizyon planları dahil) kent planlarıyla bütünleşik olarak ulaşım planları hazırlanmasını ve onanmasını zorunlu kılacak yasal düzenlemelerin yapılması, Ulaşım planlarında ve kent planlarında bulunmayan ulaşım projelerinin ve yatırımlarının yapılmasının önlenmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İlgili Bakanlıklar	KISA (2010-2012)	B	MD

2.8.2. EYLEM ADI
Kent Planlamasına ilişkin tüzelerde Kentsel Ulaşım Stratejisi de dahil ulaşım planlaması ilkelerinin de yer alması

2.8.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentsel ulaşımla ilgili ulusal düzeyde temel politikalar, öncelikler, ilkeler ve standartlar ve benzerlerini belirleyen Kentsel Ulaşım Stratejisinin yerel yönetimler için bağlayıcı olacak bir politika belgesi olarak hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İlgili Diğer Bakanlıklar	KISA (2010-2012)	B	MD

2.8.3. EYLEM ADI
Kentsel Ulaşım Sektörünün Kurumsallaşması

2.8.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Sürdürülebilir kentsel ulaşım planlaması ve yönetimi için yetkili ulusal bir birimin Ulaştırma Bakanlığı'nda kurulması ve bu birimin ilgili diğer kamu ve özel sektör temsilcileri, yerel yönetimler, bilim adamları ve konuyla ilgili uzmanlardan oluşan bağımsız bir kurul ile birlikte, yasal değişiklik önerilerini de dahil, Ulusal Düzeyde Kentsel Ulaşım Stratejisini hazırlaması,

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Ulaştırma Bakanlığı	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	KISA (2010-2012)	B	KY

2.8.4. EYLEM ADI
Kentsel Ulaşım Planlaması ve Uygulamasının Çevresel, Teknik, Ekonomik ve Toplumsal Değerler Gözetilerek Rasyonalize Edilmesi

2.8.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentsel ulaşımda çevre duyarlı erişebilirliği etkin kılacak, kentsel merkezlerde mekân kalitesini artıran, kentsel doku, doğal, tarihi-kültürel varlıkları koruyan, yaya, yaşlı, çocuk ve engellileri gözeten bütüncül bir yaklaşımla ulaşım ana planlarının hazırlanması

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Ulaştırma Bakanlığı ve Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İlgili Bakanlıklar	KISA (2010-2012),ORTA (2013-2017) ve UZUN (2018-2023	B	KY

STRATEJİ 2.9 Kent içi ulaşımda toplu taşımın yanı sıra engelsiz yaya ulaşımı ve bisiklet kullanımının evrensel tasarım ilkeleri doğrultusunda güvenliğinin sağlanarak özendirilmesi

2.9.1. EYLEM ADI
Yaya ve bisiklet yollarının yaygınlaşması için tüm önlemlerin alınması

2.9.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Ulaşım Ana Planı ile imar planları kapsamında bisiklet planı ve yaya planının yapılması konusunun ilgili yönetmeliklerde yer alması, kent ve ulaşım planlarında, projelendirme ve uygulama aşamalarında öncelik alması

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Ulaştırma Bakanlığı ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	KISA (2010-2012)	B	MD

STRATEJİ 2.10 Kentlerdeki yük taşımacılığı, depolama, aktarma, elleçleme ve dağıtım işlevlerinin kent içi trafiğini olumsuz etkilemeyecek düzenlemelerle işlerliğinin sağlanması

2.10.1. EYLEM ADI
Kent -içi yük taşımacılığı ve lojistik hizmetleri

2.10.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentte üretilen ve kente getirilen malların depolanacağı, işleneceği ve dağıtılacağı merkezlerin imar ve ulaşım planlarında belirlenen yerlerde oluşturulması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	İlgili Diğer Bakanlıklar	KISA (2010-2012)	B	KY

STRATEJİ 2.11 Kentsel ulaşım planlarında çalışma ve konut alanlarının erişilebilirlik ve otopark gereksinmelerini göz önüne alan ilke ve politikaların geliştirilmesi.

2.11.1. EYLEM ADI
Kent-içi ulaşım ve trafik mühendisliliği hizmetlerinin rasyonalize edilmesi

2.11.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Kent merkezlerinde otopark kapasitelerinin ve fiyatlandırma uygulamalarının uzun süreli taşıt park etmeyi caydırıcı nitelikte düzenlenmesi; yol boyu araç parkına izin verilmemesi ve denetimin artırılması, toplu taşıma hizmetlerinin iyileştirilmesi ve kent merkezlerine otomobille ulaşımı caydırılması, kent merkezlerine ücretli giriş, kapasite kısıtlaması, yüksek otopark ücretlendirmesi, dolu taşıtlara öncelik vb. uygulamaların hayata geçirilmesi, konut üretimi ve otopark gereksinmesinin birlikte çözümünü sağlamaya yönelik projelerin teşvik edilmesi alınması gerekli önlemlerdir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	İçişleri Bakanlığı	KISA (2010-2012)	B	MD ve KY

STRATEJİ 2.12 Ulaşım sistemleri ve önemli ulaşım tesisleri için kentsel ve çevresel etki değerlendirmesinin yapılarak afetlere dirençli bir biçimde projelendirilmesi, bakım ve denetimi için düzenlemeler yapılması.

2.12.1. EYLEM ADI
Afete ve diğer tehlikelere duyarlılık

2.12.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Kritik ulaştırma yapı ve tesislerinin afete ve diğer tehlikelere dirençli inşası, bakımı ve denetimi için yönetmelik ve uygulamaların, ilgili kuruluşlardan ve üniversitelerden katkı alınarak geliştirilmesi gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Başbakanlık	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	KISA (2010-2012)	B	MD ve KY

2.12.2. EYLEM ADI
Ulaştırma Yapılarında Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulaması

2.12.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Ulaşım sistemlerinde dönüşüm veya önemli bütünleştirmeler dahil, tüm büyük kentsel projeler için ÇED aranmalıdır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Çevre ve Orman Bakanlığı		KISA (2010-2012)	B	MD ve KY

STRATEJİ 2.13 Ulaşım altyapısının dezavantajlı nüfus gruplarının gereksinimlerini dikkate alan tasarım ilkeleri gözetilerek, yaya ve taşıt ulaşım bütünlüğüne yönelik kentsel tasarım projelerinin hazırlanması ve uygulanması.

2.13.1. EYLEM ADI
Ulaştırma hizmetlerinin dezavantajlı kesimlere sunulması

2.13.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Yerel idarelerce, engelsiz-erişilebilir kentler oluşturmak üzere fiziksel çevrenin düzenlenmesine ve yaya ulaşımına ilişkin olarak, uluslar arası uygulamalar ile yerel koşullarına uygun tasarım rehberlerinin hazırlanması önerilmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler		KISA (2010-2012)	OK	KG

2.13.2. EYLEM ADI
Hizmet sunumlarında öğrencilere, yaşlı ve gençlere kolaylık sağlanması

2.13.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Öğrenci indirimini sağlayan mevcut paso uygulamasının tüm Türkiye genelinde geçerli olacak şekilde yeniden düzenlenmesi, yaşlı ve gençlere kolaylıklar sağlanması, Gerek iletişim teknolojileri (internet, GSM vb), gerekse duraklarda çizelgeler yoluyla toplu taşıma zaman ve güzergâh bilgilendirmesinin yapılması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Valilikler	KISA (2010-2012)	OK	KG

STRATEJİ 2.14 Kentlilerin toplu taşım sistemlerini kullanımlarının artırılması için toplu taşıma hizmet ve konfor düzeyinin yükseltilerek iyileştirilmesi, yerleşme büyüklüklerine göre uygulanabilecek ulaşım yönetim biçimlerinin geliştirilmesi.

2.14.1. EYLEM ADI
Toplu taşıma sistemlerinin hizmet sunum kalitesinin artırılması

2.14.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Toplu taşıma türleri arasında fiziksel entegrasyon ile zaman çizelgeleri ve ücretlendirme konularında entegrasyon sağlanması, Kentteki mevcut toplu taşıma araç stokunun bakımı ve yenilenmesinin düzenli olarak yapılması; daha konforlu, güvenilir, temiz ve çekici hale getirilmesi

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler		KISA (2010-2012)	OK	KG

2.14.2. EYLEM ADI
Toplu taşıma sistemlerinin çevre duyarlı hale getirilmesi

2.14.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Toplu taşımada kullanılan yakıt ve araçlarda ekonomik koşullar da göz önünde bulundurularak çevre dostu teknolojilerin seçilmesi gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	İlgili Diğer Kuruluşlar	KISA (2010-2012)	OK	KG

2.14.3. EYLEM ADI
Toplu taşıma sistemlerinin teknolojik düzeyinin artırılması

2.14.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentlerde "Ulaşım Kontrol Merkezleri" kurulması, Küresel Yer Belirleme Sistemi ya da Küresel Konumlandırma Sistemi) alıcıları ile hareketliliğinin gerçek zamanlı olarak takip edilmesi, Gerek iletişim teknolojileri (internet, GSM vb), gerekse duraklarda çizelgeler yoluyla toplu taşıma zaman ve güzergâh bilgilendirmesinin yapılması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	İlgili Diğer Kuruluşlar	KISA (2010-2012) VE ORTA (2013-2017)	OK	KY ve KG

TEMA / SEKTÖR TEKNİK ALTYAPI

HEDEF: ÜLKESEL, BÖLGESEL VE YEREL ALTYAPI PLAN, PROJE VE YATIRIMLARININ MEKÂNSAL PLANLARLA BÜTÜNLEŞTİRİLEREK PROJELENDİRMEK

STRATEJİ 2.15 Ülkesel, bölgesel ve kentsel altyapı plan, proje ve yatırımlarında; mekânsal planlama ile bütünleşik teknik altyapı çalışmalarının iklim değişikliği gibi çevresel unsurları da içerecek biçimde kent bilgi sistemi kapsamında bütünleştirilip planlanması ve projelendirilip işletilmesi.

2.15.1. EYLEM ADI
Nüfus tahminlerine ilişkin yeni bir yaklaşım ve ortak model geliştirilmesi.

2.15.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Değişik kaynaklarca yapılan nüfus kestirimlerinin hatalara yol açmaması için bu işlemlerin TÜİK ve DPT tarafından tasarlanarak yerleşmelerin nüfus tahminleri için ortak model geliştirilmesi ve kullanıcıların bilgisine sunulması

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
TÜİK	DPT	K, 2010-2012	B	KG

2.15.2. EYLEM ADI
Altyapı Master Planlarının hazırlanması

2.15.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Tüm yerel yönetimlere altyapı yatırımlarını kapsayacak şekilde kent bütününe ilişkin Altyapı Master Plan hazırlaması zorunluluğu getirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Valilikler, İl Özel İdareleri,	K, O, U, 2010–2023	B	MD

2.15.3. EYLEM ADI
Uygulamaların master ve uygulama planlarına göre yapılması

2.15.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Master planda ve yatırım programında yer almayan ve fizibilite etüdü ile uygulama projesi olmayan hiçbir işin ihale edilmemesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel yönetimler	Valilikler, ilgili kamu kuruluşları	K, O, U, 2010-2023	B	KG

2.15.4. EYLEM ADI
Kentsel teknik altyapı etki değerlendirmesi raporu hazırlanması

2.15.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin plan değişikliklerine ilişkin kısmına her tür ve ölçekte plan değişikliği önerilerinde değişikliğin kentsel teknik altyapıya yönelik etkilerinin değerlendirileceği kentsel teknik altyapı etki değerlendirmesi raporu koşulu eklenmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Valilikler, İl Özel İdareleri,	K, 2010	B	MD

2.15.5. EYLEM ADI
Fizibilite etüt raporu formatı oluşturulması.

2.15.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Plan kararları ile altyapı yatırımları arasındaki etkileşim ve altyapı tesisinin teknik ve ekonomik olarak yapılabilirliğini değerlendirmek için standart bir fizibilite etüt raporu formatı oluşturulması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Valilikler, İl Özel İdareleri,	K, 2010	B	KG

2.15.6. EYLEM ADI
Altyapı yatırımında görev alan kamu kurum ve kuruluşlarının kapasitelerinin geliştirilmesi

2.15.6. EYLEM AÇIKLAMASI

Altyapı yatırımında görev alan kamu kurum ve kuruluşlarının "Bütünleşik Altyapı Planlaması" hususunda kapasitelerinin geliştirilmesi; İller Bankası'nın altyapı proje ve yatırımlarına sağladığı finansman konusunda kapasitesinin güçlendirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Uygulayıcı Kurum ve Kuruluşlar Belediyeler	Valilikler, İl Özel İdareleri,	K, O, 2010-2017	B	KG

2.15.7. EYLEM ADI
Mühendislik yapılarının ekonomik ömürleri tamamlanmadan gereksiz yatırımlar yapılmaması

2.15.7. EYLEM AÇIKLAMASI

Mühendislik yapılarının ekonomik ömürleri tamamlanmadan bu yapılara - onarım ve zorunlu gereksinimler hariç - bütçe ayrılmaması; onarım ve yenileme için ise yatırım bedelinin belirli bir oranının üzerine çıkılmaması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Uygulayıcı Kurum ve Kuruluşlar Belediyeler	Valilikler, İl Özel İdareleri,	K, O, U, 2010-2023	B	KG

2.15.8. EYLEM ADI
Teknik müşavir kullanımının desteklenmesi

2.15.8. EYLEM AÇIKLAMASI

Norm kadro oluşumunu tamamlayamamış yerel yönetimlerin altyapı yatırımlarında teknik müşavir kullanmasının teşvik edilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Valilikler, İl Özel İdareleri,	K, O, U, 2010-2023	B	KY

2.15.9. EYLEM ADI
Yerel yönetim bütçelerinde altyapı uygulamalarına ilişkin belirli bir oran ayrılması

2.15.9. EYLEM AÇIKLAMASI

Belediye bütçelerinin bir kısmının altyapı yatırımları için harcanmasının yasal düzenlemeler ile zorunlu hale getirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Valilikler, İl Özel İdareleri,	K, 2010	B	MD

2.15.10. EYLEM ADI
Gri su sisteminin zorunlu hale getirilmesi

2.15.10. EYLEM AÇIKLAMASI

Gri su sisteminin yeni gelişen konut alanları; yeni yapılan yüksek katlı bina ve toplu konut alanlarında, zorunluluk olarak getirilmesi ve teşvik edilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Valilikler, İl Özel İdareleri,	K, 2010-2012	B	MD

2.15.11. EYLEM ADI
SCADA ve bilgi sistemlerini zorunlu hale getirmek

2.15.11. EYLEM AÇIKLAMASI

İlgili kamu kurum ve kuruluşlarının altyapı proje ve yatırımlarında şebeke kayıplarını azaltabilecek SCADA ve kent bilgi sistemlerini kullanmasının zorunlu hale getirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Valilikler, İl Özel İdareleri,	K, 2010-2012	B	MD

HEDEF: YEREL VE BÖLGESEL DÜZEYDE SÜRDÜRÜLEBİLİR ALTYAPI SİSTEM VE YÖNETİMLERİNİN OLUŞTURULMASI

STRATEJİ 2.16 Kentlerde yenilenebilir enerji üretimi ve kullanımına yönelik sistemlerin geliştirilmesi; kanalizasyon, içme suyu, entegre atık depolama, katı atık ayrıştırma, depolama, yağmur suyu kullanımı, hafriyat ve molozların yeniden değerlendirilmesi gibi geri kazanım sistemlerinin, mekânsal planlarla uyumlu olarak projelendirilmesi; yerel ve bölgesel düzeyde sürdürülebilir altyapı sistemleri ve yönetimlerinin oluşturulması ve işletme sistemleri kurulması ve yönetimi.

2.16.1. EYLEM ADI
Yağmur suyu kullanımının yaygınlaştırılması.

2.16.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Yağmur suyu depolama tesisleri kurulması ve kullanım amacına göre bu suların arıtılmasına yönelik uygulamaların yaygınlaşmasını teşvik edici yasal düzenlemeler (vergi, teşvik, vb) yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel yönetimler	BİB, İlgili kurum ve kuruluşlar	K, O, U, 2010-2023	B	MD

2.16.2. EYLEM ADI
Geri dönüşüm ve enerji elde edinimi desteklemek

2.16.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Elde edilen katı atıklardan, geri dönüşüm ve enerji elde edinimi odaklı yararlanılmasını teşvik edici yasal düzenlemeler (vergi, teşvik, vb) yapılması

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel yönetimler	K, O, U, 2010-2023	B	MD

2.16.3. EYLEM ADI
Altyapı planlaması kapsamı

2.16.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Yapılaşmış ve/veya yeni gelişme alanlarında yapılaşma ile teknik altyapı plan ve uygulamalarının eşgüdümlü gerçekleştirilmesi; Teknik altyapı planlamasında doğal kaynaklar ile ilgili verilerin toplanması ve eşik analizlerinin yapılması; yerel yönetimlerce katı atık ve pissu atık ve yağmur suyu toplama ve değerlendirmesinin daha yaygın ve etkin olarak yapılması konularında merkezi hükümetin finansman ve teknik destek sağlaması; geri kazanım konusunun, kentle etkileşim, yer seçimi, kente kazanım yönlerinden hem mühendislik, hem de kentsel tasarım analizinin gerçekleştirilmesi yönünde kısa dönemde sonuçlandırılacak çalışmaların başlatılması; bu konuda ilgili Bakanlıkların (çevre, bayındırlık, içişleri vs.) yaptırımlarının artırılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	yerel yönetimler, ilgili kurum ve kuruluşlar	K, 2010-2012	B	KG

2.16.4. EYLEM ADI
Araştırma, envanter ve projeksiyon çalışmaları

2.16.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Her kent / yerleşme için enerji araştırmaları ve planlarının yapılması, enerji ihtiyaçlarına ve tüketimine yönelik enerji bütçesi projeksiyonlarının yapılması, uygun teknoloji geliştirmede sanayinin ve AR-GE çalışmalarının desteklenmesi, yerel sera gazı envanterlerinin hazırlanması ve sera gazı salınım oranlarının azaltılmasına yönelik önlem alınması konularında uygulamaları yaygınlaştırıcı ve teşvik edici yasal düzenlemeler (vergi, teşvik vb) yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel yönetimler	K, 2010-2011	B	MD

2.16.5. EYLEM ADI
Doğal enerji, kojenarasyon vb. sistemlerinden yararlanma

2.16.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Yenilebilir enerji kullanımının yaygınlaştırılması, destek ve teşvikler için bir fon kurulması, kentlerde doğal enerji (güneş, rüzgâr, biyoenerji, çöp enerjisi, su ve jeotermal) sistemleri, santrallerinin kurulması ve kojenerasyon sistemlerinden yararlanılması, kentlerin doğal enerjiyle aydınlatılması vb. konularda yasal düzenlemeler yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel yönetimler	K, 2010-2011	B	MD

HEDEF: YERLEŞME RİSKİNİN AZALTILMASI İÇİN AFETLERE DİRENÇLİ İNŞAAT VE UYGULAMA MEVZUATININ GELİŞTİRİLMESİ

STRATEJİ 2.17 Yerleşme risklerinin azaltılması kapsamında kritik altyapı inşaatı, bakımı denetimi için mevzuat geliştirilmesi

2.17.1. EYLEM ADI
Bilgi paylaşımında standart oluşturma

2.17.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Ulusal düzeyde çeşitli sektörler için toplanacak veya üretilecek konumsal/mekânsal verilerin paylaşım imkânlarının kolaylaştırılması ve yaygınlaştırılması amacıyla ortak standartların belirlenmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel yönetimler, ilgili kurum ve kuruluşlar	K, 2010-2012	B	KG

2.17.2. EYLEM ADI
Bilgi sistemlerinin kurulmasında ikincil mevzuat

2.17.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Kent bilgi sistemlerinin kurulması ve işletilmesinde ikincil mevzuat düzenlemelerinin tamamlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel yönetimler	K, 2010-2012	B	MD

2.17.3. EYLEM ADI
Bilgi ve haritaların güncellenmesi

2.17.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Kent Bilgi Sistemlerinde kentlerin hâlihazır haritaları ve imar planları ile kentsel altyapı, mülkiyet ve kadastro verilerinin güncel ve sayısal olarak yer alması ve düzenli olarak güncellenmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel yönetimler	İlgili kurum ve kuruluşlar	K, O, U, 2010-2023	B	KG

2.17.4. EYLEM ADI
Kadastral verilerle entegrasyon

2.17.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Teknik altyapı sistemlerinin kadastral verilerle entegrasyonunun sağlanması ve taşınmaz mallar üzerindeki mülkiyet hakkının üçüncü boyutunun da kadastroya tescili için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	yerel yönetimler	K, 2010-2011	B	MD

2.17.5. EYLEM ADI
Altyapı ile ilgili CBS sistemi kurulması

2.17.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Teknik altyapı tesislerine (içme suyu, atık su, enerji nakil hattı, trafo, her türlü iletim hatları vb.) ilişkin bilgilerin ilgili kurumlar ile iletişim kurularak mevcut haritalara işlenmesi ve bu haritaların periyodik olarak güncellenmesi. Kentlerde Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) kurulması; belediye bünyesinde bir birim tarafından yönetilmesi ve sürekli güncel tutulması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel yönetimler	İlgili kurum ve kuruluşlar	K, O, U, 2010-2023	B	KG

2.17.6. EYLEM ADI
Haberleşme ve acil çağrı sistemleri

2.17.6. EYLEM AÇIKLAMASI

Ülke çapında haberleşme ve acil çağrı sistemlerinin uydu üzerinden yedeklenmesi için siber Elektronik Haberleşme Kanunu çerçevesinde yönetmelik hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Başbakanlık	BİB	K, 2010-2012	B	MD

2.17.7. EYLEM ADI
Afetlerle ilgili bilgi iletişim sistemlerinin geliştirilmesi

2.17.7. EYLEM AÇIKLAMASI

GSM firmaları ile Bilişim Teknolojileri ve İletişim Kurumunun (BTK), acil çağrı sistemlerinin afet anı ve sonrasında ülke genelinde etkin iletişimi sağlayacak şekilde geliştirilmesine yönelik bir çerçeve yönetmelik hazırlaması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Başbakanlık	BİB	K, 2010-2012	B	MD

TEMA / SEKTÖR SOSYAL DONATI VE HİZMETLER

HEDEF: YERLEŞMELERDE SOSYAL DONATI VE HİZMETLERİN DENGELİ DAĞILIMINI SAĞLAMAK

STRATEJİ 2.18 Kentsel sosyal donatı ve hizmetler kent, semt ve mahalle düzeyinde dağılımının ve kalitesinin geliştirilmesi, yoksul ve yoksun alanlara öncelik verilerek sosyal donatı ve kentsel hizmetlerin kademeli mekânsal dağılımına ilişkin tematik planların hazırlanması.

2.18.1. EYLEM ADI
Sosyal donatıların standartları ve tasarım ölçütleri

2.18.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Ulusal düzeyde her kademede ve türdeki sosyal donatılar için yer seçimi, öncelikler, mekânsal dağılım ve standartlarının bilimsel ve demografik araştırmalara dayalı olarak güncellenmesi ve sakınım, planlama ve tasarım ölçütlerine ilişkin yasal düzenlemelerin yapılması ve rehberlerin hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	YD

2.18.2. EYLEM ADI
Sosyal donatı alanları için arazi temini

2.18.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Sosyal donatı alanlarını azaltma ve kaldırmaya yönelik plan değişikliklerini sınırlayıcı önlemlerin güçlendirilmesi ve sosyal hizmet alanları için gerekli taşınmazların kamu eline geçmesini kolaylaştırıcı arsa ve arazi düzenlemesi uygulama araçlarının geliştirilmesine yönelik yasal düzenleme yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler	K, 2010-2012	B	YD

2.18.3. EYLEM ADI
Engelli gruplar için Kent Rehberleri

2.18.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Konut alanları ile ilişkili olarak, erişilebilir tesisler (idari, sağlık, kültürel, eğlence merkezleri vb.), uygun otobüsler ve güzergâhları belirlenerek, farklı engelli grupları tarafından kullanılabilecek "Kent Rehberleri" hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	KG

2.18.4. EYLEM ADI
Mahalle sosyal bütünleşme birimleri

2.18.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Mahalle ölçeğinde sosyal bütünleşmeyi sağlayan hizmet birimleri geliştirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel Yönetimler	Valilik, SHÇK	K, 2010-2012	B	KG

2.18.5. EYLEM ADI
Konut alanlarının sosyal donatılarla birlikte geliştirilmesi

2.18.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Yeni gelişme alanlarında sosyal donatıların konutlarla birlikte geliştirilmesine yönelik kentsel tasarım, imar programı, performans programı ve bütçe sistematiğinin kurulması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel Yönetimler	Valilik	K, O, U, 2010-2023	B	KG

STRATEJİ 2.19 Mekânsal planlama sürecinde sakınım planları kapsamında tahliye koridorları, toplanma, geçici barınma, afet destek merkezleri ve acil durum görevlisi tesisler gibi önlemlerinin alınması,

2.19.1. EYLEM ADI
Acil durumlar için sosyal donatı standartları

2.19.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Sosyal Donatı alanları tanımında; afet sırası ve sonrasında ihtiyaç duyulan tahliye koridoru, toplanma ve geçici barınma alanları, afet destek merkezi ve acil durum görevlisi vb. tesislerin tanımının ve standartlarının getirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler	K, 2010-2012	B	KG

2.19.2. EYLEM ADI
Acil durum tesislerine tesislere öncelik

2.19.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Mekânsal planlama ve kentsel dönüşüm çalışmalarında acil durum görevlisi tesislerin mevcut nüfus ve ihtiyaçlara göre belirlenmesi ve planlama ve uygulama aşamasında karşılanmasına öncelik verilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel yönetimler	K, 2010-2012	B	KG

TEMA / SEKTÖR AÇIK – YEŞİL ALANLAR

HEDEF: HER KADEME VE TÜRDEKİ MEKÂNSAL PLANLARDA AÇIK VE YEŞİL ALANLARI SİSTEM BÜTÜNLÜĞÜ İÇİNDE GELİŞTİRMEK

STRATEJİ 2.20 Yeşil ve açık alanların kent mekânsal üst biçim ve doğal özelliklerine bağlı olarak bir sistem bütünlüğü içinde geliştirilmesi, erişilebilirliğinin sağlanması, mekânsal planlar kapsamında "Açık ve Yeşil Alanlar Ana Planı" yapılması ve yönetim sisteminin kurulması. Yerleşmelerde açık ve yeşil alan eksikliklerinin giderilmesine yönelik tasarım ve düzenlemelerin kentsel mekânsal planlarla uyumlu bir biçimde yapılması.

2.20.1. EYLEM ADI
Sürdürülebilir açık ve yeşil alanlar yönetimi

2.20.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Mekânsal planlar kapsamında sürdürülebilir bir açık ve yeşil alan stratejisi, yönetim, bakım ve işletme sistemin oluşturulması ve yeşil alanları azaltacak her türlü plan dışı müdahalelerin önlenmesi için şehircilik ve planlama mevzuatında yasal düzenleme yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	MD

2.20.2. EYLEM ADI
Açık ve yeşil alan standartları

2.20.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Açık ve yeşil alanlarla ilgili olarak yeşil kütle, karbon yutak ve nefes alma noktaları, kentsel ısı adaları, kentsel biyotop koruma alanları, kent ormanı, kent parkı, yeşil koridor, vb. unsurlar için planlama ve tasarım standartlarının ulusal düzeyden başlayarak her kademe ve tür planlara dayanak olacak biçimde geliştirilmesi, finansman sisteminde yeşil fon oluşturulması, rehberlerin hazırlanması ve gerekli yasal düzenlemelerin yapılması

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	MD

TEMA / SEKTÖR KORUMA

HEDEF: DOĞAL VE KÜLTÜREL DEĞERLERİNİN KORUNMASINI SAĞLAMAK VE MEKÂNSAL PLANLAMA ÇALIŞMALARININ ODAĞINA ALMAK

STRATEJİ 2.21 Şehircilik ve planlama mevzuat düzenlemelerinde ve mekânsal planlama sürecinde, plan politikası, strateji, program ve eylemlerin oluşturulmasında, doğal ve kültürel değerlerin korunmasını odağına alan ve buna uygun stratejiler geliştiren yaklaşımların benimsenmesi, koruma statüsündeki alanların içinde bulunduğu bölge veya yerleşme bütünselliğinde planlanması.

2.21.1. EYLEM ADI
Doğal ve kültürel değerlerle ilgili ikincil mevzuat ve el kitapları hazırlanması

2.21.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Her kademe ve türdeki strateji belgeleri ve mekânsal planlarda, doğal ve kültürel değerleri odağına alan strateji ve kararların geliştirilmesine yönelik ikincil mevzuat ile planlama ve tasarım sürecine ilişkin, ilke ve standartları kapsayan bir "El Kitabı" hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
KTB	BİB, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	KG

2.21.2. EYLEM ADI
Koruma ile ilgili kapasite artırımı ve eğitim programlarının hazırlanması

2.21.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Doğal ve kültürel değerlerin korunmasına yönelik planlama ve uygulamalardan sorumlu yerel ve merkezi yönetimlerde, kurumsal kapasitelerin artırılmasına yönelik eğitim programları ve eğitim malzemelerinin hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
KTB	BİB,Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	KG

2.21.3. EYLEM ADI
Korumada yerel yapım teknolojisi ve Ar-Ge desteği

2.21.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Kültürel mirasın korunması kapsamında geleneksel ve yerel yapı malzemelerinin ve teknolojilerinin geliştirilmesi ve desteklenmesini amaçlayan araştırmaların desteklenmesi ve araştırma programlarının ilgili kurumların koordinatörlüğünde gerçekleştirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
KTB	BİB, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	KG

STRATEJİ 2.22 Su kaynakları, akarsu yatakları ve vadiler, sulak alanlar, tarım alanları, orman alanları, kıyılar, kumullar, ekolojik duyarlı alanlar, doğal sit alanları, mera ve benzeri değer ve kaynakların korunması için bu alanlardaki yapılaşmaların önlenmesi, mevcut yapılaşmaların kaldırılması, izleme ve denetleme mekânizmalarının geliştirilmesi ile bu alanların korunup kullanılmasına ilişkin sınırları belirleyen mevzuatın geliştirilmesi ve etkinliğinin artırılması.

2.22.1. EYLEM ADI
Doğal ve ekolojik koruma alanında envanter, veri portalı oluşturulması

2.22.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Doğal ve ekolojik özellikleri nedeniyle korunması gereken su kaynakları ve su havzaları, akarsu yatakları, sulak alanlar, tarım alanları, orman alanları, kıyılar, ekolojik duyarlı alanlar, doğal sit alanları, mera ve benzeri değerlerin belirlenmesi ve izlenmesine yönelik olarak çağdaş teknolojiler kullanılarak kayıt altına alınması, envanter çalışmaları yapılması, paylaşımlı veri portalı oluşturulması, sürekliliğini ve güncelliğini sağlayacak araçların geliştirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
ÇOB	BİB, TUİK, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	KG

2.22.2. EYLEM ADI
Koruma alanlarında uyarı sistemlerinin kurulması

2.22.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Koruma statüsünde olan doğal ve ekolojik kaynaklara ilişkin bilgilendirme, uyarı, izleme ve denetim sistemi oluşturulması, bu amaçla uydu fotoğrafları ve coğrafi bilgi sistemlerinden yararlanılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
ÇOB	BİB, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	KG

2.22.3. EYLEM ADI
Koruma ile ilgili bilinçlendirme programları

2.22.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Doğal ve ekolojik kaynakların korunmasında, toplum bilincini artırmaya yönelik çalışmalar yapılması, bu alanlarda yaşayanlara ve öğrencilere yönelik öğretici, eğitici, bilinçlendirici broşürler hazırlanıp

dağıtılması, mahalle okullarında, kahvehanelerde, vb. toplanma mahallerinde çevre ve kentlilik bilincini arttırmaya yönelik eğitim amaçlı toplantı düzenlenmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
ÇOB	BİB, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, O, U, 2010-2023	B	KG

STRATEJİ 2.23 Koruma bölge kurullarının mevcut bileşiminin yeniden gözden geçirilerek baskılardan etkilenmeyecek bir yapıda, koruma konusunda mesleki ve bilimsel yetkinliğe sahip uzmanlardan oluşan, katılımcı ve kararlarında saydam, özerk bir yapıya kavuşturulması.

2.23.1. EYLEM ADI
Koruma kurul üyelerinin vasıfları

2.23.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Kurul üyelerinde aranacak niteliklere ilişkin yasal düzenleme yapılarak ilgili meslek alanlarının temsilinin sağlanması, kurul üyelerinin uzmanlık, mesleki yetkinlik, deneyim, hizmet geçmişi, vb. seçilme kriterlerine ilişkin usul ve esaslarının belirlenmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
KTB	Üniversiteler	K, 2010-2012	B	MD

2.23.2. EYLEM ADI
Koruma kurullarının kapasitelerinin geliştirilmesi

2.23.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Koruma Kurullarının karar alma süreçlerini şeffaf, bilimsel ve nesnel temellere oturtacak veri altyapısının ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
KTB	Üniversiteler	K, 2010-2012	B	KG

STRATEJİ 2.24 Doğal ve kültürel varlıkların korunmasına ilişkin kamu fonlarının adil ve kamu yararı odaklı olarak dağıtılması, kullanılması ve sonuçlarının etkin ve saydam denetim mekânizmaları ile izlenmesi, Korumaya ayrılan finans kaynaklarının artırılarak bölgesel ve yerel eşitsizlikleri giderecek biçimde yeniden düzenlenmesi, kredi olanaklarının duyurulması ve kullanımının yaygınlaştırılması için

destek mekânizmalarının geliştirilmesi, taşınmaz sahiplerinin kültürel varlıklarını koruduklarını ölçüde ödüllendirilmesi ve korumada aczi olanlara mali ve teknik destek sağlanması.

2.24.1. EYLEM ADI
Korumayı özendirecek araçların geliştirilmesi

2.24.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Korumayı özendirecek araçların geliştirilmesi ve yerel koruma fonu, kullan-öde gibi seçeneklerin oluşturulması, korumaya ayrılan fon ve kaynakların adil ve kamu yararı odaklı olarak dağıtımına ilişkin ölçütlerin oluşturulması ve bunlardan yararlanma konusunda uygulamadan sorumlu birim oluşturulması vb. kolaylaştırıcı düzenlemeler yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
KTB	BİB, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	YD

2.24.2. EYLEM ADI
Korumaya ayrılan kaynaklara erişimin kolaylaştırılması

2.24.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Teknik, finansman, proje vb. kaynak kullanımında bölgesel ve niteliksel farklılıklar dikkate alınarak ölçütlerin oluşturulması, uygulamadan sorumlu birimlerin oluşturulması ve kaynaklara erişimin kolaylaştırılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
KTB		K, 2010-2012	B	KG

2.24.3. EYLEM ADI
Ulusal ve uluslar arası mali destek ölçütleri

2.24.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Ulusal ve uluslar arası kuruluşlarından mali destek sağlayabilmek için ölçütlerin oluşturulması ve projeler üretilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
KTB	ÇOB	K, 2010-2012	B	KG

STRATEJİ 2.25 Korumaya konu olan tarihsel ve doğal çevrelerde taşınmaz sahipleri ve oturanların etkin katılımı sağlayacak mekanizmaların oluşturulması.

2.25.1. EYLEM ADI
Koruma bilincinin artırılması

2.25.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Koruma alanında çalışan STK'ların etkinliğini arttırıcı hukuki altyapının oluşturulması, koruma bilincini artırmaya yönelik farkındalık programlarının hazırlanması, bu alanlarda yaşayanlara ve öğrencilere yönelik öğretici, eğitici, bilinçlendirici el broşürleri hazırlanıp dağıtılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
KTB	Yerel yönetimler Üniversiteler, Meslek odaları	K, O, U, 2010-2023	B	KG

TEMA / SEKTÖR KENTSEL YENİLEME VE DÖNÜŞÜM

HEDEF: MEKÂNSAL PLANLAR KAPSAMINDA SOSYAL, KÜLTÜREL VE EKONOMİK BOYUTLARLA BÜTÜNLEŞİK BİR KENTSEL YENİLEME VE DÖNÜŞÜM SAĞLAMAK

STRATEJİ 2.26 Kentsel yenileme/dönüşüm plan ve projelerinin; mekânsal planlarla bütünleşik olarak, sit alanları dışında sınır ve niteliklerinin belirlendiği, alanın fiziksel, sosyal ve ekonomik nitelikleri göz önünde bulundurularak, alanda yaşayanların barınma ve çalışma gereksinmelerine çözüm üreten, kentsel dönüşümden etkilenen tüm grupların yaşam kalitesini yükseltecek, rantın kamuya dönüşü ve adil dağılımını sağlayan, risklere karşı önlemler alarak, katılımcı bir anlayışla kentsel tasarım çalışmalarıyla bütünleşik olarak hazırlanması, uygulamanın izlenmesi ve denetlenmesi.

2.26.1. EYLEM ADI
Nitelikli kentsel tasarım planları ve projelerin elde edilme yöntemleri

2.26.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Nitelikli kentsel yaşam çevrelerinin oluşturulabilmesi için kentsel tasarımın planlama-projelendirme süreçlerinde yerini alması; kentsel mekân ve yapı projelerinin elde edilmesinde, tasarım yarışmaları, katılımlı proje geliştirme süreçleri vb. alternatif mekanizmaların uygulanması, bu amaçla merkezi ve yerel yönetimlerin, meslek odaları, üniversiteler ve yerel sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapması,

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, O, U, 2010-2023	B	KG

2.26.2. EYLEM ADI
Planlama, projelendirme ve uygulama süreçlerine katılım ve sosyal konut sunumu.

2.26.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Dönüşüm alanlarında kentsel planlama-tasarım ve yapı projelerinin hazırlanma sürecinde kentsel, alandaki mülk sahipleri yanında, alanda yaşayanların planlama-tasarım ve uygulama süreçlerine katılımını sağlayacak mekanizmaların oluşturulması; dar gelirliler için sosyal konut ve kiralık sosyal konut sunumun yapılması, zorunlu durumlarda geçici transfer konutların sağlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, TOKİ, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, O, U, 2010-2023	B	KG

2.26.3. EYLEM ADI
Dönüşüm uygulamalarında çağdaş teknoloji ve yapı kurallarının uygulanması

2.26.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentsel iyileştirme ve dönüşüm alanlarındaki yapılaşmalarda çağdaş yalıtım yöntemleri, enerji performansı ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının teşvik edilmesi, var olan ruhsatlı yapı ve dokuların günümüz yapı yönetmeliklerindeki koşullara uyum sağlaması için iyileştirme ve güçlendirmelerinin desteklenmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Üniversiteler, Meslek Odaları	K, O, U, 2010-2023	B	KG

2.26.4. EYLEM ADI
Sürdürülebilir mekân kalitesi için göstergeler ve tasarım kılavuzlarının hazırlanması.

2.26.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentsel dönüşüm ve yenileme alanlarında mekân kalitesini belirleyen yaşanabilirlik ve sürdürülebilirlik göstergelerinin oluşturulması ve kentsel dönüşüm ve yenileme planlama ve projelendirme süreçleri için el kitapları ve tasarım kılavuzları hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	KG

2.26.5. EYLEM ADI
Sosyal dışlanmanın önlenmesi

2.26.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentsel dönüşüm alanlarında ikamet eden sosyal kesimlerin dışlanmasının (mutenalaştırma) önlenerek sosyal ve ekonomik bütünleşme programlarının hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, O, U, 2010-2023	B	KG

STRATEJİ 2.27 Kentsel dönüşüm planlama ve uygulamalarının, yerleşik alanlarda, afet tehlikesi ve riski olan, yerleşmeye elverişli olmayan alanlar ve istisnalar dışında yerinde ikamet önceliğini gözeterek, riske karşı gerekli önlemleri almak koşuluyla yapılması kent bütününde hazırlanacak mekânsal plan, politika ve programları doğrultusunda gerçekleştirilmesi.

2.27.1. EYLEM ADI
Kentsel Dönüşüm El Kitabı

2.27.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Yerel yönetimlerin uygulayacağı kentsel dönüşüm planları ve uygulamalarında ortak bir yaklaşım, yöntem ve dil birliği sağlamak için kentsel dönüşüm süreci el kitaplarının hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	KG

STRATEJİ 2.28 Kentsel dönüşüm planlama ve uygulamalarında, mevcut arsa ve arazi düzenleme yöntemlerinin çeşitlendirilmesi, bu kapsamda arsa ve arazi düzenlemelerinin emsal ile ilişkilendirilmesi ve değer esaslı düzenlemelerin yapılabilmesine olanak sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılması.

2.28.1. EYLEM ADI
Arsa ve arazi düzenleme mevzuatında iyileştirici düzenlemeler yapılması

2.28.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Arsa ve arazi düzenlemelerinde; DOP oranının yalnızca kadastral parsel alanı ile ilişkilendirilmesi yerine kentsel donatı gereksinimi dikkate alınarak planda uygulanan yapı yoğunluğunun (emsal) gerektirdiği donatı gereksinimini, düzenleme sınırının yapılaşma ve yoğunlukları dikkate alınarak tanımlanmasını ve

DOP'un belirlenmesinde eş değerlilik ilkesinin (taşınmaz değerinin) esas alınmasını içeren yasal düzenlemelerinin yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	MD

STRATEJİ 2.29 Kentsel dönüşüm plan ve projelerine mali kaynak garanti edilerek başlanması; sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ve yaşayanların katılımının sağlanması, kamu-özel sektör işbirliklerine de yer veren anlayışın kurgulanması, dönüşüm sonrası koşullarının etkin katılımcı süreçlerle izlenerek denetlenmesi.

2.29.1. EYLEM ADI
Dönüşüm uygulamalarında finansal yükümlülüklerin belirlenmesi

2.29.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Kamunun ve kentsel dönüşümden etkilenen tüm sosyal grupların finansal yükümlülük ve proje sonucu elde edecekleri getiri ve diğer yararlar ile projeyi gerçekleştirmek için kullanılacak uygulama araçlarının projeler özelinde tanımlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, O, U, 2010-2023	B	KG, PÖ

2.29.2. EYLEM ADI
Dönüşüm ve yenileme uygulama süreçlerinde işbirliği ve uzlaşma

2.29.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentsel dönüşüm plan ve projelerinin ilk aşamasından başlayarak katılım ve işbirliği koşullarının belirlenmesi, ilgili taraflara uzlaştırıcı yöntemlerin uygulanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, O, U, 2010-2023	B	KG, PÖ

2.29.3. EYLEM ADI
Dönüşüm ve yenileme uygulama süreçlerine katılım.

2.29.3. EYLEM AÇIKLAMASI

STK, meslek odaları, üniversite, yerel yönetimler ve yaşayanların katılımı ile oluşturulan bir komite aracılığıyla kentsel dönüşüm sürecinin izlenmesi, bilgi merkezlerinin oluşturulması ve denetlenmesinin Kent Konseyleri, vb. aracılığıyla sağlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, O, U, 2010-2023	B	KG, PÖ

TEMA / SEKTÖR RİSK AZALTMA

HEDEF: ÜLKE, BÖLGE VE YEREL DÜZEYDE AFET VE YERLEŞME RİSKLERİNİ AZALTMAK

STRATEJİ 2.30 Her kademe ve türdeki planlama çalışmalarında afet ve yerleşme risklerinin azaltılması ve risk analizi ve sakınım planlaması çalışmalarının risk yönetimi kapsamında içselleştirilip şehircilik ve planlama mevzuatıyla düzenlenmesi.

2.30.1. EYLEM ADI
Risk sakınım planlamasıyla ilgili yasal düzenlemelerin yapılması.

2.30.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Ülke, bölge, kent ve köy düzeylerinde tehlike haritaları, sakınım planlaması ve risk azaltma yaklaşım ve yöntemleri konularında kapsam, standartlar, sorumluluk ve yöntemler belirleyen uygulamalar için şehircilik ve planlama mevzuatında düzenlemeler yapılması. Yapılacak düzenlemelerde sakınım kararlarının kesin sınırlayıcılar olarak tanımlanması ve mekânsal planlamanın her ölçeği için ayrı ayrı tanımlanıp, uygun karar ve ifade dilinin geliştirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010	B	MD

2.30.2. EYLEM ADI
Sakınım planlama el kitabı.

2.30.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Sakınım planlamasına yönelik süreç, yöntem ve yaklaşımlara ilişkin plan yapma yetkisi olan kuruluşlara yönelik kılavuz vb. el kitabı hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010	B	KG

2.30.3. EYLEM ADI
Sakınım planlama hizmet içi eğitim programı

2.30.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Merkezi ve yerel yönetimlerin sakınım planlaması konusunda kapasitelerinin artırılması, imar ve planlama ile ilgili teknik personele sakınım planlaması, risk belirleme ve azaltma konularında eğitim programı hazırlanması ve eğitim verilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010	B	KG

2.30.4. EYLEM ADI
Envanter, tehlike ve risk haritalarının hazırlanması.

2.30.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Kıyı alanlarında, “bütünleşik kıyı alanları yönetimi” yaklaşımı temel alınarak, ulusal düzeyde kıyı alanları stratejisi geliştirilmesi, iklim değişikliği etkileri ve kıyı alanlarına özgü doğal ve teknolojik tehlike ve riskleri kapsayacak biçimde envanter ve haritaların yapılması, yüksek riskli kıyı alanlarındaki üst ve altyapı tesislerinin güçlendirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler	K, 2010-2012	B	KG

2.30.5. EYLEM ADI
Çevre ve ekolojik koruma alanlarında envanter ve risk haritalarının hazırlanması

2.30.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Yerel ölçekte çevre faktörleri (toprak, tarım toprakları, orman, su havzaları, jeolojik, ekolojik riskli alanlar, endemik türler, flora ve fauna,) envanteri ve haritaların hazırlanması, sürekli güncellenmesi, bu bilgilerin afet ve acil durum yönetimi ile sakınım planlama çalışmalarına altlık oluşturması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	ÇOB, Yerel yönetimler	B	K, 2010-2012	KG

STRATEJİ 2.31 Ülke, bölge, kent düzeyinde; afet tehlikelerinin ve risk sektörlerinin tespit edilerek, risk azaltmaya yönelik araştırma-geliştirme çalışmalarına öncelik verilmesi; iklim değişikliği tehlikeleri dahil tehlike ve risk haritaları ile risk sektörlerine ilişkin veri portalı oluşturulması; bu konulara yönelik kuruluşlar arası gerekli işbirliklerine gidilmesi.

2.31.1. EYLEM ADI
Risk azaltma ile ilgili Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi.

2.31.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Afet tehlike ve risklerle ilgili araştırmaların desteklenmesi, bilinçlendirme çalışmalarının yapılması, gözlem istasyonlarının sayı ve ölçüm kapasitesinin artırılarak erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010	B	MD

2.31.2. EYLEM ADI
Risk Portalının oluşturulması.

2.31.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Ülke genelinde doğal ve teknolojik risk türlerinin dağılımlarının ve etkilerinin yer aldığı bir merkezi veri portalının oluşturulması ve sürekli güncellenmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	TUİK	K, 2010-2011	B	KG

STRATEJİ 2.32 Afetle ilgili kurumlar arasındaki yetki karmaşasının giderilmesi, kamu kurumları, üniversiteler ve meslek odaları arasında eşgüdüm ve işbirliğinin sağlanması, yerel ölçekte belediyelerin sakınım planlaması yapmasına ilişkin yasal düzenlemelerin yapılması.

2.32.1. EYLEM ADI
Kültürel miras üzerindeki risklerin azaltılması.

2.32.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Tarihi ve kültürel mirasın, geleneksel kentsel dokuların güvenliği ve risklere karşı korunması konusuna yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	KTB, Yerel yönetimler	K, 2010-2011	B	MD, KG

2.32.2. EYLEM ADI
Afet ve risk azaltma ikincil mevzuatının geliştirilmesi.

2.32.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Afet tehlikesi ve riskleri belirleme, azaltma (sakınım) planlarının hazırlanması yaklaşım ve yöntemlerini, ilgili kurumları ve sorumlulukları tanımlayan ve bu konuların izleme ve denetim ile ilgili hususlarını belirleyen yönetmeliklerin hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010	B	MD

STRATEJİ 2.33 Tüm afetlerin zorunlu sigorta kapsamına alınması, doğal afetlere yönelik sigorta mevzuatı geliştirilmesi, sigorta primlerinin uzmanlarca hazırlanacak risk durum raporu uyarınca belirlenmesi.

2.33.1. EYLEM ADI
Doğal afet sigorta mevzuatının geliştirilmesi.

2.33.1. EYLEM AÇIKLAMASI

İlgili mevzuatta değişiklik yapılarak; tüm afet ve yapı türlerini içerecek ve ülkenin tamamını kapsayacak şekilde Doğal Afet Sigortası Kanunu ve ikincil mevzuatın hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Başbakanlık	BİB	K, 2010-2011	B	MD

TEMA / SEKTÖR KENT KİMLİĞİ

HEDEF: ÇAĞDAŞ KENT KİMLİĞİNİ KORUMAK GELİŞTİRMEK

STRATEJİ 2.34 Kentsel mekânın planlanması ve tasarımında; kültür birikimimizin bilincinde, yerleşik kent imgesi ve kent görünüm değerleri ve ilkeleriyle uyumlu, kente ait tarihsel, doğal, kültürel doku ve öğelerin kentsel kimliğin ayrılmaz parçası olduğunu benimseyen, somut ve somut olmayan kültürel mirasın sürdürülebilirliğini gözeten, sosyal ve kültürel mekânları geliştiren, çevre ve mekân kalitesini iyileştirerek kentsel mekânın yaşanabilirliğini artıran; geleneksel, yöresel, özgün mimariyi ön plana çıkaran, tek tipleşmeye yol açan yapılaşma ve mekân düzenleme pratiklerinden kaçınan, kentsel değer, birikim ve kültürel unsurları belgeleyen, sergileyen, mahalle ve sokak olgusunu canlı tutan, tasarlayan ve kentsel kimliği güçlendirip, yaşatan bir içerik ve izlence oluşturulması.

2.34.1. EYLEM ADI
Kent kimliğine ilişkin araştırmalar ve kentsel tasarım rehberleri.

2.341.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Özgün mimari ve mekânsal özelliklerin ve var olan kent kimliğinin tespit edilmesi, var olan ve yeni gelişen kentsel kesimlerde kimlikli yapıya sahip yapı ve çevreler oluşturulması için tasarım ilkeleri geliştirilmesi, kentsel tasarım rehberlerinin hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel Yönetimler	KTB, BİB, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, O, U, 2010-2023	B	KG

2.34.2. EYLEM ADI
Kent kimliğinin oluşturan yapıların korunması.

2.34.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Modern mimarlık ve kent kimliğini yansıtan yapıların ve kentsel dokuların korunması ve sağlıklaştırılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel Yönetimler	KTB, Valilik	K, O, U, 2010-2023	B	PÖ

2.34.3. EYLEM ADI
Kent Müzeleri

2.34.3. EYLEM AÇIKLAMASI
Kent arşivlerinin koruma altına alınması, kültürel miras envanterinin çıkartılması, kent mimarlık atlaslarının hazırlanması, kent müzeleri kurulması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	MD, KY

2.34.4. EYLEM ADI
Kent Kimliği farkındalık programları.

2.34.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Örgün eğitim çağındaki çocuklara ve gençlere yönelik kendi yaşadıkları kentin kültürel mirasına ilişkin bilgiler veren, kentlilik bilinci, sahiplilik, katılım kültürü ve kent kimliği konularında seminer programları hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
MEB	KTB, Valilik, Yerel yönetimler	K, O, U, 2010-2023	B	KG

TEMA / SEKTÖR ÇEVRE KORUMA VE EKOLOJİ

HEDEF: KENTLERDE, KİRLİLİK DÜZEYİNİN İNSAN SAĞLIĞI VE EKOLOJİK DEĞERLER ÜZERİNDE ZARARLI SONUÇLAR DOĞURMADIĞI ÇEVRE DUYARLI BİR YAŞAM ORTAM YARATMAK

STRATEJİ 2.35 Yerleşmelerde hava, su ve toprak kirliliğinin önlenmesi, evsel ve sanayi atıkları atık, su ve kanalizasyon, atıksu arıtma sistemlerinin kurulması, kirlilik önleme faaliyetlerinin çevre duyarlı yaklaşımlarla ele alınması

2.35.1. EYLEM ADI
Kentsel hava kirliliğinin önlenmesi

2.35.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Temiz hava planlarının yerel ve bölgesel ölçekte tamamlanması, güncellenmesi, eylem planlarının oluşturulması uygulaması ve izlenmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel Yönetimler, Çevre ve Orman Bakanlığı	BİB, Bakanlıklar il teşkilatları (İl Çevre ve Orman Md.leri vb.) , TÜİK,	K, 2010 -2012	B, ÖK	MD, KY, KG

2.35.2. EYLEM ADI
Kent ekosistemlerinin ve ormanlarının korunması

2.35.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Kent ormanı uygulamalarını özendirici araçların geliştirilmesi

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Çevre ve Orman Bakanlığı	BİB, Bakanlıklar il/bölge teşkilatları(İl çevre ve Orman Md.leri vb.) , yerel yönetimler	O, 2010 -2013	B, ÖK	KY, KG

2.35.3. EYLEM ADI
Yerleşim alanlarındaki sanayi tesislerinin çevresel sorumluluklarının artırılması

2.35.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Yerleşme sınırlarında yer alan sanayi sektöründe hava kirliliği parametrelerinin azaltılması için yapılacak yatırımların teşviklerle desteklenmesi

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Çevre ve Orman Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	DPT, İl Ticaret ve Sanayi Odaları, Yerel Yönetimler	O, 2010 -2013	B, ÖK	KY, KG

HEDEF: SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL GELİŞMEYİ ENTEGRE BİR YAKLAŞIMLA DESTEKLEYEREK VE TEŞVİK EDEREK VATANDAŞLARIN SOSYAL REFAH VE YAŞAM KALİTESİNİ YÜKSELTMEK

STRATEJİ 2.36 Yerleşmelerin planlanmasının; doğal ve ekolojik dengeyi gözeten (su kaynaklarının yönetimi, sulak alanlar, dere yatakları, tarım alanları, orman alanları, kıyılar, ekolojik duyarlı alanlar, mera, havzalar ve orman alanları vd.) doğal eşik ve sınırlayıcılara uyan, biyolojik çeşitliliği, ormanları ve tarım topraklarını koruyan bir yerleşim sistemi-dokusunun bütünleşik planlama ve tasarım anlayışı ile oluşturulması

2.36.1. EYLEM ADI
Sürdürülebilir doğal kaynak planlaması anlayışının kentsel gelişme uygulamalarına yerleştirilmesi

2.36.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Planlamada doğal kaynak taşıma kapasitelerinin dikkate alınması, bu konuda ölçütler geliştirilmesi ve alan yönetim planlarının yapılması

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel Yönetimler	BİB, Çevre ve Orman Bakanlığı	K, 2010 -2012	B, ÖK	MD, KY, KG, P

2.36.2. EYLEM ADI
Su kaynaklarının yönetiminin yerleşmelerde rasyonelleştirilmesi

2.36.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Yerleşmelerde Bütünleşik Su Kaynakları Yönetimi ve Planlaması'nın yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Çevre ve Orman bakanlığı	BİB, Yerel yönetimler, İlgi Bakanlıkları taşra teşkilatları	U, 2010 -2023	B, H	MD, KY, KG, P

2.36.3. EYLEM ADI
Su yönetimi politika ve uygulamalarının mekânsal planlamaya yansıtılması

2.36.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Planlama-su tüketim ilişkisinin her ölçekteki planlamada öncelikle göz önüne alınması, üst ölçek planlama ve mekânsal gelişme stratejilerinde nüfusun su kaynaklarıyla dengeli dağılımının yapılması

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT, Çevre ve Orman Bakanlığı, DSİ, Belediyeler, İl Özel İdareleri	BİB, İller Bankası, BB İçme suyu ve Kanalizasyon İdareleri, TÜİK	U, 2010 -2023	B, ÖK	MD, KY, KG, P

2.36.4. EYLEM ADI
Kentlerde yenilikçi su yönetimi uygulamalarının geliştirilmesi

2.36.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Su kaynaklarının verimli kullanımı amacıyla yeni yöntemler geliştirilmesi, atık suyun kentsel yeşil alanlarda etkin kullanımı, yerleşmelerde ve binalarda yağmur suyunun biriktirilmesi ve değerlendirilmesi için uygun teknolojilerin geliştirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Çevre ve Orman Bakanlığı, BİB, TÜBİTAK	DPT, Yerel Yönetimler, Üniversite araştırma ens. Ve merkezleri	O, 2010 -2013	B, H	MD, KY, KG, P

2.36.5. EYLEM ADI
Sürdürülebilir kentsel ulaşım uygulamalarının geliştirilmesi

2.36.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Raylı sistem projelerinin öncelikle ekonomik ve mali değerlendirmelerde olumlu sonuçlar veren, yeterli talebin belirlendiği/öngörüldüğü koridorlarda yapılması, yüksek yolculuk talebi olan koridorlarda Metrobüs ve tahsisli otobüs yolu gibi yüksek kapasiteli toplu taşıma sistemlerinin de değerlendirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı	Sivil Toplum Kuruluşları	KISA (2010-2012)	B	MD ve KY

2.36.6. EYLEM ADI
Uluslararası yaklaşım ve standartlar doğrultusunda kentsel çevre yönetimi uygulamalarının yaygınlaştırılması

2.36.6. EYLEM AÇIKLAMASI
Kentlerin çevre yönetim ve eylem planlarının yapılması

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Çevre ve Orman Bakanlığı, Belediyeler	BİB, Bakanlıklar il/bölge teşkilatları (İl Çevre ve Orman Md.leri, Bayındırlık ve İskan Md.leri vb.) , Kalkınma Ajansları, yerel üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, İl Ticaret ve Sanayi Odaları, İl Özel İdareleri	O, 2010 -2012	B, ÖK, H	MD, KY, KG, PÖ

2.36.7. EYLEM ADI
Sürdürülebilir kentsel göstergelerin yerleşmelerde uygulanması

2.36.7. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentler için sürdürülebilir yaşam, mekân ve çevre göstergelerinin geliştirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
TÜİK, BİB	Yerel Yönetimler, Çevre ve Orman Bakanlığı, Üniversiteler	O, 2010 -2012	YB, ÖK	KY, KG

2.36.8. EYLEM ADI
Kentsel veri tabanı uygulamalarında çevresel yönetim araçlarının kullanılması.

2.36.8. EYLEM AÇIKLAMASI

Uydu fotoğrafları ve Coğrafi Bilgi Sistemi kayıtlarından yararlanarak, doğal ve ekolojik özellikleri nedeniyle korunması gereken alanların, (su havzaları, dere yatakları, tarım alanları, 2b alanları ve orman alanları vd.) güncel envanterinin yapılması ve izlenmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Çevre ve Orman Bakanlığı, TÜİK	BİB, Yerel yönetimler, İlgi Bakanlıkları taşra teşkilatları	O, 2010- 2012	YB, ÖK,	KY, KG, P

HEDEF: SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL GELİŞMEYİ ENTEGRE BİR YAKLAŞIMLA DESTEKLEYEREK VE TEŞVİK EDEREK VATANDAŞLARIN SOSYAL REFAH VE YAŞAM KALİTESİNİ YÜKSELTMEK

STRATEJİ 2.37 Yerleşmelerin planlanması ve uygulama faaliyetleri kapsamında; alternatif-temiz ve yenilenebilir enerji kaynaklarının ulaşım sistemlerinde, binalarda, ısıtma sistemlerinde kullanılması, ulaşımda temiz ve çevre-dostu toplu taşınımın, binalarda merkezi sistem ve güneş enerjisi kullanımının yaygınlaştırılması, iklim-çevre duyarlı, enerji verimli ve alternatif enerji kaynaklarının kullanımının artırılarak sürdürülebilir kent yönetim politikalarının hayata geçirilmesi

2.37.1. EYLEM ADI
Yerleşmelerde sürdürülebilir enerji yeniliklerinin geliştirilmesi

2.37.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Yerleşmelerde yenilenebilir doğal enerji kullanımını özendirecek yöntem ve araçların geliştirilmesi için yasal düzenleme yapılması ve TSE standartlarının belirlenmesi Yapılara "Güneşlenme Performans Standardı" getirilmesi

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
EPDK (Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu), TSE (Türk Standartlar Enstitüsü), DPT	Çevre ve Orman Bakanlığı, BİB, TÜBİTAK, EİE (Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü), TEİAŞ (Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi), TETAŞ (Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketi), Yerel Yönetimler, Üniversiteler	U, 2010-2023	YB, H	MD, KY,KG,P

2.37.2. EYLEM ADI
Sürdürülebilir inşaat uygulamalarının yerleşmelerde yaygınlaştırılması ve iklim değişikliğinin yerleşmelere olan etkisinin "azaltım" faaliyetleri çerçevesinde yaygınlaştırılması

2.37.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Yerel iklime uygun mimari ve yapı malzemesi teşvik edilmesi

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB; Yerel Yönetimler	Çevre ve Orman Bakanlığı	K, 2010 -2012	YB, ÖK	MD, KY

2.37.3. EYLEM ADI
İklim değişikliği ile mücadelede "azaltım" faaliyetlerinin yerleşmelerde uygulanması

2.37.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Bölgesel, yerel ve kentsel düzeyde, enerji araştırmaları ve planlaması yapılarak enerji ihtiyacı ve tüketimine yönelik enerji bütçesi projeksiyonlarının yapılması, yerel sera gazı envanterlerinin hazırlanması ve sera gazı salınım oranlarının azaltılmasına yönelik önlem alınması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT, ETKB (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı)	Çevre ve Orman Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Kalkınma Ajansları	U, 2010 -2023	YB, H, DK	MD, KY, KG, P

2.37.4. EYLEM ADI
Yerleşimlerde sürdürülebilir enerji uygulamalarının yerleşmelerde yaygınlaştırılması

2.37.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Enerjinin etkin kullanımı ve yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesi için teknoloji geliştiren sanayi ve Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT, TÜBİTAK-KAMAG,	ETKB, Üniversite Araştırma Enstitüleri ve Merkezleri (TEKMER vb), Çevre ve Orman Bakanlığı, Yerel Yönetimler	U, 2010- 2023	YB, H,	KY, KG, P

2.37.5. EYLEM ADI
Yerleşimlerde sürdürülebilir enerji uygulamalarının yerleşmelerde yaygınlaştırılması

2.37.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Enerjinin etkin kullanımı ve yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesi için teknoloji geliştiren sanayi ve Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT, TÜBİTAK-KAMAG,	ETKB, Üniversite Araştırma Enstitüleri ve Merkezleri (TEKMER vb), Çevre ve Orman Bakanlığı, Yerel Yönetimler	U, 2010- 2023	YB, H,	KY, KG, P

2.37.6. EYLEM ADI
Yapı stokunun AB enerji verimliliği programına uygun hale getirilmesi

2.37.6. EYLEM AÇIKLAMASI

Mevcut yapı stokunun enerji verimliliğinin ve sera gazı salım oranlarının azaltılması için hazırlanan programın uygulanması (AB- 2008 Ulusal Programı/ Enerji Faslı - BİB Programı)

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT, BİB	Çevre ve Orman Bakanlığı, TÜBİTAK, Yerel Yönetimler	K, 2010 -2012	YB, H	MD, KY, KG, P

2.37.7. EYLEM ADI
Kentlerde yenilenebilir enerji ve geri dönüşüm kaynaklarının kullanılması

2.37.7. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentlerde doğal enerji (güneş, rüzgar, biyoenerji, çöp enerjisi, su ve jeotermal) sistemleri, santrallerinin kurulması ve kojenerasyon sistemlerinden yararlanılması

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT, EPDK	Çevre ve Orman Bakanlığı, Özel sektör kuruluşları, Yerel Yönetimler	U, 2010- 2023	YB, ÖK, DK	KY, KG, P

2.37.8. EYLEM ADI
Yenilenebilir enerji kaynaklarının uygulanmasında mevzuatın geliştirilmesi

2.37.8. EYLEM AÇIKLAMASI

Ulusal yenilenebilir/doğal enerjili planlama ve tasarım kriterlerinin hazırlanması

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
ETKB, Çevre ve Orman Bakanlığı	BİB, Üniversiteler, Yerel Yönetimler	K, 2010 -2012	YB	MD, KG, P

TEMA / SEKTÖR GÜVENLİ YERLEŞMELER

HEDEF: RİSKLERİ AZALTILMIŞ, YAŞAM VE MEKÂN KALİTESİ YÜKSEK GÜVENLİ YERLEŞMELER OLUŞTURMAK

STRATEJİ 2.38 Afetlere dayanıklı, riskleri azaltılmış, sağlıklı ve yaşanılabilirliği yüksek güvenli yerleşme hedefi doğrultusunda; yerleşmelerde toplum ve mekân güvenliğini artırıcı önlemlerin geliştirilmesi.

2.38.1. EYLEM ADI
Güvenli yerleşme ve mekânlar için planlama ve tasarım.

2.38.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Sokak ve açık alan güvenliğini, açık ve yeşil alan aydınlatılmasını, çocuklar, yaşlılar, engelliler gibi risk altındaki grupların güvenli yaşam hakkını esas alan plan, program ve kentsel tasarım projelerinin hazırlanması, yürürlükteki planların revize edilmesi ve uygulamanın denetlenmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel Yönetimler	BİB, Üniversiteler, Meslek Odaları	O, 2013-2017	B	P

2.38.2. EYLEM ADI
Güvenli Kent içi Ulaşım

2.38.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Kent içi ulaşım planlaması ve trafik işletmeciliği ve düzenlemelerinde yaya, bisiklet, sürücü ve yolcu güvenliğini artırıcı biçimde trafik sakinleştirme ve yayalaştırmaya yönelik politika, plan ve programlara öncelik verilmesi ve projelerin geliştirilmesi..

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel Yönetimler	BİB, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	P

2.38.3. EYLEM ADI
Sağlıklı, güvenli çalışma mekânları

2.38.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Afet tehlikesi, çevre ve insan sağlığı riski olan kullanımlar ve çalışma alanlarında planlama yapım ve işletme aşamalarında uyulacak ilke ve standartların belirlenmesi ve etkin denetim mekânizmaları oluşturulması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	KG, KY

2.38.4. EYLEM ADI
Güvenli yerleşme tasarım rehberi.

2.38.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Kamusal alanlar ile toplumun kullanımına açık mekânların nitelikli, güvenlikli ve dezavantajlı grupların kullanımına elverişli ve riskleri azaltacak biçimde planlanması ve tasarlanmasına yönelik ilke, standart ve ölçütleri kapsayan rehber kitaplar ve yönetmeliklerin hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
BİB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Meslek Odaları	K, 2010-2012	B	KG

4.4. EKSEN 3 YERLEŞMELERİN EKONOMİK YAPISININ GÜÇLENDİRİLMESİ

TEMA / SEKTÖR ULUSAL STRATEJİ, BÖLGESEL EŞİTSİZLİKLERİN GİDERİLMESİ, KALKINMA VE PLANLAMA

HEDEF: BÖLGESEL KALKINMA İÇİN ÖNCELİKLE ULUSAL VE BÖLGESEL DÜZEYDE PLANLAMA VE KURUMSAL YAPILANMA POLİTİKALARININ VE YAKLAŞIMLARININ GELİŞTİRİLMESİ

STRATEJİ 3.1 Ulusal ve bölgesel düzlemde planlama sisteminin mekânsal planlama kademeleri ve bütünlüğü çerçevesinde yeniden tanımlanması

Ulusal Kalkınma Planlarının kararlarını mekânsallaştıran ve ulusal düzlemde saptanan politikalar doğrultusunda mevcut bölgelerin kalkınma politikalarında izlemesi gereken ilke ve önceliklerini belirleyen ULUSAL MEKÂNSAL VE BÖLGESEL GELİŞME STRATEJİSİ'nin (UMBGS) kapsamı, hazırlanma ve onay sürecinin kurumsal yapısının belirlenmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılması

Bu düzenlemeler yapılırken ULUSAL MEKÂNSAL VE BÖLGESEL GELİŞME STRATEJİSİ'nin bütünleşik olarak hazırlanacak ulusal mekânsal gelişme konusundaki ana kararları içeren ULUSAL MEKÂNSAL STRATEJİ ile birlikte her bölge için önceliklerin tanımlanacağı BÖLGESEL GELİŞME STRATEJİSİ'NDEN oluşması.

İçerik

ULUSAL MEKÂNSAL STRATEJİ belgesinin üç ana eksende mekânsal politikaları ve kararları içermesi;

Sürdürülebilir Çevre ve Doğal Kaynaklar konusunda temel politikaların oluşturulması ve ulusal düzlemde;

- Ekolojik açıdan hassas alanlar
- Eko-hizmet alanları
- Korunması gerekli doğal kaynaklar
- Bioçeşitlilik /endemik tür alanları
- Orman alanları
- Su kaynakları
- Risk gibi konulardaki ulusal mekânsal stratejilerin belirlenmesi

Sürdürülebilir Kalkınma'yı geçekleştirebilmek için,

- Ulaşım altyapısı
- Enerji altyapısı
- Bilgi altyapısı
- İletişim altyapısı
- Üretim altyapısı

konularında politikaların ulusal mekânsal düzlemde belirlenmesi

Etkin bir yerleşme düzeni ve ulusal mekânsal örüntü oluşturabilmek için ;

- Kırsal alanların potansiyellerini kullanarak farklı sektörlerde uzmanlaşmaları konusunda yol gösterecek politikaların saptanarak turizm konularında desteklenecek kırsal yerleşmeler, sanayi

konusunda gelişecek kırsal alanlar, tarım altyapısı ve tarımsal üretim açısından desteklenecek alanlar vb. Politikaların oluşturulması

- ESDP perspektifi de göz önüne alınarak çok merkezli bir mekânsal örüntünün oluşturulmasına yönelik ana kararların alınması
- Ulusal düzlemde yaşam kalitesinin artırılması için özellikle kamu hizmetlerinin dağılımına yönelik ana kararların mekânsallaştırılması

BÖLGESEL GELİŞME STRATEJİSİ'nin ulusal düzlemde belirlenen politikaların bölgesel ayrıştırmasını gerçekleştirerek her bölge için aşağıdaki başlıklarda bölgeler için ana önceliklerin saptanması;

Kalkınmanın yönlendirilmesi ve bölgelerin rekabet gücünün artırılması için;

- Uzmanlaşma alanlarının belirlenmesi
- İletişim altyapısı
- Bilgi altyapısı
- İnsan sermayesinin geliştirilmesi
- Yenilikçilik altyapısı
- Ulaşım altyapısı
- Üretim alanları

Bölgesel düzlemde ekolojik sürdürebilirliğin sağlanabilmesi için

- Kırsal alanlar/kırsal yapı
- Ekosistem hizmetleri
- Doğal kaynakların
- Kültürel değerler
- Enerji kaynakları
- Su kaynakları
- Yeşil alanlar/ormanlar/doğal peyzaj

Sosyo-mekânsal sürdürülebilirlik

- Nüfus/göç
- İşgücü/İstihdam
- Kentleşme

Mekânsal öncelikler

Bölgesel yerleşme örüntüsü

- Gelişme odakları
- Gelişme koridorları
- Ulaşım düğümleri
- Ulaşım kapıları/kıyılar

Yaşam kalitesi, Konut ve Kamu hizmetleri

Hazırlanma Süreci'nde

- DPT
- Bölge Gelişme Komitesi ve
- Mekânsal Planlanma İhtisas Komisyonu'nun yer alması

Onay

Hazırlanan Stratejinin YPK tarafından onaylanması

3.1.1. EYLEM ADI
Ulusal Mekânsal ve Bölgesel Strateji için yasal düzenleme

3.1.1. EYLEM AÇIKLAMASI

ULUSAL MEKÂNSAL VE BÖLGESEL GELİŞME STRATEJİSİ'ne yönelik yasal düzenlemelerin Strateji 3.1 de açıklanan kapsamda hazırlanması

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Diğer Bakanlıklar	K	B	MD, KG

3.1.2. EYLEM ADI
UMBG Stratejisi'nin hazırlanması

3.1.2. EYLEM AÇIKLAMASI

ULUSAL MEKÂNSAL VE BÖLGESEL GELİŞME STRATEJİSİ'nin hazırlanması; çalışma yönergesinin hazırlanması, içeriğin tanımlanması ve katılacak kurumların belirlenmesi

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT, Bölge Gelişme Komitesi ve Mekânsal Planlanma İhtisas Komisyonu	Yatırımcı Bakanlıklar	K	B	P

3.1.3. EYLEM ADI
UMBG Stratejisi için kurumsal düzenleme

1.3. EYLEM AÇIKLAMASI

ULUSAL MEKÂNSAL VE BÖLGESEL GELİŞME STRATEJİSİ'nin işleyiş biçimine ilişkin çerçevenin çizilmesi ve gerekli birimlerin oluşturulması

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT	YPK, Bölge Gelişme Komitesi ve Mekânsal Planlanma İhtisas Komisyonu	K	B	MD, KG

HEDEF: BÖLGE TANIM VE SINIRLARI İLE İBBS BÖLGELERİNİN ÖNERİ PLANLAMA SİSTEMİ KAPSAMINDA YENİDEN BELİRLENMESİ

STRATEJİ 3.2 Bölge tanım ve sınırlarının geliştirilerek İBBS bölgelerinin gözden geçirilmesi

Ulusal Stratejisi kapsamında bölge tanım ve sınırlarının, karar alma süreçlerine ve bölge planlarına temel oluşturacak biçimde yeniden tanımlanması; bu tanımlama kapsamında İBBS II bölgelerinin, bütünlük gösteren illerin bir araya getirilmesi ile yeniden belirlenmesi.

3.2.1. EYLEM ADI
İBBS bölgelerinin yeniden tanımlanması

3.2.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Yeni İBBS bölgeleri tanımlaması yapılırken TÜİK verilerinin ve illerde yer alan farklı aktörlerin görüşlerinin bir arada değerlendirerek iller arasındaki sosyo ekonomik ilişkilerin yoğunluğu da belirlenerek yeni İBBS Bölgelerinin oluşturulması Kentsel bölgelerin bu düzenlemede dikkate alınması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT, TÜİK	İlgili Bakanlıklar, Üniversiteler	K	B	MD, KG

3.2.2. EYLEM ADI
Kurumlar arası verilerin paylaşımı

3.2.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Farklı mekânsal düzeylerde standart, karşılaştırılabilir, güvenilir veri üretiminin ve kurumlar arası paylaşımın sağlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
TÜİK, DPT	Kamu Kuruluşları, Üniversiteler	O, 2013-2017	B	P

HEDEF: BÖLGESEL DÜZEYDE ETKİN PLANLAMA

STRATEJİ 3.3 Bölge Planlarının hazırlanması

Bölge düzeyinde hazırlanacak **BÖLGE PLANI'nın** Bölge Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanacak **Bölge Kalkınma Planı** ile bu planla bütünleşik olarak Bölge Merkezindeki Valilik bünyesinde oluşturulacak olan Bölge Planlama Birimi ve/veya İl Mekânsal Planlama Birimi tarafından 1/100.000 - 1/200.000 ölçekte hazırlanacak **Bölge Mekânsal Gelişme Planı** olarak iki ana bölümden oluşacak bir plan şeklinde tanımlanması öngörülmektedir.

Ana İlkeler;
Bölge Planlarının KALKINMA PLANLARI ve ULUSAL MEKÂNSAL VE BÖLGESEL GELİŞME STRATEJİSİ'nde belirlenen ana politikalar doğrultusunda hazırlanması öngörülmektedir.

İçerik

Bölge Planının bir bölümünü oluşturan BÖLGE KALKINMA PLANLARI'nda

- Büyüme ve Gelir artışı hedefleri ve ana politikalar
- İnsan gücü planlaması
- Ekonomik Sektörlere Yönelik Politikalar ve Araçlar
- Bilgi ve iletişim altyapısının güçlendirilmesi
- Sosyo Ekonomik yapıya ve kamu hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik politika ve araçlar

BÖLGE MEKÂNSAL GELİŞME PLANI'nda ise

Bölgesel kalkınmanın sağlanırken mekânsal gelişmenin de yönlendirilebilmesi için

- Sürdürülebilir Çevre ve Doğal Kaynaklar
- Sürdürülebilir Kalkınmanın Alt Yapısı
- Yerleşme düzeni ve bölgesel yerleşme örüntüsü

ana başlıklarında yapılacak çalışmalara dayalı 1/100 000 veya 1/200 000 ölçekli planların hazırlanması

Bölge Tanımı

Bölge planlarına temel oluşturacak şekilde mevcut İBBS II bölgelerinin irdelenerek bütünlük gösteren illerin bir araya getirilmesi ile bölgelerin yeniden belirlenmesi öngörülmektedir

Planlama Süreci

Plan katılımcı bir süreçle bölgede hazırlanmalı

Onay
İki ana bölümden oluşan plan YPK tarafından onaylanacaktır.

3.3.1. EYLEM ADI
Bölge Planı hazırlama ve uygulama süreci için mevzuat değişikliği

3.3.1. EYLEM AÇIKLAMASI

BÖLGE PLANI tanımının strateji 3.3 de açıklanan kapsamda yapılarak planlama mevzuatı çerçevesinde yeniden tanımlanması,

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Kalkınma Ajansları, Valilikler, İlgili Bakanlıklar	K	B	MD, KG

3.3.2. EYLEM ADI
Bölge Planlama sürecinde rol alacak birimler için yeniden yapılanma

3.3.2. EYLEM AÇIKLAMASI

BÖLGE PLANI hazırlama sürecinde rol alacak birimlerin tanımlanarak planlama sürecindeki yetki ve sorumlulukların belirlenmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Kalkınma Ajansları, Valilikler, İlgili Bakanlıklar,	K	B	MD

3.3.3. EYLEM ADI
Ulusal ve bölgesel planlama ve kurumsal yapılanma için mevzuatta uyumlaştırma

3.3.3. EYLEM AÇIKLAMASI

DPT koordinasyonunda ilgili düzenlemelerin yapılması bu kapsamda ilgili yasaların (İmar kanunu, DPT teşkilat kanunu, Kalkınma ajansları kanunlarının) gözden geçirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Valilikler, Kalkınma Ajansları	K	B	MD, KG

HEDEF: BÖLGESEL EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI

STRATEJİ 3.4 Bölgesel Eşitsizliklerin giderilmesi için ekonomik ve sosyal yeni politika ve araçların geliştirilmesi

Bölgesel eşitsizlikleri azaltabilmek amacıyla,

- Az gelişmiş bölgelerde insan ve sosyal sermayesini güçlendirilmesini
- Sosyal güvenlik ve çalışma alanlarındaki eşitsizliklerin giderilmesi
- Yoksullukla mücadelede eğitim ve istihdam programları geliştirilmesi
- Eğitim alanında bölgeler arası farklılıkların giderilmesi
- Sağlık ve sosyal güvenlik sistemindeki eşitsizliklerinin giderilmesi
- Eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlere yerinde erişimin sağlanması

3.4.1. EYLEM ADI
Bölgesel işgücü potansiyeli ve eğitim programları

3.4.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Bölge ölçeğinde potansiyel kaynakların tespiti ve istihdam alanları yaratılmasında bölgedeki işgücü potansiyeli ve öncelikli sektörlere uygun olarak eğitim programlarını yeniden yapılandırmak.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Kalkınma Ajansları	Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, DPT	K	B	MD, KG

3.4.2. EYLEM ADI
Bölgesel planlama uygulama araçlarının geliştirilmesi

3.4.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Az gelişmiş bölgelerdeki insan ve sosyal sermayeyi güçlendirmek, gelir artırıcı faaliyetleri geliştirmek, eylemleri özendirmek, farklı sosyal gruplar arasındaki ilişkileri güçlendirecek ve güven ortamı yaratacak araçları geliştirmek.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Kalkınma Ajansları, Valilikler	İlgili Bakanlıklar	K	B	MD

3.4.3. EYLEM ADI
Az gelişmiş bölgelerde sosyal güvenlik düzenlemeleri

3.4.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Sosyal güvenliğe yönelik yasal düzenlemeleri getirmek, az gelişmiş bölgelerde sağlanacak ayrıcalıkları belirlemek.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	DPT, Kalkınma Ajansları	K	B	MD, KG

3.4.4. EYLEM ADI
Gelir dağılımında dezavantajlılara öncelikli düzenlemeler

3.4.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Toplumun dezavantajlı kesimleri lehine uygulanan kamu transfer politikaları ile gelirin yeniden dağılımını sağlamak, vergi politikalarını gelir dağılımı gözetilerek yeniden düzenlemek.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT, Hazine,	Gelirler Genel Müdürlüğü	K	B	MD

3.4.5. EYLEM ADI
İnsan kaynaklarının geliştirilmesi

3.4.5. EYLEM AÇIKLAMASI

İnsan kaynakları altyapısının ve örgütlenme kapasitesinin geliştirilmesi için insan sermayesinin eksik olduğu yerlere öncelik verecek şekilde eğitim sağlık teknik altyapı eksikliklerinin tamamlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, DPT	İl Özel İdareleri, Valilikler, Belediyeler,	O	B	MD, KG, PÖ

HEDEF: YENİ POLİTİKA VE ARAÇLARLA DENGELİ BÖLGESEL KALKINMA

STRATEJİ 3.5 Dengeli bölgesel kalkınmanın gerçekleşmesine yönelik yeni politika ve araçların geliştirilmesi ve bu kapsamda bölgesel kalkınmayı gerçekleştirmek için;

- **Yatırım ortamının iyileştirilmesi,**
- **Yerel girişimciliğin ve KOBİ' lerin örgütlenmesine yönelik desteklerin oluşturulması**
- **Bölgesel düzeyde yeniden dağıtım mekânizmasının geliştirilmesi,**
- **Bölgesel yenilik sistemlerinin geliştirilmesi**.

3.5.1. EYLEM ADI
Kümelenmede teşvikler

3.5.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Mevcut kümelenmeleri tespit edip öncelikli sektörlere ilişkin teşvikler sağlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Kalkınma Ajansları	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Odaları, Üniversiteler, Sivil Toplum Örgütleri	K	B	MD, KG

3.5.2. EYLEM ADI
Güvenli yatırım ortamı

3.5.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Güvenli yatırım ortamının sağlanması amacıyla uygun kredi ve vergi politikaları belirlemek.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Hazine, DPT, Valilikler	Kalkınma Ajansları, Bankalar Birliği, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu	K	B	MD

3.5.3. EYLEM ADI
Girişimciliğin desteklenmesi

3.5.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Girişimciliği destekleme programlarını bölgelerin özelliklerine göre tanımlamak, mikro kredilendirme / risk sermayesi kolaylıkları sağlamak.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği,	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Kalkınma Ajansları	K	B	MD, KG

3.5.4. EYLEM ADI
Teşvik mevzuatının düzenlenmesi

3.5.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Her bölge için belirlenen işgücü potansiyelini ve öncelikli sektörlerine yönelik olarak teşvik araçlarını tanımlamak, teşvik mevzuatını bu çerçevede yeniden tanımlamak.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT, Hazine, Kalkınma Ajansları	Üniversiteler	K	B	MD, KG

3.5.5. EYLEM ADI
Bölgesel önceliklere göre bütçe hazırlamak

3.5.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Bölgesel düzeyde yeniden dağıtım mekânizmaları geliştirilmesi amacıyla yatırımcı kurum/kuruluşların belirlenen bölgesel öncelikler doğrultusunda bütçelerini hazırlamalarını sağlamak (ve yatırım programlarının düzenlenmesine yönelik idari ve finansal düzenlemeler yapmak).

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Başbakanlık, DPT	Yatırımcı Kamu Kuruluşları	O	B	MD, KG

3.5.6. EYLEM ADI
Bölgesel yenilik merkezlerini desteklenmesi

3.5.6. EYLEM AÇIKLAMASI
Bölgesel yenilik merkezlerinin kurulması, üniversite sanayi işbirliğinin sağlanması Ar-Ge teşviklerinin desteklenmesi Yeni teknolojilere uyum, yeni teknoloji yaratılması ve transferinde destek mekânizmaları tanımlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
TUBİTAK, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	Üniversiteler	O	B	KY, KG

HEDEF: KIRSAL KALKINMA

STRATEJİ 3.6 Kırsal kalkınmayı ve ekonomik gelişmeyi sağlamak için; kırsal alanda yerel üretim ve yerel istihdam odaklı ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi.

3.6.1. EYLEM ADI
Tarımsal üretimin çeşitlendirilmesi

3.6.1. EYLEM AÇIKLAMASI
Tarımsal üretimin çeşitliliğin artırılıp tarımın ekolojik ve organik nitelikte gelişimini özendirici teşvik mekânizmalarının oluşturulması ve AR-GE çalışmalarının desteklenmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve Çevre ve Orman Bakanlığı	Valilikler, İlgili Bakanlıklar	O	B	MD, KY, P

3.6.2. EYLEM ADI
Yöresel ürünleri korumak

3.6.2. EYLEM AÇIKLAMASI
Geleneksel ve yöresel ürünleri korumak ve rekabet üstünlüğü sağlamak amacıyla ürünlerin "coğrafi ürün işaretleme sistemi" ile tescil edilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Türkiye Patent Ofisi, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve Çevre ve Orman Bakanlığı	Valililer, Tarım İl Müdürlükleri	K	B	P

3.6.3. EYLEM ADI
Kırsal alanlarda istihdamı artırmak

3.6.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Kırsal alanda istihdamı artıracak tarımsal üretim, kırsal sanayi işletmeleri, turizm, geleneksel el sanatlarının özendirilmesi ve pazarlanması için gerekli altyapıların oluşturulması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, DPT	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Kalkınma Ajansları	K	YT	MD, KG

3.6.4. EYLEM ADI
Kırsal alanların özgünlüğünü korumak

3.6.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Kırsal alanların kendine özgü karakterinin, sahip olduğu değerleri tespit etmek, bu nitelikteki kırsal kalkınma projelerini hayata geçirmek ve bu projelerde Fon kullanım kapasitesini artırmak.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Kalkınma Ajansları, Valilikler	Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Üniversiteler	K	YT	MD; KG

HEDEF: ULUSAL STRATEJİ VE YATIRIM YERSEÇİMİ UYUMU

STRATEJİ 3.7 Sanayi, lojistik, serbest bölgeler, teknokent, endüstri bölgeleri ve ulaşım altyapısı gibi büyük yatırımlarının yer seçiminin ulusal strateji kapsamında ele alınması.

3.7.1. EYLEM ADI
OSB'lerin etkinliğini artırmak

3.7.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Sanayi yatırımların bölgedeki uygun OSB'lere yönlendirilmesi, mevcut OSB'lerde belirli doluluk oranlarına erişilmeden yeni sanayi alanları açılmaması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	Kalkınma Ajansları Sanayi ve Ticaret Odaları, Üniversiteler, Sivil Toplum Örgütleri	K	B	MD, KG

3.7.2. EYLEM ADI
Yatırımlarda katılımcı süreçlerin uygulanması

3.7.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Sanayi, endüstri bölgeleri, teknoloji geliştirme bölgeleri gibi yatırımlarının yer seçimi ve uygulanması boyutunda İlgili meslek ve kamu kuruluşları ve yerel yönetimler, üniversiteler, yatırımdan etkilenecek kesimlerin yer aldığı katılımcı süreçlerin tanımlandığı düzenlemelerin yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
DPT	Kalkınma Ajansları, Sivil toplum Kuruluşları, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, İlgili kuruluşlar	K	B	MD

3.7.3. EYLEM ADI
Ulaşım altyapı planlama ve uygulamalarında katılımcı süreçler uygulanması

3.7.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Ulaşım altyapı yatırımlarının yer seçimi ve uygulanması boyutunda İlgili meslek ve kamu kuruluşları ve yerel yönetimler, üniversiteler, yatırımdan etkilenecek kesimlerin yer aldığı katılımcı süreçlerin tanımlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Ulaştırma Bakanlığı	DPT, Sivil Toplum Kuruluşları, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, İlgili kuruluşlar	K	B	KG

3.7.4. EYLEM ADI
Yatırım kararlarında SÇED analizleri ve seçeneklerin değerlendirmelere katılması

3.7.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Yatırım yer seçimi süreçlerinde kapasite, kullanım, stratejik kentsel çevresel etki değerlendirme analizlerinin olası alternatiflerini de içerecek şekilde gerçekleştirilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Çevre ve Orman Bakanlığı	Yatırımcı Kamu Kuruluşları, Üniversiteler	K	B	MD; KG

3.7.5. EYLEM ADI
Tarım ve orman alanlarının amaç dışı kullanılmaması

3.7.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Ulusal strateji kapsamında, yatırım yer seçimi süreçlerinde, tarım ve orman alanlarının amaç dışı kullanımının engellenmesi ve korunmasına yönelik yasal düzenlemelerin yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Tarım ve Çevre ve Orman Bakanlığı	Üniversiteler	O	B	MD

HEDEF: YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARI VE ÇEVRE DUYARLI DÜZENLEMELER

STRATEJİ 3.8 Mekânsal planlamanın her aşamasında doğal enerji sistemlerini, enerji verimliliğini, yenilenebilir enerji kullanımını özendiren, yerel enerji kaynak ve potansiyellerini değerlendiren, çevre duyarlı yerleşme dokularını ve yapılaşma biçimlerini esas alan düzenlemelerin yapılması.

3.8.1. EYLEM ADI
Enerji projelerinde kaynak ve bölgesel potansiyellere dikkat edilmesi

3.8.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Enerji projelerinin yer seçiminde projelerin bölgedeki kaynaklar ve bölgenin gelişme potansiyeli üzerindeki etkilerinin incelenmesi ve bölge planlama ile sorumlu kuruluşların görüşü ve onayının sağlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler, Sivil Toplum Örgütleri	K	B	MD, KG

3.8.2. EYLEM ADI
Yenilenebilir enerji projelerinin desteklenmesi

3.8.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Yenilenebilir Enerji Üretimi, kullanımı ve uygulanmasına ilişkin yasal düzenleme yapılması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı	Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları	K	B	MD

3.8.3. EYLEM ADI
Alternatif enerji kaynaklarının desteklenmesi

3.8.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Alternatif enerji kaynaklarının teşvik edilmesi ve desteklenmesi, yenilenebilir enerjiler için KW başına bireysel teşviklerin çıkarılması, alternatif enerji çalışmalarına bütçe ayrılması ve yerel ölçekte geliştirilecek rüzgar, jeo-termal, bio-gaz, güneş enerjisi gibi girişimlere teşvik verilmesi.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Hazine, Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı	DPT, Çevre ve Orman Bakanlığı Sivil toplum Kuruluşları, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, İlgili kuruluşlar	K	B	MD

3.8.4. EYLEM ADI
Güneş/doğal enerji planlama ölçütlerinin geliştirilmesi

3.8.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Yerleşim alanlarında enerji etkin Ulusal güneş/doğal enerjili planlama ve tasarım ölçütlerinin hazırlanması.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı	Üniversiteler	K	B	P

4.5. EKSEN 4 YERLEŞMELERİN TOPLUMSAL YAPILARININ GÜÇLENDİRİLMESİ

TEMA / SEKTÖR GÖÇ

HEDEF GÖÇÜ AZALTMAK VE DESENİNİ DEĞİŞTİRMEK, GÖÇ VEREN KESİMLERİ GÜÇLENDİRMEK

STRATEJİ 4.1 Göçün önlenmesine yönelik mekânsal önlemlerin geliştirilmesi; kırsal kesimlerin çekiciliğinin artırılması, merkez köyler ve benzer uygulamaların yaygınlaştırılması.

4.1.1. EYLEM ADI

Merkez köylerin, benzeri yerleşme tiplerinin ülke mekânsal stratejilerine uygun olarak tanımlanması ve kurumsallaştırılması

4.1.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Merkez köylerin, kent köylerin, tarım kentlerin ve benzerlerinin işlevsel özelliklerini ve tanımlarını ülke mekânsal stratejilerine bağlı olarak yasalarla belirlemek, bu hususta mevzuat oluşturmak

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Tarım ve Köy İşleri, İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlıkları, DPT	Diğer Bakanlıklar	KISA (2010-2012)	B	MD ve KY

4.1.2. EYLEM ADI

Merkez köyler ve benzeri yerleşme tiplerinin yaygınlaştırılması

4.1.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Merkez köy, köy kent, tarım kentleri uygulamalarının yaygınlaştırılmak, ekonomik ve toplumsal gelişme önlemleri ile geliştirmek

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Tarım ve Köy İşleri, İçişleri Bakanlıkları	İlgili Bakanlıklar	0RTA (2013-2017)	B	KY

STRATEJİ 4. 2 Göçün önlenmesine yönelik ekonomik önlemlerin geliştirilmesi, küçük ve orta ölçekli kentlerle kırsal kesimlerde ekonomik faaliyetlerin özendirilmesi ve istihdamın artırılması.

4.2.1. EYLEM ADI

Küçük ve orta ölçekli yerleşmelerin desteklenmesi

4.2.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Yatırım teşviklerini ve yabancı sermayeyi yoğun göç veren şehir ve bölgelerdeki yatırımlara; özellikle küçük ve orta ölçekli kentlere yönlendirmek

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Devlet Planlama Teşkilatı, Hazine Müsteşarlığı	Maliye Bakanlığı ve İlgili Bakanlıklar	KISA (2010-2012)	B	MD ve KY

4.2.2. EYLEM ADI

Sürdürülebilir ve istihdam hacmi yüksek ekonomik sektörlerin özendirilmesi

4.2.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Yatırım ve teşvikleri sürdürülebilir üretim kollarına ve istihdam hacmi yüksek sektörlere yönlendirmek

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Devlet Planlama Teşkilatı, Hazine Müsteşarlığı	İlgili Bakanlıklar	KISA (2010-2012)	B	MD ve KY

4.2.3. EYLEM ADI

Ekonomik kümelenmelerin teşvik edilmesi

4.2.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Kırsal alanda entegre üretim, kümelenme ve kooperatifler yoluyla üreticileri teşvik etmek

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Devlet Planlama Teşkilatı; Hazine Müsteşarlığı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	İl Özel İdareleri, Kooperatifler ve Kooperatif Birlikleri	KISA (2010-2012)	B	MD ve KY

4.2.4. EYLEM ADI

Tarım ve tarımsal sanayinin özendirilmesi

4.2.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Kırsal yerleşmeler ile küçük ve orta boy kentlerde; tüm alt faaliyet dalları itibarıyla tarım sektörünü, tarımsal sanayi ve organik tarımı teşvik etmek

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	Sivil Toplum Kuruluşları, Hazine Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilatı,	KISA (2010-2012)	B	MD ve KY

4.2.5. EYLEM ADI

Kırsal kesimde tarım dışı ekonomik faaliyetlerin özendirilmesi

4.2.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Agro ve eko turizm ve geleneksel el sanatlarının gelişmesinin sağlanmak, bunlara ilişkin eğitim programları hazırlamak ve özellikle kırsal kesimde yaşayanların tarıma dayalı alt faaliyet dallarında beceri ve ustalık bilgisi düzeyini yükseltmek

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı,	Kültür ve Turizm Bakanlığı, İl Özel İdaresi, Sivil Toplum Kuruluşları	KISA (2010-2012)	B	MD ve KY

STRATEJİ 4.3 Göçün önlenmesine yönelik sosyal önlemlerin geliştirilmesi; kırsal kesimlerde yaşam ve mekân kalitesinin artırılması

4.3.1. EYLEM ADI

Kırsal alanlarda yol, teknik altyapı ve sosyal donatılar için yeterli kaynak yaratılması

4.3.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Kırsal alanlarda ve göç veren yerlerde altyapı; yol, su, pis su, tele sistemler ve sosyal tesisler yapımı için yeterli kaynak ayırmak ve gerçekleştirmek

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
İl Özel İdareleri, Köye Hizmet Götürme Birlikleri, Türk Telekom, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı	Merkezi Hükümetin Bölge ve İl Müdürlükleri	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	KY

TEMA / SEKTÖR SOSYAL BÜTÜNLEŞME

HEDEF: KENTSEL ALANLARDA HER TÜRLÜ İKİLİ YAPIYI GİDERMEK, TOPLUMSAL DAYANIŞMA, BÜTÜNLEŞME VE HOŞGÖRÜYÜ ARTIRMAK

STRATEJİ 4.4 Kentsel alanlarda var olan ikili mekânsal yapının bütünleştirilmesi, farklı toplumsal katmaların yerleşme alanlarında; alt ve üstyapı tesislerinin eksiksiz yapılması, kentsel hizmet sunum farkının olmaması, mekân ve yaşam koşulları arasındaki farkın azaltılması

4.4.1 EYLEM ADI

Göç alan yerleşmelerde ve kesimlerde "Toplum Merkezleri" kurulması,

4.4.1 EYLEM AÇIKLAMASI

Kentlerde zorunlu göç kitlesinin yoğun yaşadığı mahallelerde "Toplum Merkezleri" kurmak, bu tesisler için asgari nüfus büyüklüğü saptamak, tesislerde çalışanları eğitmek,

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler, İl Özel İdareleri	Milli Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı İlgili Devlet Bakanlıkları, STK lar	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	KY

4.4.2 EYLEM ADI

Kente yeni gelenlerin (yeni kentlilerin) uyum sorunlarını giderilmesi, çok yönlü uyum programlarının uygulanması

4.4.2 EYLEM AÇIKLAMASI

Göçle kente gelenlerin eğitimlerini, bilinç düzeylerini artırmak ve kent yaşamına uyumlarını hızlandırmak için çok yönlü kurslar ve kampanyalar düzenlemek

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Milli Eğitim Bakanlığı, İlgili Devlet Bakanlıkları, İl özel İdaresi ve Belediyeler	İçişleri Bakanlığı ve Sivil Toplum Kuruluşları	KISA (2010-2012)	B	KY

4.4.3 EYLEM ADI

Toplumsal bütünleşme konulu bilimsel araştırmaların yapılması ve proje önerisi geliştirilmesi

4.4.3 EYLEM AÇIKLAMASI

Toplumsal bütünleşmeyi artıracak üst ölçekli mekânsal politikalar ve alınması gerekli önlemler konusunda bilimsel araştırmalar yapmak ve sonucu ilgililere duyurmak

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Devlet Planlama Teşkilatı ve Üniversiteler	Diğer İlgili Bakanlıklar, STK lar,	KISA (2010-2012)	B	P

4.4.4 EYLEM ADI

Toplumsal ayrışmayı ve mutenalaşmayı önleyecek fiziki plan önlemlerinin araştırılması için proje hazırlanması

4.4.4 EYLEM AÇIKLAMASI

Kent ölçeğinde yapılacak mekânsal planlarda toplumsal ayrışmayı ve mutenalaşmayı önleyecek fiziki plan önlemlerinin neler olduğunu araştırmak ve sonuçlarını planlama yapan kurum ve kuruluşlara duyurmak

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler	İlgili Bakanlıklar	KISA (2010-2012) ve 0RTA (2013-2017)	B	P

STRATEJİ 4.5 Dışlanma, ötekileşme ve ayrımcılığın önlenmesi ve sosyal bütünleşmenin sağlanması için; kentsel yaşam kültürünü geliştirme ve kamuoyunu bilinçlendirmek üzere yasal düzenlemeler yapılması, kamuoyunun ve sivil inisiyatifin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi,

4.5.1.EYLEM ADI

Toplumsal hizmet sunumlarında katkı paylarının azaltılması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması

4.5.1.EYLEM AÇIKLAMASI

Sağlık ve eğitim başta olmak üzere toplumsal hizmet sunumlarında katkı payının azaltılması veya kaldırılması hizmet alımını kolaylaştıracak ve sosyal bütünleşmenin sağlanmasına katkı sağlayacaktır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Maliye Bakanlığı	Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı	KISA (2010-2012)	B	MD ve KY

4.5.2. EYLEM ADI

Sağlık sigortasının toplumun tüm kesimlerini kapsaması için ilgili yasada düzenleme yapılması

4.5.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Toplumun hiçbir kesiminin genel sağlık sigortasının dışında kalmaması için ilgili Kanunun yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Sağlık Bakanlığı ve İlgili Bakanlıklar	KISA (2010-2012)	B	MD ve KY

4.5.3. EYLEM ADI

Demokratik katılım mekanizmaların güçlendirilmesi için ilgili yasada düzenleme yapılması

4.5.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Farklı toplumsal kesimlerin yer alabileceği demokratik katılım mekanizmalarını güçlendirmek, kent konseylerini yeniden örgütlemek

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
İçişleri Bakanlığı,	İlgili Bakanlıklar, Üniversiteler, belediyeler, İl Özel İdareleri ve STK' lar	KISA (2010-2012)	B	MD ve KY

4.5.4. EYLEM ADI

Kent konseylerinin yeniden düzenlenmesi ve örgütlendirilmesi,

4.5.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Kent konseylerini düzenleyen mevzuatı gözden geçirmek, katılımı daha yaygın ve tüm toplumsal kesimleri kapsayan biçime getirmek, diğer yerel yönetimlerde de benzer katılım mekanizmalarını oluşturmak önem arz etmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
İçişleri Bakanlığı ve Belediyeler,	İl Özel İdareleri	KISA (2010-2012)	B	MD ve KY

4.5.5. EYLEM ADI

Kent yaşamı, kent kültürü ve yaşam kalitesi konusunda geniş kapsamlı kampanyalar düzenlenmesi

4.5.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Kent yaşamı, kent kültürü ve yaşam kalitesi konusunda kamuoyu bilinçlendirme kampanyaları düzenlemek; kampanya kapsamında, eğitim programları gerçekleştirmek, broşür, afiş vb. çalışmaları, TV ve diğer iletişim araçları ile kamuoyuna erişmek ön görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Medya Kuruluşları, Belediyeler, İl Özel İdareleri	Meslek Odaları, Sivil Toplum Kuruluşları	KISA (2010-2012)	B	KG

STRATEJİ 4.6 İşsizlik, yoksulluk, sosyal güvence yoksunluğu ve çalışma alanındaki eşitsizlikler gibi ekonomik nedenlerden kaynaklı dışlanma ve ayrımcılığın giderilmesi

4.6.1. EYLEM ADI

Çalışan yoksul kesimin ücretlerinin yeniden düzenlenmesi

4.6.1.EYLEM AÇIKLAMASI

Formel sektörde istihdam edildiği halde gelir düzeyleri düşük olan "çalışan yoksul" kesimin, asgari ücretleri belirleyen yasal düzenlemeleri gözden geçirmek

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Maliye Bakanlığı	KISA (2010-2012)	YATIRIM BÜTÇESİ	MD

4.6.2. EYLEM ADI

Kayıt dışı çalışmanın önlemesi,

4.6.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Çalışma koşullarını iyileştirmek ve kayıt sisteminin yeniden düzenlemesi için önlemler almak, kayıt lı çalışma sistemini güçlendirmek, kayıt dışı çalışmayı önlemek amaçlanmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Diğer İlgili Bakanlıklar	KISA (2010-2012)	B	MD ve KY

4.6.3. EYLEM ADI

Sosyal Bütünleşmeyi sağlamak üzere bütüncül bir İstihdam Programı hazırlanması

4.6.3. EYLEM AÇIKLAMASI

İstihdamı artırıcı önlemleri ve sektörleri belirlemek, istihdamı artırıcı ekonomik teşvikleri tespit etmek ve uygulamak, işsizliği azaltılmak için Bakanlıklar arası entegre bir program hazırlamak ve uygulamak,

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Başbakanlık ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Diğer İlgili Bakanlıklar	KISA (2010-2012)	B	KY

4.6.4. EYLEM ADI

Kadın istihdamını artırmak için gerekli düzenlemelerin yapılması, kadına sosyal hizmet sunumlarının sağlaması, beceri ve eğitim seviyelerinin yükseltilmesi için düzenleme yapılması

4.6.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Kadınların eğitim, beceri ve ustalık bilgisi düzeyini yükseltmek, kadınların ekonomik faaliyetlere katılımını artırmak hedeflenmektedir. Yoksul mahallelerde, çocukların ve aile büyüklerinin bakımını ücretsiz veya düşük ücretli yaşlı gündüz bakım evi, kreş ve anaokullarının açılması yoluyla kadınların üzerinden alacak, bu şekilde kadının istihdama katılımının kolaylaştırılması sağlanacaktır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Diğer İlgili Bakanlıklar ve Sivil Toplum Kuruluşları	KISA (2010-2012)	B	KY

TEMA / SEKTÖR DEZAVANTAJLI GRUPLAR, ÖZEL İHTİYAÇ GRUPLARI, KENT YOKSULLUĞU

HEDEF TÜM DEZAVANTAJLI GRUPLARA POZİTİF AYRIMCILIK UYGULAMAK, BU GRUPLARIN ULAŞIM DAHİL TÜM KENTSEL HİZMET SUNUMLARINDAN KOLAYCA YARARLANABİLMESİ İÇİN PLANLAMA, PROJELENDİRME, YAPIM VE İŞLETME AŞAMALARINDA GEREKLİ TÜM ÖNLEMLERİ ALMAK

STRATEJİ 4.7 Kentsel mekânların, ulaşım-toplu taşım araçlarının, binaların, açık-yeşil alanların, altyapıların; engelli, yaşlı, hareket kısıtlılığı olan özel ihtiyaç grupları gibi toplumun tüm kesimlerinin de kullanabileceği biçimde planlama, projelendirme ve tasarım çalışmalarında dikkate alınarak tüm dezavantajlı gruplar için erişilebilirliğinin artırılması.

4.7.1. EYLEM ADI

Ulaşım sistemlerinin dezavantajlı grupların gereksinmelerine göre düzenlenmesi

4.7.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Ulaşım sistemlerinin planlama ve tasarımında dezavantajlı grupların gözetilmesi önemli bir bütünleşik öneridir. “Herkes için Kent” sloganı bugünün gündeminde yoğun olarak yer tutmaktadır. Bu kapsamda uluslararası çalışmalarla geliştirilen ilke ve esaslar dikkate alınmalıdır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Belediyeler,	İlgili Diğer Bakanlıklar Üniversiteler, STK lar, Özürlüler İdaresi Başkanlığı	KISA (2010-2012) ORTA (2013-2017)	B	KY VE KG

4.7.2. EYLEM ADI

Açık alanların dezavantajlı grupların gereksinmelerine göre düzenlenmesi için mevzuat değişikliğinin yapılması

4.7.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Kamuya açık alanların, park ve bahçelerin ve benzerlerinin dezavantajlı grupların rahatça kullanımına açık hale getirilmesi ve işletilmesi, buna ilişkin mevzuatın düzenlenmesi ve uygulamanın denetlenmesi,

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı,	Belediyeler, STK lar, Özürlüler İdaresi Başkanlığı	KISA (2010-2012) ORTA (2013-2017)	B	KY VE KG

4.7.3. EYLEM ADI

Engelsiz yaya ulaşımının sağlanması için proje ve kılavuz hazırlanması

4.7.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Yayaya ve özel ihtiyaç gruplarına öncelik veren treatuar, refüj, vb. düzenlemelerde TSE'nin getirdiği ölçütlerin esas alınması ve İmar Yönetmeliklerinin bunlara uygunluğunun sağlanması ve denetlenmesi, yaya ulaşımına ilişkin engelsiz/evrensel tasarım konusunda bir kılavuzun Üniversitelerle birlikte bilimsel, teknolojik, araştırma ve geliştirme birimleri tarafından hazırlanarak tüm yerel idarelere dağıtılması,

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri, STK lar, Özürlüler İdaresi Başkanlığı	KISA (2010-2012) ORTA (2013-2017)	B	P ve Kılavuz Hazırlanması

4.7.4. EYLEM ADI

Mekânsal düzenleme ve planlamada dezavantajlı gruplara özel standart ve kılavuz hazırlanması ve eğitim verilmesi

4.7.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Planlama çalışmalarında ve tüm mekânsal düzenlemelerde dezavantajlı gruplarının ve özel ihtiyaç sahiplerinin gereksinmelerine özel önem verilmesi, TS 12576 ve diğer standartların imar planlarına yansıtılabilmesi amacıyla yerel yönetimlerde eğitimler verilmesi

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri STK lar, İlgili Bakanlıklar, Özürlüler İdaresi Başkanlığı	KISA (2010-2012)	B	KY

4.7.5. EYLEM ADI

Konut tiplemesi tasarımı ve yapında dezavantajlı grupların dikkate alınması ve çeşitli mali programlarla ile desteklenmesi için düzenleme yapılması

4.7.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Toplu konut alanlarında tek kişilik hane halkları, dar gelirli tek ebeveynler, özürlüler, gençler ve yaşlılar için kiralık konut dahil konut sunumunun ve barınma imkanlarının çeşitlendirilmesi ve çeşitli ve çeşitli mali programlarla ile desteklenmesi

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
TOKİ, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Yurtkur, Özürlüler İdaresi Başkanlığı	Belediyeler ve Özel Sektör,	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	KY

4.7.6. EYLEM ADI

Doğal afet ve yangınlarda dezavantajlı grupların güvenliği için düzenleme yapılması

4.7.6. EYLEM AÇIKLAMASI

Doğal afet ve yangınlar karşısında engellilerin ve yaşlıların güvenli bir biçimde tahliye edilebilmesi için gerekli düzenleme ve bilgilendirme çalışmalarının ilgili kurumlarca yapılması ve denetlenmesi,

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Türkiye Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Belediyeler ve Özel İdareler, Kızılay, STK' lar ve Üniversiteler, Özürlüler İdaresi Başkanlığı	KISA (2010-2012)	B	KY VE KG

4.7.7. EYLEM ADI

Gençlerin yaşama katılımımın geliştirilmesi ve istihdam olanakları sağlanması

4.7.7. EYLEM AÇIKLAMASI

Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımlarına İlişkin Avrupa Şartı'nın onaylanması ve uygulanması gerekmektedir. Genç işsizliğinin azaltmaya yönelik proje fonları oluşturulması, genç girişimcileri destekleme programları geliştirilmesi, staj programları ve mesleki eğitim programları uygulanması, bünyelerinde meslek okulları kuran fabrikalara özel vergi teşviki sağlanması ve benzer istihdam artırıcı önlemlerin alınması hedeflenmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve İlgili Devlet Bakanlıkları	İçişleri Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	K	ÖK	KG

STRATEJİ 4.8 Sosyal hizmete gereksinim duyanların (yalnız yaşayan muhtaç kişiler, yaşlılar, yalnız ebeveynler, sokak çocukları, engelliler ve diğer dezavantajlı gruplar) belirlenerek, temel gereksinimlerinin yerel yönetimler öncülüğünde ve eşgüdümünde karşılanması, bu grupların kent yaşamına ve ekonomisine kazandırılması;

4.8.1. EYLEM ADI

Dezavantajlı grupların nesnel ölçütlerle belirlenmesi araştırma yapılması

4.8.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Belediyelerin ve ilgili merkezi hükümet birimlerinin hane halkı araştırması yaparak sosyal hizmet ihtiyacı içinde olan kişilere hizmet vermesi,

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler, İlgili Bakanlıklar	STK lar	KISA (2010-2012)	B	KY ve KG

4.8.2. EYLEM ADI

Profesyonel sosyal hizmet sunumu için düzenleme yapılması

4.8.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Aile ortamında yaşlıya bakım amacıyla aileye mali yük getirmeyen bütünleşik profesyonel hizmet desteği sağlanması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü	İlgili Bakanlıklar	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017) ve UZUN (2018-2023)	B	KY ve KG

STRATEJİ 4.9 Kent yoksulluğunun azaltılabilmesi için; bütünleştirilmiş iyileştirme, mesleki eğitim ve beceri kazandırma programlarına öncelik verilmesi, istihdam olanaklarının sağlanması, evsizlik riskini önleyici tedbirlerin alınması,

4.9.1. EYLEM ADI

Yoksulluğun belirlenmesi ve nesnel veri tabanı oluşturulması

4.9.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Yoksulluk sınırı altında yaşayan hanelerin kentlerde ve kırsal alandaki dağılımına ve farklı kurumların yaptığı ayni ve nakdi sosyal yardımlara ilişkin bilgilerin birbirleri ile irtibatlı biçimde kullanılması için ortak ve kapsamlı bir veri tabanının kurulması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü ve İlgili Bakanlıklar	Belediyeler, STK lar	KISA (2010-2012)	B	KY, KG, P

4.9.2. EYLEM ADI

Yoksullara nakdi destek sağlanması için düzenleme yapılması

4.9.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Hanelere objektiflik ve muhtaçlık kriterlerine göre nakit transferi sağlanması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Valilikler, Belediyeler, İl Özel İdareleri ve STK lar	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	KY, KG

4.9.3. EYLEM ADI

Çalışan çocuklar ve sokak çocukların gözetilmesi için düzenleme yapılması

4.9.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Çalışan çocuklara yönelik olarak eğitim desteği ve entegre koruma programları yapılması, sokak çocuklarına yönelik koruma programlarının geliştirilmesi, eğitim ve sağlık güvencesinin sağlanması, Çocuk yoksulluğunun önlenmesi için okula katılım, beslenme ve temel sağlık hizmetlerine erişim sağlanması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü, Belediyeler, İl Özel İdareleri	İlgili Bakanlıklar	KISA (2010-2012)	B	P KY

4.9.4. EYLEM ADI

Geri dönüşe yönelik maddi konuların düzenlenmesi

4.9.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Köye geri dönenlere yönelik olarak maddi konuların düzenlenmesi; mülkiyet haklarının tesisi ve 5233 sayılı "Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun" yoluyla tazminat verilmesine devam edilmesi,

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı ve İçişleri Bakanlığı	İlgili Bakanlıklar	KISA (2010-2012)	B	KY, KG

TEMA / SEKTÖR HİZMETE ERİŞİM

HEDEF TOPLUMUN TÜM KESİMLERİNİN KAMUSAL KAYNAK VE KARARLARA EŞİT ERİŞİMİNİ SAĞLAMAK

STRATEJİ 4.10 Toplumun tüm kesimlerinin kamu hizmetlerine eşit erişiminin sağlanması ve yurttaşlık haklarının korunması

4.10.1. EYLEM ADI

Vatandaşlık ve kentli hakları konusunda bilinç oluşturulması düzenleme yapılması

4.10.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Vatandaşların sahip oldukları haklar konularında bilinçlendirilmesi, yaşam çevrelerine sahip çıkmaları, karar süreçlerine katılımları ile ilgili programlar hazırlanması ve kentli haklarına ilgili yasal düzenlemelerde yer verilmesi öngörülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Milli Eğitim Bakanlığı, RTÜK, TRT Belediyeler	Ulusal ve Yerel Yayın Kuruluşları, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	KG

4.10.2. EYLEM ADI

Temel haklar ve uluslar arası sözleşmeler çerçevesinde iş yerlerinde iş sağlığının ve iş güvenliğinin sağlanması için düzenlemeler yapılması

4.10.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Çalışma barışını sağlamak, sağlıklı ve güvenli çalışma ortamlarını oluşturmak, tüm çalışanların ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin sosyal güvenceye sahip olmalarını sağlamak hedeflenmiştir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bak.	DPT, ÇGM, İş Sağlığı ve Güv. Gn. Md.	KISA (2010-2012)	B	KG

4.10.3. EYLEM ADI

Yargıya erişmede güçlük yaşayan kesimlere kolaylıklar sağlanması,

4.10.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Yargıya erişme güçlüğü yaşayan vatandaşlara hukuki ve maddi destek sağlamak, yargı kurumlarına başvurma ve hal arama sürecinde; bilgi, beceri ve maddi gücü olmayan vatandaşlara yardımcı olmak, bu süreci kolaylaştırmak, toplumsal adalet ve güven ortamını sağlamak amaçlanmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Adalet Bakanlığı	Meslek birlikleri, Odalar ve STK lar	KISA (2010-2012)	B	KG

4.10.4. EYLEM ADI

Ortak kullanım alanlarına ve toplu taşım sistemlerine erişimin kolaylaştırılması,

4.10.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Ortak kullanım alanlarına toplu taşıma sistemleri ve yaya erişimini kolaylaştırmak, kent çeperlerindeki araç park yerleri planlamak ve inşa etmek ve "park-et-bin" sistemini yaygınlaştırmak,

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Valilikler ve Belediyeler	Toplu Taşım Kuruluşları	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	KG

4.10.5. EYLEM ADI

Yerinde eğitim için üst ve alt yapının geliştirilmesi için düzenleme yapılması

4.10.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Taşımalı eğitim sisteminin gözden geçilmesi, uzun mesafeleri okul servisleriyle ortaya çıkan güvenlik, trafik, çevre kirliliği sorunlarının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Milli Eğitim Bakanlığı	Valilikler	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	KG

TEMA / SEKTÖR TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ

HEDEF KADINLARIN TOPLUMSAL VE EKONOMİK YAŞAMA KATILIMINI SAĞLAMAK VE CİNSİYET AYIRIMCILIĞINI ÖNLEMEK

STRATEJİ 4.11 Kadınların toplumsal ve ekonomik yaşama katılımını sağlayacak ve cinsiyet ayırımcılığını giderecek politikalar geliştirilmesi

4.11.1. EYLEM ADI

Kadın okuryazarlığının ve kız çocukların okullaşma oranının artırılması.

4.11.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Eğitimin her kademesinde kız çocukların okullaşma oranını ve kadın okuryazarlığı oranı artırmak, kadınlara genel haklar konusunda eğitim vermek, eğitimcileri, eğitim programlarını ve materyallerini toplumsal cinsiyete duyarlı hale getirmek, kız çocuklarının ve kadınların eğitim düzeyini yükseltmek yurttaşlık hakları hakkında bilgilendirilmek hedeflenmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Milli Eğitim Bakanlığı	DPT, KSGM, YÖK, Üniversiteler	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	KG

4.11.2. EYLEM ADI

Mikro kredi olanaklarını artırmak için düzenleme yapılması

4.11.2. EYLEM AÇIMLAMASI

Var olan kredi/mikro kredi uygulamasını yaygınlaştırmak, ulaşılabilir kılmak, eşit dağılımını ve sürdürülebilirliğini sağlamak amaçlanmıştır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ve BDDK Başkanlığı	KSGM, İŞKUR, Yerel Yönetimler, Sosyal Güvenlik Kurumu, SHÇEK, TÜİK Valilikler, (İl Özel İdareleri), Sos. Yar. Ve Day.Gn.Md	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	KG

TEMA / SEKTÖR KATILIM

HEDEF KENTLİLERİN MEKÂNSAL PLANLAMA SÜREÇ VE KARARLARINA KATILIMINI SAĞLAMAK

STRATEJİ 4.12 Halkın mekânsal planlama sisteminin her aşamasında, kararlara ve uygulama projelerine katılımını sağlamak

4.12.1. EYLEM ADI
Yönlendirici katılım kılavuzları hazırlanması

4.12.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Diğer ülkelerin başarılı deneyimlerini incelemek, ülkemizdeki katılım süreçlerine yönelik süreç ve yöntem tanımlamaları yapmayı kolaylaştıracaktır

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler	Yerel yönetimler	KISA (2010-2012)	B	MD- Kılavuz Hazırlanması

4.12.2. EYLEM ADI

Katılımın internet ortamında sağlanması

4.12.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Bilgi sahibi olmadan karar süreçlerine katılmak anlamlı olmayacaktır, bu nedenle sürece ilişkin tüm belgelerin internet ortamını da kullanarak paylaşılmasını sağlamak, katılımın etkin ve olumlu sonuçlanması için gereklidir

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel yönetimler	Meslek odaları	KISA (2010-2012)	B	KG

4.12.3. EYLEM ADI

Katılım süreçlerinin bir üst plan kademesince izlenmesi

4.12.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Katılım süreçlerinin, yasalarda öngörüldüğü usul ve esaslara uygun olarak gerçekleştirildiğinin denetlenmesi bu süreçlerin kurumsallaşması için gereklidir

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Meslek odaları	KISA (2010-2012)	B	MD-KG

TEMA / SEKTÖR KATILIMCI YÖNTEM VE YAKLAŞIMLARIN KURUMSALLAŞMASI

HEDEF KATILIM SÜREÇLERİNİN İÇSELLEŞTİRİLMESİNİ, KURUMSALLAŞMASINI VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİ SAĞLAMAK

STRATEJİ 4.13 Katılım ilke, esas, standart ve yöntemlerinin köy/mahalle ölçeğinden başlayarak, kentsel/bölgesel/ulusal düzeylerde belirleyecek bir kurumsal yapının oluşturulması

4.13.1. EYLEM ADI

Dezavantajlı grupların katılımı

4.13.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Yürürlükteki mevzuatta tüm toplumsal kesimlerin katılım süreçlerindeki temsiliyetinde yetersizlikler vardır, bu nedenle öncelikle temsiliyet düzeyinin arttırılması ve etkin katılım süreçlerini mümkün kılan yeni yasal düzenlemeler gereklidir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel Yönetimler, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı	Üniversiteler, TMMOB, sivil toplum öğeleri	KISA (2010–2012)	B	MD

4.13.2. EYLEM ADI

Ulusal katılım eğitimi programı

4.13.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Katılım kültürünün içselleştirilebilmesi için yerel yönetimlerde her düzeyde görev yapan çalışanların ve karar vericilerin eğitilmesi gereklidir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı	TODAİE	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	KG

4.13.3. EYLEM ADI

Başarılı katılımcılık örneklerinin ödüllendirilmesi

4.13.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Hangi yerel yönetimin katılımcılık açısından ne ölçüde başarılı olduğunun saptanması ve bunun da kentlilere duyurulması gereklidir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
İçişleri Bakanlığı,	Valilikler ve STK'lar	KISA (2010–2012) ve ORTA (2013–2017)	B	KG

4.13.4. EYLEM ADI

"Kentli Sendikacılığı" sisteminin geliştirilmesi için mevzuat düzenlemesinin yapılması

4.13.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentlilerin haklarını genişletecek, tanıtacak ve bu hakları örgütlü bir biçimde savunacak oluşumların varlığı, bu hakları güvenceye alacaktır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
İçişleri Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bak.	KISA (2010–2012) ve ORTA (2013–2017)	B	MD

4.13.5. EYLEM ADI

MEB müfredatına, katılım kültürüne ilişkin derslerin alınması yönünde düzenleme yapmak

4.13.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Eğitimin her kademesinde, bizzat eğitim ve öğretimin de katılımcı bir süreçle gerçekleştirilmesini sağlayacak ve katılım kültürünün ilköğretimden başlayarak öğrencilere aktarılması, gelecekte bu öğrencilerin aktif birer yurttaş olmasını sağlayacaktır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
MEB, YÖK	Üniversiteler,	KISA (2010-2012)	B	KG

4.13.6. EYLEM ADI

Kent rehberlerinin hazırlanması

4.13.6. EYLEM AÇIKLAMASI

Yerel yönetimlerce, kente dair bilgilerin, projeler hakkında bilgilerin ve kentli haklarının içerildiği, güncel broşürlerin, rehberlerin hazırlanması, kentlinin kentine dair duyarlılığını da arttıracak ve sahiplenmesini sağlayacaktır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel Yönetimler, İçişleri Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler, (TMMOB) Meslek Odaları, STK lar	KISA (2010-2012)	B	KG

4.13.7. EYLEM ADI

Mahalle Muhtarlarının, apartman ve site yönetimlerinin, yerel yönetimlerde etkinliğinin artırılması

4.13.7. EYLEM AÇIKLAMASI

Günümüzde mahalle muhtarları, apartman ve site yönetimi yalnızca o birimle sınırlıdır, bu yönetim birimlerinin birbirleriyle ve kent yönetimiyle ilişkilendirilmesi, katılım süreçlerinin de etkinliğini arttıracaktır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Valilikler, Mahalle muhtarları, Yerel yönetimler	Site ve apartman yöneticileri	KISA (2010-2012)	B	KG

TEMA / SEKTÖR SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ GELİŞTİRİLMESİ

HEDEF KATILIM KÜLTÜRÜNÜN ARTTIRILMASI AMACIYLA SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ KAPASİTELERİNİ GELİŞTİRMEK

STRATEJİ 4.14 Sivil inisiyatifin desteklenmesi ve etkin rol almasının teşvik edilmesi, katılım kültürünün gençleri de özendirecek biçimde genişletilmesi

4.14.1. EYLEM ADI

STK larla ilgili yasal altyapının geliştirilmesi

4.14.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Doğal, kültürel, mimari mirasın korunması, gençlik ve kent sorunlarının çözümüne yönelik etkinliklerde bulunan sivil toplum örgütlerinin etkinliklerinin arttırılmasında hukuki desteğin sağlanması, var olan sivil toplum örgütlerinin güçlenmesini ve yenilerinin kurulmasını sağlayacaktır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler, İçişleri Bakanlığı,	STK'lar	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	KG-MD

TEMA / SEKTÖR KENT KÜLTÜRÜ

HEDEF KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI VE KENT KÜLTÜRÜNÜN, KENTLİLİK BİLİNCİNİN VE AİDİYET DUYGUSUNUN GELİŞTİRİLMESİ

STRATEJİ 4.15 Kültür birikimimizin ve aidiyet duygusunun içselleştirilmesini sağlayacak eğitim programlarının geliştirilmesi, kentsel kültürel mekânların ve etkinliklerin oluşturulması ve kent kültürünü, kentli haklarını koruyan bir mekânsal planlama anlayışının geliştirilmesi

4.15.1. EYLEM ADI

Yerelliği ön plana çıkaran yeni bir kentsel planlama ve düzenleme anlayışının yerleşmesi

4.15.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Günümüz planlama pratiğindeki imar planlama anlayışı yerel mimari, kültürel değerlere duyarsız, kimliksiz kentler oluşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle öncelikle bu anlayışın değişmesi gerekmektedir. Monoton, ızgara plana sahip yapı adaları yerine, topografyaya uygun, özgün mimari ve kültürel kimlikle uyumlu, sokak ve mahalle yaşamını yeniden oluşturan tasarım anlayışına geçiş gereklidir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı,	Kültür ve Turizm Bakanlığı Üniversiteler, Meslek odaları, yerel yönetimler, ilgili diğer bakanlıklar	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	MD

4.15.2. EYLEM ADI

Kentlilik bilincinin içselleştirmesi

4.15.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentlilerin yaşadıkları kentin tarihi, sahip olduğu mimari mirası, geçmiş dönemlerden kalan kentsel dokuları, gelenek, görenekleri hakkında bilgi sahibi olmaları, o kente sahip çıkmaları ve aidiyet duygusu geliştirmeleri açısından çok önemlidir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel yönetimler, Milli Eğitim Bakanlığı, YÖK	Uzman kuruluşlar, aileler, yurt dışı işbirliği	KISA (2010-2012)	B	KG

4.15.3. EYLEM ADI

Yerel yönetimlerin kentlileşme sürecine katkısı

4.15.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Yerel yönetim kadrolarını, kent kültürü ve bilinci oluşturmaya yönelik olarak, diğer paydaşlarla ortak biçimde projeler geliştirmek konusunda eğitmek, benimsenen hedeflerin hayata geçirilmesi açısından gereklidir. Bu donanıma sahip olan yerel yönetimler, gerek bilinç geliştirmeye, gerekse de koruma, sağlıklaştırma ve yerel kalkınmaya dair projeler geliştirebileceklerdir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel yönetimler	Mesleki örgütlenmeler ve sivil toplum örgütleri, üniversiteler	KISA (2010-2012)	B	KG

4.15.4. EYLEM ADI

Kente ve kültürüne ait bilgi ve belgelerini ilgili kurum, kuruluş ve kişilerden toplayarak, kent arşivleri oluşturmak

4.15.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentlerimizin tarihine, sahip olduğu doğal, kültürel ve mimari mirasa, gelenek ve göreneklerine, eski kentlilere dair bilgi ve belgeler genellikle farklı kişi ve kurumlarda saklanmaktadır. Bu bilgi ve belgelerin kent arşivlerinde bir araya getirilmesi, korunması ve tüm araştırmacıların ve kentlilerin bilgisine sunulması, kentlilik bilincinin oluşturulmasında çok önemlidir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel yönetimler	Kültür Turizm Bak. STK lar, üniversiteler, Meslek odaları, koleksiyoncular	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	KG

4.15.5. EYLEM ADI

Kent müzeleri arasında sergileme ve eser değişimi

4.15.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Farklı kent müzelerinde çalışan kadroların ortak programlar aracılığıyla eğitilmeleri, ortak sergi, toplantı vb. yapabilmeleri, kentlilerin diğer kentler ve onların sahip olduğu kültürel değerler hakkında da bilgi sahibi olmalarını sağlayacaktır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Yerel yönetimler	Kültür Turizm Bakanlığı ve İller Bankası Genel Müdürlüğü	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	KG

TEMA / SEKTÖR KENTLİLİK BİLİNCİ, TOPLUMSAL BİLİNÇ, KENTLİ HAKLARI

HEDEF KENTLİLERDE AİDİYET DUYGUSU, KENTLİLİK BİLİNCİNİ ARTIRMAK , KENTLİ HAKLARI VE KÜLTÜREL MİRASA İLİŞKİN KONULARDA FARKINDALIK YARATMAK, TOPLUMSAL UZLAŞI, HOŞGÖRÜ VE DAYANIŞMAYI SAĞLAMAK, GELENEKLERİ KORUMAK VE PAYLAŞMAK İSTEMLERİNİ YAYGINLAŞTIRMAK

STRATEJİ 4.16 Kentsel yaşama uyum sağlanması ve bu yaşam tarzının benimsetilmesi ve kentsel değerlere tüm yönleri sahip çıkılmasını sağlamak üzere toplumsal kampanyalar ve eğitim programları düzenlemesi,

4.16.1. EYLEM ADI

Kentlilik bilincini artırmak için kamuoyu kampanyaları

4.16.1. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentlilik bilincinin artırılması için her türlü ortamı kullanarak, her yaş ve gelir grubuna hitap edecek kampanyalar yapmak hedeflenmiştir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Milli Eğitim Bakanlığı, Belediyeler, Üniversiteler, STK lar	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ve İlgili Diğer Bakanlıklar	KISA (2010-2012)	B	KG

4.16.2. EYLEM ADI

Örgün ve yaygın eğitimle kentlilik bilinci oluşturmak

4.16.2. EYLEM AÇIKLAMASI

Farklı yaş gruplarına verilecek örgün ve yaygın eğitim programları erişmek öngörülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Milli Eğitim Bakanlığı	Valilikler ve STK lar	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	KG

4.16.3. EYLEM ADI

Kentsel ve mekânsal yaşam kalitesi konusunda kamuoyu oluşturmak, kampanyalar düzenlemek

4.16.3. EYLEM AÇIKLAMASI

Yaşam kalitesi, yaşam kalitesi göstergeleri konusunda toplumu bilgilendirmek, bilinç düzeyini ve bunlara olan ilgi ve talebini artırmak amaçlanmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
İçişleri Bakanlığı, Medya Kuruluşları	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Yerel yönetimler ve STK lar	KISA (2010-2012)	B	KG

4.16.4. EYLEM ADI

Proje ve planlanma sürecinde yaşam kalitesini ve başarı göstergeleri

4.16.4. EYLEM AÇIKLAMASI

Plan ve projelerin geliştirme sürecinde, yaşam kalitesi ve hizmet sunumuna ilişkin başarı göstergelerini oluşturmak, (BEPER, Urban Audit, Kentsel Göstergeler Kılavuzu ve benzeri gibi,) bunları yapabilmek için Kamu İhale Kanunu ve yerel yönetimler mevzuatında gerekli düzenlemeleri yapmak,

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Kamu İhale Kurumu ve Belediyeler	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve STK lar	KISA (2010-2012) ve ORTA (2013-2017)	B	KG

4.16.5. EYLEM ADI

Kentli haklarının yasal çerçevesinin oluşturulması

4.16.5. EYLEM AÇIKLAMASI

Yeni yasal düzenlemelerde kentli haklarının ön plana çıkarılması, bu hususun imar mevzuatında yer alması öngörülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İlgili Bakanlıklar	KISA (2010-2012)	B	KG

4.16.6. EYLEM ADI

Toplumsal bilinç yaratmak için STK lar arasında ağ oluşturulması

4.16.6. EYLEM AÇIKLAMASI

Kentleşme, Kentlilik ve benzer konular üzerinde çalışan STK ların ağ oluşturmaları, işbirliği yapmaları

SORUMLU KURULUŞ	İLİŞKİLİ KURULUŞLAR	ÖNCELİK VE SÜRE	FİNANSMAN	EYLEM TÜRÜ
İçişleri Bakanlığı ve STK lar	Meslek odaları ve Birlikler, Sendikalar	KISA (2010-2012)	B	KG

5.UYGULAMA ve İLETİŞİM STRAEJİSİ

5.1. Giriş - Ön Açıklamalar

Toplumsal gelişme ve değişimi amaçlayan çalışmaların ya da kurumsal ve yasal değişiklik öngören düzenlemelerin ilgililer ve kamuoyu tarafından benimsenmesi ve gerçek hayata geçirilmesi için; **öngörülenlerin paydaşlara iyi anlatılması ve karşılığında da paydaşlar tarafından iyi anlaşılması gerekmektedir.** Bu gerçek **KENTGES İletişim ve Uygulama Stratejisinin çıkış noktasını oluşturmakta ve karşılıklı etkileşim ve ortak anlayışı sağlamak için bir takım faaliyet ve kampanyaların gerçekleştirilmesi** zorunlu olmaktadır.

KENTGES genelde hatlarıyla planlama, özel olarak da mekânsal planlama sisteminde köklü değişiklikler ön görmektedir. Bunların gerçekleşmesi için iyi tasarlanmış bir iletişim ve uygulama programına gereksinme duyulacaktır.

KENTGES öngörüleri günümüze dek katılımcı bir süreç ile elde edilmiştir. Bu bağlamda; Kentleşme Şurası'nın Türkiye'de katılımcı yaklaşımın iyi bir örneği olduğuna inanılmaktadır. Şura sonrasında KENTGES kapsamında da 3 Atölye Çalışması ile ilgili hemen tüm paydaşların görüşleri alınmaya çalışılmıştır.

Bu yaklaşımın sürdürülmesi; **bu bağlamda KENTGES kapsamında öngörülenlerin gerçekleşmesi için ilgili tüm taraflarla görüşmelerin sürdürülmesi, konuların karşılıklı müzakere edilmesi, gelişmelerin kamuoyuna duyurulması ve mal edilmesi öngörülmektedir.**

Öngörülen değişimler çok sektörlüdür. Bu nedenle, çalışmalarda doğal olarak ortaya çoklu bir kurumsal yapı çıkmaktadır**. Çalışmanın paydaşları; merkezi ve yerel hükümet kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, meslek odaları olarak çeşitlenmektedir.**

Başarılı sonuçlar alınabilmesi için, öncelikle paydaşların tipleme ve tanımlarının yapılması, KENTGES öngörülerini gerçekleştirme sürecinde önemi ve yükümlülüklerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Kullanılacak iletişim araç ve ortamları paydaş tanımlarına ve tiplemelerine göre değişecektir. Çok farklı kurumsal adresin bulunduğu KENTGES'de, ortak anlayış ve ortak akıl arayışlarında hemen tüm iletişim ve anlatım araçları kullanılacaktır. Bunlar;

a) Kamuoyu yoklamaları, anketler vb.
b) Yüz yüze görüşmeler / müzakereler
c) Odak grup toplantıları
d) Arama Konferansları
e) Katılımcı karar toplantıları
f) Bilimsel toplantılar, Sempozyumlar
g) Diğerleri, olarak özetlenebilir.

KENTGES iletişim stratejisinin saptanmasında iki aşama önem taşıyacaktır ve iletişim stratejisi farklılaşacaktır.

İlk aşama KENTGES ile öngörülenlerin gerçekleşmesi sürecidir. Bu aşamada pek çok kuruluş yasal ve kurumsal düzenleme yapacak, konuları gözden geçirecek, kapasite artırımına gidilecektir. Bu aşamada yeni bir mekânsal planlama anlayış ve yaklaşımının yerleşmeye başlaması beklenmektedir.

İkinci aşamada; iki önemli husus üzerinde durulacaktır. Bunlardan ilki, yeni mekânsal planlama sistemine ilişkin olarak paydaşların, meslek adamlarının beceri düzeylerinin artırılması ve ustalık bilgilerinin geliştirilmesidir.

İkincisi ise yukarıdaki konular itibarı ile gerçekleştirilen değişikliklerden sonra yapılan iş ve işlemlerde elde edilen başarının ölçülmesidir. İletişim ve uygulama stratejisi bu ikisine göre farklılaşacaktır.

5.2. KENTGES ile Önerilen Düzenlemeler Öncesi İletişim Programı

5.2.1 Amaçlar;

KENTGES öngörülerinin farklı kuruluşlarca benimsenmesi ve içselleştirilmesi aşamasında aşağıdaki temel amaçlar iletişim programını yönlendirecektir.

a) Planlama ile ilgili kurum ve kuruluşların, bu kuruluşta çalışanların, akademik kuruluşların ve tüm meslek adamlarının; KENTGES ile öngörülen yeni sisteme uyumlarının sağlanması,
b) Yeni sistemin izlenmesi ve değerlendirilmesi, "başarı ölçümü"nün yapılması, gerekirse gözden geçirilmesi ve sistemin olgunlaştırılması,
c) Kurumsal benimseme düzeyinin artırılması,
d) Sivil inisiyatifin önerileri benimseme düzeyinin artırılması
e) Konunun kamuoyu gündemine gelmesi, kamuoyunca benimsenmesi, konular hakkında farkındalık yaratılması

5.2.2. Paydaş ve Hedef Kitle Tanımları

Daha önce değinildiği gibi; paydaş tanımları uygulanacak işletişim stratejisi ve araçları açısından önem taşımaktadır. Aşağıdakiler önemli paydaşlar olarak ortaya çıkmaktadır.

a) Kamu kurum ve kuruluşları, özellikle mekânsal planlama yetkine sahip olan kuruluşlar,
b) Birlikler ve Meslek Odaları
c) Üniversiteler,
d) Sivil Toplum Örgütleri (STK lar)

5.2.3 Yöntemler ve Kullanılacak Araçlar

Yukarıda açıklanan önemli paydaşlarla aşağıdaki araçlarla iletişim kurulabilecektir.

a) Sunumlar - KENTGES'e destek sağlamak üzere, Bakanlar Kurulu üyelerine, TBMM Komisyon üyelerine ve üst düzey karar yöneticilerine yapılacaktır.
b) Kurumlar arası görüşmeler/ müzakereler - ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile yapılacaktır.
c) Katılımcı Karar Toplantıları - kamu kurum ve kuruluşları ve meslek odaları ile yapılacaktır.
d) Bilimsel Toplantılar - ağırlıklı olarak üniversiteler, araştırma enstitüleri ve meslek odaları ile yapılacaktır.
e) Sempozyumlar, Açık Oturumlar ve benzer diğerleri - geniş katılımlı toplantılar olarak düzenlenecektir.

Bu çalışmalar, kamuoyu aydınlatma kampanyaları ile tamamlanacaktır.

5.2.4 Kamuoyunun Aydınlatılması ve KENTGES'in Anlatılması Araçları

Kamuoyunun aşağıda açıklanan araçlarla aydınlatılması, KENTGES'e olan ilginin sıcak tutulması öngörülmektedir.

a) Medya yolu ile anlatım, TV ve radyo programları ve açık oturumlar,
b) Yazılı ve görsel medyaya malzeme sağlanması,
c) Basın konferansları - KENTGES kapsamında elde edilen önemli başarıların kamuoyuna duyurulması
d) Basın bildirileri - düzenli aralıklarla gelişmelerin duyurulması
e) KENTGES internet sayfasının kurulması ve sürekliliğinin ve tazeliğinin sağlanması,

KENTGES'in kurumsal yapılanmasını tamamlaması, planlama aktörleri arasında görev ve yetki dağılımın gözden geçilmesi, yasal ve mali düzenlemelerin tamamlanması ve kurumsal kapasitelerin artırılması ile KENTGES iletişim stratejisinin birinci aşaması tamamlanacaktır.

5.3. KENTGES ile Önerilen Düzenlemeler Sonrası Yeni Mekânsal Planlama Sisteminin Kurulmasından Sonra İletişim Programı

Bu aşamada; öncelikle, yeni mekânsal planlama sistemine ilişkin olarak paydaşların, meslek adamlarının beceri düzeylerinin artırılması ve ustalık bilgilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Ardından, gerçekleştirilen değişikliklerden sonra yapılan iş ve işlemlerde elde edilen başarı ölçülecektir.

5.3.1 Amaçlar

Bu iletişim stratejisi uygulama programının ikinci aşamasında, ağırlık kurumsal ilişki ve eşgüdümün sürekli kılınmasına, KENTGES ile elde edilen yeni yapılanma ve planlama pratiğinin başarı ölçüm sonuçlarının duyurulmasına verilecektir.

a) Planlama ile ilgili kurum ve kuruluşların, bu kuruluşta çalışanların, akademik kuruluşların ve tüm meslek adamlarının; KENTGES ile öngörülen yeni sisteme uyumlarının sağlanması,
b) Yeni sistemin izlenmesi ve değerlendirilmesi, "başarı ölçümü"nün yapılması, gerekirse gözden geçirilmesi ve sistemin olgunlaştırılması,
c) Kurumsal benimseme düzeyinin artırılması,
d) Sivil inisiyatifin önerileri benimseme düzeyinin artırılması,
e) Konunun kamuoyu gündemine gelmesi, kamuoyunca benimsenmesi, konular hakkında farkındalık yaratılması

5.3.2. Paydaş ve Hedef Kitle Tanımları

KENTGES'in uygulama aşamasının paydaşları, kurumsallaşma aşaması paydaşlarına benzer olacaktır. Önemli paydaşlar aşağıda gösterilmiştir.

a) Kamu kurum ve kuruluşları, mekânsal planlama ile yetkilendirilen kuruluşlar
b) Birlikler ve Meslek Odaları
c) Üniversiteler
d) Sivil Toplum Örgütleri (STK lar)

5.3.3 İletişim ve Eğitim Yöntem ve Araçlar

Uygulama aşaması eğitim ve motivasyon programları ve izleme-değerlendirme ve başarı ölçüm programları oluşacaktır. Bunlardan izleme-değerlendirme ve başarı ölçümü, çok daha kapsamlı olması ve bir yönetim süreci gerektirmesi nedeni ile KENTGES'in Yönetimi başlığı altında ayrıca incelenmiştir.

5.3.3.1 Eğitim Seminerleri, Motivasyon ve Meslek İçi Eğitim Programları

KENTGES ile öngörülen yeni planlama sisteminin ana hatları, kurumsal dayanakları, öngörülen sistemin süreç ve aşamaları, bu sisteme ilişkin planlamanın planlaması ve planlamanın yönetimi gibi adlandırılabilecek aşamaları, planlamanın sürekliliği gibi hususların bir dizi eğitim ve yönlendirme programları ile paydaşlara ve meslek adamlarına verilmesi öngörülmektedir.

Eğitim seminerleri ve motivasyon programları mekânsal planlama yapan birimlerin teknik elemanlarına, meslek adamlarına verilecektir. Bu programların

a) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından kurumların yönetici ve teknik kadrolarına,
b) Birlikler ve Meslek Odaları tarafından meslek adamlarına,
c) Üniversiteler tarafından akademik kadroya, öğrencilere ve meslek adamlarına verilmesi öngörülmektedir.

5.3.3.2 Bilimsel Toplantılar, Sempozyumlar, Açık Oturumlar

KENTGES'in uygulama aşamasında da, bilimsel ve teknik tartışmalara konu olacaktır. Bu eleştiri, görüş, katkı ve beklentiler ile yeni mekânsal planlama sistemi gelişecek ve kendini yenileyecektir.

a) Katılımcı Karar Toplantıları - kamu kurum ve kuruluşları ve meslek odaları ile yapılacaktır.
b) Bilimsel Toplantılar - ağırlıklı olarak üniversiteler, araştırma enstitüleri ve meslek odaları ile yapılacaktır.
c) Sempozyumlar, Açık Oturumlar ve benzer diğerleri - geniş katılımlı toplantılar olarak düzenlenecektir.

5.3.3.3 Kamuoyu İletişim Ortam ve Araçları

Uygulama aşamasında elde edilen gelişmeler kamuoyu ile paylaşılacaktır. Bu paylaşım ve aktarımın araçları aşağıda gösterilmiştir.

a) Medya yolu ile anlatım, TV ve radyo programları açık oturumlar
b) Basın konferansları
c) Basın bildirileri
d) Web sitesi ile açıklamalar.

5.4. KENTGES'in Yönetimi - Organizasyonel Düzenlemeler

KENTGES kapsamında öngörülen sürecin yönetimi, denetimi ve izlenmesi karmaşık bir süreçtir. Yukarıda açıklandığı gibi, çok sayıda paydaşla teması, kurumsal görüşmeleri, medya ili ilişkileri, kamuoyu oluşturma programlarını ve kampanyaları gerektirmektedir. Bu sürecin yönetilmesi gerekmektedir.

Pek çok benzer projede olduğu gibi, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı bünyesinde bir Proje Yönetim Birimi (PYB) kurulması gündeme gelmelidir.

KENTGES'in uygulama aşamasında da, etkin bir proje yönetimine gereksinme duyulacaktır. Proje ile öngörülenlerin gerçekleşmesi farklı kurumsal görüşmeyi ve özellikle gelişmelerin izlenmesini ve yönlendirmesini, başarının ölçülmesini gerektirmektedir.

5.4.1 KENTGES Proje Yönetim Birimi (PYB) Kuruluşu, Görevleri ve İşleyişi

KENTGES Koordinasyonu Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmiştir. Önerilerin kurumsallaştırılması ve uygulaması aşamasında da bu Genel Müdürlük tarafından yürütülmelidir.

5.4.1.1 Proje Yönetim Birimi (PYB) Görev ve Yetkileri

Proje Yönetim Birimi, özel amaçlı, çok belirgin yükümlülükleri olan, vakit kısıtları fazla ve hedefe yönelmiş bir birim kurgusu içinde ele alınmalıdır. Bu nedenle alışıla gelen kurum-içi organizasyonel yapı ve raporlama sisteminin dışında ele alınmalıdır.

Böyle bir anlayış içinde; bir özel birimin kuruluşu tasarlanmaktadır.

a) KENTGES'i Projesini; kabul görmüş eğilimlere ve tüm yasal düzenlemelere uygun olarak; genel anlamı ile yönetmek,
b) KENTGES'i geliştirmek, gerektiğinde gerekçelerini belirlemek kaydı ile revize etmek, yeni strateji ve eylemler eklemek, bazı strateji ve eylemleri iptal etmek, benzer diğerlerini yapmak,
c) Konu ile ilgili personelin "görev tanımları"nı belirlemek, buna göre istihdamını sağlamak, üst düzeyde verim almak için gerekli düzenlemeleri yapmak ve benzer diğer personel politikalarını saptamak ve uygulamak,
d) Bir "İş Programı" kapsamında yapılan işleri izlemek, periyodik olarak izlemek, değerlendirmek ve raporlamak, başarısını ölçmek, bunlara bağlı olarak gerekli değişiklik ve düzenlemeleri yapmak,
e) KENTGES'i alacağı kurumsal yetkiler çerçevesinde; 3. şahıslar nezdinde, yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek,

5.4.1.2 Proje Yönetim Birimi (PYB) Personeli

Proje Yönetim Biriminin çekirdek kadrosu; Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü'nden temin edilmelidir. Bununla birlikte; konunun önemi gözetilerek ve dış dünya ile bağıntıları dikkate alınarak, Dış İlişkiler birimi başta olmak üzere; diğer birimlerden de personel PYB de görevlendirilebilir. PYB' ne ayrıca, dışarıdan personel alımı gündemde olmalıdır.

5.5. KENTGES'in Performans Yönetimi, Başarı Ölçütleri ve Başarı Ölçümü

KENTGES Sürdürülebilir Kentsel Gelişme İçin Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı Hazırlanması II. Aşama Projesi, başarı ölçüm (performans) yönetimini kendi bünyesinde uygulamalıdır. Kurumsal yapıda köklü değişimler öngören bir projenin başka türlü uygulama şansı bulamayacağı açıktır.

Proje kapsamında tüm önerilerin nasıl geliştiğinin izlenmesi, gerekirse gözden geçirilmesi gerekmektedir. Projenin eriştiği noktadaki başarı düzeyi, bir kısım başarı ölçütlerinin geliştirilmesi ve nesnel biçimde başarının ölçülmesi ile olanaklıdır.

5.5.1. Başarı Ölçütleri

Başarı ölçütlerinin belirlenmesi, projenin ana eksenleri ve kamu kesiminin eylem alanları ile örtüşmelidir.

Kamu kesiminin eylem alanları ana hatları ile belirlidir. Bunlar özetle; yasal düzenlemeler yapmak, kurumsal/organizasyonel düzenlemeleri gerçekleştirmek, yapılacak işler için mali olanak ve finansman sağlamak, akçalı konularda düzenlemeler yapmak, kurumsal kapasiteyi ve insan kaynaklarının geliştirmek, yeni planlama anlayış ve yaklaşımlarını yapılacak yasal ve teknik düzenlemelerle halim kılmaktır.

Başarı ölçütleri; kamu kesiminin bu yetki ve yükümlülükleri gözetilerek, stratejik tema ve hedef temelli olarak saptanmıştır. Bunlar ilerde PYB tarafından gözden geçirilecek ve geliştirilecektir. Bir örnek olarak aşağıdaki Tablo'da başarı ölçüm sisteminin temel bileşen ve girdileri sunulmaktadır.

Süreç göstergelerinin üç bileşeni vardır. Bunlar; süreç, girdi ve çıktı olarak tanımlanır. Süreç göstergeleri, usullere ne ölçüde uyulduğuyla ilgili bilgi sağlarlar.

- **Ölçülebilir olmalıdır-** göstergeler nicel anlamda ifade edilebilmelidir;
- **Strateji temelli olmalıdır-** göstergeler hedeflere ulaşılıp ulaşılmadığını göstermek üzere; politika hedeflerine göre geliştirilmelidir;
- **Mevcut verilere dayalı olmalıdır -** mümkün olduğunca göstergeler, kullanımı hızlandırma ve maliyeti en aza indirme bakımından güvenilir nitelikteki hazır verilere dayandırılmalıdır;
- **Kolay elde edilebilir -** veri toplamanın hemen ardından geliştirilebilen göstergeler, bunun için uzun zaman gerektirenlerden daha yararlıdırlar;
- **Benimsenmiş ölçütlerden oluşmalıdır.** - göstergeler, kullanıcıları tarafından anlaşılmalı ve benimsenmelidir;
- **Kolay anlaşılabilir olmalıdır -** göstergeler, geniş bir kesimin anlayabilmesini olanaklı kılacak yalın bir biçimde açıklanmalıdır;
- **Karşılaştırma olanağı vermelidir.** - göstergeler, bölgeler, programlar ya da ülkeler arasında karşılaştırmalara olanak tanıyacak biçimde standartlaştırılmalıdır;
- **Dengeli olmalıdır -** göstergeler objektif, hem olumlu hem de olumsuz etkilerin ölçümüne olanak tanımalıdır.

Başarı ölçütleri de kamu kesiminin bu yetki ve yükümlülükleri gözetilerek düzenlenmiştir. Kamu kurumları aşağıdaki Tablo'da gösterilmiştir.

Merkezi Yönetim Kuruluşları

a) Çevre ve Orman Bakanlığı
b) Kültür ve Turizm Bakanlığı
c) İçişleri Bakanlığı
d) Milli Eğitim Bakanlığı

e) Sağlık Bakanlığı
f) Tarım ve Köy işleri Bakanlığı
g) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
h) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
i) Devlet Bakanlıkları
j) Devlet Planlama Teşkilatı
k) Türkiye İstatistik Kurumu
l) Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü
m) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
n) Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
o) Diğerleri

Yerel Yönetim Kuruluşları
a) Valilikler
b) Kaymakamlıklar
c) İl Özel İdareleri
d) Belediyeler

Ayrıca; Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları ve Meslek Odaları yer almaktadır.

Tablo 9: Başarı Ölçütlerine Örnekler

Gerçekleşme ve Başarı Ölçülecek Konu	**Nesnel Ölçüt**	**Veri Kaynağı**	**Nesnel Doğrulama Ölçütü**
Yasal Düzenlemeler • Yasalar, • Yönetmelikler, • Genelgeler	Düzenlenmenin Yapılması	Yasal Düzenlemeyi Yapacak Birim	Resmi Gazetede Yayınlanma Tarihi veya Genelgenin gün ve sayısı
Kurumsal/Organizasyonel Düzenlemeler	Öngörülen Kurumların Kurulması ve İşler Hale Getirilmesi	Organizasyonel Düzenlemeyi Yapacak Birim	Kurumun/Birimin Kurulmasına İlişkin Resmi Gazete veya Yazışmanın gün ve sayısı veya resmi web sitesi benzer diğerleri
Mali Düzenlemeler • Kaynak Yaratımı • Kaynak Aktarımı • Yerel Vergi Toplanması • Benzer Diğerleri	• Öngörülen Kaynağı Yaratılması • Öngörülen Kaynağın Aktarılması • Yerel Vergilerin Toplanması • Benzer Diğerleri	Konuya İlişkin Yasal Düzenlemeyi Yaparak Kaynak Yaratımı ve Aktarımını Sağlayacak Birim(ler)	Konuya İlişkin Yasal Düzenlemelerin yayınladığı Resmi Gazete veya ilgili yazışmanın gün ve sayısı veya ilgili kuruluşların bütçesi(leri)
Planlama Yaklaşım ve Anlayışının Değişmesi	• Öngörülen Planlama Sistematiğinin ve Anlayışının Yasal Düzenlemelerde Yer Alması • Yeni Yaklaşımı Açıklayıcı Kılavuz ve El kitaplarının Basımı,	İlgili yaklaşımın ana hatlarını yasa ve yönetmeliklere, kılavuz ve el kitaplarına koyacak birim(ler).	• Düzenlemelerin Yapıldığına ilişkin Resmi Gazete veya Yazışmanın gün ve sayısı, • Basılan kılavuz ve el kitapları,

	• Yeni planlama yaklaşımının planlarda Fiilen Yer Alması		• Yeni planlama yaklaşımını uygulayan kurum ve elde edilen plan sayısı
İnsan Kaynaklarını Geliştirme, Eğitim vb.	• Kurumsal Yapıda Öngörülen Birimlere Yapılan Atamalar ve Bu Birimlerin Düzenlenmesi, • Meslek-içi Eğitim Seminerleri • Üniversitelerde Akademik Programda Yapılan Değişiklikler, • Benzer Diğerleri	• Konuya İlişkin Düzenlemeyi Yapacak Birimler, • Meslek Odası • Üniversiteler • Benzer Diğerleri	• Kurumsal Yeni Personel Ataması Yapılan Birim Adedini Açıklayan İstatistiki Kayıtlar, resmi web siteler, • Meslek Odalarının Kayıtları, Faaliyet Raporları, web siteleri • Üniversitelerde Düzenlenen Ders ve Program Sayısı Kayıtları (Akademik Programlar), web siteleri • Benzer Diğerleri

5.5.1.1. Başarı Ölçümünün Sıklığı ve Raporlanması

Ölçümleme düzenli aralıklarla yapılacaktır. Ölçümleme ilke olarak yıl ortası ve yıl sonu olarak ilke olarak 6 ayda bir yapılacaktır. Yılsonu yapılacak ölçümleme sonuçları Yılık Faaliyet Raporu'nda yer alacak ve bu Raporun temelini teşkil edecektir. Ayrıca, önemli bir gelişme olması durumunda başarı ölçümü yenilenmeli ve raporlanacaktır.

Ölçümlerin internet sitesi ve diğer araçlarla kamuoyuna duyurulması önerilmektedir.

5.5.1.2. Gelişmelerin Sorgulanması ve Giderilmesi

KENTGES kurumsallaşma aşamasında, izleme-değerlendirme ve başarı ölçüm süreci sonunda bazı sorunlarla kuşkusuz karşılaşacaktır. Bunların bir kısmı aşağıda özetlenmiştir.

a) Kurumsal Uzlaşı ve Motivasyon Eksikliği
b) Yasal Düzenlemelerin Gelişmeye ve Değişikliğe Olanak Sağlamaması
c) Kurumsal Kapasite Eksikliği
d) Mali Konularda ve Finansmana İlişkin Sorunlar
e) Personel Sayısındaki Yetersizlik
f) Personel Eğitim ve Motivasyonunda Eksiklik
g) Diğer Nedenler

PYB'nin bu ve benzer sorunları, bir matris formatında sorunlar ve tematik konular itibarı ile alması ve değerlendirmesi beklenmektedir.

Tablo 10: KENTGES Tematik Sorun Saptanmasına Örnekler

Sorunlar	Kurumsal Uzlaşı ve Motivasyon Eksikliği	Yasal Düzenlemelerin Gelişmeye/ Değişikliğe Olanak Sağlamaması	Kurumsal Kapasite Eksikliği	Mali Konularda ve Finansmanda Sorunlar	Personel Sayısındaki Yetersizlik	Personel Eğitim ve Motivasyonunda Eksiklik	Diğer Nedenler
Sorun A							
Sorun B							

PYB'nin bu ve benzer sorunları, sistematik olarak çözecektir. Bir örnek Tablo aşağıda yer almaktadır. Bazı çözümler için gerektiğinde B planının üretimi de gerekebilecektir. PYB nin stratejik önceliklerini saptaması beklenmektedir.

Tablo 11: Darboğaz Giderilmesi Alınacak Önlemlere İlişkin Örnekler

	Kurumsal Yapıya İlişkin Olarak	Yasal Düzenlemelere İlişkin Olarak	Kurumsal Kapasite Eksikliğine İlişkin Olarak	Mali Konulara ve Finansmana İlişkin Olarak	Personel Sayısındaki Yetersizlik	Personel Eğitim ve Motivasyonunda Eksikliğine İlişkin Olarak	Diğer
Sorunlar / Temalar	• Yeni Uzlaşı Arayışlarına Geçiş – • Gerekirse, B Planın Uygulanması , • Diğerleri	Sorunların Tespiti ve Önlemler; • Gündem Sıkışıklığı var ise, Gündeme Alınması İçin İkna Turları Yapmak, • Düzenlemelerin Dilinde ve Üslubunun Yeniden Düzenlenmesi • Yasa Mühendisliğine Aykırılıklar var ise, Metnin Gözden Geçirilmesi, • Diğerleri,	• Eğitim programlarının Yetersizliği Durumunda Programı Gözden Geçirmek • Yönetici ve Karar Verici Personelin Değişmesi Durumunda Motivasyon programını Yinelemek, • Diğerleri	• Yeni Finansman Kaynağı Arayışlarına Girmek, • Bütçeyi ve Harcamaları Gözden geçirmek •Diğerleri	• Norm Kadroları Gözden Geçirmek • Kadro Fazlalığını Gidermek • Kadro Eksikliğini Gidermek	• Eğitim Programlarının Gözden Geçirilmesi • Eğiticileri Gözden Geçirilmesi • Diğerleri	
Sorun A – Tema X							
Sorun B – Tema Y							
Sorun n – Tema n							

5.6. Risk Değerlendirmesi ve Risk Yönetimi

Mekânsal, çevresel, ekonomik ve toplumsal boyutları olan çok sektörlü, çok disiplinli ve çok kurumlu bir sistem tasarımı doğal olarak risk faktörünü bünyesinde barındırmaktadır. Bu risklerin analizi ve giderilme yolları aşağıda bir örnek olarak sunulmaktadır.

Tablo 12: KENTGES Kapsamında Geliştirilen Önerilerin Uygulamasına İlişkin Risk Analizi ve Değerlendirmesi

Riskin Tanımı	Riski Azaltan Hususlar	Olası Sonuçlar	Riskin Ortaya Çıkma Olasılığı	Riski Azaltmak İçin Önerilenler
Önerilerin Üst Düzeyde Destek Bulmaması ve Benimsenmemesi	Türkiye'de Planlama Sistemin Değişmesi İçin Yaygın Kanı ve Şurada ortaya çıkan "Ortak Akıl" ve "Uzlaşı"	KENTGES II ile Geliştirilen Önerilerin Büyük Bir Kısmının Gerçekleşememesi	Az	Üst Düzeyde Destek Arayışları
Önerilerin İlgili Kamu Kuruluşlarınca Benimsenmemesi	Türkiye'de Planlama Sistemin Değişmesi İçin Yaygın Kanı ve Şurada ortaya çıkan "Ortak Akıl" ve "Uzlaşı"	KENTGES II ile Geliştirilen Önerilerin Bir Kısmının Gerçekleşememesi	Orta	• Güçlü bir Tanıtım ve Motivasyon Çalışmasının Yapılması
Kurumsal Gelişmelerin ve Yasal Düzenlemelerin Gecikmesi			Orta	• Güçlü bir Tanıtım ve Motivasyon Çalışmasının Yapılması • Değişikliklerin İkincil Yasal Düzenlemelerle Gerçekleşmesi Olanaklarının Araştırılması
Mali Kaynakların Yetersiz kalması			Orta	Değişikliklerin Öz Kaynaklarla Yapılması Araştırılması
Kapasite Artırımı ve Mesleki Beceri Kazandırma Sorunları			Az	
Diğerleri				

5.7. Uygulamada Görev Alacak Kuruluşlar

KENTGES ile öngörülen mekânsal planlama sisteminin başlıca uygulayıcıları aşağıda gösterilmiştir.

a) DPT Bölge Gelişme Komitesi ve Planlama İhtisas Komisyonu
b) Bölge Kalkınma Stratejisi Hazırlanması ile yükümlü Kalkınma Ajansları (BKA)
c) Valilikler bünyesinde Bölge Mekânsal Planlama Birimi
d) İl Özel İdareleri bünyesinde İl Mekânsal Planlama Birimi
e) Bayındırlık ve İskân Bakanlığı
f) Planlama sisteminde tematik konuları işleyen diğer Bakanlıklar

Bu kurumların görev, yükümlülük, görev ve sorumlukları 3. Atölye çalışmasında gündeme getirilecek ve bu görüşmeler sonucunda netleşecektir.

5.7.1 Uygulama Aşamasının Başarı Ölçüm Sistemi

Uygulama aşamasının izleme-değerlendirme ve başarı ölçüm sistemi PYB ve yeni planlama mekânsal planlama sisteminin aktörleri tarafından tasarlanacaktır.

5.8. Sonuç ve Özet

KENTGES, Türkiye'de elde edilen, mekânsal, çevresel, ekonomik ve toplumsal boyutları olan bir sistemi, katılımcı yöntemlerle, gözden geçirmeye ve yeni bir sistem arayışına yönelik atılmış ilk ve öncü adımlardan birisidir.

Mekânsal planlama sisteminde, ortak akıl ve uzlaşı arayışları ile yeni bir anlayışı hakim kılmayı amaçlamaktadır. Bu yeni sistem, planlamanın yeni söylemine uygundur ve kuramsal dayanağı bulunmaktadır. Öngörülen yeni yaklaşım; dünyada ve özelikle Avrupa Birliği ülkelerinde kabul görmüş ve uygulanmakta olan plan pratiğini ana hatları yansıtmaktadır.

Bu yeni sistem de, kuşkusuz çok sektörlü ve çok disiplinli olacaktır. Bu nedenle çok fazla kurumsal ortağı bulunacaktır. Bu karmaşık yapıda; uygulamada bazı sorunlarla karşılaşılması doğal kabul edilmelidir. Örneğin; kurumsal benimseme ve insan kaynaklarını geliştirme konularında darboğazlar oluşabilecektir. Bu sorunlar; Kentleşme Şurasında ve sonrasında yapılan üç adet Atölye çalışmasında olduğu gibi ortak akıl arayışları ve uzlaşı ile giderilecektir.